

Mao Tse-tung, Politiska skrifter.

Tal och brev 1956-71

Urval och inledning av av Stuart Schram.

Originalalets titel: *Mao Tse-tung Unrehearsed: Talks and Letters, 1956-71* (1974).
Ovan omslaget till Penguin-utgåvan av boken.

Svensk utgåva 1976 i översättning av Håkan Sundberg

I denna digitala utgåva har originalets äldre transkription av kinesiska namn (enligt Wade Giles) bibehållits.

OBS: Alla band av Maos officiella *Valda verk*, som ibland refereras i det följande, finns på MIA.

Inledning.....	1
Not om texterna.....	21
1 Om de tio stora sambanden	26
2 Ordförande Mao Tse-tungs tal till musikärbetare	40
3 Tal vid högsta statliga konferensen	44
4 Tal vid Chengtu-konferensen	47
5 Tal vid gruppledarnas forum vid Kommitténs för militära frågor utvidgade möte	68
6 Tal vid Lushan-konferensen.....	72
7 Tal vid Kommitténs för militära frågor utvidgade möte och utrikespolitiska konferensen ..	83
8 Tal vid den utvidgade Centrala Arbetskonferensen	89
9 Tal vid åttonde Centralkommitténs tionde plenum	105
10 Yttranden vid Vårfestivalen	111
11 Tal om filosofiska frågor.....	122
12 Kinas stora språng framåt.....	135
13 Direktiv om folkhälsan.....	136
14 Tal i Hangchow	137
15 Samtal med Mao Yüan-hsin (1964-66).....	142
16 Tal till ledare i Centrum	150

17 Tal vid ett möte med regionssekreterare och medlemmar av Centralkommitténs Grupp för Kulturrevolutionen	152
18 Brev till rödgardisterna vid Tsinghua-universitetets mellanskola.....	155
19 Tal vid avslutningsceremonin för åttonde Centralkommitténs elfte plenum	156
20 Tal vid ett rapportmöte	157
21 Tal vid centrala arbetskonferensen.....	162
22 Tal vid möte med den Centrala gruppen för Kulturrevolutionen.....	165
23 Tal vid tre möten med kamraterna Chang Ch'un-chiao och Yao Wen-yüan.....	167
24 Anförande vid öppningssessionen av Kinas Kommunistiska Partis nionde nationella kongress.....	170
25 Tal vid Kinas Kommunistiska Partis nionde Centralkommittés första plenum	172
26 Sammandrag av Ordförande Maos samtal med ansvariga kamrater på olika platser under hans resa i provinserna	177

Inledning

Den Stora Proletära Kulturrevolutionen som Mao Tse-tung startade 1966 utvecklades överraskande på många sätt. En av de mest oväntade återverkningarna, och kanske den inte minst betecknande, var att fullständiga eller delar av uttalanden och direktiv från Mao och andra ledare för Kinas Kommunistiska Parti avslöjades, texter som dittills bara varit kända inom en begränsad krets. Huvuddelen av materialet är från perioden efter Folkrepubliken Kinas bildande 1949, men en del är från kriget mot Japan 1937-45 eller till och med från tjugotalet. Ett par sådana stycken eller fragment som tidigare varit hemligstämplade publicerades officiellt i Kina under Kulturrevolutionen. De flesta dök dock enbart upp i de dagstidningar, tidskrifter och dokumentsamlingar som gavs ut av de olika "rödgardistiska" och "revolutionära rebell"-organisationer som hade sin glansperiod åren 1966-69. Det är från sådana källor jag valt ut de texter som översatts i denna bok. (Detaljupplysningar om de kinesiska källorna och andra översättningar av vissa texter finns i ett speciellt avsnitt efter denna inledning.)

Det finns några som ifrågasatt det anständiga i att publicera dokument som dessa eller att överhuvudtaget ge ut någon version av Maos skrifter som inte auktoriserats av Ordföranden själv. I stor utsträckning är de tal och skrifter som finns i denna bok inte allmänt tillgängliga i Kina. Det finns goda skäl att anta att Mao och de kinesiska myndigheterna helst såg att utlänningar inte heller läste dem. Innebär då inte publiceringen under dessa omständigheter att vi blandar oss i det kinesiska folkets inre angelägenheter?

Min uppfattning är att denna ståndpunkt inte håller, ty originalen till de texter som finns här går att leta fram på många universitetsbibliotek. Majoriteten har dessutom redan översatts av andra. Det vore alltså ren strutstaktik att låtsas som om de inte existerar och avstå från nöjet att läsa dem och lära av dem. Den verkliga Mao av kött och blod som uppenbarar sig i dessa ocensurerade yttranden, öppen hjärtig både i sin kritik av sig själv och andra, är inte bara mer trovärdig utan också mer imponerande än det gipshelgon som dyrkas av en del självutnämnda lärjungar. Av alla dessa skäl är det definitivt värt besväret att göra dessa dokument lättillgängliga för västerländska läsare.

Texterna kan uppskattas utifrån åtminstone tre olika utgångspunkter: för det första som uttryck för Mao Tse-tungs tänkande kring olika politiska, ekonomiska och filosofiska problem; för det andra som historiska dokument som ökar vår kunskap om händelserna i Kina åren 1956-71; för det tredje som underhållande prosa som ger en livfull bild av en av de märkligaste personligheterna i vår tid. Denna bok är inte ett försök att ge en fullständig vetenskaplig sammanställning av alla Mao-texter under den behandlade perioden, även om den är ganska omfattande. Min målsättning har varit att ställa samman de viktigaste och mest typiska, och samtidigt så långt det varit möjligt göra boken tillgänglig för sådana som ej har en detaljerad kunskap om Kina. Jag har därför uteslutit det synnerligen viktiga direktivet "Sextio punkter om arbetsmetoderna", som skrevs (eller slutredigerades) av Mao i januari 1958. För att detta dokument ska bli begripligt för läsaren krävs att han har en avsevärd kunskaps- och informationsmängd om den kinesiska ekonomiska politiken vid den tidpunkten. Dokumentet är dessutom skrivet i en ganska enformig och byråkratisk stil (åtminstone för att komma från Mao).

När det gäller det material som tagits med, så har betoningen lagts snarare på Maos idéer än på faktainformation. Detta både därför att dessa texter har en bredare tillämpning och därför att detaljerade diskussioner om konkreta händelser kräver en mycket större notapparat för att bli förståeliga för den normala läsaren. Eftersom de flesta av Maos tillgängliga tal och skrifter från de senaste två decennierna är kommentarer till aktuella politiska frågor har det naturligtvis inte varit möjligt att välja ut stycken som enbart innehåller ståndpunkter av mycket generell natur utan konkreta detaljer. Att ständigt illustrera även de mest svårfattliga

resonemangen med exempel antingen från aktuella händelser eller från kinesisk historia, är dessutom ett centralt kännetecken för Maos sätt att tala och skriva. Dessa exempel kräver ofta en förklaring för den västerländske läsaren. Jag har dock bemödat mig om att begränsa notapparaten så mycket som möjligt och avstått från att skriva en kinesisk historia från femtiotalet och framåt i form av löpande kommentarer. Antalet noter kunde kanske ha begränsats ytterligare genom att skära bort en del av de mest dunkla och esoteriska avsnitten i talen, men detta skulle ha stridit mot syftet med denna bok, vilken är att ge läsaren en så fullständig och oretuscherad bild som möjligt av människan och tänkaren Mao. Varje stycke har därför översatts i sin helhet från de bästa och mest fullständiga kinesiska original som jag haft tillgängliga. Jag har inte skurit bort någonting. (De som redigerat de kinesiska källorna är alltså ansvariga för varje avbrott i texten.)

Även om denna bok i första hand sammanställts för en bred läsekrets, bör den även kunna vara användbar för Kina-specialister som annars måste leta efter dessa dokument på en mängd olika ställen. Tre av de tal som finns med (text 2 samt de två första avsnitten av text 4) och avsevärda delar av tre andra (texterna 10, 11 och 15) har aldrig tidigare översatts till engelska. De övriga finns på olika ställen, men ingen enskild källa innehåller mer än en fjärdedel av de drygt 80 000 ord som finns i denna antologi. De tillgängliga texterna är i själva verket spridda på åtta till tio olika böcker, pamfletter och tidskrifter. Fördelen med denna utgåva är också att alla tal nyöversatts av John Chinnery och Tieyun. Utan att förringa alla de som tidigare arbetat med tolkningen av de ganska oförberedda och kryptiska uttalandena, tvekar jag dock inte att påstå att den grad av noggrannhet och litterär kvalitet som uppnåtts av Chinnery och Tieyun är högre än i någon av de tidigare översättningarna. Det är inte heller en obetydlig fördel att alla texterna översatts av samma personer när det gäller ideologiska texter som dessa. Översättarna har så långt det varit möjligt försökt att använda en enda engelsk motsvarighet till varje kinesisk term.

En av de första frågor man ställer sig när det gäller att värdera innehållet i texterna är vad som skiljer dem från *Valda verk* från perioden 1926-49, eller de officiellt publicerade verken efter 1949 t. ex. talet i juli 1955 om jordbrukskooperationen eller talet i februari 1957 om motsättningarna inom folket. Som man kunde vänta sig är stilen betydligt livligare, och de innehåller en hel del liknelser från vardagslivet som rensats bort i de officiella utgåvorna.¹ Detta gör läsningen mer underhållande men en viktigare skillnad ligger på ett djupare plan. Femtiotalets och speciellt sextiotalets Mao Tse-tung är äldre, mer erfaren, kanske klokare och definitivt mer självsäker än han var tidigare. På grund av detta är hans tänkande både mer konkret och mer spekulativt än i de tidigare kända skrifterna. Men samtidigt slås man av den grundläggande kontinuiteten och enheten under det senaste halvsekle i hans syn på politiken och livet.

Syftet med denna inledning är inte att tvinga in det rika och varierande materialet i ett stelt mönster och än mindre att föra fram en sluten och definitiv tolkning av Mao Tse-tungs tänkande. Jag försöker bara peka ut några teman som kan fungera som ledrådar för läsaren i hans egen utforskning av texterna. Jag har delat upp dem under huvudrubrikerna organisationsprinciper, utbildning, ekonomiska utvecklingsmönster och utrikespolitik.

Organisation – partiet och massorna

Det centrala problem som innefattar alla andra, för Mao liksom för varje revolutionär, är att kunna kombinera effektivt ledarskap med brett deltagande för att nå en radikal omvälvning av samhället. Som Lenin-lärjunge formulerar han problemet uttryckt i begreppet demokratisk centralism. I hans framställning av detta begrepp kan man dock urskilja vissa säregenheter som är nyckeln till en förståelse av hans i grunden originella sätt att närma sig revolutionen.

¹ För exempel på sådan censur, se S. Schram: *The Political Thought of Mao Tse-tung* (Penguin 1969).

Lenin myntade begreppet ”demokratisk centralism” för att bestämma kommunistpartiets sätt att fungera tillfredsställande. I Sovjetunionen används det fortfarande i första hand när man talar om partiet, även om ungefär samma principer tillämpas i andra politiska och ekonomiska organisationer som fackföreningarna och statsbyråkratin.² Även om Mao använder begreppet när han diskuterar partiet, så använder han det å sin sida också för att karaktärisera andan i det kinesiska samhället som helhet och förhållandet mellan ledningen och massorna. Denna skillnad i tillämpningen av begreppet är i själva verket en symbol för den avgörande skillnaden mellan Mao Tse-tungs tänkande och den ortodoxa leninismen. Lenin misstrodde de spontana tendenser som befolkningen och även arbetarklassen som helhet gav uttryck för, om de inte styrdes och kontrollerades av ett medvetet avantgarde i skepnad av ett kommunistparti. Mao Tse-tung å sin sida är definitivt inte fri från leninistiskt elittänkande, men inte desto mindre i mycket högre grad än Lenin beredd att lita på massorna och att aktivt dra in dem i skapandet av sin egen framtid. Det logiska resultatet är inte speciellt prydligt och kan i praktiken leda till kaos, som Mao upptäckte under Kulturrevolutionen, men detta sätt att närma sig problemen är i sista hand även orsaken till det väldiga uppsving i massornas skaparförmåga som iakttagits av så många besökare i Kina på sista tiden.

Den utförligaste diskussionen kring dessa frågor i denna antologi, och i själva verket den mest omfattande diskussionen i något av Maos verk, finns i text 8, Maos tal den 30 januari 1962 till ”de 7 000 kadrernas konferens” (den kallas så därför att auditoriet utgjordes av 7 000 kadrer på olika nivåer som kallats samman till Peking för att diskutera grundläggande politiska frågor i samband med den fortlöpande återanpassning som följde efter de många problem man konfronterats med under det ”Stora Språnget Framåt” 1958-59). Talet är så koncentrerat till frågan om den demokratiska centralismen att begreppet använts som rubrik i flera dokument-samlingar. Det illustrerar värtaligt både den impuls att dra med massorna i handling som finns i Mao Tse-tungs tänkande och gränserna för denna metods tillämpning.

Lenin definierade den demokratiska centralismen i organisatoriska principer: diskussionsfrihet, men när ett beslut väl är fattat skall det accepteras och följas; konsultationer med basen men också underordnade organs ovillkorliga lydnad gentemot överordnade. Mao accepterar också dessa principer men han ställer typiskt nog inte bara upp dem när det gäller organisatoriska frågor utan tillämpar dem när det gäller kommunikationer i allmänhet. ”Utan demokrati”, säger han, ”kan det inte finnas någon riktig centralism. Människor har skilda idéer och om de inte har en enhetlig förståelse av saker och ting går det inte att skapa en centralisering. Vad är centralism? För det första är det en centralisering av riktiga idéer ...” Mao klargör att denna ”centralisering av idéer” har två sidor. Å ena sidan gäller det informationsflödet från gräsrotterna utan vilket ”processindustrin” i centrum skulle sakna råmaterialet för att kunna tillverka de korrekta besluten och den korrekta politiken. Men samtidigt gäller, att endast om människor konsulteras så kommer de i rätt sinnesstämning för att acceptera de ledande organens beslut och för att arbeta helhjärtat och villigt för deras tillämpning.

Det sätt på vilket Mao diskuterar dessa frågor 1962 har ett definitivt samband med situationen i Kina vid denna tid. Ett år tidigare hade matbristen i vissa delar av landet nått en sådan nivå att folk svält ihjäl. Mao påpekade att det fortfarande fanns ”många problem” och att dessa bara kunde lösas om massorna uppmuntrades att tala ut. Då kunde deras entusiasm mobiliseras. Det är utan tvekan dessa omständigheter som förklarar den relativt kraftiga betoningen av demokrati istället för centralism i talet till de 7 000 kadrernas konferens. Tjugo år tidigare, när han såg som sin huvuduppgift att ena partiet under sin ledning, deklarerade han: ”Kommunist-

² För en koncentrerad sammanfattning av det sovjetiska användningssättet vid ungefär samma tidpunkt som dessa Mao-tal, se under ”demokratisk centralism” i andra upplagan av *Politicheskii Slovar* (Politisk ordbok) (Moskva, Gospolitizdat 1958) s. 163.

partiet behöver inte bara demokrati utan än mer centralism.”³ Men det verkliga kännetecknet för Maos tänkande är att det i sista hand inte är nödvändigt att välja mellan de båda. Liu Shao-ch'i hänvisade 1941 till demokrati och centralism som ”två motsägande begrepp” och beskrev ”motsättningen mellan ledarna och de ledda” som en ständig företeelse i partiorganisationen.⁴ Mao Tse-tung insåg också dessa motsättningar som han analyserade i talet den 27 februari 1957, men han var ändå övertygad om att det var möjligt att betona och utveckla båda aspekterna samtidigt. Kontinuiteten i hans åsikter i denna fråga illustreras av den formulering som han förde fram sommaren 1957, citerade i talet från 1962, och som även bibehölls med små språkliga ändringar i partistadgarna som antogs vid KKP:s nionde partikongress i april 1969: ”Vi måste skapa ett politiskt klimat som rymmer både centralism och demokrati, disciplin och frihet, en enhetlig målsättning och individens tankefrihet, och som är energiskt och fullt av liv.”⁵

Det vore naivt att hävda att det kinesiska samhällets verklighet under Maos ledning alltid levt upp till dessa principer, men det finns heller ingen anledning att gå till den andra ytterligheten och hävda att sådana teser nödvändigtvis är hycklande och falska. Det kanske tyngsta beviset för att Mao verkligen bryr sig om dessa problem är hans långvariga krig mot byråkratiseringen. Detta kan naturligtvis också tolkas på annat sätt och då som hämndaktioner gentemot andra ledare i KKP som inte sympatiserar med Ordförandens politiska linjer. Det kan då vara på sin plats att peka på ett av de mest yviga förslagen på detta område före Kulturrevolutionen, nämligen hans tal i april 1956 *Om de tio stora sambanden* där han förespråkar en strömlinjeformning av parti- och statsorganen, och att man ska skära bort två tredjedelar av dessa (Text 1). Det finns inga bevis för att Mao vid denna tidpunkt befann sig i konflikt med partiets ledning, även om denna sorts uttalanden knappast lär ha gjort honom populär bland en del kamrater. När ”strömlinjeformningen” väl kom blev den ännu mer drastisk än vad Mao hade föreslagit. Enligt Chou En-lai rensades fem sjättedelar av statsbyråkratin i huvudstaden ut under Kulturrevolutionens gång, även om många av de inblandade kadre förpassades till en lägre nivå under en politisk decentralisering, snarare än att de helt och hållet förlorade sina arbeten.⁶

Mer betydelsefull i en mening än denna kritik av byråkratins kvantitativa tillväxt är Maos attacker mot det byråkratiska högmodet. Det är återigen talet i januari 1962 till de 7 000 kadrens konferens som visar honom från hans mest vältaliga och bitska sida: ”De bland er som ... inte tillåter folk att prata, som tror att ni är tigrar och att ingen törs röra era arslen ... kommer att misslyckas. Folk kommer att prata ändå. Tror ni verkligen att ingen vågar röra arslet på tigrar som ni? Det kommer dom förbanne mig att våga!” Eller återigen i ett något mindre mustigt men inte mindre klart språk: ”Låt andra tala ut. Himlen kommer inte att ramla ner och ni kommer inte att kastas ut. Om ni däremot förbjuder andra att tala, ja då kommer med säkerhet den dag då ni blir utkastade.” (Text 8)

Fyra år senare bestämde sig Mao för att tiden var mogen för att han själv skulle ge denna profetia en hjälpande hand. Hans metod att bli kvitt byråkraterna – den Stora Proletära Kulturrevolutionen – hade, tycktes det för många, åtminstone i de tidiga stadierna en anstrykning av ren anarkism. En jämförelse med de uttalanden angående ”revolter” mot partikontrollen som han gjorde åren 1966-69, visar att även om han verkligen var beredd att gå långt för att nå

³ Tal den första februari 1942. Utdraget finns i *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 313. Han påpekade samma sak 1962, trots betoningen på demokratin vid den tidpunkten.

⁴ I föreläsningarna 1941 om ”organisatorisk och disciplinär självfostran”. Se analysen i *The Political Thought of Mao Tse-tung* s. 94-5. Referensen till ”två motsägande begrepp” finns på s. 142 i den här citerade kinesiska texten.

⁵ Se ovan s. 150. Texten från juli 1957 i vilken Mao ursprungligen gör detta uttalande finns inte medtagen i denna volym eftersom bara korta utdrag finns tillgängliga.

⁶ Intervju i februari 1971 med Edgar Snow: *Den långa revolutionen*, s. 19-20 (Askild & Kärnekull, Borås 1972).

målet att försvaga motståndarna inom byråkratin, så förblev han dock i sista hand fast trogen de centrala leninistiska teserna. Mer trogen än många (inklusive undertecknad) hade trott att han skulle vara.

I juli 1966, alldeles i början av det stora utbrottet av rödgardistiskt våld riktat mot partikadrer, deklarerade Mao: ”Att använda undanflykter och göra åtskillnad mellan 'inre' (parti) och 'yttre' (parti) är att frukta revolutionen.” (Text 16) Detta betydde att partimedlemmar inte skulle betrakta sig som kvalitativt skilda från massorna och överlägsna dessa. Speciellt studenterna skulle få agera efter eget huvud. Partikadrer som försökte hejda rödgardisterna betedde sig som de konservativa krigsherrarna från norr under Fjärde maj-perioden och de skulle inte få ett lyckligt slut. En naturlig följd av denna syn var att våldet fyllde en positiv funktion i det politiska förloppet eftersom ”vänstern stramade upp sig” när de fick stryk av högern (Text 17).

Redan i sitt brev av den första augusti 1966 till rödgardisterna vid Tsinghua-universitetets mellanskola började Mao peka ut gränserna för sitt stöd till revolten. När han svarade på en skrivelse från rödgardisterna som innehöll texten på två väggtidningar med bl. a. det av Mao själv präglade uttrycket ”Det är rätt att göra uppror!” ändrade han uttrycket till ”Det är rätt att göra uppror mot reaktionärer.”⁷ Upproret är med andra ord inte berättigat enbart som ett sätt att uttrycka sig mot alla sorters auktoriteter, utan bara när det fyller en korrekt politisk funktion. Att Maos taktiska inställning i denna fråga både är subtil och problematisk illustreras vältagligt av det faktum att parollen ”Det är rätt att göra uppror!” användes officiellt i sin ursprungliga form under ytterligare två år. Detta trots att Mao själv hade gett en tydlig antydning om att parollen hade vissa begränsningar. I oktober 1966 började han inse att han tidigare inte förstått hur splittrande och destruktiva konsekvenser det kunde få att skapa och uppmuntra den rödgardistiska rörelsen. ”Eftersom det var jag som satte igång oredan”, sade han, ”så är det inte så konstigt om ni ser på mig med en viss bitterhet.” Han började också betona det sätt på vilket partikadrerna skulle lära av rödgardisterna och korrigera sin arbetsstil, snarare än att betona den roll som rödgardisterna själva skulle spela. (Text 21) Vid samma tid upprepade han sitt påpekande för tio år sedan i *Om de tio stora sambanden* att de demokratiska partierna som deltog i Enhetsfronten fortfarande fyllde sin funktion och att det fanns många icke-kommunister som var bättre revolutionärer än många partimedlemmar (Text 20).

I februari 1967 tog Mao uttryckligen avstånd från de ultravänsterister i Kina (och bland hans anhängare utomlands) som föreställde sig att massorna, under ledning av en korrekt ideologi, kunde klara sig utan ledare. Han hänvisade till Shanghais Folkkommittés krav på avskaffande av alla ”chefer” och påpekade: ”Detta är extrem anarkism och synnerligen reaktionärt. Om vi kallar någon 'ordonnans' eller 'assistent' istället för 'chef' för någonting, så är detta bara en formell skillnad. I realiteten kommer det alltid att finnas 'chefer' ” (Text 23). Denna intervju markerar i själva verket den avgörande symboliska vändpunkten i Maos ståndpunkt, inte bara vad gällde abstrakta politiska problem utan också vad gällde den kinesiska politikens konkreta form efter att segern uppnåtts (om den nu kunde uppnås) i Kulturrevolutionen. I januari verkade det som han intog en vacklande ståndpunkt och att han trots allt var ganska lockad av ”Pariskommunens modell” som stöddes av Ch'en Po-ta. Men tidigt i februari avvisade han resolut varje sådan lösning och förespråkade istället ”trippelalliansen” i vilken de unga aktiver som kommit i förgrunden under Kulturrevolutionen skulle förenas med (och i sista hand underordna sig) representanter för Folkets Befrielsearmé (FBA) och de äldre och mer erfarna partikadrerna. I sina samtal med Chang och Yao, ledarna för Shanghai-kommunen som

⁷ För texten på dessa rödgardistiska väggtidningar se *Peking Review* No 37 (9 sept. 1966) s. 2-21. För Maos ursprungliga uttalande 1939 ”det är rätt att göra uppror” (som då tillskrevs Stalin) se *The Political Thought of Mao Tse-tung* s. 427-28.

bildats den 5 februari 1967, klargjorde han tydligt sin ståndpunkt.⁸ Efter detta utvecklades både situationen och Maos ståndpunkter om den, från den ”utvidgade demokratin” med övertoner av anarkism i riktning mot någonting som mer liknar en leninistisk uppfattning av förhållandet mellan ledarna och massorna. Denna process kulminerade i april 1969 när den centralkommitté som valts av KKP:s nionde kongress gång på gång slog fast det leninistiska axiomet att partiet är den avgörande ledande organisationen, medvetandets och auktoritetens plats i samhället. ”Ni är kommunister, ni är den del av massorna som är mest medveten, ni är den del av proletariatet som är mest medveten.” (Text 25).

Om man ställer samman alla dessa uttalanden och bedömer dem i sammanhang med den politik som Mao omfattat under loppet av två decennier och speciellt under Kulturrevolutionen, kan man klart se att han inte är beredd att lämna över kontrollen av den revolutionära processen till folkets egna spontana impulser. Men man kan också se hur frånstötande idén om en social och ekonomisk förändring, som fortlöper sakta och lugnt under byråkraternas överinseende och utan medborgarnas aktiva medverkan, är för honom.

Om Mao Tse-tung strävar efter att minimera klyftan mellan kadreerna och massorna är det utan tvivel ett sätt för honom att bekämpa byråkratiseringen men det beror också på att han är övertygad att folkets energi som helhet betraktat endast kan frigöras fullständigt om varje individs initiativförmåga frigörs. Detta är i linje med vad han lärde av de kinesiska tänkare i slutet på 1800-talet, som hävdade att den västerländska liberalismen kunde användas för Kinas förnyelse. Endast genom att mobilisera denna energi kan landet industrialiseras på ett effektivt sätt för att öka nationens styrka och befolkningens välfärd. Bakom Maos övertygelse att detta är genomförbart finns vissa idéer om möjligheten att utbilda massorna för deras roll i den sociala förändringen.

Utbildning, kultur och revolution

I ett samtal med Edgar Snow i december 1970 sade Mao Tsetung att han hoppades bli ihågkommen med endast en av de fyra hederstitlar som man gav honom under Kulturrevolutionens tidiga stadier (Store Lärare, Store Ledare, Store Överbefälhavare och Store Rorsman), nämligen den som lärare. Han påminde om att han varit grundskolelärare i sin ungdom.⁹ Vid första påseendet kan detta verka som en blygsam gest. Ändå finns det en viss sanning i att omsorgen om undervisningen varit central för Mao under hans karriär. Hans sätt att närma sig revolutionen understryker betydelsen av kulturella förändringar och utbildning och att dessa förändringar i vid bemärkelse är hans instrument för att skapa nya män och kvinnor.

Man kan urskilja tre genomgående teman i Maos syn på utbildningen som den uttrycks speciellt i tre tal som finns i denna antologi. För att bli effektiv måste utbildningen bryta med det traditionella mönstret – utantilläxor, skolastik och elevens ödmjuka underkastelse under lärarens auktoritet. Den måste knytas till praktiken och speciellt till produktionen och den kan inte skiljas från klasskampen. Utbildningsprocessen måste dessutom, som vi redan antytt, hjälpa till att omforma alla de idéer och vanor som det kinesiska folket ärvt från det förflutna. Med andra ord går utbildningen hand i hand med den politiska, ekonomiska och kulturella revolutionen.

I sina synpunkter på utbildningen har Mao, speciellt efter 1958, ifrågasatt den traditionella kinesiska formen av elittänkande – en överdriven aktning för lärda och intellektuella – precis som han ifrågasatt den leninistiska mystiken med partiet som medvetandets hemvist. Men återigen är det nödvändigt att inte ta dessa bildstormande yttranden alltför bokstavligt. Som

⁸ För en mer fullständig diskussion om Maos ståndpunkter under perioden från hösten 1966 till våren 1967 om dessa frågor i ljuset av Maos tidigare tänkande om demokrati och centralism, se min inledning till *Authority, Participation and Cultural Change in China* (Cambridge U P, 1973) speciellt s. 95-6.

⁹ *Den långa revolutionen*, s. 169.

Mao säger i sin rapport från bonderörelsen i Hunan 1927: ”Tillbörliga gränser måste överskridas för att rätta till en orätt, ty eljest kan orätten inte rättas.”¹⁰ Maos raljerande yttranden om de ”boklärdade” måste ses i detta ljus, även om man inte kan undgå att slå av hur extrema de ibland är, oavsett vilken tolkning man ger dem.

”I historien är det alltid de med liten lärdom som besegrat dem med stor lärdom”, förklarade Mao i Chengtu i mars 1958. (Text 4c). Denna kommentar fördes fram i samband med en diskussion om hur nya tankeskolor bildas. Mao har ändå mindre tilltro till de intellektuella när det gäller deras bidrag till politiken. Som så ofta i sina tal, diskuterar han problemet i ljuset av den kinesiska historien när han 1964 säger: ”Bara två av Ming-dynastins kejsare klarade sig bra, T'ai-tsu och Ch'engtsu. Den ene var analfabet och den andre kände bara till en handfull tecken. Efteråt..., under Chia-ch'ings regim då de intellektuella hade makten, befann sig saker och ting i ett bedrövt tillstånd ... Det är skadligt att läsa för många böcker.” (Text 10).

Dessa tidigare seklers kejsares och ämbetsmäns lärdom var naturligtvis den traditionella lärdomen, men Mao är också skeptisk mot dem som uttrycker sig i marxistisk språkdräkt. ”Vi borde inte läsa för många böcker. Vi ska läsa marxistiska böcker, men inte för många sådana heller. Det räcker med ungefär ett dussin. Om vi läser för många kan vi ... bli bokmalar, dogmatiker, revisionister.” (Text 10).

Maos avvisande av den traditionella kunskapsdyrkan har ett intimt samband med hans fasta övertygelse om ungdomens fördelar framför ålderns. I ett samhälle som Kina, där vördnaden för föräldrarna och förfäderna var en kardinaldygd, är det förståeligt att en av de första idéer som fördes fram när den konfucianska ordningen började angripas i seklets början, var just ungdomens skapande roll. Det har fortsatt att vara ett favorittema både för reformistiska och revolutionära skribenter alltsedan Kinas första ”kulturrevolution” – Fjärde maj-rörelsen 1919 – och Mao Tse-tung har alltid betonat detta kraftigt.

”Hela den kinesiska revolutionära rörelsen har sitt ursprung i de unga studenternas och intellektuellas aktioner”, förklarade han på Fjärde maj-rörelsens tjuugoårsjubileum 1939.¹¹ I sitt tal i Chengtu i mars 1958 underströk han åter sin tro på ungdomen i klangfulla ord:

”Sedan lång tid tillbaka har de som skapat nya tankeskolor alltid varit unga människor utan stor lärdom. Konfucius började vid 23 års ålder, och hur pass lärd var egentligen Jesus? ... Marx var också mycket ung när han skapade den dialektiska materialismen. Sin lärdom skaffade han sig senare ... När unga människor upptäcker och förstår en sanning är de oövervinnliga och de äldre kan inte tävla med dem.” (Text 4).

Enligt Mao är de ungas avgörande fördel framför de äldre att de är kapabla att förstå nya sammanhang snabbt och när de väl förstått dem så kan de ”öppna eld mot de gamla stofilerna”.

Maos beundran av ungdomen är en del av en sammanhängande intellektuell ståndpunkt, som baseras på fientlighet mot att underordna sig auktoriteter och den rutin som kännetecknade det traditionella kinesiska samhället. Men yttranden av den typ som vi just citerat är också inspirerade av en emotionell bindning till sina egna tidiga erfarenheter, något som följande citat klargör:

”Så fort de förstått sanningen gav sig de unga grundarna av skolorna ut på upptäcktsfärd, hånande de gamla stofilerna. De bekämpades då av de lärde. Är inte historien full av sådana exempel? När vi började göra revolution var vi bara tjuugoåriga pojkar, medan den tidens härskare ... var gamla och erfarna. De hade mer av lärdom men vi hade mer av sanningen.” (Text 4c)

Även om han är intensivt medveten om ungdomens dygder så erkänner Mao att äldre människor fortfarande har en funktion att fylla. ”Ju äldre man är, ju mindre nytta gör man” förkla-

¹⁰ *Valda Verk* band I, s. 31 (Danelius, Uddevalla 1966).

¹¹ *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 354.

rade han 1958, men han tillade: ”Naturligtvis behöver vi fortfarande de gamla, de måste också hjälpa till att styra.” Den kommande Kulturrevolutionens ”Store Rorsman” kunde inte säga något annat, även om han klart kände att gamla män bara var nyttiga om de anpassade sig till ungdomens behov. De äldre har trots allt erfarenhet, något som ungdomen saknar. Denna ståndpunkt som han förde fram på trettioalet¹² underströk han återigen 1966, i Kulturrevolutionens början, när han samtalade med sin brorson Mao Yüan-hsin:

”För länge sedan var jag rektor för en grundskola och lärare i en mellanskola. Jag var också medlem av Centralkommittén och departementschef i Kuomintang. Men när jag reste ut på landsbygden och tillbringade en tid tillsammans med bönderna, slogs jag av hur mycket de kunde och visste. Jag insåg att deras kunskaper var omfattande, att jag inte var någon match för dem utan istället borde lära av dem. Utan att dra parallellen för långt så är du i alla fall inte medlem av Centralkommittén, eller hur? Hur kan du då veta mer än bönderna?” (Text 15, ”Tredje samtalet”).

Talen i denna bok från tiden för Kulturrevolutionen visar Maos utveckling från en betoning av ungdomens fördelar och dygder till en betoning av behovet av att skola och utbilda ungdomarna. Som vi tidigare påpekat identifierade han den 21 juli 1966 en positiv attityd till rödgardisterna som ett kännetecken för en sann revolutionär. Han liknade de som förtryckte studentrörelsen vid tjugotalets krigsherrar (Text 16). Redan i oktober tänkte han mer på att kadernerna skulle göra självkritik och sedan fortsätta att spela en viktig roll. ”Om man vill undervisa andra, bör läraren själv först undervisas” hävdade han, och menade med detta att de unga borde och skulle utbildas av de äldre, förutsatt bara att de senare hade en riktig inställning till uppgiften (Text 20). Men Mao såg fortfarande de unga rebellernas bidrag som i huvudsak positivt. ”Det fanns mycket som inte propagandadepartementet och kulturministeriet kunde sköta”, sade han den 9 januari 1967. ”Inte ens du (pekande på kamrat Ch'en Po-ta) och jag kunde sköta dessa saker. Men när de Röda gardena dök upp fick vi genast kontroll över dem” (Text 22). Men han var samtidigt besluten att se till att inte ungdomarna skulle tro att de var de enda som kunde påverka händelseförloppet. Ett citat från en artikel skriven av Mao under Fjärde maj-rörelsen 1919 användes mycket av de Röda gardena i början av 1967: ”Världen är vår, nationen är vår, samhället är vårt.”¹³ Vid sina samtal i februari 1967 med vänsteristerna från Shanghai, Chang Ch'un-ch'iao och Yao Wen-yüan, sade Ordföranden att han inte alls kunde påminna sig ha skrivit detta och att det inte borde användas mer (Text 23). Innebörden i detta var att dessa ungdomar inte skulle tro att världen uteslutande tillhörde dem, snarare än partikadrenerna eller Ordföranden själv.

Denna utveckling kulminerade logiskt i Maos direktiv från december 1968. Enligt detta skulle unga studerande flytta ut på landsbygden ”för att bli omskolade av fattig- och lägre mellanbönderna”.¹⁴ Även om denna åtgärd delvis inspirerades av en önskan att bli av med odisciplinerade element bland rödgardisterna i städerna, där de hade utkämpat blodiga strider med varandra, så var åtgärden också i överensstämmelse med Maos djupa övertygelse att den unga generationens skolning inte bara skulle bestå av boklig lärdom utan också måste länkas till klasskampen och produktionen.

För att så gå över till Maos uppfattning om utbildningen i en snävare bemärkelse, är det först och främst värt att notera att de viktigaste texterna som finns tillgängliga är från 1964 (Text 10, de första delarna av text 15 och andra som inte finns med här). Detta är ingen tillfällighet eftersom det var 1964 som problemet med att ”skola upp dem som skulle ta över” och föra

¹² *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 353.

¹³ För en fullständig översättning av denna artikel som skrevs av Mao i juli och augusti 1919, se *China Quarterly*, No 49 (1972), s 76-87. Meningen i fråga finns på sid 84.

¹⁴ *Peking Review*, No 52 (1968) s. 6-7.

revolutionen vidare först restes uttalat och offentligt. Det skedde vid ungdomsförbundets kongress och i det nionde kinesiska svaret på det sovjetiska öppna brevet från 1963.¹⁵

I sina diskussioner om utbildningsmetoder vid "Vårfestivalens forum" i februari 1964 (text 10) betonade Mao den praktiska aspekten samt behovet av att göra avståndet mellan läraren och eleven så kort som möjligt och han klargjorde det klara samband som finns mellan dessa båda aspekter i hans tänkande. Även om han berömde Konfucius för att denne endast undervisat i ett begränsat antal ämnen (och i sin ungdom fått uppleva lite av massornas lidande), så fortsatte Mao med att fördöma de konfucianska lärarna för deras klasståndpunkt och därför att de inte behandlade industri eller jordbruk. "Folk fick inte använda händerna och fötterna och de kunde inte skilja mellan de fem sädesslagen." Denna brist på samband mellan den traditionella undervisningen och den produktiva verksamheten hängde uppenbarligen samman med det faktum att de lärda nådde sin status genom att vara mästare i esoterisk lärdom och att de betraktade kroppsarbete som något som var under deras värdighet. Mao ser att sådana attityder dröjer kvar i det kinesiska undervisningssystemet, vars examina använder "den överraskande attackens metod med förtäckta eller underliga frågor". "Det är fortfarande samma metod som den gamla åtta-fotade uppsatsen" (en uppsats som skulle skrivas enligt ett mycket stelt mönster av kandidaterna till tjänstemannagraden i de gamla kejsrerliga examina). Det viktiga, hävdar han, är att förstå frågorna och att ge originella och skapande svar, och inte att "lära en utantilläxa". I ett samtal med brorsonen Mao Yüan-hsin i juli 1964 utvecklade han sin kritik av lärarna. Han uppmanade dem att inte mystifiera sin kunskap utan att istället dela ut utskriften av sina föreläsningar i förväg. "När det gäller universitetsstudier och speciellt de äldre studenterna är huvudsaken att de själva studerar och försöker lösa problem. Vad är det för vits med att prata så mycket?" Lärarna "lägger sig till med en arrogant attityd för att skrämja iväg folk" därför att de inte behärskar ämnet fullständigt själva. "Problemet med undervisningsreformen är i första hand problemet med lärarna" – dvs. att övertyga lärarna att de måste lägga av sin expert-byråkratiska attityd (Text 15).

Klasskampstemat finns innefattat i Maos betraktelser över behovet av att knyta samman utbildningen och produktionen, vars naturliga följd är ett avvisande av den gamla uppfattningen om det intellektuella arbetets överlägsenhet över det manuella. Men han betonar detta tema än mer och sätter det uttryckligen i centrum för varje diskussion om undervisning och utbildning. "Klasskampen är ert viktigaste ämne, och det är ett obligatoriskt ämne" påpekade han för sin brorson Mao Yüan-hsin i juli 1964. Studenter bör fara ut på landsbygden och besöka fabriker för att delta i de revolutionära rörelserna där. "Det är först när du har fullföljt en sådan politisk träning som jag kan betrakta dig som en utexaminerad akademiker ... Om du inte ens känner till klasskampen hur kan du då betraktas som utexaminerad?" (Text 15). I augusti 1964, i samtal med Ch'en Po-ta och K'ang Sheng, återvände han till samma tema i samband med en diskussion om filosofi:

"... Att få lite erfarenhet av klasskamp – det är vad jag kallar ett universitet. De diskuterar vilket universitet som är bäst, Pekinguniversitetet eller Folkuniversitetet. Jag för min del har tagit min examen i de gröna skogarna. Jag lärde mig en hel del där." (Text 11).

I kinesiskt språkbruk leder uttrycket "de gröna skogarna" tankarna till hjältemodiga fredlösa som revolterar mot ett orättvist samhälle. Mao syftar naturligtvis på sina år med gerillan på landsbygden i Chinggangshan och Yen-an och de lärdomar han drog av denna gerillakamp. Men han fäster också stor roll vid platsen för dessa erfarenheter, den kinesiska landsbygden och den verklighet som bönderna där lever i.

¹⁵ *Peking Review*, No 28 (1964) s. 6-22, och No 29 (1964), s. 23-32.

Utvecklingens dialektik

Det har ofta påpekats att den kinesiska revolutionen avviker från den sovjetiska modellen genom böndernas och landsbygdens karaktäristiska och betydelsefulla roll, och att denna skillnad återspeglas i den teoribildning som förts fram av Mao Tse-tung. Denna fråga är otvivelaktligen central och grundläggande för att förstå den kinesiska erfarenheten. Men dialektiken mellan stad och landsbygd bör ses i det större sammanhang av motsättningar som utgör Maos dialektiska bild av samhället och universum.

I det mycket betydelsefulla talet i april 1956 *Om de tio stora sambanden* (Text 1) valde Mao, som rubriken antyder, ut tio avgörande motsättningspar för att karaktärisera kinesisk ekonomi och politik. Även om denna lista innehåller många mycket typiska motsättningar, så täcker den ändå inte alla aspekter av Kinas ekonomiska och sociala utvecklingsmönster. Ett viktigt komplement finns i Maos tal den 20 mars i Chengtu där han dels talade om sambandet mellan traditionella arbetsintensiva och mekaniserade eller halvmekaniserade produktionsmetoder, och dels om spänningen mellan ”mogna överväganden” och ”brådska” när det gäller att besluta om takten i den socialistiska omformningen. (Text 4b).

För Mao är inte motsättningarna enbart förändringens drivkraft, som för Hegel och Marx, utan de är livets och verklighetens själva väsen. I april 1956 förklarade han: ”Motsättningar finns överallt i världen. Utan motsättningar skulle det inte finnas någon värld” (Text 1). I Chengtu betonade han detta ännu mer: ”Om det inte fanns några motsättningar och någon kamp, så skulle det inte finnas någon värld, inte några framsteg, inget liv, ja ingenting alls” (Text 4b).

Här ges inte utrymme för en omfattande och systematisk diskussion om Maos filosofi i allmänhet och om hans teori om motsättningarna i synnerhet. Många studier kring detta ämne har ju redan genomförts och publicerats. Men även om denna antologi i första hand belyser Maos synpunkter på politiska, ekonomiska och kulturella frågor, så är det omöjligt att helt bortse från hans filosofiska idéer. Detta speciellt som han själv betraktar en korrekt filosofi och framför allt en korrekt förståelse av motsättningarnas problem som en nödvändig förutsättning för en korrekt politisk analys. Enligt Mao är sambandet mellan abstrakta begrepp och konkret politik mycket intimt. Detta illustreras av det faktum att en av de mest detaljerade och intressanta diskussionerna om breda filosofiska frågor i denna bok finns i Maos tal i Chengtu den 20 mars 1958, som han höll vid ett möte som skulle arbeta fram riktlinjer för det kommande Stora Språnget Framåt. Talet börjar med något så jordnära som en diskussion om reformer inom jordbrukstekniken innan det flyger iväg till funderingar om människans och universums framtid (Text 4b). Talet i augusti 1964 om filosofiska frågor (Text 11) innehåller å andra sidan till stor del exempel från den kinesiska revolutionens historia.

Kärnan i Maos tolkning av motsättningarna är hans karaktärisering av fenomenet som motsatsernas enhet och kamp och deras förvandling till sina egna motsatser. Denna syn, som utvecklas i kapitel 5 i ”Om motsättningarna” och som berörs flera gånger i de tal som finns med i denna bok, överensstämmer med Lenins uttalanden i frågan. Dessa citeras som auktoritativa av Mao, när han lägger fram sina egna ståndpunkter.¹⁶ Och ändå, som Mao antydde med en viss bitterhet i talet den 20 mars 1958, fanns det en del professionella filosofer i Kina och Sovjetunionen som inte betraktade Maos ståndpunkter som alltigenom ortodoxa. Tydligt hade de en känsla av att Ordförandens förståelse av motsättningarna inspirerades mindre av marxismen än av den gamla kinesiska dialektikens tillväxt och avtagande, nedgång och förnyelse, *yin* och *yang*. Betydelsen av denna påverkan för utformningen av Maos tänkande har påpekats av de flesta som skrivit om Maos filosofi. Det är betecknande att Mao betonade i sina filosofiska samtal 1964 att man varken skulle bortse från buddismen eller taoismen (till

¹⁶ ”Om motsättningar”, *Valda Verk* band I, s. 341, s. 347.

förmån för att uteslutande koncentrera sig på den till stor del icke-dialektiska konfucianska traditionen) när man studerade det kinesiska tänkandets historia. Vid samma tillfälle avvisade han kategoriskt principen om negationens negation som ett dialektiskt axiom utifrån ståndpunkten att varje historiskt fenomen samtidigt eller i följd bestod av bejakelser och negationer (Text 11). Denna anmärkning tyder också på en viss likhet med den traditionella kinesiska synen på historien som ebb och flod snarare än som målmedveten framåtsträvande rörelse.

Jag påstår därmed naturligtvis inte att den kinesiska komponenten i Maos syn på dialektiken är viktigare än den marxistiska komponenten. I den utsträckning den förra finns närvarande förklarar den dock till en del den olympiska världsfrånvärdhet med vilken han ser fram mot inte bara själva kommunismens övergång till en högre social form, utan även den mänskliga rasens utplåning och ankomsten av varelser som utvecklats från hästar, kor, får eller insekter. ”När teologerna talar om domedagen”, förklarade han, ”är de pessimistiska och skrämmer folk. Vi säger att mänsklighetens slut kommer att innebära något mer avancerat än människan” (Text 4b och Text 11). Sådana reflektioner kanske inte är helt oförenliga med Marx egna idéer, men de överensstämmer inte med kärnan i den marxistiska traditionen med dess optimistiska tro på övergången till socialism och kommunism som det definitiva genombrottet från förhistoria till historia.

Mer direkt relevant för huvudinnehållet i denna bok och inledningen, är betydelsen av Maos halvtraditionella dialektik för politiken och den politiska ledningen. Som exempel på motsatsernas förvandling till sina egna motsatser tar Mao typiskt nog det faktum att ”i hösten och vintern finns det element av vår och sommar” (Text 4b). Taoismens dialektik är i stor utsträckning dialektiken i naturens rytm, och Mao för i själva verket uttryckligen fram målsättningen att uppnå en korrekt produktionsrytm genom enheten mellan motsatserna ”snabbt” och ”långsamt” när han diskuterar dialektikens tillämpning på den ekonomiska utvecklingen. Som ofta hänvisar han tillbaka till erfarenheterna från inbördeskriget när han i mars 1958 hävdar att det fanns ”en krigets rytm också” som kunde uttryckas som enheten i motsättningarna ”hård strid” och ”vila och konsolidering”. Denna känsla för rytmens betydelse, rotad i hans bondehärkomst, och för att ge saker och ting tid att mogna, är kanske den viktigaste källan till den anmärkningsvärda balans och det sunda förnuft som kännetecknat Mao när det gällt att bedöma vad som varit möjligt att uppnå under en viss tid i politiken och ekonomin. Detta får ett slående uttryck i hans tal den 20 mars 1958. Vid detta tillfälle då det Stora Språnget Framåt samlade kraft och energi, hävdade han: ”Just nu upplever vi en stormby med tio tyfoners styrka. Offentligt kan vi inte försöka stoppa den, men inom våra led måste vi tala öppet och försöka dämpa atmosfären lite.” Han efterlyste också ”realismens” och ”romantismens”, ”arbetets” och ”drömmarnas” enhet. (Text 4b).

Denna känsla för tiden, insisterandet på att motsättningarna ”snabbhet” och ”moderation” skulle kombineras, är bara en del av Maos övergripande syn på utvecklingens dialektik som man möter den i dokumenten i denna bok. En annan betydelsefull del av problemet är, som vi tidigare antytt, sambandet mellan de nära sammanknutna motsatsparen stad och land samt modern och traditionell teknologi.

Den kinesiska och ryska revolutionens skilda mönster, analyserade av så många västerländska iakttagare, utpekades för länge sedan av Mao Tsetung själv. 1956 påminde han om att ”Revolutionen i Ryssland utvecklades från städerna till landsbygden medan den i vårt land utvecklades från landsbygden till städerna” (Text 2). När makten erövrats deklarerade Mao i mars 1949 att förhållandet nu skulle bli det omvända, att städerna skulle leda byarna.¹⁷ Och ändå förblev han präglad av den populistiska ideologi som inympats i honom av Li Ta-chao, vilken var den förste som lärde honom något om revolutionen i Peking 1918.

¹⁷ *Valda Verk* band IV, s. 338.

Att Mao fortfarande domineras av idéer om landsbygdens moraliska överlägsenhet illustreras vältagligt av hans anmärkning kring detta tema vid nionde Centralkommitténs första plena i april 1969:

”I årtal hade vi inga löner ... Vi fick bara en bestämd matranson, tio gram olja och tjugogram salt. Om man fick ett kilo hirs så fick man vara mycket nöjd. Och när det gällde grönsaker – hur kunde vi få tag på grönsaker på alla ställen dit armén kom? Nu har vi tagit oss in i städerna. Det är bra. Om vi inte hade gjort detta skulle Chiang Kai-shek ha ockuperat dem. Men det har också lett till att partiet försämrats.” (Text 25).

Sådana yttranden ska inte övertolkas så att Mao framstår som en tillbakablickande beundrare av den pastorala idyllen och okunnigheten. Han motsätter sig inte framsteg och ekonomisk utveckling men han bekymrar sig för att Kina ska drabbas av alla de negativa effekterna av urbanisering och industrialisering som finns annorstädes. Hans kraftiga betoning av landsbygdens betydelse har dessutom inte bara moraliska skäl – den återspeglar också den kinesiska verkligheten, både före och efter maktövertagandet. Landsbygden var inte bara scenen för det revolutionära kriget före 1949, utan det är också på landsbygden som en stor majoritet av den kinesiska befolkningen fortsätter att leva, och det är där som de största ekonomiska, sociala och kulturella förändringarna måste ske om revolutionen ska fortsätta att röra sig framåt. Av detta kommer Maos ständiga påpekanden att den yngre generationen borde skaffa sig erfarenheter inte bara av verkligheten, utan av landsbygdens verklighet.

Under de kritiska månader som föregick Kulturrevolutionen återvände Mao ständigt till detta ämne. ”Jag sade till mitt eget barn”, berättade han i Hangchow i december 1965, ”åk ut på landsbygden och säg till de fattiga och lägre mellanbönderna: – Min far har sagt att vi blir dummare och dummare efter att ha studerat några år. Jag ber er tanter och farbröder, bröder och systrar, bli mina lärare ...” (Text 14). Våren 1966 instruerade han sin brorson Mao Yüan-hsin att säga åt sin politiska kommissarie ”att jag sagt att från och med nu ska du åka ut på landsbygden en gång varje år. Det finns stora fördelar med detta!” Visserligen tillade han i Hangchow att det inte var tillräckligt att enbart åka ut på landsbygden, utan att studenterna också skulle besöka fabriker, affärer och armén. (Text 14). Men betoningen under Kulturrevolutionens första år låg på att lära av bönderna snarare än av arbetarna. Detta återspeglar klart Maos beslutsamhet att inte bara bekämpa den konfucianska fördömen om de intellektuellas överlägsenhet över de manuella arbetarna, utan också den marxistiska fördömen om arbetarnas överlägsenhet över bönderna.

Man kan hävda att Mao aldrig fullständigt accepterat den marxistiska sanningen om en skarp kvalitativ skillnad mellan den politiska attityden och förmågan hos städernas arbetare å ena sidan och bönderna, försjunkna i ”landsbygdens efterblivenhet”, å den andra. I själva verket hävdade han 1926 att bönderna var mer kompromisslöst revolutionära än arbetarna.¹⁸ Trots denna tillfälliga avvikelser är han naturligtvis Marx och Lenins lärjunge och erkänner i princip behovet av ”proletär” ledarskap för revolutionen. Hans syn på förhållandet mellan arbetarna och bönderna, både vad gäller den politiska kampen, moderniseringen och den ekonomiska utvecklingen skiljer sig dock avsevärt från det strängt hierarkiska underordnande som präglar både Lenins tänkande och den sovjetiska praktiken.

I den meningen att han ofta i de tal som finns i denna bok tillmäter industrialiseringen och den ekonomiska utvecklingen stor betydelse, tillmäter han också städerna en primär roll. Det är ju i sista hand i städerna som den moderna teknologi finns som krävs för utvecklingen. Han tror dock inte att framsteg är möjliga genom att koncentrera sig på utvecklingen av den tunga

¹⁸ Se hans artikel ”Den nationella revolutionen och bonderörelsen”. Kinesisk text i Mao Tse-tungs samlade skrifter (Tokyo: Hokubosha 1972), Vol I s. 175-79. För en diskussion om denna artikel och dess innebörd se min essä ”Mao Zedong and the role of the various classes in the Chinese revolution, 1923-1927”, i *The Policy and Economy of China* (Tokyo: Toyo Keizai Shinposha Publishing Company, 1974).

industrin, samtidigt som man struntar i landsbygden. Så har ju skett i ett antal asiatiska länder. Enligt Mao måste den teknologiska kunskapsnivån höjas i hela samhället, och framför allt bland bondemassorna, som förblivit opåverkade av de moderna metoderna. Alldeles före maktövertagandet 1949 säger han därför: ”Det allvarliga problemet är böndernas fostran.”¹⁹ Men Mao ser inte denna utbildning, som Lenin och Stalin gjorde, som de upplysta arbetarnas och teknikernas styrning och undervisning av de okunniga och passiva landsbygdsinnevånarna. Ty för det första får hela hans attityd till politiskt arbete (som vi diskuterat tidigare i inledningen) honom att se på utbildningen och spridningen av modern kunskap i samhället som en ömsesidig process som kräver både elevens och lärarens aktiva medverkan.²⁰ Och för det andra så betraktar han böndernas traditionella yrkeskunskaper som en värdefull tillgång som också måste mobiliseras sida vid sida med modern teknik inom ramen för en övergripande ekonomisk strategi ”på två ben”, eller som han konkret uttryckte det i mars 1958, kombinationen av maskiner och bärstänger:

”Massrörelsen för förbättring av jordbruksredskapen måste spridas till varje by. Dess betydelse är mycket stor, den är ett skott på den teknologiska revolutionens träd, den är en stor revolutionär rörelse. Flera hundra miljoner bönder kämpar hårt för att upphäva de negativa aspekterna med att bära saker i en stång över axlarna. När de lyckas med detta reducerar de den nödvändiga arbetskraften flerfaldigt och det ekonomiska resultatet av att ersätta bärstänger med mekanisering blir en kraftig ökning av effektiviteten i arbetet, vilket i sin tur tillåter ytterligare ett steg framåt i mekaniseringen” (Text 4b).

Enligt Mao är alltså den ekonomiska utvecklingen en spiralprocess där de materiella och mänskliga resursernas gradvisa tillväxt kombineras och förstärker varandra till en ständig rörelse framåt. Han har en mycket bred syn på de ekonomiska problemen, och som vi tidigare antytt betraktar han politisk mobilisering och kulturell förändring som förutsättningar för en industrialisering. De motsatspar som finns i utvecklingens dialektik omfattar enligt honom inte bara de som rör den ekonomiska aktivitetens mönster och tempo utan också andra som centrum contra regionerna, staten contra produktionsenheterna. Dessa senare är nödvändiga för att bestämma graden av deltagande från gräsrotterna och deras entusiasm i förhållande till centraliserad kontroll och disciplin i det övergripande samhällsperspektivet. Mao inbegrep de två motsatspar som vi just nämnt i *De tio stora sambanden* i april 1956, och han betecknade dem i mars 1958 som två av de fem viktigaste av dessa samband (Text 1; Text 4a). Slutligen bör bilden vidgas ytterligare genom att innefatta inte bara sambandet mellan kinesisk och västerländsk teknologi utan också mellan kinesiska och västerländska idéer och traditioner.

Om, i det komplexa samspel av många faktorer som tillsammans bestämmer utvecklingsprocessen, Mao vägrar acceptera ståndpunkten att det alltid i första hand är städerna som ger framstegen dess rörelseenergi, så är hans syn i denna fråga intimt sammanlänkad med hans starka övertygelse att kineserna inte behöver se sig själva som underlägsna utlänningar. Häri ligger kärnan till hans revolt inte bara mot den sovjetiska dominansen, utan också mot hela den Europa-centrerade marxistiska logiken. För Marx låg de efterblivna och stagnerande asiatiska samhällenas räddning i vad han kallade ”europisering”.²¹ De ryska kommunisternas syn på Orienten har styrts av samma förutsättning, från Lenin till våra dagar. Detta betyder naturligtvis inte att Marx och Lenin var rasister. Deras uppfattning att européer måste visa asiater ”hur saker och ting skulle gå till” grundades till en del i det faktum att endast Europa

¹⁹ *Valda Verk* band IV, s. 393.

²⁰ För en diskussion om mönstret för spridning av modern kunskap på den kinesiska landsbygden genom deltagande i produktiv aktivitet, se Jon Sigurdson: ”Rural Industry and the Internal Transfer of Technology” i *Authority, Participation and Cultural Change in China* s. 199-232.

²¹ För en diskussion om Marx idéer om det asiatiska samhället och en del av de väsentliga texterna, se H. Carrère d'Encausse and S. Schram: *Marxism and Asia* (Allen Lane 1969) s. 7-16 och 115-33. Referensen till ”europisering” finns på s. 116.

(och dess utsträckning i Nordamerika) förfogade över en arbetarklass som kunde leda revolutionen. Till en del grundades den också i övertygelsen att bara den europeiska kulturen skulle kunna förse icke-europeiska länder med den upplysning och kraft som skulle möjliggöra för dessa länder att utveckla sina ekonomier och därmed skaffa sig ett eget proletariat. Av detta följer slutsatsen att världsrevolutionen måste ledas från Europa, och efter 1917 har detta inneburit från Moskva. Olyckligtvis är inte steget långt från denna praktiska slutsats av tidsbegränsad karaktär till en tro på Asiens inrotade underlägsenhet i förhållande till Europa – ett steg som åtminstone Mao är övertygad om att Lenins efterträdare redan tagit. I december 1970 sade han till Edgar Snow: ”Ryssarna såg ner på kineserna och likaså på folket i många länder.”²² Det behöver knappast påpekas att Mao varken accepterar förutsättningen att den asiatiska kulturen är underlägsen eller de praktiska slutsatserna av denna förutsättning.

Mao är på intet sätt omedveten om Kinas ekonomiska efterblivenhet och de enorma problem som måste lösas för att förändra denna situation. Han förklarade i januari 1958: ”Varje gång vi talar om det säger vi att vårt land har en enormt stor befolkning, ett vidsträckt territorium, väldiga resurser, fyra tusen års historia och kultur ... Vi har skrutit så mycket om detta och ändå kan vi inte jämföra oss med ett land som Belgien.”

Och ändå är han övertygad att det kinesiska folkets vilja och begåvning är så stor att svagheter går att övervinna. ”Vi utgör en entusiastisk nation som nu sveps över av en väldig våg”, fortsatte han 1958. ”Det finns en bra liknelse för detta – vår nation är som en atom ... När atomkärnan klyvs så kommer den energi som frigörs att ha en väldig kraft. Vi kommer att klara av saker som vi inte kunde tidigare ... Vi ska producera fyrtio miljoner ton stål per år ...” (Text 3).

Det är naturligtvis inte bara en fråga om att höja Kinas ekonomiska nivå, även om detta är viktigt för Mao. Det är också en fråga om att slå fast Kinas nationella värdighet, och då speciellt inför Sovjet. I denna fråga har Mao aldrig ändrat ståndpunkt oavsett hur mycket han svängt i olika taktiska frågor.

När han i mars 1958 betonade att Kina skulle ha vänskapliga förbindelser med Sovjetunionen och med kommunistpartierna och arbetarklassen i alla länder samt att Kina borde ”dra lärdom av goda exempel i Sovjetunionen och andra främmande länder”, så tillade han: ”Det finns två metoder att lära. Den ena är att bara imitera och den andra är att använda den skapande förmågan. Inläring måste kombineras med skapande. Att importera sovjetiska regler och vanor utan förändringar är att sakna denna förmåga.” (Text 4a).

I januari 1962 drog han upp perspektivet att passera de mest avancerade kapitalistländerna inte på femton år, som han sagt 1958, utan inom loppet av femtio eller hundra år. (Text 8). Det var just i samband med en reträtt från överambitiösa målsättningar som han med kraft inte bara fortsatte att hävda att den grundläggande politik som följts efter Stora Språnget 1958 var korrekt, utan också att Kina har en originell och egen väg till socialismen. Han hävdade om den Kinesiska Folkrepublikens tidiga år:

”Situationen var sådan att eftersom vi inte hade någon erfarenhet av ekonomisk uppbyggnad så hade vi inget annat val än att kopiera Sovjetunionen ... Vid den tidpunkten var det absolut nödvändigt att handla på detta sätt, men samtidigt var det också ett tecken på svaghet – en brist på skapande förmåga och svårigheter att stå på egna ben. Självklart kunde detta inte bli vår långsiktiga strategi.” (Text 8).

Samma ståndpunkt vad gäller behovet av att ”slå sönder regler och vanor” snarare än att ”hänga efter andra steg för steg” och på så sätt visa att Kina är västvärldens like, hävdas i ett kort men talande uttalande från 1964 (Text 12).

²² *Den långa revolutionen* s. 178.

Trots några tillfälliga avvikelser under Kulturrevolutionens tidiga stadier så innebär ståndpunkten om Kinas egna väg för Mao varken främlingshat eller isolering. Gång på gång i de texter, som finns översatta här, slår han fast betydelsen av att lära av andra länder och att inte skaffa sig en trångsynt attityd. Utländska erfarenheter måste dock omformas på ett sådant sätt att de passar för kinesiska förhållanden och tjänar kinesiska behov. Detta är endast möjligt om kineserna gör sig kvitt sitt mindervärdeskomplex vilket är motsatsen till den traditionellt arroganta och överlägsna attityden (se Text 1).

Även om denna allmänna syn förblivit densamma under de senaste två decennierna och sammanfaller med den som Mao förde fram vid ett forum i Yenan om litteratur och konst 1942 och vid andra tillfällen, så har betoningen förskjutits klart, något som återspeglas i denna antologi. Det kanske tydligaste uttrycket för denna förskjutning är det skilda sättet att behandla den s. k. ”’i-yung-modellen” under femtiotalet i förhållande till under sextiotalet. Detta recept, som först fördes fram i slutet av artonhundratalet av den konservativa föreläsaren för modernisering, Chang Chih-tung, innebar att lånet från västerlandet skulle begränsas till teknik, medan det kinesiska ”’nehållet” skulle försvaras. I ett tal till musikarbetare i augusti 1956 sade Mao:

”En del människor förespråkar 'den kinesiska kunskapen vad gäller innehållet och den västerländska vad gäller praktisk tillämpning'. Är denna uppfattning riktig eller felaktig? Den är felaktig. Ordet 'kunskap' hänvisar i själva verket till den grundläggande teorin ... Marxismen är en grundläggande teori som skapades i västerlandet. Hur ska vi då kunna göra en åtskillnad mellan vad som är kinesiskt och västerländskt i detta avseende?” (Text 2).

Detta uttalande ska inte tolkas som en plädering för en massiv och okritisk import av marxistisk teori såsom den utvecklats i väst eller Sovjet. Så tidigt som 1938 eftersökte Mao Tse-tung ”en kinesisk variant av marxismen” och de tal som finns i denna bok är fulla med fördömanden av kopieringen och imiteringen av sovjetiska idéer och metoder. I sitt tal till musikarbetarna fördömde Mao dessutom en ”fullständig omformning efter den västerländska modellen” som oacceptabel för vanligt folk i Kina, och han hävdade att syftet med att lära av utlandet är ”att studera och utveckla det kinesiska”. Innebörden i det tidigare citerade avsnittet är dock att marxismens innehåll är allmängiltigt och överordnat dess tillämpning på varje lands förhållanden och kultur.

Under sextiotalets ökade sino-sovjetiska splittring och framväxten av en distinkt ”kinesisk väg till socialismen”, fick kineserna och speciellt Mao en mer positiv attityd till många aspekter av sin traditionella kultur. Den kanske mest slående illustrationen till detta i boken är den kritiska men även välvilliga bedömningen av Konfucius som Mao förde fram i februari och augusti 1964. Konfucius beskrivs som en man av fattig bondehärkomst som ursprungligen stod massorna nära. Även om bedömningen av hans filosofi är blandad, så hävdar Mao att det finns många demokratiska element i den, speciellt om man bedömer den efter den tidens förhållanden, och att många dåliga aspekter av den konfucianska traditionen är resultatet av den användning och tillämpning som hans skrifter fått i efterhand (Text 10; Text 11).

När således Mao i Hangchow-talet i december 1965 åter hänvisade till ”’i-yung-modellen”, hade hans ståndpunkt från 1956 vänts till sin motsats:

”Vid slutet av Ch’ing-dynastin förespråkade en del människor 'den kinesiska kunskapen vad gäller innehållet och den västerländska vad gäller praktisk tillämpning'. 'Innehållet' var som vår Generalinje som inte kan ändras. Vi kan inte ta över den västerländska kunskapen till innehållet, och inte heller kan vi använda innehållet i den demokratiska republiken. Vi har varken användning för 'naturrätten' eller 'utvecklingsläran'. Vi kan bara använda den västerländska teknologin.” (Text 14).

Denna helomvändning återspeglar självklart en förändring i Maos värdering av den speciella form av västerländsk kunskap som är känd under beteckningen marxismen. 1965 utgjorde

denna inte längre en allmängiltig och oföränderlig ”grundläggande teori”, snarare ännu ett västerländskt bidrag som måste smältas kritiskt och fås att tjäna Kina.

Utrikespolitik – mot imperialism och socialimperialism

Talen i denna bok ger en ny och levande inblick i Maos syn på olika aspekter av utrikespolitiken under perioden 1956-69. Det stora enskilda problemet på detta område är utan tvekan förhållandet till Sovjetunionen, eftersom Maos syn på ”det socialistiska lägret” utgör huvudelementet i hans syn på den internationella situationen som helhet. Och när det gäller detta har förändringen varit minst sagt dramatisk under dessa tretton år. Samtidigt som han i april 1956 varnade för mekanisk kopiering av utländska förebilder, betonade han att den kinesiska revolutionens seger kommit mer än trettio år efter Oktoberrevolutionen och att Kina var efterblivet jämfört med Sovjetunionen men låg före ”en del koloniala länder” (Text 1). I sitt anförande till den nya centralkommitténs första plenum i april 1969, avfärdade han Sovjetunionen i en föraktfull fras: ”... de rubricerar oss som ett 'småborgerligt parti'. Vi ... svarar att de är en borgerlig diktaturregim och att de återupprättar borgarklassens diktatur.” (Text 25).

Utvecklingen av de sino-sovjetiska relationerna mellan dessa båda tidpunkter är ett alltför komplicerat fenomen för att kunna analyseras i sin helhet, och den är inte fullständigt dokumenterad genom de texter som finns här. Dessa tal av Mao kastar dock ett synnerligen avslöjande ljus på problemet. Först av allt kan det vara av intresse att peka på att Mao i mars 1958 hyllade Chrusjtjov som ett exempel på en av de krafter från provinserna som dyker upp då och då för att förstärka Centrum (Text 4c). Även om man inte ska fästa för stort avseende vid denna anmärkning i förbigående, så bekräftar den tesen att Maos verkliga desillusionering om de sovjetiska kamraterna daterar sig från mitten av 1958 och inte från avstaliniseringen 1956, även om han otvivelaktligen hade reservationer mot det sätt som denna genomfördes på.

I de tal som publiceras här, pekar Mao själv på tvetydigheten i den kinesiska reaktionen på Chrusjtjovs initiativ på den tjugonde kongressen. Det klaraste uttalandet i denna fråga finns i talet den 10 mars 1958, där han säger:

”När Stalin kritiserades var vi å ena sidan nöjda men å andra sidan oroliga. Det var absolut nödvändigt att lyfta på locket, att bryta ner den blinda tilliten, att lätta på trycket och frigöra tänkandet. Men vi samtyckte inte om det gällde att i ett enda slag krossa honom fullständigt.” (Text 4a).

Mao var nöjd med att Stalin avglorifierades, både därför att den kinesiska revolutionen fått lida för sovjetledarens felaktiga beslut och därför att han själv varit tvungen att böja sig för Stalins diktat och betraktats som obetydlig i jämförelse med denne. Stalin försökte hindra kineserna från att föra revolutionen vidare 1945, klagar Mao gång på gång, och när den segrade betraktade han den som ”falsk” och Mao som en potentiell Tito. (Talet den 10 mars 1958, Text 4a; tal i september 1962, Text 9). Till och med i Kina framställdes Stalin som större än Mao:

”För att skrämma folk tillverkas Buddhabilder flera gånger större än den naturliga storleken. När hjältar och krigare framställs på scenen så får man dem att se helt annorlunda ut än vanliga människor. Stalin var en sådan figur. Det kinesiska folket hade blivit så vant vid att vara slavar att det tycktes som om det vore nöjt med den situationen även i fortsättningen. När kinesiska konstnärer målade bilder av mig tillsammans med Stalin så gjorde de mig alltid en liten bit kortare än honom. Så böjde de sig för det moraliska tryck som Sovjetunionen utövade vid denna tid.” (Text 4a).

Vid samma tillfälle framförde han sin protest på ett något lättsammare sätt: ”Jag kunde inte äta ägg eller kycklingsoppa i tre dagar därför att man i Sovjetunionen publicerat en artikel som hävdade att man inte skulle göra det. Senare sade man att det gick för sig. För kineserna spelade det ingen roll om artikeln var riktig eller ej, de lyssnade i alla fall och lydde respektfullt.” (Text 4a). Trots sin förtrytelse över den sovjetiska politiska, ekonomiska och kulturella dominansen under den Kinesiska Folkrepublikens första år, så blev Mao ”orolig” när Chrusj-

tjov ”krossade Stalin i ett enda slag”. Inte bara för vad denna gest skulle kunna få för konsekvenser när det gällde omvärderingen av andra ledare (inklusive honom själv), utan också därför att anfallet mot stalinismens missförhållanden kunde öppna vägen mot ett förkastande av aspekter i Sovjets förflutna som han betraktade med respekt som eftersträvansvärda. I mars 1958 säger han:

”Det finns två typer av personkult. Den ena är korrekt, nämligen den som gäller Marx, Engels, Lenin och Stalins bättre sida. Dessa bör vi vörda nu och i all framtid ... Varför skulle vi inte vörda dem, de höll ju sanningen i sina händer? ... En trupp skall vörda sin befälhavare, annars är det något fel. Sedan finns det också den felaktiga typen av personkult. Bakom den finns det ingen analys utan bara blind lydnad. Den är inte bra.” (Text 4a).

Även om han inte helt och hållet stödde avstaliniseringen, så utnyttjade dock Mao Tse-tung det slag som Chrusjtjov utdelat mot myten om det sovjetiska ledarskapets ideologiska ofelbarhet för att inom den världskommunistiska rörelsen framhäva överlägsenheten i sitt eget tänkande. Så tidigt som vid ett möte med Kommittén för militära frågor i juni och juli 1958 underströk Mao att Kinas militära erfarenhet och den kinesiska militärteorin var överlägsen Sovjets. (Text 5). Sommaren 1959, under och efter Lushan-konferensen, fördömde han Sovjetunionens inblandning i KKP:s inre angelägenheter och speciellt deras kritik av folkkommunerna och deras stöd till P'eng Te-huais opposition mot det Stora Språnget Framåt.²³ I januari 1962 i talet till de 7 000 kadrenna var Mao beredd att uttryckligen slå fast (om än inte för offentlig publicering) att den sovjetiska parti- och statsledningen hade ”usurperats av revisionister” och att därför folket i Sovjetunionen måste uppmanas att resa sig och störta dessa renegater.²⁴

Det var inte bara solidariteten mellan ”broderpartierna” som var slut, utan Mao hade heller inte mycket till övers för de mellanstatliga relationerna. Som svar på en sovjetisk förfrågan om att utveckla de kommersiella förbindelserna mellan de båda länderna säger han i februari 1964: ”Vi kan göra lite affärer, men inga stora, eftersom sovjetiska produkter är tunga, grova, dyra, och eftersom det alltid fattas något.” De undvek med andra ord att avslöja sin utrustnings alla tekniska hemligheter för att kineserna skulle vara beroende av de experter från Moskva som Mao kommit att tycka så illa om. Mao drog slutsatsen att det därför var bättre att handla med den franska bourgeoisin ”som fortfarande har en viss affärsetik”. (Text 10).

Vad gällde Frankrike trodde Mao att de Gaulles beslut att upprätta diplomatiska relationer med Kina och mer allmänt hans ”opposition mot Förenta Staterna” hade dikterats av de franska kapitalisterna (Text 10).

Talen som finns här behandlar inte alls förhållandet till imperialisterna och speciellt till de amerikanska imperialisterna lika utförligt som förhållandet till Sovjetunionen. Detta är knappast förvånande med tanke på de fullkomligt låsta sino-amerikanska relationerna under denna period. Det är dock möjligt att urskilja konturerna och utvecklingen av Maos ståndpunkt, som naturligt nog är den omvända jämfört med utvecklingen av synen på Sovjet. I april 1956 uppmanade Mao kineserna att utveckla ”en anda av avsky gentemot imperialisterna” som hade manifesterat sig under Korea-kriget (Text 1). Som vi redan påpekat var hans förakt i april 1969 snarare riktat mot Sovjet. När han i juni 1958 talade till Kommittén för militära frågor, refererade han fortfarande till Amerika, möjligtvis understött av Japan, som Kinas huvudfiende (Text 5). När han i september 1959 talade till samma organ visade han sig mer bekymrad över sovjetisk inblandning i Kinas affärer (Text 7). I september vid det tionde plenat såg han fortfarande imperialismen som huvudfienden. Men han betecknade samtidigt

²³ Denna antologi innehåller bara två av Maos tal vid denna tidpunkt, (text 6 och 7) och hänvisningarna till Sovjetunionen finns på s. 132 och 139. För en mer omfattande dokumentering om dessa händelser se *The Case of Peng Teh-huai 1959-68* (Hong Kong: Union Research Institute, 1968).

²⁴ Detta stycke (Text 8, s. 167) publicerades officiellt i november 1967: se *Peking Review* No 46 (1967), s. 16.

motsättningen mellan ”världens folk och imperialismen” som huvudmotsättningen. Motsättningen mellan ”socialism och imperialism” kom i slutet av en lång lista och en bra bit efter ”motsättningen mellan folken i alla länder och revisionismen” (Text 9). I talet till de 7 000 kadrerna i januari 1962 slog Mao fast att ”närhelst det är möjligt” ville Kina upprätta diplomatiska förbindelser med ”de anti-kommunistiska och anti-folkliga imperialisterna och reaktionärerna i olika länder”, och ”sträva efter att leva i fredlig samexistens med dem på basis av de fem principerna”. Men detta befann sig ”på en helt annan nivå än uppgiften att ena oss med folken i alla länder”. (Text 8)

Redan 1962 hade således Mao börjat förändra sin syn på världen som polariserad i två block med Kina som medlem av det ”socialistiska lägret” till en syn där världens folk, inklusive det kinesiska folket, stod inför det dubbla hotet från imperialismen och ”socialimperialismen”. Detta senare begrepp började inte användas förrän efter invasionen av Tjeckoslovakien och proklamerandet av Brezjnev-doktrinen 1968. 1966 placerade Mao ”USA-imperialisterna” före ”Sovjet-revisionisterna” när det gällde fiender till Kulturrevolutionen. (Text 16). Men utvecklingstendensen var klar redan 1962.

Maos nya perspektiv på utrikespolitiken framträder mycket tydligt och värtaligt i hans anmärkning vid tionde plenat om situationen i andra icke-europeiska länder. Han erkände att han varit pessimistisk vad gällde denna utveckling 1949, men att utvecklingen visat att han hade haft fel. Tvärtom, ”efter andra världskriget så har en mäktig nationell befrielsekamp utvecklats i Asien, Afrika och Latinamerika år efter år”. Mao hyllade ”den mycket goda kampen” i Vietnam och den väpnade kampens seger i Algeriet. Hans huvudintresse var dock inte så mycket om en regim hade en revolutionär karaktär utan vilken attityd den hade till imperialismen. Han säger att Egypten och Irak ”befinner sig till höger om mitten, men båda bekämpar imperialismen” (Text 9). Detta kriterium skulle idag naturligtvis ersättas av huruvida de bekämpar ”imperialism och socialimperialism”, dvs. om de opponerar sig mot stormaktsintervention i mindre länders affärer.

Av grundläggande betydelse slutligen är den entydiga ståndpunkten i april 1969 att Kinas politik är en defensiv politik. ”Andra kan komma och anfälla oss men vi kommer inte att slåss utanför våra gränser ... Jag säger att vi inte kommer att låta oss provoceras. Även om ni inbjuder oss att komma utanför så gör vi inte det. Men om ni skulle komma och anfälla oss då tar vi itu med er” (Text 25). Detta yttrande, helt i överensstämmelse med vad Mao sagt Edgar Snow i januari 1965,²⁵ överensstämmer också klart med den kinesiska diplomatin under senare år och speciellt i samband med upptrappningen av Vietnamkriget. Det bekräftar att det var Mao snarare än Liu Shao-ch'i som stod för en försiktig hållning i Indokina.

Kontinuitet och förändring 1956-71

Som vi tidigare antytt kan talen i denna antologi läsas inte bara som ett tillägg till Mao Tse-tungs teoretiska skrifter utan också som en löpande kommentar till händelser i Kina och världen som de setts av Mao, från avstaliniseringen till Lin Piaos fall. Det är naturligtvis bara i ett sådant sammanhang som de ideologiska formuleringar som vi citerat ovan blir verkligt förståeliga. Texterna räcker inte till för att ge en sammanhängande bild av historien under perioden 1956-71, men de återspeglar hur Maos huvudintresse växlar mellan olika frågor år från år. Talen från 1956 och första delen av 1958 domineras av kulturella och ekonomiska problem. Talet i april 1956 *Om de tio stora sambanden* (Text 1) slår fast flera av Maos grundläggande synsätt på dessa frågor. Det sjunde sambandet – det mellan parti och icke partianslutna – innehåller kravet på den ”långsiktiga samexistensen och ömsesidiga övervakningen”, som var ett av slagorden under ”de hundra blommornas kampanj” som initierades våren 1956. Det är känt att Mao den 2 maj 1956 höll ett annat tal speciellt kring detta tema, men texten till

²⁵ *Den långa revolutionen* s. 219-20.

detta har aldrig blivit tillgänglig utomlands. Den grundläggande framställningen av hans idéer när det gällde hur partiets politik skulle kritiseras och hur framförandet av kätterska idéer skulle uppmuntras och samtidigt hållas inom rimliga gränser, framförs i februari följande år i talet ”Om den riktiga behandlingen av motsättningarna inom folket”.²⁶ Vad gäller den ekonomiska politiken så finns många av de grundläggande teser, som Mao förde fram när han lanserade det Stora Språnget Framåt 1958, i hans tal 1956 ”Om de tio stora sambanden”. Han betecknade detta i mars 1958 själv som sitt första försök att föreslå en linje för bygget av socialismen som skilde sig från den sovjetiska modellen. (Text 4a). Det bör läsas tillsammans med talet i juli 1955 om skapandet av kooperationer,²⁷ och tillsammans med det redan nämnda direktivet från januari 1958²⁸ och med de tal från 1958 som finns medtagna här.

När det Stora Språnget 1959 började stöta på stora problem, så fick Maos ståndpunkter i ekonomiska frågor en mer defensiv karaktär. Medan han i januari 1958 (Text 3) djärvt och förtröstansfullt dragit upp riktlinjerna för ett program och krävt dess snabba genomförande, så ter sig talet i juli 1959 i Lushan snarare som ett försvarstal för hans syn på utvecklingsproblemen mot kamraternas kritik och hans egna tvivel. När han vid ungefär samma tid summerade konfrontationerna vid Lushan-konferensen, som ju slutade i vanära för hans hårdaste kritiker P'eng Te-huai, fördömde han skarpt den sovjetiska inblandningen i KKP:s interna angelägenheter (Text 7). De båda huvudteman som här framträder – motstånd mot trycket från Sovjet och försvar av sin grundläggande ekonomiska filosofi kombinerat med ett erkännande att den tillämpats fel i praktiken – finns ständigt i hans sinne under de kommande åren. Bägge dessa teman kulminerade i talet till de 7 000 kadreerna i januari 1962. (De var naturligt nog intimt sammanlänkade eftersom de häftigaste attackerna mot Maos icke-ortodoxa sätt att bygga socialismen kom just från Sovjet.)

Vad gäller de sino-sovjetiska relationerna så var talet till de 7 000 kadreerna det första tillfälle då Mao drog slutsatsen att det var nödvändigt att störta den ”revisionistiska” ledningen i Moskva. I diskussionerna om interna kinesiska frågor gick Mao mycket långt i sin självkritik. Han sade att han själv tog ansvar för ”varje misstag som centrum gjort” (Text 8). Vid samma tidpunkt höll han fast vid åsikten att den väg man slagit in på 1958, med betoning på småindustri och gräsrotternas skapande initiativ, i grunden var riktig och borde fortsättas. Det var vid de 7 000 kadreernas konferens som konflikten mellan Mao Tse-tung och Liu Shao-ch'i först började märkas, även om den enligt Mao inte blev oförsonlig förrän tre år senare.²⁹ Medan Liu med läpparna bekände att linjen i det Stora Språnget var korrekt, så var det just under denna kritiska period som han tog ledningen i ett försök att föra Kina närmare ett mer ortodoxt socialistiskt utvecklingsmönster, med centraliserad planering, prioritering av tung industri och materiella drivfjädrar. Mao å sin sida, riktade allt sitt intresse i viss utsträckning bort från de rent ekonomiska frågorna och mot de politiska och kulturella problemen när det gällde att bekämpa byråkratiseringen och att få fram revolutionära efterträdare genom passande utbildningsmetoder (Text 10-15). Han hade invändningar mot innehållet i den ekonomiska politik som Liu och partibyråkratema förde, t. ex. försvagningen av den kollektiva kontrollen över jordbruksproduktionen i kommunerna, bokföring på basis av individuella hushåll och ökad betoning av profitmotivet.³⁰ Men han var än mer bekymrad för vad han ansåg som en

²⁶ *Skrifter i urval* (Oktober, Uddevalla 1972) s. 395-439.

²⁷ *Skrifter i urval* s. 357-84.

²⁸ *Current Background* No 892 (21 okt. 1969) s. 1-14, eller Ch'en: *Mao papers* (Oxford U P 1968) s. 57-76.

²⁹ För en skiss av framväxten av dessa skillnader se *Authority, Participation and Cultural Change in China* s. 61-85.

³⁰ Praktiskt taget den enda referensen till Maos syn på den ekonomiska organiseringen under sextio-talet finns i hans tal om filosofi i augusti 1964 (Text 11, s. 200). Den stora dokumentsamling som blev tillgänglig för vetenskapsmän utanför Kina först sommaren 1973, och som beskrivs detaljerat i avsnittet ”Not om texterna” vilket följer på Inledningen, innehåller stycken om Maos ekonomiska ståndpunkter vid denna tid. Se speciellt

försämring av det moraliska och politiska klimatet i det kinesiska samhället. Korruptionen har antagit sådana proportioner att ”man kan köpa en sekreterare i en partiavdelning för ett par paket cigaretter, för att inte tala om ett giftermål med hans dotter”, klagade han i augusti 1964 (Text 11).

Enligt Mao var orsaken till att sådana icke önskvärda tendenser spreds och växte att man inte insåg den fortsatta betydelsen av klasskampen i det socialistiska samhället. Yang Hsien-chens filosofiska teorier där ”två kombineras till ett” föreföll Mao som det ideologiska uttrycket för det rådande klassförsonande politiska klimatet. Härav följer bitterheten när han refererade till dessa doktriner mot vilka han ställde teorin att ”en delar sig i två”, dvs, att reaktionära och felaktiga tendenser växer fram i samhället och inom partiet och att dessa måste bekämpas. (Text 11). Maos ansträngningar att föra fram klasskampens betydelse tog form i den ”socialistiska skolningsrörelsen” åren 1963-65 som lanserades vid Centralkommitténs tionde plenum i september 1962. Trots motsträvighet från partibyråkratin så förlitade han sig i första hand på Folkets Befrielsearmé som den viktigaste politiska kraften för att stödja denna linje.

Det finns väldigt lite material i denna bok (och relativt lite i det tillgängliga materialet överhuvudtaget) som belyser Maos inblandning i Lin Piaos ansträngningar att förvandla Folkets Befrielsearmé till ”en väldig skola i Mao Tse-tungs tänkande” som började 1960.³¹ De utförligaste kommentarerna om kampanjen 1964 för att lära av armén, finns i Maos samtal med sin brorson Mao Yüan-hsin. Där är han också mest rättfram och tydlig vad gäller problemet att få fram efterträdare till den revolutionära saken och vad gäller tvivlen på den yngre generationen. (Text 15.)

Även vid Kulturrevolutionens början så ökar inte hänvisningarna till militären i Maos tal i proportion till FBA:s reella betydelse under dessa händelser. Mao var naturligtvis mer medveten än någon annan om att han endast lyckats hålla situationen under kontroll tack vare stödet från Lin Piao och armén, men han förklarade att han var helt lugn vad gällde anklagelserna att detta orsakat en grundläggande förändring i den kinesiska regimens karaktär. Vid den nionde Centralkommitténs första plenum i april 1969 behandlade han frågan t. o. m. på ett humoristiskt sätt:

Sovjet-revisionisterna ... säger att det är ett militär-byråkratiskt system ... När de ser att det finns många militärer på vår personlista kallar de oss ”militär”. Vad gäller den ”byråkratiska” delen så antar jag att de menar den hop med ”byråkrater” som omger mig, En-lai, K'ang Sheng och Ch'en Po-ta. Sammanfattningsvis så tillhör alla ni som inte är militärer ett byråkratiskt nätverk och vi kallas tillsammans en ”militärbyråkratisk diktatur”. (Text 25).

Enligt ett brev från Mao Tse-tung till Chiang Ch'ing, daterat 8 juli 1966, som cirkulerade inom KKP 1972 i samband med försöken att förklara orsakerna till konflikten mellan Mao och Lin Piao, så hade Mao redan från Kulturrevolutionens början varit misstänksam mot sin valda efterträdarens metoder och motiv. Han hade undvikit att tala om detta öppet därför att han behövde Lins stöd mot Liu Shao-ch'i och motståndarna inom partiet.³² Hursomhelst, drygt ett år efter att han avvisat påpekandena om den militära dominansen inom KKP som ett skämt, så resulterade spänningen mellan Mao och Lin i en häftig men beslöjad konfrontation vid nionde Centralkommitténs andra plenum hösten 1970. Ett år senare var Lin Piao död och

talet den 28 december 1964 vid en central arbetskonferens (*Wan-sui* (1969) s. 598-602), och hans detaljerade kommentarer till en sovjetisk handbok i politisk ekonomi (ibid. s. 319-99).

³¹ Se dock resolutionen från den 20 oktober 1960, som nu kritiseras för sin vulgarisering och förvrängning av Maos tänkande men som vid denna tid beskrevs som granskad och godkänd av Mao. Resolutionen finns översatt i *Bulletin of Activities of the People's Liberation Army* under titeln *The Politics of the Chinese Red Army* (Stanford, Hoover Institution 1966) s. 65-94. Det faktum att Mao granskar manuskriptet slås fast på s. 33 i samma volym.

³² Kinesisk text i *Hsing-tao jih-pao* (Hong Kong) 4 nov. 1972. Engelsk översättning i *Issues and Studies*, IX(4), s. 94-96.

kort därefter fördömdes den man som i april 1969 hyllats som Mao Tsetungs ”närmaste vapenbroder” som Maos tilltänkte mördare.

Den officiella kinesiska versionen av dessa händelser har nu offentliggjorts i samband med KKP:s tionde partikongress.³³ Den är mycket lik den version som Mao själv privat gett till utländska besökare och andra auktoriserade talesmän sedan mitten av 1972, och som cirkulerat inom partiet. Det sista stycket i denna antologi (Text 26) innehåller en sammanfattning av Maos förklaring till motsättningarna inom partiet i augusti och september 1971, några veckor före Lin Piaos fall. Jag har inte tillgång till någon information som skulle göra det möjligt för mig att bedöma huruvida dokumentet innehåller en sann eller fullständig, sann bild av Maos relationer till Lin Piao och sin tidigare litterära medarbetare Ch'en Po-ta. Jag har tagit med dokumentet för att läsaren ska kunna jämföra med talen vid tionde partikongressen och dra sina egna slutsatser. Det är också intressant därför att det innehåller Maos senaste diskussion om de konflikter som uppstått i KKP sedan dess grundande 1921. Det innehåller också ett avsnitt som nedvärderar Lin Piaos prisande av Ordföranden som ”geni” och som kompletterar Maos diskussion om bruket och missbruket av Mao-kulten i hans senaste intervju med Edgar Snow.³⁴

Finns det någonting oföränderligt hos den man som stod och står i centrum på denna skiftande scen, bortsett från en kraftfull karaktär och ett genialiskt sinne för vardagliga liknelser? I denna inledning har jag försökt visa att det finns något sådant. Så här i slutet kan kanske de viktigaste punkterna summeras i två motsättningar. För det första finns det en spänning mellan Maos äkta intresse för massornas deltagande och hans starka känsla för betydelsen av organisation, förstärkt vid vissa tidpunkter av övertygelsen att bara han själv sitter inne med sanningen. För det andra finns det en motsättning mellan Maos stolthet över Kinas förflutna och hans vilja att omforma det kinesiska samhället och kulturen enligt nya revolutionära mönster. När han uppmanar sina landsmän att ”förakta de mäktiga”, som under Korea-kriget, citerar han Mencius som en auktoritet (Text 1). Demokratien och centralismen, marxismen och det kinesiska arvet, vilket är – som Mao själv skulle ha ställt frågan – den centrala aspekten av dessa motsättningar? Läsaren själv får bedöma detta. Denna antologi ger inga enkla och prydliga svar men den kommer kanske att bidra till att bekämpa falska och förenklade ståndpunkter av olika karaktär, och att sprida ljus över en del nya sidor hos den man som personifierar dessa motsättningar.

Stuart Schram

Not om texterna

Som påpekats i inledningen består denna bok av tal och skrifter som inte officiellt publicerats i Kina, utan finns tillgängliga i s. k. ”Rödgardistiska publikationer”*, eller i andra källor som reproducerar material som cirkulerar inom KKP. Detaljupplysningar om källorna, vilka som använts för varje text, andra tillgängliga översättningar etc. finns nedan. Det är dock först nödvändigt att säga några ord om källornas trovärdighet. Detta är i själva verket ett dubbelt problem. Är de använda dokumenten äkta texter som spritts i Kina? Om det förhåller sig så kan då deras version av Maos yttranden betraktas som tillräckligt vederhäftiga?

Den första frågan är enklast att besvara. ”Rödgardistiska” tidningar och annat sådant material förfalskades i Hongkong och på andra ställen under Kulturrevolutionen, men sådana förfalskningar är relativt få och på det hela taget lätta att känna igen. Den överväldigande majoriteten

³³ Se speciellt Chou En-lais tal samt övrigt material i *Peking Review* No 35-36 (1973).

³⁴ *Den långa revolutionen* s. 174 f.

* För enkelhetens skull används beteckningen ”Rödgardistiska publikationer” här för dokument som trycktes och spreds utan officiellt godkännande både av de egentliga Röda Gardena och av andra ”rebell”-organisationer under Kulturrevolutionen.

av det ”rödgardistiska” material som nu finns tillgängligt i bibliotek och forskningscentra utanför Kina producerades verkligen i Folkrepubliken Kina under åren 1966-69. Jag är fullständigt övertygad att det material som återges i denna bok i denna mening är äkta och trovärdigt. Denna bedömning baserar sig delvis på den stil och framställning som kännetecknar de böcker och tidskrifter som innehåller dessa tal av Mao, och delvis på de bevis som finns i själva texterna.

Det bör betonas att ”äkta” inte nödvändigtvis behöver betyda fullständigt vederhäftiga. Även när det gäller talen som hölls före Kulturrevolutionen, där det uppenbarligen finns endast en officiell version som i allmänhet bygger på en bandinspelning till vilken de rödgardistiska skribenterna hade tillgång, finns det mindre variationer som förmodligen härrör från typografiska missar eller kopieringsfel under de successiva om-tryckningarna. En del av dessa texter innehåller dessutom en not som säger att de inte granskats av talaren (se t. ex. Text 2 i denna antologi). För talen som hölls under Kulturrevolutionen är situationen ändå mindre tillfredsställande. Det finns där ofta flera olika nedtecknade versioner utgivna, gjorda av åhörare som inte var tränade stenografer, och som ibland blandade samman likaljudande ord. Av tre olika orsaker har jag dock kommit fram till bedömningen att dessa texter är tillräckligt vederhäftiga: genom samstämmighet mellan versioner som redigerats oberoende av varandra i flera olika materialsamlingar; genom publiceringen i den officiella pressen av korta utdrag från de här översatta texterna; i vissa fall genom vittnesmål från personer som läst eller hört talen i Kina. Av alla dessa skäl tror jag att äktheten och trovärdigheten i detta material är fastställt på ett korrekt sätt. Det finns slutligen ett annat argument, som kanske inte förefaller läsaren alltför lättsinnigt när han väl läst en del av dokumenten. Med tanke på deras omfattning, skärpa och livfullhet så har det inte stått i någon förfalskares makt att hitta på dem.

De föregående kommentarerna till innehållet i de tal och skrifter av Mao Tse-tung som finns i denna bok gäller samtliga texter. Det finns dock två av de använda källorna som genom sin form och sitt ursprung kräver ytterligare några förklaringar. De första tjugotre texterna härrör ursprungligen från xeroxkopior av rödgardistiska publikationer, och det var därför möjligt att göra den typ av bedömning av dokumenten som jag ovan diskuterat. De sista tre har tagits från en tidskrift som ägnas åt frågor som rör Kommunistkina som publiceras i Taipei. Detta kan tyckas göra dem misstänkta, men i själva verket så är de organisationer som bedriver sådan forskning i Taiwan ytterst noggranna när det gäller att återge dokument, även om deras spekulationer om händelserna i Kina är synnerligen fria och hämningslösa. Det har ofta visat sig i efterhand att de dokument som de släppt ut varit vederhäftiga. Stilen i de tre talen från 1969 och 1971 ger oss också dessutom all anledning att tro att de är äkta. Innehållet i Maos redogörelse för sina relationer till Lin Piao i text 26 bekräftas också till stor del av hans uttalanden för västerländska diplomater och av den officiella tolkning av dessa händelser som framfördes i augusti 1973 på KKP:s tionde kongress. Jag tvekar därför inte att ta med dem.

Den andra källa som använts utom de som ursprungligen användes för att sammanställa denna bok, kommer också från Taiwan, men är betydligt mer uppseendeväckande. Det är en bok som består av ett faksimiltryck av en volym som påstås ha publicerats i Folkrepubliken, med ett förord daterat i augusti 1969. Det faktum att denna källa fanns tillgänglig på Taiwan blev känt först när the Institute of International Affairs i Taipei började översätta avsnitt ur den under våren 1973 i sin engelskspråkiga tidskrift *Issues and Studies*. Senare har the Institute of International Affairs framställt kopior av denna bok och av en annan mindre volym daterad 1967, som båda bär titeln *Mao Tse-tung ssu-hsiang Wan-sui!* (Länge leve Mao Tse-tungs tänkande!), för bibliotek och enskilda i väst. Förvåningen över att de gör sig besvär att verkligen trycka boken och inte bara xeroxkopiera den, är liten jämförd med den förvåning man måste känna över materialsamlingens omfattning. Den här antologin var ursprungligen planerad att innehålla ca 60 000 ord från Maotexter i engelsk översättning. Detta är en stor del, troligtvis mer än hälften, av alla kända texter från rödgardistiska källor som finns

tillgängliga för perioden från mitten av femtiotalet. De båda ovan nämnda böckerna innehåller sammanlagt (eller skulle innehålla i engelsk översättning) ca en halv miljon ord, eller fyra fem gånger så mycket som hittills varit känt via andra källor av sådant icke officiellt material.

Den plötsliga publiceringen av detta material vid en tidpunkt då redan manuskriptet till denna bok låg hos tryckaren, ställde två uppenbara problem. Den första frågan gällde materialets vederhäftighet. Trots förvåningen inför att konfronteras med en sådan mängd ytterligare dokument, ger en undersökning av böckerna vid handen att innehållet är äkta. Till att börja med innehåller de ett betydelsefullt antal avsnitt (av vilka flera finns i denna bok) som finns tillgängliga via andra källor. I nästan alla sådana fall är texten i stort sett identisk med den som finns på annat håll, eller mer fullständig och trovärdig. För det andra ger många av de nya avsnitten en bild av Mao som måste betraktas som allmänt fördelaktig eller positiv. Det vore absurt om nationalisterna hyrt förfalskare under flera år som skulle producera ett slutresultat som skulle utfalla till deras fiendes fördel. Slutligen är volymerna av en sådan omfattning att enbart detta talar för att dokumenten är äkta. Ty även om deras innehåll på ett eller annat sätt skulle ses som generande för Mao i Taipei så skulle det inte vara nödvändigt att göra sig besvär att producera ett dokument med denna längd för att få fram denna effekt – ett nytt material omfattande 100 000 ord skulle ha varit fullt tillräckligt.

När vi kommit fram till att materialet nog var äkta återstod problemet vad vi skulle använda det till. Manuskriptet till denna bok fanns inte bara redan hos tryckaren, utan jag hade dessutom tagit omfattande citat från detta material i inledningen till en annan bok som var planerad att ges ut i september 1973 (*Authority, Participation and Cultural Change in China. Essays by a European Study Group*, Cambridge University Press). Under dessa omständigheter tycktes den bästa lösningen vara en kompromiss. Fullständigare avsnitt av de texter som redan finns medtagna i denna bok (Texterna 10, 11 och 15) samt ytterligare tal inför samma forum (Text 4, talen från 10 och 20 mars 1958 vid Chengtu-konferensen, som nu föregår talet den 22 mars) har tagits från den bok som publicerats i Taiwan, men inga helt nya texter har tagits med och numreringen har inte förändrats.* Bokens karaktär som en relativt kort och läsbar antologi har därmed inte förändrats, men nytt material omfattande ca 20 000 ord, som ytterligare belyser vissa aspekter av Mao Tse-tungs tänkande, har lagts till.

Nedan finns en förteckning över källor och tillgängliga översättningar av de texter som finns medtagna i denna bok. I samtliga fall så nämns vår förstahandskälla först, följd av andra versioner. Titlarna på fem samlingar av Maos skrifter som ofta hänvisas till, och på fem viktiga serier av översättningar har förkortats som följer:

Titel och publiceringsdata	Förkortning
(a) Kinesiska källor	
<i>Mao Tse-tung ssu-hsiang Wan-sui!</i> (april 1967)	<i>Wan-sui</i>
Samling utan titel, bifogad till ovanstående i den enda kända kopian	<i>Wan-sui</i> (bilaga)
<i>Mao Tse-tung ssu-hsiang Wan-sui!</i> (förord daterat augusti 1969, det faksimil-tryck från Taiwan som diskuteras ovan)	<i>Wan-sui</i> (1969)
<i>Mao Tse-tung ssu-hsiang Wan-sui!</i> (1967, faksimil-utgåva från Taiwan)	<i>Wan-sui</i> (1967)
<i>Mao Chu-lisi wen-hsüan</i>	<i>Wen-hsüan</i>
<i>Mao Chu-hsi tui P'eng, Huang, Chang, Chou fan-tang chi-euan ti p'i-p'an</i>	<i>Tui P'eng</i>
(b) Översättningssamlingar	

* Det finns ett litet undantag: på grund av förändrad datering har Maos filosofiska samtal med K'ang Sheng och Ch'en Po-ta nu blivit Text 11 istället för Text 14. Texterna 12 och 13 som citeras i den av mig nyligen publicerade boken har fått nr 13 resp. 14 och den ursprungliga Text 11 har blivit Text 12.

<i>Current Background</i> (USA-konsulatet, Hongkong)	CB nr ...
<i>Joint Publications Research Service</i> (Washington D C) underserien <i>Translations on Communist China</i>	JPRS nr ...
Jerome Ch'en, <i>Mao</i> (Englewood Cliffs, N. J. Prentice Hall, 1969)	Ch'en, <i>Mao</i>
Jerome Ch'en, <i>Mao papers</i> . Anthology and Bibliography (Oxford University Press, 1970)	Ch'en, <i>Mao Papers</i>
<i>Chinese Law and Government</i> (White Plains, New York)	CLG, årgång ... nr ..

Eftersom denna bok är tänkt som en antologi att läsas för nöjes skull, snarare än en strängt kritisk utgåva av dessa tal, har jag inte i noterna angett var de olika kinesiska texterna inte överensstämmer. I de flesta fall är det ganska tydligt vilken text som i allmänhet är mest vederhäftig och som ger det trovärdigaste innehållet åt avsnitten ifråga. När det finns ett utrymme för allvarligt tvivel om vilken version som är att föredra har jag följt min egen bedömning av frågan. När det diskutabla stycket får allvarliga konsekvenser för innehållet beroende på vilken version man väljer, har jag pekat ut stycket för läsaren genom en not och antytt de alternativa tolkningarna.

Läsaren kommer snart att upptäcka att en hel del namn i texten saknas och ersatts med antingen XX eller XXX. Detta är naturligtvis ett resultat av de rödgardistiska redaktörernas verksamhet, som tagit bort namnen av någon av följande två orsaker: antingen därför att personen i fråga kritiserats under Kulturrevolutionen och därför inte bör nämnas i ett positivt sammanhang; eller därför att Mao kritiserar eller inte smickrar tillräckligt en person som i redaktörernas ögon bör framställas i ett positivt ljus. I de flesta fall tycks det som om varje X står för ett kinesiskt tecken. XXX betyder därför hela namnet (inkl. familjenamnet) hos en person som har ett givet namn (ming) med två stavelser t. ex. Liu Shao-ch'i, Teng Hsiao-p'ing. XX betyder antingen enbart det givna namnet eller hela namnet hos en person som har ett givet namn med endast en stavelse, t. ex. Chu Te, Lin Piao, P'eng Chen. Vi har alltså lämnat detta som det står i originalen istället för att ersätta det med enhetliga punkter eller ett X, så att läsaren kan spekulera över deras betydelse. När någon av texterna innehåller ett namn som i någon annan version ersatts med X, har jag antagit att de haft goda skäl att anta att det är det riktiga namnet och jag har därför tagit med hela namnet. I några fall har de kinesiska redaktörerna tagit med endast en del av namnet och utelämnat resten. (Vi kan t. ex. i Text 6 läsa att "Lin X är fortfarande inte fet trots att han ätit ett halvt kilo kött per dag under tio år" och detta står då förmodligen för Lin Piao). I dessa fall har vi också följt den kinesiska texten.

Ibland tilltalar eller hänvisar Mao Tse-tung till sina kamrater enbart med deras givna namn – vanligtvis med prefixet "kamrat", men i vissa fall åtminstone när det gäller Chou En-lai utan något prefix. Eftersom detta kan tolkas som ett tecken på graden av intimitet i hans relationer till dessa människor, har jag låtit Maos egen version stå kvar i samtliga fall. När dessa namn inte kanske känns igen direkt av den normale läsaren har jag satt in familjenamnet (hsing) inom parentes. Vad gäller "kamrat Shao-ch'i", "kamrat Hsiao-p'ing" och "kamrat En-lai" (eller helt enkelt En-lai) har jag inte brytt mig om detta.

De nummerade noterna innehåller mina egna kommentarer och förklaringar. Alla fotnoter som är utmärkta med asterisk är ditsatta av de kinesiska redaktörerna för originalen (eller ibland av Ordföranden själv) och de förekommer i den kinesiska texten antingen som fotnoter eller inom parentes.

Kortare avbrott eller kommentarer från åhörarna under Maos tal är skilda från Ordförandens egna ord genom att vara satt i kursiv stil. I andra fall som i Text 10 och 15, när det handlar om en längre dialog mellan två eller flera talare, har inte denna teknik tillämpats. Text 26 som sammanställts av de kinesiska redaktörerna från yttranden vid flera olika tillfällen innehåller

då och då orden ”Ordförande Mao sade” uppenbarligen för att visa var ett nytt stycke börjar. Vi har valt att istället markera denna uppdelning med hjälp av asterisker. I alla andra avseenden är översättningarna så trogna de kinesiska originalen som möjligt.

Selektiv lista över källor och översättningar

Text nr	Huvudkälla	Andra källor	Översättningar
1	<i>Wan-sui</i> (bilaga) s 19-28	<i>Wan-sui</i> (1969), s 40-59	Ch'en, <i>Mao</i> , s 65-68 CB 892, s21-34 ingen
2	<i>Mao Tse-tung ti ko-ming wen-i lu-hsien sheng-li wan-sui!</i> (Peking juli 1967)		
3	<i>Tui P'eng</i> s 1-3		CLG I (4), s 10-14
4	<i>Wan-sui</i> (1969), s 159-80	<i>Wen-hsüan</i> , s 78-83 (endast tredje talet)	JPRS 90, s 45-52 (endast tredje talet)
5	<i>Tui P'eng</i> , s 3-5		CLG I (4), s 15-21
6	<i>Tui P'eng</i> , s 6-11	<i>Wan-sui</i> (1969), s 294-304 och <i>Wan-sui</i> (1967), s 67-71, 270-76	CLG I(4), s 27-43
7	<i>Tui P'eng</i> , s 22-24, följd av <i>Wan-sui</i> (1967), s97-101	<i>Wan-sui</i> (1969), s312-15	CLG I(4), s79-84
8	<i>Wen-hsüan</i> , s 64-78	<i>Wan-sui</i> (1969), s 399-423	JPRS 109, s 39-58
9	<i>Tui P'eng</i> , s24-27	<i>Wan-sui</i> (1969), s430-36	CLG I (4), s 85-93
10	<i>Wan-sui</i> (1969), s 455-65	<i>Wan-sui</i> , s 26-28	CB 891, s 42-44, Ch'en, <i>Mao papers</i> , s 93-97
11	<i>Tui P'eng</i> , s27		CLG I (4), 94-95
12	<i>Wan-sui</i> (1969), s 548-61	<i>Wen-hsüan</i> , s 40-42	JPRS 90, s26-28
13	<i>Wan-sui</i> (bilaga), s 9	<i>Wan-sui</i> (1969), s 615-16	JPRS 90, s 24
14	<i>Wan-sui</i> , s 31-34	<i>Wan-sui</i> (1969), s 624-29, <i>Wen-hsüan</i> , s 36-40	CB 891, s 51-55, Ch'en, <i>Mao</i> , s 103-11
15	<i>Wan-sui</i> (1969), s 465-71 (det första talet), <i>Wen-hsüan</i> , s 42-43 (andra och tredje talet)	<i>Wan-sui</i> (1969), s 631-32 (enbart det andra talet)	JPRS 90, s 29-30 (endast andra och tredje talet)
16	<i>Wan-sui</i> , s 36-37	<i>Wan-sui</i> (1969), s 648-50, <i>Wen-hsüan</i> , s 44-45	CB 891, s 58-59, Ch'en, <i>Mao Papers</i> , s 24-26
17	<i>Wan-sui</i> , s 43-44	<i>Wan-sui</i> (1969), s 646-48	CB 891, s 60-62, Ch'en, <i>Mao Papers</i> , s 26-34
18	<i>Wan-sui</i> , s35-36		CB 891, s 63
19	<i>Wan-sui</i> , s 37-38	<i>Wen-hsüan</i> , s 49	CB 891, s 64, Ch'en, <i>Mao Papers</i> , s 34-35
20	<i>Wan-sui</i> , s 44-46	<i>Wan-sui</i> (1969), s 653-57, <i>Wen-hsüan</i> , s 50-53	CB 891, s 75-77, Ch'en, <i>Mao</i> , s 91-96
21	<i>Wan-sui</i> , s 40-42	<i>Wan-sui</i> (1969), s 657-61 <i>Wen-hsüan</i> , s 53-55	CB 891, s 75-77 Ch'en, <i>Mao</i> , s 96-97 och <i>Mao Papers</i> , s42-45
22	<i>Wan-sui</i> (bilaga)	<i>Wan-sui</i> (1969), s 662-63 <i>Wen-hsüan</i> , s 57-58	CB 892, s47-48 JPRS 90, s 38-39 Ch'en, <i>Mao Papers</i> , s 45-47
23	<i>Wen-hsüan</i> , s 61-63		JPRS 90, s 44-45
24	<i>Chung-kung yen-chiu</i> IV (3), s 118-119		<i>Issues and Studies</i> IV (6), s 92-93
25	Ibid, s 120-126		Ibid, s 94-98
26	Ibid, VI (9), s 85-97		CLG V (3-4), s 33-42

1 Om de tio stora sambanden

25 april 1956.

Detta tal är känt i flera versioner. Den som återges här härrör från en rödgardistisk publikation (publicerad under kulturrevolutionen) och bör jämföras med den officiella versionen ("Om de tio viktiga förhållandena") i Maos *Valda verk* band 5, som finns på MIA, men tänk då på att vissa skillnader helt enkelt kan bero på det rör sig om två olika svenska översättningar. Exempelvis har samma engelska ord, "relationships", här översatts med "samband", medan *Valda verk* använder "förhållanden".*

En viktigare skillnad är att i *Valda verk*-versionen kommenteras Stalin i kritiska ordalag (i punkterna 8-10), medan alla referenser till Stalin saknas i föreliggande version. Enligt kinesiska uppgifter är den här återgivna versionen *inte* baserad på det tal som Mao höll den 25 april (vid ett utvidgat möte med politbyrån inom Kinas kommunistiska partis Centralkommitté), utan är ett tal som Mao höll 2 maj inför Högsta statskonferensen (ett icke-partiorgan), vilket förklarar att Mao här undviker den känsliga frågan om Stalin. Mer om detta, se de inledande kommentarerna i den officiella versionen av talet – *Red.*

Under de senaste två månaderna har Politbyrån lyssnat till, och godkänt verksamhetsberättelserna från trettiofyra ekonomiska och finansiella departement i Centrum.¹ Den har utbytt synpunkter med dessa departement i ett antal frågor och efter vidare diskussioner gjort en sammanställning som innefattar tio problem, tio motsättningar.

Det finns bara ett syfte med att resa dessa problem, nämligen att mobilisera alla positiva element och alla tillgängliga krafter för att bygga socialismen mera, snabbare, bättre och mer ekonomiskt.

Vår politik har alltid varit att mobilisera alla positiva element och alla tillgängliga krafter. Förr följde vi den politiken för att segra i Folkets demokratiska revolution och få ett slut på feodalismens och den byråkratiska kapitalismens regim. Nu följer vi den i en ny revolution, den socialistiska revolutionen, och i uppbygget av den socialistiska staten. Vare sig det gäller revolution eller uppbygge bör denna politik alltid följas. Alla är på det klara med detta. Men det finns några problem som fortfarande är värda att diskutera och bland dem finns en del som är nya. Vårt arbete har fortfarande sina fel och brister. Om vi diskuterar och tänker över dessa problem och handskas riktigt med motsättningarna, så kan vi undvika en del återvändsgränder.

Låt mig läsa upp de tio problemen:

- (1) Sambandet mellan industri och jordbruk, och mellan tung och lätt industri.
- (2) Sambandet mellan industrin i kustregionerna och industrin i inlandet.
- (3) Sambandet mellan ekonomiskt uppbygge och uppbygge av försvaret.
- (4) Sambandet mellan staten, produktionsenheterna och de individuella producenterna.

* Ytterligare en detalj: I den engelska rubriken hos Schram resp *Selected Works* heter det "Great Relationships" ("stora"), resp "Major Relationships", som i svenska *Valda verk* översatts med "viktiga". – *Red.*

¹ I det kinesiska kommunistiska språkbruket har begreppet "centrum" (*chung-yang*) en avsevärd rad innebörder. I många fall är det en förkortning för Centralkommittén (i KKP), men det används också i mer snäv betydelse för att beteckna organ som Politbyrån eller Politbyråns Stående kommitté (eller t. o. m. dess ordförande), när de handlar på uppdrag av den centrala partiapparaten. Begreppet används även i bredare bemärkelse för att beteckna hela raden av beslutande instanser i Peking, inklusive statsbyråkratin och partiet. I denna bok översatts det helt enkelt med "Centrum" (med versal när det betyder en central auktoritet och gemen när det betyder det geografiska centrat i motsättning till regionerna). Vi lämnar till läsaren att bedöma den exakta innebörden utifrån sammanhanget.

- (5) Sambandet mellan Centrum och regionerna.
- (6) Sambandet mellan Hannationaliteten och de nationella minoriteterna.
- (7) Sambandet mellan parti och icke-parti.
- (8) Sambandet mellan revolutionärt och kontrarevolutionärt.
- (9) Sambandet mellan rätt och fel.
- (10) Sambandet mellan Kina och andra länder.

Dessa samband är alla motsättningar. Motsättningar finns överallt i världen. Utan motsättningar skulle det inte finnas någon värld. Jag kommer nu att diskutera dessa tio motsättningar.

1. Sambandet mellan industri och jordbruk, tung och lätt industri

Alla är överens om att den tunga industrin är den nyckelsektor som måste prioriteras. När vi handskats med förhållandet mellan tung och lätt industri och mellan industri och jordbruk, har vi inte begått principiella fel. Vi har inte begått samma misstag som en del socialistiska länder, som betonat den tunga industrin på ett överdrivet sätt och struntat i den lätta industrin och jordbruket. Resultatet har blivit att de inte kan få fram tillräckligt mycket varor på marknaden, det är brist på dagliga nödvändighetsvaror och valutan är instabil. Jämfört med dem har vi betonat den lätta industrin och jordbruket mera. Vår marknad är jämförelsevis välförsedd med varor. Detta skiljer sig från marknadssituationen i en del länder efter deras revolution. Även om det inte är sant att påstå att vi har ett överflöd, så har vi tämligen goda lager av de varor som folket använder dagligen. Priserna är också stabila och folkvalutan är stabil. Detta betyder inte att det inte längre finns några problem. Det finns fortfarande problem. Vi måste göra ändamålsenliga justeringar av proportionerna mellan investeringar i tung industri och lätt industri och mellan lätt industri och jordbruk. Vi måste genomföra ändamålsenliga ökningar av proportionen investeringar i lätt industri och jordbruk i förhållande till de totala industri- och jordbruksinvesteringarna.

Betyder detta att den tunga industrin inte längre är den ledande sektorn? Nej, den är fortfarande den ledande sektorn. Ska vi inte längre betona den tunga industrin? Om frågan ställs på detta sätt blir svaret att betoningen i investeringarna fortfarande ska ligga på den tunga industrin.

I framtiden måste vi investera mer i den lätta industrin och jordbruket så att den del av investeringarna som går dit ökar. När vi ökar denna proportion, betyder det då att vi bytt nyckelsektor? Nej, nyckelsektorn har inte bytts ut. Den är fortfarande den tunga industrin, men den lätta industrin och jordbruket kommer att betonas mer.

Vad blir resultatet av denna ökade betoning? Resultatet kommer att bli en större och snabbare utveckling av den tunga industrin, en större och snabbare utveckling av produktionen av produktionsmedel.

Utvecklingen av den tunga industrin kräver kapitalackumulation. Varifrån kommer denna ackumulation? Den kan komma från den tunga industrin själv. Den kan också komma från den lätta industrin och jordbruket. Både lätt industri och jordbruk kan skapa en större och snabbare ackumulation.

Här reser sig en frågeställning. Önskar man verkligen utveckla den tunga industrin? Antingen har man en stark sådan önskan, eller så är man inte speciellt angelägen. Om man inte alls önskar detta, ja då attackerar man den lätta industrin och jordbruket. Om man inte är speciellt angelägen, ja då kommer man inte att investera så mycket i lätt industri och jordbruk. Men om man har en stark önskan att utveckla den tunga industrin då ägnar man uppmärksamhet åt den lätta industrin och jordbruket. Dessa sektorer producerar mer dagliga nödvändighetsvaror, vilket i sin tur innebär en högre ackumulation. Efter några år har de fonder som kan investeras

i tung industri växt ytterligare. Det här är alltså en fråga om man verkligen önskar utveckla den tunga industrin eller om det bara är en förevändning för något annat.

Frågan om man verkligen önskar utveckla den tunga industrin eller ej gäller naturligtvis inte oss. Vem har inte en ärlig sådan önskan? När det gäller oss är det snarare en fråga huruvida denna önskan är stark eller svag. Om er önskan verkligen är stark så bör ni investera mer i den lätta industrin. I annat fall är er önskan inte äkta till hundra procent utan bara till nittio procent. Den är inte stark. Det betyder att ni inte helhjärtat betonar den tunga industrin. Om ni verkligen helhjärtat betonade den, då skulle ni uppmärksamma den lätta industrins utveckling, för det första för att den kan tillfredsställa folkets behov, och för det andra för att den kan skapa en större och snabbare ackumulation.

Vad gäller jordbruksfrågan så bevisar en del socialistiska länders erfarenheter att t.o.m. där jordbruket är kollektiviserat så kan man inte öka produktionen i de fall där kollektiviseringen sköts på ett dåligt sätt. Grundorsaken till misslyckandena med att öka jordbruksproduktionen ligger i en tvivelaktig politik från statens sida gentemot bönderna. Skattebördan på bönderna är för hög samtidigt som priset på jordbruksprodukter är mycket lågt och priset på industriprodukter mycket högt. Medan vi utvecklar industrin, och speciellt den tunga industrin, så måste vi samtidigt ge jordbruket en speciell ställning genom att anta en riktig skattepolitik för jordbruket och en riktig prispolitik för industri- och jordbruksprodukter.

Jordbrukets betydelse för den nationella ekonomin som helhet framgår väldigt klart av våra egna erfarenheter. Den praktiska erfarenheten av åren efter befrielsen bevisar att närhelst vi fått en god skörd så har livet varit drägligare på alla sätt under det följande året. Detta är en allmän lag.

Vi har dragit följande slutsats: det ena sättet att utveckla den tunga industrin är att utveckla den lätta industrin och jordbruket lite mindre. Det andra sättet är att utveckla den lätta industrin och jordbruket lite mer. Resultatet av den första metoden, dvs. en ensidig utveckling av den tunga industrin utan att fästa avseende vid folkets levnadsvillkor, blir att folket blir missnöjt så att inte heller den tunga industrin sköts på ett bra sätt. I ett längre perspektiv leder denna metod till en något lägre och sämre utveckling av den tunga industrin. När ett helhetsboks slut görs några decennier senare kommer det inte att vara gynnsamt. Den andra metoden, dvs. utveckling av den tunga industrin på en grund som tillfredsställer folkets behov, innebär en mer solid grund för utvecklingen av den tunga industrin, och den kommer då också att utvecklas bättre och snabbare.

2. Sambandet mellan industrin vid kusten och industrin i inlandet

Det är riktigt att utveckla industrin i inlandet. Det är en förstarangsuppgift. Men det är nödvändigt att uppmärksamma kustregionerna.

Vad gäller denna fråga har vi inte gjort några stora eller grundläggande misstag, men det finns en del svagheter. Under de senaste åren har vi inte fäst tillräcklig vikt vid industrin i kustregionerna. Min uppfattning är att vi borde genomföra en del förändringar här.

Hur stor del av den tunga och lätta industrin som vi förfogade över i början var belägen i kustregionerna om vi med dessa menar Liaoning, Hopei, Peking, östra Hunan, Shantung, Anh-wei, Kiangsu, Shanghai, Chekiang, Fukien, Kwangtung och Kwangsi? Sjuttio procent av all vår industri var belägen i dessa kustregioner och sjuttio procent av vår tunga industri. Endast trettio procent var beläget i inlandet. Det skulle vara helt fel att inte beakta detta faktum, att inte fästa tillräcklig vikt vid industrin vid kusten och att inte utnyttja dess produktiva kraft till fullo.

Vi måste göra vårt yttersta och använda all vår tillgängliga tid för att möjliggöra utvecklingen av kustregionerna. Jag säger inte att vi ska bygga alla nya fabriker i kustregionerna. Mer än

nittio procent bör byggas i inlandet. Men en del kan byggas i kustregionerna. Stålverket i Anshan och kolgruvorna i Fushun ligger exempelvis i kustregionerna, Dairen har sina varv, T'ang-shan sina järn-, stål- och byggnadsmaterialindustrier, T'angku sin kemiska industri, Tientsin sina järn-, stål- och maskinindustrier. Shanghai har sina maskinindustrier och sina varv, Nanking sin kemiska industri och det finns industrier på många andra ställen. Nu planerar vi produktion av syntetiska oljeprodukter i Maoming i provinsen Kwangtung, där det finns oljeskiffer. Det är också tung industri.

I framtiden bör större delen av den tunga industrin – nittio procent eller mer – byggas i inlandet så att industrin blir jämnt fördelad och rationellt belägen över hela landet. Det råder ingen tvekan om detta. Men en del av den tunga industrin måste fortfarande byggas eller utvidgas i kustregionerna.

Våra gamla industriområden ligger huvudsakligen i kustregionerna. Det kommer att inverka menligt på vår utveckling om vi inte ägnar uppmärksamhet åt denna industri. Om vi i stället utnyttjar både kapaciteten och teknologin i kustindustrin fullt ut och utvecklar den på ett riktigt sätt, då kommer vi att få mer krafter för att utveckla och bibehålla industrin i inlandet. Det är fel att ha en negativ attityd gentemot kustindustrin. En sådan attityd kommer inte bara att hindra ett fullt utnyttjande av industrin vid kusten utan också att hindra en snabb utveckling av industrin i inlandet.

Vi vill alla utveckla industrin i inlandet. Frågan är om denna önskan är äkta eller ej. Om er önskan är äkta och ni inte bara förställer er, då måste ni utnyttja industrin vid kusten mer och bygga fler industrier i kustregionerna, speciellt lätt industri.

Enligt tillgänglig information så kan man bygga fabriker mycket snabbt i en del branscher av den lätta industrin. Efter att produktionen startat och den produktiva kapaciteten utvecklats så kan de återskapa det satsade kapitalet inom ett år. Inom loppet av fem år kan de alltså skapa kapital för att bygga tre eller fyra nya fabriker förutom den första. I en del fall kan de skapa kapital för att bygga två eller tre nya fabriker, i andra fall en ny fabrik, i sämsta fall en halv ny fabrik. Detta demonstrerar ytterligare hur betydelsefullt det är att utnyttja industrin vid kusten.

I våra långsiktiga planer har vi en brist på 400 000 tekniska kadrer. Vi kan få fram dem genom att utbilda arbetare och tekniker från kustindustrin. Tekniska kadrer behöver inte komma från bildade familjer. Gorkij hade bara två års elementarskola. Lu Hsün var inte utexaminerad akademiker. I det gamla samhället kunde han bara bli föreläsare, inte professor. Kamrat Hsiao Ch'u-nü gick överhuvudtaget aldrig i skolan.² Man måste inse att yrkeskunniga arbetare har lärt genom praktiska erfarenheter och kan bli mycket bra tekniska kadrer.

Den tekniska nivån på industrin vid kusten är hög, kvaliteten på produkterna bra, kostnaderna låga och den tillverkar många nya produkter. Dess utveckling har en stimulerande effekt på den tekniska nivån och kvaliteten i den nationella industrin som helhet. Vi måste vara medvetna om denna frågas betydelse.

Sammanfattningsvis så kan vi inte utveckla den tunga industrin om vi inte utvecklar den lätta industrin. Om vi inte utnyttjar industrin i kustregionerna så kan vi inte skapa någon industri i inlandet. Vi får inte bara bibehålla den kustindustri som finns. Vi måste också utveckla den där det är lämpligt.

² Trots sin formella brist på utbildning, deltog Hsiao Ch'u-nü i kurser vid ett universitet i Wuhan. Han var lärare och redaktör för en tidning. Han deltog aktivt i KKP och Kuomintang-arbetet vid tiden för den första enhetsfronten 1924-27. Han tjänstgjorde då som politisk instruktör vid Militärakademien i Whampoa och arbetade också tillsammans med Mao Tse-tung vid Bonderörelsens träningsinstitut under sommaren 1926. Han dödades av Kuomintang i Shanghai i april 1927.

3. Sambandet mellan ekonomiskt uppbygge och uppbygge av försvaret

Vi kan inte klara oss utan försvaret. Vore det en bra idé att demobilisera alla våra trupper? Nej, det vore det inte eftersom vi fortfarande har fiender. Vi omges av dessa fiender. Har de inte inringat oss?

Vi har redan en avsevärd försvarsmakt. Efter motståndskriget mot Amerika för stöd till Korea så växte sig våra arméer än starkare. Försvarsindustrin håller på att byggas upp. Sedan Pan Ku skilde himlen och jorden åt,³ har vi aldrig kunnat tillverka bilar eller flygplan. Nu börjar vi kunna tillverka båda delarna. Vår motorindustri började med tillverkning av lastbilar, inte personbilar. Så varje dag kommer vi till våra sammanträden i utländska bilar. Vi vill vara patrioter men vi måste ha tålmod. Räkna med att vi en dag kan komma till sammanträdena i våra egna bilar!

Vi har fortfarande inga atombomber men förut hade vi inte heller flygplan eller kanoner. Vi besegrade den japanska invasionen och Chiang Kai-shek med hirs och gevär. Vi är redan ganska starka och kommer att bli än starkare i framtiden. Ett pålitligt sätt att försäkra oss om detta är att avsätta en lämplig del till militära utgifter. Denna del bör steg för steg minskas till omkring tjugo procent av statsbudgeten, medan utgifterna för det ekonomiska uppbygget ökas så att ekonomin kan utvecklas snabbare och snabbare. På denna grund kan sedan utvecklingen av försvaret gå framåt än mer, och i en inte alltför avlägsen framtid kommer vi inte bara att ha flygplan och kanoner utan också våra egna atombomber.

Vill ni verkligen ha atombomber? I så fall måste ni minska proportionen militärutgifter och öka det ekonomiska uppbygget. Eller låtsas ni bara att ni vill ha sådana? I så fall vill ni inte minska proportionen militärutgifter utan skära ner på det ekonomiska uppbygget. Vilken plan är bättre? Jag ber alla att studera denna fråga – det är en strategisk politisk fråga.

Vid sjunde Centralkommitténs tredje plenum 1950 restes frågan om att strömlinjeforma de statliga organen och minska militärutgifterna. Detta betraktades dessutom som en av de tre förutsättningarna för en grundläggande förbättring av den finansiella och ekonomiska situationen. Men under den första femårsplanen utgjorde militärutgifterna trettiofem procent av statsutgifterna. Det innebär att en tredjedel av utgifterna gick till icke-produktiva ändamål. Det är en alltför stor del. Under den andra femårsplanen måste vi hitta ett sätt att reducera denna del för att kunna göra större fonder tillgängliga för ekonomiskt och kulturellt uppbygge.

4. Sambandet mellan staten, produktionsenheterna och de enskilda producenterna

Under de senaste diskussionerna med kamrater från de olika provinserna hade de en hel del att säga i denna fråga. Vad gäller arbetarna har deras arbetsproduktivitet ökat, det värde de producerar per arbetsdag har också ökat och därför bör deras löner justeras upp i förhållande till detta. Det skulle vara fel att inte bry sig om detta.

Efter befrielsen har arbetarnas levnadsstandard förbättrats avsevärt som alla känner till. Förr i tiden fanns det familjer som inte hade en enda familjemedlem anställd. Nu har dessa familjer medlemmar som är anställda. En del hade bara en anställd. Idag har de två eller tre. Jag har stött på familjer som förr inte hade någon anställd. Idag har både mannen och hustrun och en dotter fast arbete. Om man lägger ihop deras löner är deras levnadsstandard bra. Allmänt sett är inte vår lönenivå hög, men vi har en hög sysselsättning. Eftersom priserna både är låga och stabila och livet är tryggt följer av detta att standarden är ojämförligt mycket bättre än före befrielsen. Arbetarmassorna har bibehållit en hög entusiasm.

³ dvs. sedan världens början, som den beskrivs i traditionell kinesisk kosmologi.

Jag anser att vi bör ägna stor uppmärksamhet åt att öka arbetarnas initiativförmåga och entusiasm. Fabriken som avgränsad produktionsenhet har också sina problem med initiativförmågan och entusiasmen.

Allting präglas både av sin enhet med andra ting och sitt eget oberoende. Allting har drag gemensamma med andra ting likaväl som sina egna särskilda kännetecken. Saker och ting kan inte bara utmärkas av en enhet och gemensamma drag utan att också ha en självständighet och särskilda kännetecken. Detta möte är ett exempel på enhet. När mötet är slut kommer självständigheten. Några av oss kommer att ta en promenad, några kommer att studera, några att äta. Det skulle inte gå att fortsätta mötet hur länge som helst utan ett avbrott. Det skulle ta död på oss. Så varje produktionsenhet och varje individ måste ha initiativförmåga och en viss grad av självständighet. Alla måste ha en självständighet som är sammanknuten med enheten.

Skulle det vara nyttigt för industrialiseringen av hela landet om vi gav de individuella producenterna rättmätiga belöningar och produktionsenheterna ett visst utrymme för egna initiativ? Det borde resultera i en del framsteg. Om det försämrade situationen så vore det ingen bra linje. Om allting centraliseras, om man berövar fabriken deras avskrivningsfonder, då har inte längre de enskilda produktionsenheterna något utrymme för egna initiativ och det skulle inte vara nyttigt. Vi har ingen större erfarenhet av dessa frågor. Jag tror att de närvarande kamraterna inte heller har någon större erfarenhet. Vi studerar frågan. Vi har så många fabriker och i framtiden kommer vi att ha ännu fler. Om vi kunde öka deras entusiasm till full styrka så skulle det säkert vara till stor nytta för vårt lands industrialisering.

Vad gäller bönderna så har vårt förhållande till dem alltid varit gott. Men vi har gjort ett misstag vad gäller spannmålsfrågan. 1954 orsakade översvämningar en produktionsminskning i hela landet, och ändå köpte vi upp 4,5 miljoner ton spannmål mer än föregående år. Denna skillnad mellan minskad produktion och ökade statliga uppköp kritiserades av bönderna. Vi kan inte hävda att vi aldrig begår misstag. Vi köpte 4,5 miljoner ton spannmål för mycket därför att vi saknade erfarenhet och inte förstod problemet på rätt sätt. Detta var ett misstag. När vi 1955 upptäckte detta misstag köpte vi 4,5 miljoner ton spannmål mindre och vi använde oss också av de ”tre stabilisatorerna”.⁴ Det året fick en rekordskörd. En produktionsökning sammanföll alltså med minskade uppköp och bönderna kom att förfoga över 13 miljoner ton spannmål extra. Alla de bönder som tidigare kritiserat oss slutade nu med detta. De sade alla: ”Kommunistpartiet är bra.” Hela partiet bör lägga denna läxa på minnet.

Böndernas kollektiva ekonomiska organisationer är precis som fabriker. De är också produktionsenheter. Inom dessa kollektiva ekonomiska enheter måste förhållandet mellan kollektivet och individen regleras och skötas på ett riktigt sätt. Om vi inte sköter detta förhållande på ett riktigt sätt och inte fäster något avseende vid böndernas välfärd så kan inte den kollektiva ekonomin fungera tillfredsställande. En del socialistiska länder har begått misstag i detta avseende. En del av deras kollektiva ekonomiska organisationer är allmänt bra skötta medan andra inte är så bra skötta. Där det senare är fallet är jordbruksproduktionen dåligt utvecklad. Kollektivet behöver ackumulation, men vi måste vara försiktiga så vi inte ställer för stora krav på bönderna. Vi ska akta oss för att skapa alltför hårda tider för dem. Vi bör göra det möjligt för bönderna att öka sina inkomster årligen på basis av en ökad jordbruksproduktion, utom när vi drabbas av oundvikliga naturkatastrofer.

Vi har diskuterat frågan om distributionen av sommar- och höstskördarna med kamrater från de olika provinserna. Med distributionsproblemet menar vi: (1) hur mycket som tas av staten,

⁴ De ”tre stabilisatorerna” – bokstavligt de ”tre fasta” (*san ting*) – innefattade fasta kvoteringar för spannmålsproduktion, för spannmålsproducenternas obligatoriska försäljning till staten och för statens spannmålsunderstöd till bönder som drabbats av spannmålsunderskott. Dessa kvoteringar skulle så långt det var möjligt bibehållas oförändrade under en treårsperiod.

(2) hur mycket som tas av kollektivet och (3) hur mycket som tas av de individuella bönderna och i vilken form de får sina delar. Staten tar sin del i form av skatter, den kollektiva ekonomiska organisationen i form av ackumulation och löpande utgifter för skötseln och de individuella bönderna i form av spannmål och pengar.

Allting i den kollektiva ekonomin ska vara till nytta för bönderna. Det är inte bara direkta utgifter för produktionen som är självklara utan utgifterna för skötseln är också nödvändiga. Syftet med ackumulationsfonderna är att öka produktionen medan välfärdsfonderna är till för böndernas välfärd. För allt detta bör vi arbeta fram lämpliga proportioner tillsammans med bönderna.

Staten måste ackumulera och även kollektivet, men ingendera bör vara för kraftigt tilltagen. Statens ackumulation kommer huvudsakligen från skatter och inte prispolitik. I utbytet mellan industri- och jordbruksprodukter tillämpar vi i vårt land en politik som minskar "sax"-gapet, en politik med utbyte av lika eller nästintill lika värden, en politik med låga vinster på och hög försäljning av industriprodukter och en stabil prispolitik.

Sammanfattningsvis måste sambanden mellan staten och fabriken, staten och arbetaren, fabriken och arbetaren, staten och den kollektiva ekonomiska organisationen, staten och bonden samt mellan den kollektiva ekonomiska organisationen och bonden alla ses från båda sidor och inte bara från en. Här finns det en hel del nya frågeställningar. Det är stora problem som berör 600 miljoner människor, och de kräver hela partiets uppmärksamhet.

5. Sambandet mellan Centrum och regionerna⁵

Sambandet mellan Centrum och regionerna är också en motsättning. För att lösa denna motsättning måste vi bedöma hur vi ska öka regionernas entusiasm genom att tillåta dem driva fram fler projekt under Centrums förenade plan. Som det ser ut nu så anser jag att vi behöver en utvidgning av den regionala makten. Den är för begränsad idag och det är inte gynnsamt för uppbygget av socialismen. Vår konstitution slår fast att regionerna inte har lagstiftande makt utan att denna är koncentrerad i händerna på den Nationella folkkongressen. Men när situationen och arbetet kräver detta bör också regionerna skapa regler och förordningar förutsatt att de inte kolliderar med Centrums politik, och att de befinner sig inom de ramar som lagen föreskriver. Konstitutionen förbjuder inte detta.

Om den tunga och lätta industrin ska utvecklas behövs det marknader och råmaterial och för att få fram detta krävs att regionernas entusiasm växer. Om vi ska konsolidera Centrums ledarskap måste vi ta hänsyn till regionernas intressen.

För närvarande finns det dussintals händer som gräver i och blandar sig i de regionala affärerna. Detta gör dem svårskötta. Varje dag utfärdar olika ministerier direktiv till ämbetsmännen i de regionala regeringarna och stadskommunstyrelserna. Det antas att dessa direktiv kommer från Centrum, även om varken Centrum eller Statsrådet känner till dem. Dessa direktiv innebär en stor belastning på regionerna. Statistik och rapporter kommer inströmmande som en tornado. Detta förhållande måste ändras. Vi måste diskutera olika sätt att rätta till det.

Det finns två typer av departement i Centrum som handhar lokala frågor. Den första typen utsträcker sin ledning ända ner till de enskilda företagen. De ledande organ och företag som de sätter upp i regionerna övervakas lokalt av regionerna. Den andra typen har till uppgift att arbeta fram riktlinjer och arbetsplaner som ska tillämpas av regionerna och där dessa är ansvariga för arbetet.

⁵ I *Wan-sui* (1969) är denna punkt och den följande omkastade. [Ordningen är dock densamma i den officiella version av talet som senare publicerades i *Valda verk* band 5. – *Red*]

Vi förespråkar ett konsultativt arbetssätt i förhållande till regionerna. När partiets Centralkommitté företar sig något konsulterar den alltid regionerna. Den har aldrig utfärdat blinda order utan att först konsultera. Vi hoppas att Centrums olika ministerier ska lägga märke till detta och konsultera regionerna i alla frågor som berör dem och inte utfärda några order förrän denna konsultation har ägt rum.

Vi vill enhet och individualitet. Om den lokala entusiasmen verkligen skall stimuleras så måste varje ställe få behålla en individualitet som är ändamålsenlig efter omständigheterna. Deras individualitet är inte Kao Kangs typ av individualitet, som var en strävan efter ett eget kungadöme. Det är i stället en individualitet som är i hela landets intresse, och som stärker den nationella enheten.

Provinserna och stadskommunerna kan ha många åsikter om Centrums olika departement som bör få uttryckas. Det är möjligt att regionerna, länen, distrikten och byarna också har många åsikter om provinserna och stadskommunerna. Provinserna och stadskommunerna bör lyssna noggrant till dessa så att de kan stimulera deras entusiasm.

Det måste finnas verklig entusiasm och verkligt oberoende. Båda delarna bör finnas i provinserna, stadskommunerna, regionerna, länen, distrikten och byarna. Provinserna och stadskommunerna ska inte sätta tvångströja på regionerna, länen, distrikten och byarna.

Vi måste naturligtvis samtidigt tala om för kamraterna på de lägre nivåerna att de inte ska handla obehärskat, utan att de måste iakttaga försiktighet. När de kan anpassa sig bör de anpassa sig. När de bör anpassa sig måste de anpassa sig. När de inte kan anpassa sig bör de inte anpassa sig. Anpassningen ska inte eftersträvas till varje pris.

Två sorters entusiasm är mycket bättre än bara en. I vår kamp i den regionala frågan tar vi inte regionalismen som utgångspunkt och inte heller de individuella enheternas intresse utan snarare hela statens intresse. Vi bekämpar regionalism och individualism av denna typ närhelst vi får en möjlighet.

Det oberoende som stöds av Centrum måste vara en riktig sorts oberoende. Det kan inte kallas "separatism".

Sammanfattningsvis så bör regionerna ha en lämplig grad av egen makt. Detta kommer att vara till nytta för uppbygget av en stark socialistisk stat. Jag tror inte att alltför snäva begränsningar av den lokala makten kommer att vara bra för detta uppbygge. Vi har fortfarande liten erfarenhet och är ganska omogna vad gäller frågan om statens behandling av förhållandet mellan Centrum och regionerna. Jag hoppas att alla studerar och diskuterar detta ordentligt.

6. Sambandet mellan Han-nationaliteten och de nationella minoriteterna

I denna fråga är vår politik stabil. Den stöds av de nationella minoriteterna. Betoningen ligger på att föra kamp mot Han-chauvinism. Det existerar lokal nationalism, men detta är inte kärnproblemet. Kärnproblemet är oppositionen mot Han-chauvinism. Hannationaliteten utgör den stora majoriteten av befolkningen. Om de utvecklade en chauvinism och utestängde de nationella minoriteterna så vore detta mycket illa. Vi måste på bred front föra ut en skolning om den proletära nationalitetspolitiken bland Hannationaliteten och genomföra undersökningar om relationerna mellan denna och de nationella minoriteterna. Vi gjorde en sådan undersökning för två år sedan. Det är nu dags att genomföra en till. Om det finns fall där dessa relationer är onormala så måste detta rättas till. Det räcker inte att bara tala om detta. Det finns gott om folk idag som säger att de inte vill ha Han-chauvinism. Deras ord är korrekta med de gör inget åt saken i praktiken.

Vi behöver göra en ordentlig undersökning av vilka skötsel och finanssystem som skulle vara lämpliga i de nationella minoriteternas områden.

Dessa områden är stora och rika på resurser. Medan Hannationaliteten förfogar över en mycket stor befolkning så har de nationella minoriteternas områden rikedomar underjorden som behövs för att bygga socialismen. Hannationaliteten måste aktivt bistå de nationella minoriteterna i deras socialistiska ekonomiska och kulturella uppbygge, och genom att förbättra relationerna mellan nationaliteterna mobilisera alla krafter, både mänskliga och materiella, som är till nytta för det socialistiska uppbygget.

7. Sambandet mellan parti och icke-parti

Med detta menas förhållandet mellan Kinas Kommunistiska Parti och de demokratiska partierna och icke partianslutna demokrater. Här finns inget nytt, men eftersom vi diskuterar ämnet så bör vi även behandla detta förhållande. Är det bättre att ha ett parti eller flera partier? Som situationen är nu, tycks det vara bättre att ha flera partier. Det var inte bara så förr i tiden utan det kan mycket väl vara så även i framtiden ända fram till den tid då alla partier vittrar bort. En långsiktig samexistens och ömsesidig övervakning mellan kommunistpartiet och de olika demokratiska partierna har sina fördelar.

Partier är produkter av historien. Bland alla företeelser i världen finns det ingen som inte är en produkt av historien. Detta är den första punkten. Den andra punkten är att allt som producerats av historien också kommer att krossas av historien. Kommunistpartiet producerades av historien och av det skälet kommer det en dag oundvikligen att krossas. De demokratiska partierna kommer att röna liknande öden.

Proletära politiska partier och proletariatets diktatur kommer att krossas i framtiden. Men för närvarande är de oundgängliga. Utan dem skulle vi inte kunna förtrycka kontrarevolutionen. Vi skulle inte heller kunna göra motstånd mot imperialismen och bygga socialismen. För att kunna genomföra dessa uppgifter måste den proletära diktaturen ha stor tvångsmakt. Men den måste bekämpa byråkratisering och den får inte ha en uppblåst apparat. Jag föreslår att parti- och statsorganen strömlinjeformas och att två tredjedelar av antalet skärs bort.

Detta för oss tillbaka till föregående ämne. Om vi ska strömlinjeforma parti- och statsorganen, betyder då det att vi kan undvara de demokratiska partierna? I vårt land existerar flera demokratiska partier sida vid sida.⁶ Bland dem finns det människor som fortfarande har kritik mot oss. Gentemot dessa människor för vi en politik som är en kombination av enhet och kamp för att mobilisera dem för socialismens sak.

I Kina finns det ingen formell opposition. De demokratiska partierna accepterar alla kommunistpartiets ledning. Men inom de demokratiska partierna finns det en del människor som i verkligheten befinner sig i opposition. När det gällde "att genomföra revolutionen till sitt slut", att förlita sig på den ena sidan i utrikespolitiken, när det gällde "bekämpa Amerika, hjälp Korea"-kampanjen, jordreformen och andra frågor hade de en tvetydig inställning som både var emot oss och inte emot oss. De kritiserade oss också vad gällde förtrycket av kontrarevolutionen. De sade att det Gemensamma Programmet (från 1949) var bra och att de inte ville ha någon konstitution. Men när utkastet till konstitutionen kom upp på dagordningen höjde de alla sina händer till bifall.⁷ Företeelser förvandlas ofta till sin motsats. En del personer i de demokratiska partierna hade en sådan attityd i många frågor. De befinner sig i

⁶ Både de provisoriska institutioner som antogs 1949 och Konstitutionen från 1954 föreskrev att det sida vid sida med KKP skulle få finnas ett antal mindre partier. De viktigaste bland dessa är Kuomintang's Revolutionära Kommitté och Kinas Demokratiska Förbund. Även om dessa partier är klart underordnade KKP, så erbjöd dessa organisationer en möjlighet för vissa grupper att delta i det politiska systemet, som icke-kommunistiska intellektuella, politiska ämbetsmän och militärer från perioden före 1949, den "nationella bourgeoisin" etc. För detaljer om deras sammansättning och roll se Lyman P. Van Slyke: *Enemies and Friends. The United Front in Chinese Communist History* (Stanford U P, Stanford 1968), kap. 10 och 11.

⁷ Vid Nationella Folkkongressens första session, som antog Konstitutionen den 20 september 1954.

opposition och samtidigt befinner de sig inte i opposition. Eftersom de vill vara patrioter så ändrar de sig ofta från att vara i opposition till att inte vara i opposition.

Förhållandet mellan kommunistpartiet och de demokratiska partierna har förbättrats en del. Vi vill tillåta människor i de demokratiska partierna att uttrycka sin kritik. Vi kommer att acceptera varje idé som är förnuftig, oavsett vem som för fram den. Detta är fördelaktigt för partiet, staten, folket och socialismen.

Jag hoppas därför att våra kamrater kommer att förstå enhetsfrontsarbetet. Provinsernas partisekreterare bör ta sig tid att undersöka situationen och vidta åtgärder som för detta arbete framåt.

8. Sambandet mellan revolutionärt och kontrarevolutionärt

Vilket element är kontrarevolutionärt element? Det är ett negativt element, ett destruktivt element. Det är inte ett positivt element. Det är en kraft som bekämpar de positiva elementen.

Kan ett negativt element förvandlas till ett positivt element? Kan ett destruktivt element förvandlas till ett nyttigt element? Kan en kontrarevolutionär förändras? Det beror på de sociala omständigheterna. Det finns utan tvivel fullständigt omedgörliga, tvättäkta kontrarevolutionärer. Men under våra givna sociala omständigheter så kan den dagen komma då majoriteten av dem förändras. Naturligtvis kommer en del av dem inte att hinna förändras innan de kallas av helvetets härskare. Och vad gäller en del andra, vet ingen när de kommer att ändra sig.

På grund av folkets styrka och på grund av vår korrekta politik gentemot kontrarevolutionära element, där vi tillåter dem att reformera sig genom arbete och att bli nya människor, har många kontrarevolutionärer upphört att vara kontrarevolutionärer. De har deltagit i jordbruks- och industriarbetet. En del av dem har blivit mycket aktiva och utfört värdefullt arbete.

Det finns en del punkter vad gäller arbetet med att förtrycka kontrarevolutionen som behöver slås fast. Skulle vi t ex ha genomfört förtrycket av kontrarevolutionen åren 1951-52? En del tycks hävda att vi inte borde ha gjort detta. Denna syn är felaktig. Man måste inse att den kampanjen var nödvändig.

De metoder vi har att handskas med kontrarevolutionärer är avrättning, fängsling, övervakning och frigivning. Alla vet vad avrättning betyder. Fängsling betyder att låsa in folk och tillåta dem att reformera sig genom arbete. Övervakning innebär att placera dem i ett samhälle under massornas övervakning och påverkan. Frigivning innebär att inte fängsla dem som man kan välja om de ska fängslas eller ej eller att släppa dem som uppfört sig bra under fängelsetiden. Det är fullständigt riktigt att vi behandlar olika sorters kontrarevolutionära element på olika sätt, alltefter omständigheterna. Dessa metoder behöver alla förklaras noggrant för vanligt folk.

Vilka har vi avrättat? Vilken sorts människor? De element som massorna hatade intensivt och vars blodsskuld var tung. I en stor revolution som berör 600 miljoner människor skulle inte massorna tycka att det vore rätt om vi inte dödade en del tyranner utan behandlade dem med silkesvantar. Det har fortfarande en viss praktisk betydelse att slå fast att det var riktigt att avrätta dessa människor. Att inte slå fast detta skulle vara dåligt. Det är den första punkten.

Den andra punkten som behöver slås fast är att det fortfarande finns kontrarevolutionära element i samhället, även om de nu är betydligt färre. Vår sociala disciplin är mycket bra, men vi bör fortfarande inte slappna av i vaksamhet. Att säga att det inte finns några kontrarevolutionärer kvar och sedan slå sig till ro och ta lätt på det hela skulle vara fel. Det finns fortfarande ett litet antal kontrarevolutionärer som ägnar sig åt sabotage, t ex dödar boskap, bränner säd, fördärvar fabriker, stjälar informationer, sprider kontrarevolutionära slagord etc.

När vi i framtiden förtrycker kontrarevolutionen i vårt samhälle måste vi arrestera färre av dem och avrätta färre. Vi bör lämna över majoriteten av kontrarevolutionärerna till jordbrukskooperativen, så att dessa människor kan delta i produktivt arbete under övervakning, och kan reformeras genom arbete. Men vi bör inte deklarerat att vi inte ska avrätta någon. Vi kan inte avskaffa dödsstraffet. Om en kontrarevolutionär begått mord eller sprängt en fabrik, tycker ni då inte att han borde avrättas? Det borde han i allra högsta grad.

Den tredje punkten som behöver slås fast gäller arbetet med att förtrycka kontrarevolutionärer inom de statliga organen, skolorna och armén. Vi måste här fullfölja den politik vi började föra i Yenan: ”Inga avrättningar och få arresteringar.” Det finns några som vi inte avrättar, inte därför att de inte förtjänar att dö för sina handlingar, utan därför att det inte skulle innebära samma fördel att avrätta dem som att skona deras liv. Det är inte så att de inte gjort sig förtjänta av döden. Vad är det för ont i att inte avrätta folk? De som är mottagliga för reformering genom arbete bör få den möjligheten, så att skräpet kan förvandlas till något användbart. Dessutom fungerar inte människohuvuden som purjolökar. När man skär av dem växer de inte ut igen. Om man skär av ett huvud på felaktiga grunder, så finns det inget sätt att rätta till misstaget på, även om man skulle vilja.

Om de statliga organen antog en politik som innebar att man inte använde sig av avrättningar i arbetet på att förtrycka kontrarevolutionärer, skulle det ändå inte hindra oss att ta kontrarevolutionen på allvar. Vi skulle också skaffa oss en försäkring mot att begå misstag. Om vi ändå begick misstag skulle dessa kunna rättas till. Detta skulle lugna många människor. Om vi inte avrättar folk måste vi föda dem. Vi bör således ge alla kontrarevolutionärer en möjlighet att ta sig ur sin återvändsgränd. Detta hjälper folkets sak och är bra för synen på oss utomlands.

Förtrycket av kontrarevolutionen kräver fortfarande hårt arbete under en lång period. Ingen av oss får slappna av i detta avseende.

9. Sambandet mellan rätt och fel

Både inom och utanför partiet bör vi klart skilja mellan rätt och fel. Hur vi ska behandla människor som begått misstag är en allvarlig fråga. Den riktiga inställningen är att tillåta dem att ansluta sig till revolutionen. Om människor begått misstag måste vi tillämpa politiken att ”straffa dem som felat i det förflutna för att ge varnande exempel för framtiden, och att bota sjukdomen för att rädda patienten”. På så sätt hjälper vi dem att reformera sig.

*Den sanna berättelsen om Ah Q*⁸ är ett bra stycke litteratur. Jag uppmanar de kamrater som läst den att läsa om den och de kamrater som inte läst den att läsa den noggrant. Lu Hsün skriver där huvudsakligen om en efterbliven och icke upplyst bonde, och hur rädd denne är för att bli kritiserad. Om någon kritiserar honom börjar han slåss med denne. Han har ärr efter revorm på sitt huvud som han aldrig talar om; och han är skräckslagen för att andra ska tala om dem. Men ju mer han antar denna attityd, desto mer hånar de övriga honom och han tvingas på defensiven. Lu Hsün skrev ett speciellt kapitel i berättelsen som heter ”Utestängd från revolutionen”. Där berättar han hur Den falske utländske djävulen inte tillåter Ah Q att ansluta sig till revolutionen. I själva verket var allt Ah Q menade med revolutionen att stjåla ett par saker, och till och med denna sorts revolution var förbjuden.

Vi har förut begått misstag i partiet i denna fråga. Det var när dogmatikerna ledda av Wang Ming hade kontrollen. De anklagade folk som inte var i deras smak för att ha begått det och det felet. De fortsatte hur länge som helst med detta och de tillät inte dessa människor att

⁸ En lång berättelse som är det mest kända verket av Lu Hsün, den störste kinesiske författaren under 1900-talet. Svensk översättning se Lu Hsün: *Den sanna historien om Ah Q och andra berättelser* (Bo Cavefors Bokförlag, Uddevalla 1964).

ansluta sig till revolutionen. De attackerade många människor och det orsakade svåra förluster för partiet. Vi får inte glömma denna läxa.

Om vi inte tillåter folk i vårt samhälle att ansluta sig till revolutionen så är det inte bra. Det är heller inte bra om människor som gått med i partiet inte tillåts korrigera sina misstag.

Vi bör tillåta människor att ansluta sig till revolutionen. Någon kanske säger att när det gäller människor som begått misstag så ska det bero på om de rättat till sina misstag. Det är riktigt, men bara harva sanningen. Den andra halvan är den att de måste bearbetas och hjälpas så att de kan rätta till misstagen. De måste få en verklig möjlighet att rätta till dem.

Människor som begått misstag bör vi först ”observera” och sedan ”hjälpa”. De bör ges arbete och bistånd. Vi bör inte häckla dem, vägra hjälpa dem och vägra dem arbete. Det är ett sektaristiskt handlingsätt.

Ju fler som ansluter sig till revolutionen desto bättre. Av dem som begått misstag finns det en liten minoritet som håller fast vid sina misstag och som vägrar att rätta till dem, men majoriteten kan reformeras. Människor som haft tyfus blir immuna efteråt. På samma sätt är det med människor som begått misstag. Förutsatt att de kan dra lärdomar av sina misstag, kommer de i framtiden att begå färre misstag om de är försiktiga. Vi hoppas att alla som begått misstag skaffar sig denna immunitet. Det är de som inte begått några misstag som befinner sig i farozonen och måste vara på sin vakt, ty de har inte denna immunitet och de blir lätt alltför självsäkra.

Vi måste inse att om vi går till överdrift när det gäller att korrigera dem som begått misstag, så slår detta oundvikligen tillbaka på oss själva. Det är som att lyfta ett klippblock och tappa det på sina egna fötter. Vi kommer att falla och inte kunna resa oss.

Om vi visar överseende med dem som begått misstag kan vi vinna deras hjärtan. Har kamrater en fientlig eller hjälpsam attityd mot dem som felat? Detta är ett kriterium att bedöma huruvida man vill dem väl eller illa.

Man måste skilja mellan rätt och fel. Klarhet vad gäller förhållandet mellan rätt och fel kommer att hjälpa oss att skola människor och ena hela partiet. Inom partiet finns det polemik, kritik och kamp. Detta är nödvändigt. Förekomsten av ett ändamålsenligt mått kritik och även kamp när detta är nödvändigt hjälper människor att rätta till misstag och att bättra sig.

10. Sambandet mellan Kina och andra länder

Vi har fört fram slagordet att lära av andra länder. Jag anser att detta slagord är riktigt. Det finns en typ av nationella ledare som varken vågar eller vill föra fram detta slagord. Vi måste ha modet att förkasta en sådan struntviktig attityd. Vi måste lära oss de bra sakerna från alla länder och alla nationaliteter. Varje nationalitet har en god sida, hur kan den annars existera, hur kan den annars utvecklas? Att erkänna att varje nationalitet har sin goda sida är inte att förneka att den har svagheter och brister. Den har både styrka och svagheter, bra sidor och dåliga sidor. Våra avdelningssekreterare, kompani- och plutonbefäl vet alla – det finns nerskrivet i deras lilla anteckningsbok – att när det gäller att sammanfatta erfarenheter så finns det alltid två sidor. Den ena är styrka, den andra svagheten. Dagens möte är inget undantag från detta. Vi vet alla att saker och ting har två sidor. Varför ska vi då bara nämna den ena sidan, styrkan, och utelämna den andra, svagheterna? Ett ensidigt tillstånd kan inte existera. I 10000 år framöver kommer det alltid att finnas två sidor. Varje tidsålder har sina två sidor. Den nuvarande tidsåldern har sina två sidor. Varje individ har sina två sidor. I korthet så finns det alltid två sidor och inte bara en. Om vi säger att det bara finns en sida så innebär det att vi bara känner till den ena sidan och saknar kännedom om den andra.

Vi förespråkar att vi lär oss de bra sakerna från andra länder, inte de dåliga. En del av oss var förut oklara i denna fråga och lärde sig också de dåliga sakerna. De var stolta som tuppar över

vad de lärt sig medan de folk som de fått sin värdelösa lärdom av redan övergett den. De misslyckades som Sun Wu-k'ung.⁹

En del människor analyserar aldrig någonting. Idag blåser det från norr och då ansluter de sig till den nordliga skolan. I morgon blåser det från väst och då ansluter de sig till den västliga skolan. I övermorgon blåser det nordlig vind igen och då byter de snabbt tillbaka till den nordliga skolan. De har inte en enda egen åsikt. De rör sig från den ena ytterligheten till den andra. Vi får inte vara som dessa, vi får inte kopiera saker blint utan vi måste lära oss analytiskt och kritiskt. Vi får inte bli ensidiga och kopiera allt som kommer från utlandet och tillämpa det mekaniskt.

Vi var förr sekteristiska i denna fråga och vi har genomfört en långvarig kamp mot denna sekterism. Men man kan fortfarande hitta sekterism både i den akademiska världen och inom. Ekonomin. Vi bör fortsätta vårt arbete med att kritisera den.

Vi ställer problemet på följande sätt: studiet av de allmänna sanningarna måste kombineras med den kinesiska verkligheten. Vår teori består av marxism-leninismens allmänna sanningar kombinerade med den konkreta verkligheten i Kina. Vi måste kunna tänka självständigt.

Vi förde öppet fram slagordet att lära av främmande länder, att lära av deras avancerade och överlägsna sidor och fortsätta att lära av dessa i all framtid. Vi erkände öppet vår egen nations svagheter och andras styrka.

Om vi ska lära oss av andra länder måste vi medvetet lära oss främmande språk, om möjligt flera.

Jag anser att Kina har två svagheter och samtidigt två starka sidor.

För det första var vi förr i tiden en koloni och halvkoloni. Vi led under imperialismens förtryck. Vår industri var outvecklad, och vår vetenskapliga och tekniska nivå var låg. Bortsett från vårt stora territorium, våra rika naturtillgångar, stora befolkning och långa historia, så var vi underlägsna andra i många avseenden. Vi var alltså inte benägna att bli malliga eller inbilska. Tvärtom hade vi varit förslavade alldeles för länge och kände oss underlägsna andra i alla avseenden – alldeles för underlägsna. Vi kunde inte gå rakryggade när utlänningar var närvarande. Vi var som Chia Kuei i operan *Templet Fa-men*. När folk bad honom sitta ner, svarade han att han var van att stå och inte ville sitta. Det krävs en verklig ansträngning för att ta itu med problemet att öka vårt folks självförtroende. Vi måste göra som Mencius säger: ”När du talar med de mäktiga, se på dem med förakt.”¹⁰ Vi måste utveckla den anda av avsky gentemot imperialisterna som vi hade under kampanjen ”bekämpa Amerika, hjälp Korea”. Vår linje är att vi bör studera främmande länders alla goda sidor, deras politik, deras ekonomi, deras vetenskap och teknologi och deras konst och litteratur.

För det andra kom vår revolution för sent. Även om 1911 års revolution som störtade kejsaren kom före den ryska revolutionen, så hade vi då inget proletärt parti och revolutionen misslyckades. Folkets revolutionära seger 1949 kom över trettio år senare än den sovjetiska Oktoberrevolutionen. Så det är inte vi som ska vara stolta. Och även om vår revolution befinner sig ett steg före revolutionen i ett antal koloniala länder, så bör vi även motstå frestelsen att vara stolta över detta.

Dessa två sidor är svagheter men också starka sidor. Som jag redan sagt är vi mycket fattiga och besitter inte så mycket kunskap. Vi är för det första ”fattiga” och för det andra ”blanka”. Med ”fattiga” menar jag att vi inte har så mycket industri och att vårt jordbruk inte heller är

⁹ Hjälte i den lovordade romanen *Resa till Västern*, översatt av Arthur Waley under titeln *Monkey* (Penguin 1961); svensk översättning *Kung Markatta* (Ljus förlag 1949).

¹⁰ För sammanhanget, se D. C. Laus översättning av *Mencius* (Penguin 1970) s. 201.

särskilt avancerat. Med ”blanka” menar jag att vi är som ett blankt pappersark eftersom vår kulturella och vetenskapliga nivå inte är hög. De som är fattiga vill ha förändringar. Bara de vill ha en revolution, vill slita sina bojar och försöka bli starka. Ett blankt pappersark är bra att skriva på. Jag menar då naturligtvis i allmänna termer. Det arbetande folket i vårt land är rikt på visdom och vi förfogar över en ganska bra samling vetenskapsmän. Jag påstår inte att vi inte har någon kunskap alls.

Att vi först är ”fattiga” och sedan ”blanka” hindrar oss från att bli malliga. Även om vår industri och vårt jordbruk i framtiden utvecklas snabbt och vår kulturella och vetenskapliga nivå höjs kraftigt, måste vi behålla vår blygsamma och försiktiga attityd och inte bli inbiliska. Vi måste fortfarande lära av andra. Vi måste studera i 10000 år. Vad är fel i detta?

Jag har sammanlagt diskuterat tio frågor. Sammanfattningsvis måste vi mobilisera alla positiva faktorer – direkta och indirekta faktorer, direkta och indirekta positiva faktorer – och sträva efter att bygga upp ett stort socialistiskt samhälle. Vi måste sträva efter en fortsatt förstärkning och konsolidering av det socialistiska lägret och att vinna den internationella kommunistiska rörelsens seger!

2 Ordförande Mao Tse-tungs tal till musikärbetare

24 augusti 1956

[Detta är Ordförande Maos tal till ansvariga kadrer i Nationella Musikärbetarförbundet och en del andra kamrater. Talet har inte granskats i efterhand av Ordföranden och sägs fortfarande behöva studeras och omarbetas.]

Konsten i världens alla nationer är likartad vad gäller de grundläggande principerna, men skiljer sig vad gäller form och stil. De olika socialistiska ländernas konst har alla socialismen som sitt innehåll, men var och en har sin egen nationella karaktär. Där finns både likheter och olikheter, gemensamma drag och individuella drag. Detta är en naturlag. Det förhåller sig på detta sätt med alla ting oavsett om de tillhör naturens, samhällets eller intellektets domäner. Ta trädens löv som exempel. Vid första anblicken ter de sig väldigt lika, men om man undersöker dem noggrant så är vart och ett olikt. Det är omöjligt att hitta två identiskt lika löv.

Klasskamp, social revolution, övergång från kapitalism till socialism kännetecknas av samma grundläggande principer i alla länder. Men när det gäller en del smärre principer och uttrycksformer som är beroende av huvudprinciperna, då skiljer sig varje land.

Oktoberrevolutionen och den kinesiska revolutionen förhåller sig till varandra på detta sätt. När det gäller de grundläggande principerna är båda revolutionerna lika, men när det gäller den form i vilken dessa principer får sitt uttryck så skiljer de sig på flera sätt. Revolutionen i Ryssland utvecklades från städerna till landsbygden medan den i vårt land utvecklades från landsbygden till städerna, för att ta ett exempel. Detta är en av många skillnader mellan de båda revolutionerna.

Konsten i världens olika nationer har alltid sin egen specifika nationella form och nationella stil. En del människor förstår inte detta. De förkastar sina egna nationella karaktärsdrag och dyrkar blint västerlandet i tron att västerlandet är bättre i alla avseenden. De går t. o. m. så långt att de förespråkar en "fullständig västernisering". Detta är felaktigt. En "fullständig västernisering" är orealistisk, den skulle inte accepteras av vanligt folk i Kina. Konsten och naturvetenskaperna skiljer sig i detta avseende. Det finns t. ex. ingen nationell form för att operera bort blindtarmen eller för att ta en aspirin. Men vad gäller konsten så ställs frågan om den nationella formen. Detta beror på att konsten är ett uttryck för folkets liv, tankar och känslor, och den har ett mycket nära samband med en nations seder och språk. Det konstnärliga arvet har historiskt vuxit fram inom nationens ramar.

Kinesisk konst, kinesisk musik, måleri, dramatik, sång och dans och litteratur har var för sig sin egen historiska utveckling. När de förkastar kinesiska företeelser, säger de människor som förespråkar en fullständig västernisering, att kinesiska företeelser inte har sina egna lagar och därför är de ovilliga att studera och utveckla dem. Detta är att anta en nationellt nihilistisk attityd gentemot den kinesiska konsten.

Varje nation i världen har sin egen historia och sin egen styrka och svaghet. Sedan urminnes tider har utmärkta saker och ruttna saker blandats samman och hopats under långa perioder. Att sortera och skilja agnarna från vetet är en mycket svår uppgift, men vi får inte avvisa historien på grund av denna svårighet. Det är inte bra att avskära oss från historien och överge vårt arv. Vanligt folk skulle inte tycka om det.

Detta betyder naturligtvis inte att vi inte ska lära av främmande länder. Vi måste lära oss många saker av andra länder, och också att behärska dessa saker. Speciellt måste vi behärska den grundläggande teorin. En del människor förespråkar "den kinesiska kunskapen vad gäller innehållet och den västerländska vad gäller praktisk tillämpning". Är denna uppfattning riktig eller felaktig? Den är felaktig. Ordet "kunskap" hänvisar i själva verket till den grundläggande teorin. Den grundläggande teorin bör vara samma i Kina som i andra länder. Det bör inte vara

någon skillnad mellan kinesiska och västerländska företeelser när det gäller den grundläggande teorin.

Marxismen är en grundläggande teori som skapades i västerlandet. Hur ska vi då kunna göra en åtskillnad mellan vad som är kinesiskt och västerländskt i detta avseende? Ska vi vägra acceptera marxismen? Den kinesiska revolutionens praktik bevisar att det vore dåligt för oss om vi inte accepterade marxismen. Det skulle vara orimligt att inte acceptera den. Andra Internationalen försökte för länge sedan revidera och förneka marxismens grundläggande teorier och argumenterade för detta, men de vederlades fullständigt av Lenin. Marxismen är en allmän sanning som kan tillämpas universellt. Vi måste acceptera den. Men denna allmänna sanning måste kombineras med varje nations konkreta praktik i revolutionen. Det var endast därför att det kinesiska folket accepterade marxismen och kombinerade den med den kinesiska revolutionens praktik som de kunde vinna seger i denna revolution.

Vi lär av utlandet därför att vi vill studera och utveckla de kinesiska företeelserna. I detta avseende är natur- och samhällsvetenskap lika. Vi måste lära oss behärska alla de goda företeelserna från utlandet och sedan tillämpa dem och under denna process utveckla dem. På det naturvetenskapliga området måste vi utföra ett eget oberoende skapande arbete. Vi måste använda moderna vetenskapliga kunskaper och metoder från utlandet för att skilja ut Kinas vetenskapliga arv, innan vi kan skapa våra egna tankeskolor. Ta t. ex. den västerländska medicinska vetenskapen och andra till den relaterade moderna vetenskaper som psykologi, patologi, biokemi, bakteriologi och anatomi. Kan man påstå att vi inte vill studera dem? Vi måste studera alla dessa moderna vetenskaper. Men en del av dem som studerat västerländsk medicin bör också studera den kinesiska medicinen. De bör använda sina moderna vetenskapliga kunskaper och metoder för att bringa reda i, och studera, våra gamla kinesiska medicinska metoder och läkemedel. De bör också kombinera kinesisk och västerländsk medicin och farmakologi för att skapa en ny enhetlig kinesisk medicinsk och farmakologisk vetenskap.

Om detta gäller för natur- och samhällsvetenskaperna, så gäller det också i hög grad för konsten. Vi måste lära av främmande länder och absorbera de bra sakerna från andra länder, men när vi lärt oss dem måste vi använda dem för att studera och utveckla de olika kinesiska folkens konst, annars tjänar vårt arbete inte någon. Vårt syfte med att studera utländsk konst, dess grundläggande teori och teknik, är att skapa en ny socialistisk konst för de olika kinesiska folken, som kommer att ha sina egna nationella former och stilar.

Vi måste inse att vad gäller den moderna kulturen så är den västerländska standarden högre än vår. Vi har blivit efter. Gäller detta även konsten? Vad gäller konsten har vi vår styrka och även våra svagheter. Vi måste vara skickliga för att absorbera de bra sakerna från utlandet för att komma till rätta med våra brister. Om vi håller oss till det gamla och inte studerar utländsk litteratur, om vi inte för in den i Kina, om vi inte vet hur vi ska lyssna till och spela utländsk musik, så är detta inte bra. Vi får inte bete oss som änkekejsarinnan Tz'u-hsi¹ som blint förkastade allt utländskt. Att blint förkasta utländska saker är som att blint dyrka dem. Båda metoderna är felaktiga och skadliga.

När vi lär av främmande länder måste vi bekämpa både konservatism och dogmatism. Vi har redan fått lida politiskt av dogmatismen. Allt det vi kopierade från utlandet tillämpades stelbent och detta slutade i ett stort nederlag, med att partiorganisationerna i de vita områdena förlorade etthundra procent av sin styrka, med att de revolutionära baserna och Röda armén

¹ 1898 återtog änkekejsarinnan Tz'u-hsi (1835-1908) kontrollen över administrationen, som hon överlämnat till sin brorson kejsaren Kuang Hsi 1889, och krossade "Reformrörelsen". Hon uppmuntrade Boxarna i deras attacker mot utlänningar.

förlorade nittio procent av sin styrka och med att revolutionens seger försenades många år.² Orsaken var att det fanns några kamrater som inte tog verkligheten som sin utgångspunkt utan dogmatismen. De kombinerade inte marxism-leninismens grundläggande teori med den kinesiska revolutionens konkreta praktik. Om vi inte hade förkastat denna typ av dogmatism skulle inte den kinesiska revolutionen vunnit dagens seger.

Inom konstens domäner bör vi också lära denna läxa och se till att dogmatismen inte får övertaget över vårt bättre jag. Att idag studera utländska saker betyder inte att importera allt, rubb och stubb. Vi måste acceptera saker och ting kritiskt. Vi lär av det förflutna till nytta för folket idag och vi lär av utlänningar till nytta för det kinesiska folket.

Vi måste lära oss bra saker från främmande länder och också lära oss bra saker från Kina. Halva vinägerflaskor är inte bra – vi måste fylla två halva flaskor tills de är två fulla flaskor.³ Vi måste behärska både kinesiska och utländska saker och kombinera dem till en organisk helhet. Lu Hsün gjorde detta. Han var väl inläst både på kinesiska och utländska arbeten, men hans talangfullhet kom inte i första hand till sin rätt i hans översättningar utan snarare i hans skapande arbete. Hans skapande arbete var varken besläktat med utländska verk eller den gamla kinesiska stilen, men det var fortfarande kinesiskt. Vi bör studera i Lu Hsüns anda, behärska både kinesiska och utländska saker, absorbera de goda sakerna både i den kinesiska och utländska konsten, slå samman dem och skapa en ny konst med en karaktäristisk nationell form och stil.

Det är naturligtvis inte lätt att kombinera kinesiska och utländska saker på ett bra sätt. Det är en process som tar tid. Det finns en del kinesiska saker som det är möjligt att föra in utländska saker i. När det till exempel gäller att skriva romaner måste språket, personerna och bakgrunden vara kinesiska medan de inte behöver vara skrivna i den kinesiska ”kapitel”-formen.⁴ Man kan producera en del saker som varken är kinesiska eller västerländska. Om resultatet varken blir en åsna eller häst utan en mula, så är det inte alls dumt. När två saker kombineras förändras deras form. Det är omöjligt för dem att förbli fullständigt oförändrade. Kinesiska saker kommer att förändras. Kinas politiska, ekonomiska och kulturella ansikte genomgår stora förändringar, men hur mycket de än förändras kommer de kinesiska sakerna alltid att ha sina egna karaktärsdrag. Utländska saker förändras också. Efter Oktoberrevolutionen genomgick världens ansikte en grundläggande förändring. Efter Andra världskriget utvecklades denna förändring i en ny riktning. Vi måste uppmärksamma det kritiska anammandet av utländska saker och speciellt införandet av saker från den socialistiska världen och från de progressiva folken i den kapitalistiska världen.

Sammanfattningsvis måste konsten ha självständigt skapande kvaliteter, den måste klart genomsyras av tidens karaktär och den nationella karaktären. Kinas konst får inte se mer och mer åt det förflutna och inte heller får den bli mer och mer västerländsk. Den måste i allt högre grad återspegla tidens och nationens karaktärsdrag. För att uppnå detta bör vi inte sky

² Detta stycke hänvisar i första hand till de kinesiska kommunisternas nederlag 1933-34, som till slut fick dem att överge baserna i Kiangsi och grannprovinserna och ge sig ut på den Långa Marschen. Mao skyllde dessa motgångar på den felaktiga taktik som den Moskva-tränade ”Hemkomna student-fraktionen” drev igenom i KKP, och på den militära Komintern-rådgivaren Otto Braun (Li Te), och deras misstag att inte ta hänsyn till skillnaden mellan kinesiska och sovjetiska förhållanden. I bakgrunden finns naturligtvis också minnet av den blodiga katastrof som den av Stalin dikterade politiken ledde till 1927.

³ Det finns ett kinesiskt ordspråk som lyder: ”En halv flaska vinäger skakar – en full flaska gör det inte.” Mao använder denna metafor här för att påvisa att vad Kina behöver är en verklig syntes av de kinesiska och europeiska elementen, inte bara en sammanslagning av skilda idéer och stilar.

⁴ Traditionella kinesiska romaner som *Vattenbrädden*, *De tre kungadömenas romans* eller *Det röda rummets dröm* (översatt till engelska av David Hawkes under titeln *The Story of the Stone*, Penguin 1973) växte fram ur historieberättarnas konst. Kapitlen tar därför ofta slut när handlingen är som intensivast och avslutas med en mening som: ”Om du vill veta hur hjälten tar sig ur den här situationen, läs (eller lyssna) till nästa kapitel.”

experimenterandet. Speciellt i ett land som Kina med en lång historia och en stor befolkning, är det nödvändigt att genomföra sådana experiment som kan tjäna de olika nationaliteternas behov. Vi vill inte ha en fullständig likformighet. Likformighet leder till formalism.⁵ Det spelar ingen roll om det är utländsk eller lokal formalism, båda delar saknar liv och välkomnas ej av vanligt folk i Kina.

Vi måste här också ta upp frågan om behandlingen av borgerliga intellektuella som fått en västerländsk utbildning. Om vi inte tacklar denna fråga på rätt sätt kommer det att ha en ogynnsam effekt inte bara på konsten utan också på hela den revolutionära saken. Den kinesiska nationella bourgeoisien och dess intellektuella består av ett par miljoner människor. Även om deras antal inte är stort förfogar de över modern kultur. Vi måste förena oss med dem, skola dem och omforma dem. Kompradorklassen har sin egen kultur, en slavkultur. Godsägarklassen har också sin egen kultur, den feodala kulturen. På grund av att de förtryckts under lång tid, har fortfarande de kinesiska arbetarna och bönderna inte någon större kulturell kunskap. Fram till den kulturella och teknologiska revolutionens uppgifter fullbordats, har de borgerliga intellektuella ett jämförelsevis större register av kunskaper och färdigheter. Förutsatt att vår politik är korrekt och att vi skolar och omformar dem, kan vi få dem att tjäna socialismens sak. Kan vi skola och omforma dem? Ja, det kan vi. Många av de här närvarande var förut borgerliga intellektuella som nu gått över från bourgeoisien till proletariatet, så varför skulle det inte vara möjligt för flera? I själva verket finns det redan många som gått över. Vi får inte misslyckas med att förena oss med dem, utbilda dem och omforma dem. Bara om vi gör detta kommer de att vara till nytta för arbetarklassens revolutionära sak, för den socialistiska revolutionen och för det socialistiska uppbygget.

Ni som är närvarande här är alla musiker. Ni har ett stort ansvar när det gäller att studera den västerländska musiken. Kartläggningen och utvecklingen av den kinesiska musiken beror på er som studerar den västerländska musikstilen precis som kartläggningen och utvecklingen av den kinesiska medicinen beror på de västerländskt utbildade läkarna. De västerländska saker ni studerar är användbara, men ni måste behärska både det västerländska och det kinesiska, och ni bör inte ”fullständigt västernisera”. Ni bör uppmärksamma de kinesiska sakerna, göra ert yttersta för att studera och utveckla dem med målsättningen att skapa våra egna kinesiska saker med en speciell nationell form och stil. Om ni förstår denna grundläggande politik kommer ert arbete att ha en stor framtid.

⁵ Bokstavligt, att skriva åtta-fotade uppsatser. Denna ytterst artificiella och stela form, som kandidaterna i de kejserliga examina var tvungna att behärska alltsedan 1400-talet och framåt, har blivit en symbol för pedanteri och formalism i allmänhet. Maos utförligaste attack mot detta finns i hans tal från den 8 februari 1942: ”Bekämpa schablonmässigt skriveri i partiet” i *Valda Verk*, band III, s. 52-68, (Danielius Bokförlag, Uddevalla 1971).

3 Tal vid högsta statliga konferensen

28 januari 1958

Idag skall vi tala om mer allmänna frågor.

När jag ser tillbaka på de senaste sju eller åtta åren, förstår jag att vår nation har en stor framtid. Speciellt under det senaste året kan man se hur vårt 600 miljonhövudade folks nationella anda har stigit till en nivå som är högre än de föregående åtta årens. Efter den stora luftningen av idéer, blomningen och debatterna, har våra problem och uppgifter klargjorts. Vi ska komma ifatt Storbritannien inom femton år och publiceringen av fyrtiopunktsprogrammet för jordbrukets utveckling har kraftigt uppmuntrat massorna. Många saker som vi förut inte kunde göra kan vi nu göra och vi har självförtroende att göra dem – exempelvis utrotningen av de fyra pesterna¹, som massorna är mycket entusiastiska inför. Vad gäller mig själv så kanske jag inte klarar av att fånga råttor, men jag kan åtminstone fånga flugor och moskiter!

Och är det inte just flugorna och moskiter som i allmänhet anfaller oss? ... I gamla tider fanns det i själva verket en man som skrev en uppsats som förespråkade utrotningen av råttor. Nu ska vi utrota de fyra pesterna. Under 4000 år fanns det ingen – inte ens Konfucius – som satte upp målsättningen att utrota de fyra pesterna. Stadskommunen Hangchow planerar att utrota de fyra pesterna på fyra år, en del andra på två, tre eller fem år. Det finns alltså anledning att vara hoppfull om vår nations framtida utveckling. Det finns ingen anledning till pessimism. Pessimismen är felaktig. När vi kritiserar pessimisterna bör vi inte slå hårt utan försöka resonera med dem. Vi måste tala om för dem att vi sannerligen är mycket hoppfulla och inte bara lite. Betoningen bör här ligga på ordet ”mycket”. Eller som japanerna säger (när de talar kinesiska): vi är ”mycket, mycket hoppfulla” (*skratt*).²

Vår nation håller på att vakna, precis som alla vaknar efter nattens sömn. Vi har störtat det mångtusenåriga feodala systemet och vaknat. Vi har ändrat ägandesystemet, vi har vunnit segrar i korrigeringskampanjen såväl som i anti-högerkampanjen. Vårt land är både fattigt och blankt. De som är fattiga har inget som de kan kalla sitt eget. De som är blanka är som ett vitt pappersark. Att vara fattig är bra eftersom det gör en benägen att vara revolutionär. Man kan göra många saker med ett blankt papper. Man kan skriva eller teckna på det. Om man ska skriva är det bäst att ha blanka papper.

Om vi ska visa framåtanda, om vi ska lämna västländerna långt efter oss, måste vi då inte göra oss av med den borgerliga ideologin? Om västerlandet skulle vilja göra sig av med den borgerliga ideologin så vet ingen hur lång tid detta skulle ta! Om Dulles skulle vilja bli kvitt det borgerliga tänkesättet skulle han vara tvungen att be oss bli hans lärare (*skratt*).

Varje gång vi talar om det säger vi att vårt land har en enormt stor befolkning, ett vidsträckt territorium, väldiga resurser, fyra tusen års historia och kultur ... Vi har skrutit så mycket om detta och ändå kan vi inte jämföra oss med ett land som Belgien. I korthet så är vi en enastående nation med en mycket lång historia och ändå är vår stålproduktion så låg. Vi skördar bara drygt 65 kg spannmål per *mou*³ i norr och drygt 200 kg i södern. Läskunnigheten är liten. Vi kan inte jämföra oss med Belgien i något av dessa avseenden. Och ändå visar vi stor framåtanda och vi måste nå ifatt. Vi ska nå ifatt Storbritannien inom femton år.

¹ ”De fyra pester” som hela befolkningen mobiliserades för att bekämpa vid denna tid och tidigare var råttor, flugor, moskiter och sparvar. Följande år upptäckte man att sparvarna fyllde en viktig funktion för att hålla insekterna i schack, och de ersattes då på listan av vägglössen.

² ”Ta-ta yu”. Mao skojar här med de kinesisktalande japanernas karaktäristiska sätt att upprepa adjektivet eller adverbet.

³ *Mou* eller *mu* är den traditionella kinesiska ytenheten, ca 600 m².

Dessa femton år beror på de första fem åren. De första fem beror på de tre första, de tre första på det första och det första året beror på den första månaden.

Nu har vår entusiasm blivit väckt. Vi utgör en entusiastisk nation som sveps över av en väldig våg. Det finns en bra liknelse för detta – vår nation är som en atom ... När atomkärnan klyvs så kommer den energi som frigörs att ha en väldig kraft. Vi kommer att klara av saker som vi inte kunde tidigare. Om vår nation har denna stora energi kommer vi att nå ifatt Storbritannien inom femton år. Vi ska producera fyrtio miljoner ton stål per år – nu producerar vi bara drygt fem miljoner ton. Vi ska ha kapacitet att alstra 450 000 miljoner kilowattimmar elektrisk kraft – nu kan vi bara alstra omkring 40 000 miljoner kilowatt timmar. Detta betyder att vi måste öka kapaciteten tiofalt. För att det ska vara möjligt måste vi öka den hydroelektriska produktionen och inte bara den termoelektriska. Vi har fortfarande tio år på oss att genomföra fyrtiopunktsprogrammet för jordbrukets utveckling,⁴ men det ser ut som om vi inte ska behöva tio år. En del säger fem år, andra tre. Det verkar som vi skulle kunna slutföra det inom åtta år.

Om vi ska uppnå dessa målsättningar under nuvarande omständigheter måste vi visa stor framåtanda. När jag besökte Shanghai diskuterade en professor ledaren i *Folkets Dagblad* ”Rid på vinden och bryt igenom vågorna” med mig. Han sade att vi måste samla vår energi för att simma motströms. Han menade att simma från Shanghai till Szechwan. Detta kräver hårt arbete, det är inte som att simma medströms. Han hade alldeles rätt. Jag uppskattar verkligen denne man. Han är en bra människa med en känsla för vad som är riktigt. En del⁵ kritiserar andra för att ”längta efter storhet och framgångar, att otåligt kräva snabba resultat, att förkasta det förflutna och ha en blind tilltro till framtiden”. Vilken sorts längtan efter storhet och framgångar? Är det revolutionärernas längtan efter storhet och framgångar eller reaktionärernas? Är det en subjektivistisk och formalistisk längtan efter framgång eller en realistisk? När folk i gamla tider brukade tala om ”en lycka lika stor som östra oceanen, ett liv lika långt som bergen”, så uttryckte detta en längtan efter storhet och framgång, och vad var fel med detta? Att otåligt vilja se snabba resultat är inte heller så dåligt! ...

När det gäller att förkasta det förflutna så innebär inte detta att det inte fanns något bra förr i tiden. Det fanns det sannerligen. Men att alltid betona det förflutna så mycket, att varje dag tänka på Yu, T'ang, Wen Wang, Wu Wang, hertigen av Chou och Konfucius – jag tror inte på detta sätt att betrakta historien ... Jag tror att mänsklighetens historia går framåt. Alla generationer är inte lika bra – människor förr var inte lika bra som de som kommer efteråt...

Vad gäller den blinda tilltron till framtiden, så ägnar vi vårt intresse i huvudsak åt framtiden. Vi tror att det är riktigt att ha tilltro till framtiden, även om vår tilltro inte ska vara blind ...

Det finns två sätt att utöva ledning. Ett sätt är bra, det andra mindre bra. Jag menar inte att det ena är Dulles sätt och det andra vårt, och inte heller att det ena är ett högersätt och det andra vårt. Jag menar att i bygget av socialismen finns det två sätt att utöva ledning, två arbetsstilar. När det gäller införandet av kooperativ förespråkar en del högre hastighet medan andra förespråkar en mer gradvis metod. Jag tror att den förra inställningen är riktig. Det är bättre att smida medan järnet är varmt och få det överstökad med en gång än att dra ut på det hela. Är det till exempel riktigt att driva en korrigeringskampanj eller ej? Det är riktigt. Och för att den ska bli ordentligt genomförd är det bäst att många synpunkter får luftas. Och många blommor blomma ...

Jag står för teorin om permanent revolution. Blanda inte samman detta med Trotskijs teori om den permanenta revolutionen. När man gör revolution måste man smida medan järnet är

⁴ Fördes fram av Mao i januari 1956. För att läsa hans tal vid denna tidpunkt se H. Carrère d'Encausse and S. Schram: *Marxism and Asia* (Allen Lane 1969) s. 291-93.

⁵ I text 4 identifierar Mao de skyldiga.

varmt – en revolution måste följa en annan, revolutionen måste ständigt gå framåt. Folk från Hunan har ett talesätt:

”Stråsandaler har ingen form från början – de formar sig allt efter att man använder dem.”

Trotskij trodde att den socialistiska revolutionen skulle startas innan den demokratiska revolutionen var fullbordad. Vi är inte sådana. Befrielsen 1949 följdes t ex av landreformen, och så snart den var fullbordad följde de ömsesidiga hjälp lagen, sedan kooperativen på lägre nivå och sedan kooperativen på högre nivå. Efter sju år var kooperativen genomförda och produktionsförhållandena ändrade. Sedan kom korrigeringskampanjen. Efter att den avslutats och innan järnet blivit kallt kom den tekniska revolutionen. I de polska och jugoslaviska fallen skapades en demokratisk ordning i sju eller åtta år. Sedan växte en rik bondeklass fram. Det kanske inte är nödvändigt att skapa en nydemokratisk regering, men man måste ändå upprätta enhet med alla krafter som går att ena.

Det är möjligt att nå ifatt Storbritannien inom femton år. Vi måste samla våra styrkor och energiskt simma mot strömmen ...

Vår styrka måste ökas och inte slösas bort. Om vi har brister eller gör misstag kan detta rättas till genom metoden att många synpunkter får luftas och många blommor blomma. Vi ska inte hålla kallt vatten på det hela. Vi kritiseras för att längta efter storhet och framgångar. Bör vi i stället eftersträva litenhet och misslyckanden? Bör vi sätta värde på det förflutna och förkasta framtiden? Vi måste eftersträva storhet och framgångar. De som gör detta är bra människor. Vi måste verkligen hålla uppe vår kämpaglöd.

”Revolutionen är ännu inte fullbordad. Kamraterna måste fortfarande göra sitt yttersta.”⁶

⁶ Detta är ett citat från Sun Yat-sens politiska testamente till sina kamrater i Kuomintang.

4 Tal vid Chengtu-konferensen

Mars 1958

(a) Tal den 10 mars

Regler och vanor utgör ett problem, och jag skulle vilja ta detta problem som exempel för att diskutera frågan om ideologisk metod – upprätthålla principerna och samtidigt visa upp en skaparförmåga.

Internationellt bör vi stå på god fot med Sovjetunionen, med folkdemokratierna och de arbetande klasserna i alla länder. Vi bör ägna uppmärksamhet åt internationalismen och dra lärdom av goda exempel i Sovjetunionen och andra främmande länder. Det är principen. Men det finns två metoder att lära. Den ena är att bara imitera och den andra är att använda den skapande förmågan. Inläringen måste kombineras med skapande. Att importera sovjetiska regler och vanor utan förändringar är att sakna denna förmåga.

Vårt parti var jämförelsevis livligt och aktivt från grundandet fram till den Norra expeditionen (1921 till 1927), och det tillät t.o.m. att Ch'en Tu-hsius borgerliga ideologi fick gå som marxism.¹ Vi grundade vårt parti tredje året efter Oktoberrevolutionens seger. De som grundade partiet var alla unga människor som deltagit i Fjärde maj-rörelsen och tagit intryck av den. Efter Oktoberrevolutionen, medan Lenin ännu levde, medan klasskampen fortfarande var mycket intensiv och innan Stalin ännu inte kommit till makten, så var de också fulla av liv. Ursprunget till Ch'en Tu-hsiu-skolan var den utländska socialdemokratin och vår inhemska bourgeoisie. Trots att Ch'en Tu-hsiu-skolans misstag fanns närvarande så fanns det allmänt sett under denna period ingen dogmatism.

Från början av inbördeskriget fram till Tsunyi-konferensen (från 1927 till 1935) växte det fram tre skilda ”vänster”-linjer i det kinesiska partiet och den som varade från 1934 till 1935 var den värsta.² Vid den tidpunkten hade Sovjetunionen segrat över trotskisterna, men på det teoretiska planet endast besekrat Deborin-skolan.³ De kinesiska ”vänster”-opportunisterna hade nästan alla påverkats i Sovjetunionen. Detta innebär naturligtvis inte att alla som åkte till Moskva var dogmatiker. Bland dem som befann sig i Sovjetunionen vid den tiden var en del dogmatiker, andra inte. En del hade kontakt med verkligheten och andra hade ingen kontakt med verkligheten utan såg bara de utländska förhållandena. Stalins regim höll dessutom på att

¹ Ch'en Tu-hsiu (1879-1942) var generalsekreterare i KKP från dess grundande 1921 till augusti 1927, när han gjordes till syndabock för Stalins misslyckade politik. Före sin omvändelse till kommunismen hade han varit en värtalig förespråkare för det västerländska demokratiska och vetenskapliga tänkandet som botemedel för Kinas sjuka. Under de senaste decennierna har kinesiska kommunistiska författare erkänt hans bidrag till Fjärde maj-periodens intellektuella revolution, men de förnekar att han någonsin accepterade eller förstod marxismen. De karaktäriserar honom som en borgerlig radikal, som tog sig in i partiet tack vare den ideologiska förvirring som rådde i början på tjugotalet. I sina samtal med Edgar Snow 1936 förkastar Mao själv Ch'en Tu-hsiu som borgerlig inte bara i sina idéer utan också i sina instinktiva reaktioner: ”Ch'en var i själva verket rädd för arbetarna och speciellt för de beväpnade bönderna. När han till sist ställdes inför det väpnade upprorets realitet, miste han fullständigt fattningen. Han kunde inte längre se klart vad som skedde, och hans småborgerliga instinkter förledde honom till panik och nederlag.” (*Röd stjärna över Kina*, Askild och Kärnekull, 1971, s. 175).

² Den officiella synen på de misstag som begicks av Maos rivaler under perioden 1927-35 har lagts fast i ”Resolution om vissa frågor i vårt partis historia” som antogs av KKP:s Centralkommitté i april 1945. Denna text finns medtagen i band III i *Selected Works* (Peking, 1965), s. 177-220. Sedan Kulturrevolutionens början har resolutionen från 1945 inte ansetts var helt ortodox, och den finns inte längre med i *Selected Works*. (Inte heller i den svenska utgåvan på Oktobers förlag. Ö. a.) När det gäller de tre ”vänster”-linjerna så är dock den syn som Mao så sent som september 1971 för fram, i grunden samma (se nedan, text 26). För andra ståndpunkter från Stora Språnget-perioden om denna fråga se texterna 6 och 7.

³ Abram Deborin (1881-1963), en ledande sovjetisk filosof som betonade motsättningarnas allmängiltighet och länken mellan dialektiken och naturvetenskaperna, fördömdes av Stalin i december 1930 för sin ”mensjevnikiska idealism” och tvingades därefter att ta tillbaka sina åsikter.

konsolideras (den var fast konsoliderad efter utrensningarna av kontrarevolutionärer). Komintern sköttes vid denna tid av Bucharin, Pikov⁴ och Zinovjev, medan Kuusinen var chef för Östra byrån och Mif var chef för Fjärran Östern-byrån. XXX⁵ var en bra kamrat, mänsklig, skapande men lite för trevlig. Mifs inflytande var större. Det var dessa omständigheter som gjorde det möjligt för dogmatismen att utvecklas, och även en del kinesiska kamrater påverkades av den. Bland unga intellektuella fanns det också ”vänsteravvikelser”. Det var vid den tiden som Wang Ming⁶ och andra bildade gruppen de s.k. ”28 ½ bolsjevikerna”. Hur kom det sig att de bara var 28 ½ när det fanns flera hundra som studerade i Sovjetunionen? Det berodde på att de var så väldigt ”vänster” att de blev isolerade och slöt sig inom sig själva och minskade på det sättet partiets kontakter.

Kinesisk dogmatism hade sina egna kinesiska särdrag. Dessa fick sina uttryck i kriget och i frågan om de rika bönderna. Eftersom antalet rika bönder var mycket litet beslöt vi att i princip låta dem vara och att göra eftergifter åt dem. Men ”vänsteristerna” höll inte med om detta. De förespråkade att vi skulle ge ”de rika bönderna dålig jord och godsägarna ingen jord alls”. Resultatet blev att godsägarna inte hade något att äta och en del av dem flydde upp i bergen och bildade gerillaband. När det gällde frågan om bourgeoisien så förespråkade de att dessa skulle störtas fullständigt och krossas inte bara politiskt utan också ekonomiskt. De blandade alltså samman den demokratiska revolutionen med den socialistiska revolutionen. De gjorde ingen analys av imperialismen utan betraktade den som ett enda enhetligt och odelat block som stödde Kuomintang.

Under den period som följde befrielsen av hela landet (från 1950 till 1957) framträdde dogmatismen både i det ekonomiska arbetet och i kultur- och utbildningsarbetet. Ett visst mått av dogmatism importerades i militärbudet, men här upprätthölls de grundläggande principerna och man kan inte säga att vårt militärbudet var dogmatiskt. Vad gäller ekonomin gjorde sig dogmatismen gällande i den tunga industrin, i planeringen, bankväsendet och statistiken, och speciellt i den tunga industrin och planeringen. Eftersom vi inte förstod dessa saker och fullständigt saknade erfarenhet, så kunde vi inte göra annat än att importera utländska metoder. Vår statistik var praktiskt taget en kopia av den sovjetiska. Inom utbildningsväsendet

⁴ Detta namn transkriberas till P'i-k'o'fu, vilket kan vara en felskrivning för Rykov, även om den senare besatte en viktig post i den sovjetiska statsapparaten snarare än i Komintern. Det kan också betyda Pieck eller Piatnitskij, som var medlemmar av sekretariatet i Kominterns Exekutivkommitté under början av trettioalet. Maos bild av Kominternledningen är när allt kommer omkring ganska ungefärlig, ty Bucharin fick lämna allt arbete i Internationalen i mitten på 1929, och Zinovjev hade försvunnit ett bra tag dessförinnan. När det gällde de personer som mer direkt ägnade sig åt Kina så var han bättre informerad. Kuusinen, medlem av Exekutivkommittén och dess sekretariat, var inflytelserik när det gällde att författa många Komintern-direktiv om Kina och de icke-europeiska länderna i allmänhet. Pavel Mifs titel var ställföreträdande chef för det Östra sekretariatet, som Mao kallar Östra byrån (*tung-fang pu*), men hans huvudansvarighet var Kina. (Det förefaller inte som om det skulle funnits en speciell Fjärran östern-avdelning, även om det är svårt att få reda på detaljer om Kominterns organisering. Ovanstående information om Mif finns i hans biografi i *Vidnye Sovetskie Kommunisty – Uchastniki Kitaiskoi Revolyutsii* (Moskva: 'Nauka', 1970 s. 92).

⁵ Det är svårt att gissa vem den ”bra kamrat” som refereras till kan vara. Mao talar om honom som om de hade varit personligt bekanta, men Mao själv reste inte utomlands förrän 1949, och av de Kominternrepresentanter som besökte Kina under tjugo- och trettioaleten var det få som han kommit i direkt kontakt med, och än färre som han hade något gott att säga om. På grund av det sätt som XXX kontrasteras mot Mif är det möjligt att det står för Kuusinen, som attackerade Mao och kineserna mycket häftigt 1964 (se *Marxism and Asia*, s. 330-35). Därför är det möjligt att varje positiv kommentar i samband med hans namn tagits bort eller gjorts anonymt av redaktörerna för *Wan-sui* (1969). Det kan också vara någon annan Komintern-funktionär, känd i andra eller tredje hand, som Mao ansåg vara bättre än Mif, som kom till Kina i slutet på 1930 och personligen installerade just de ”dogmatiker” i KKP:s ledning, som Mao klagat över här.

⁶ Wang Ming (pseudonym för Ch'en Shao-yü) (1900-74) var den ledande figuren i gruppen av ”Hemkomna studenter”, som tränats i Moskva, med vilka Mao kämpade om ledningen för KKP under trettio- och fyrtioaleten. Han vistades i Sovjetunionen från 1957 till sin död. Under kulturrevolutionen publicerade han två giftiga attacker mot Mao (se nedan text 25, not 1).

kopierade vi också ganska friskt, t ex systemet med den femgradiga betygsskalan i skolorna och den enhetliga femåriga grundskolan.⁷ Vi studerade inte ens våra egna erfarenheter av utbildningen i de befriade områdena. Detsamma gällde den allmänna hälsovården, med resultatet att jag inte kunde äta ägg eller kycklingsoppa i tre dagar därför att man i Sovjetunionen publicerat en artikel som hävdade att man inte skulle göra det. Senare sade man att det gick för sig. För kineserna spelade det ingen roll om artikeln var riktig eller ej, de lyssnade i alla fall och lydde respektfullt. Kort sagt så var Sovjetunionen toppen. Detta gällde i mindre utsträckning handeln, eftersom det fanns mer kontakt med Centrum där och utbyte av dokument. Dogmatismen var inte heller så utbredd inom den lätta industrin. Den socialistiska revolutionen och införandet av kooperativ inom jordbruket influerades inte av dogmatismen, eftersom Centrum hade ett direkt grepp om dessa frågor. Under de gångna åren har Centrum i första hand haft grepp om revolutionen och jordbruket, och i viss utsträckning handeln.

Dogmatismen framträder under olika omständigheter som bör analyseras och jämföras för att man ska upptäcka orsakerna till detta:

1. Vi klarade inte av att planera, konstruera och bygga tunga industrianläggningar. Vi hade ingen erfarenhet, det fanns inga kinesiska experter, ministern själv var inte fackman, så vi var tvungna att kopiera av främmande länder. Och när vi kopierade kunde vi inte skilja bra från dåligt. Vi var också tvungna att använda oss av sovjetisk erfarenhet och sovjetiska experter för att bryta ner de gamla kinesiska experternas borgerliga ideologi. Den största delen av den sovjetiska planeringen tillämpades korrekt i Kina, men en del av den tillämpades på ett felaktigt sätt. Den importerades okritiskt.
2. Vi saknade förståelse för den ekonomiska situationen som helhet och förstod än mindre de ekonomiska skillnaderna mellan Sovjetunionen och Kina. Allt vi kunde göra var att blint följa det sovjetiska spåret. Situationen är förändrad nu. För att tala i allmänna termer klarar vi nu av att planera och konstruera stora fabriker. Inom fem år kommer vi att klara av att tillverka utrustningen själva. Vi har också skaffat oss en viss förståelse för de sovjetiska och kinesiska förhållandena.
3. Eftersom vi gjort upp med den blinda tilltron så har vi inte längre någon andlig börda att bära på. För att skrämja folk tillverkas Buddhabilder flera gånger större än den naturliga storleken. När hjältar och krigare framställs på scenen så får man dem att se helt annorlunda ut än vanliga människor. Stalin var en sådan figur. Det kinesiska folket hade blivit så vant vid att vara slavar att det tycktes som om det vore nöjt med den situationen även i framtiden. När kinesiska konstnärer målade bilder av mig tillsammans med Stalin så gjorde de mig alltid en liten bit kortare än honom. Så böjde de sig för det moraliska tryck som Sovjetunionen utövade vid denna tid. Marxism-leninismen ser på var och en med samma blick och alla människor bör behandlas som likar. Chrusjtjovs fullständiga krossande av Stalin med ett enda slag var också det en slags påtryckning, och majoriteten av medlemmarna i det kinesiska partiet tyckte inte om detta. Andra ville underordna sig påtryckningen och göra slut på personkulten. Det finns två typer av personkult. Den ena är korrekt, nämligen den som gäller Marx, Engels, Lenin och Stalins bättre sida. Dessa bör vi vörda nu och i all framtid. Det skulle inte vara bra att sluta med detta. Varför skulle vi inte vörda dem, de höll ju sanningen i sina händer? Vi tror på sanningen. Den är en återspeglning av den objektiva existensen. En trupp ska vörda sin befälhavare, annars är det något fel. Sedan finns det också den felaktiga typen av personkult. Bakom den finns det ingen analys utan bara blind lydnad. Den är inte bra. Opposition mot personkulten kan också ha två syften: den ena är opposition mot en felaktig kult och den

⁷ Mao tycks här snarare vara bekymrad över det uniforma införandet av ett utbildningssystem som var dåligt anpassat till den kinesiska jordbruksverkligheten, snarare än längden på grundskolan som inte nödvändigtvis var fem år under femtio-talet. För en detaljerad diskussion om utbildningssystemet, inklusive undervisningsplanerna och skoltidens längd, se nedan text 10.

andra är opposition mot vördnaden av andra och en önskan att själv bli vördad. Frågan gäller inte om det ska finnas en personkult eller ej, utan snarare om den person man vördar är en representant för sanningen. Om han är det bör han vördas. Om sanningen inte finns där då är också det kollektiva ledarskapet dåligt. Under hela sin historia har vårt parti betonat individens roll i kombination med det kollektiva ledarskapet. När Stalin krossades applåderade en del människor av sina egna personliga skäl, dvs. därför att de själva ville bli dyrkade. En del opponerade sig mot Lenin och sade att han var en diktator. Lenins svar var rättframt – det är bättre att jag är diktator än att du är det! Stalin tyckte mycket om Kao Kang⁸ och gav honom en personbil i present. Kao Kang skickade Stalin ett gratulationstelegram varje 15 augusti. I varje provins finns det nu exempel på sådant. Är Chiang Hua diktator, eller Sha Wen-han?⁹ Denna typ av problem har dykt upp i Kwangtung, Inre Mongoliet, Sinkiang, Chinghai, Kansu, Ahnwei och Shantung. Tro inte att världen har blivit fridfull. Situationen är instabil. Man kan tro att man står på en fast grund, men den kommer inte att förbli fast. En dag kommer kontinenterna att sjunka och Stilla Oceanen att torrläggas och vi kommer att vara tvungna att flytta. Små jordbävningar förekommer ständigt. Kao-Jao-affären var en jordbävning med åttagradigt utslag på skalan ...¹⁰

4. Vi har glömt den historiska erfarenhetens lärdomar, och förstår inte den komparativa metoden, eller motsättningarnas uppkomst. När de ställs inför en mängd regler och vanor så frågar sig inte många av våra kamrater om det finns en alternativ formel, och vilken av dessa som är bäst lämpad för kinesiska förhållanden och vilka som bör förkastas. Jag påpekade detta igår. De gör ingen analys och använder inte sina hjärnor. De gör inte jämförelser. Förr när vi bekämpade dogmatismen, hängav sig deras tidning *Bolsjevik* åt ohämmat självberöm och påstod att de hade rätt till hundra procent. Deras metod gick ut på att attackera en eller ett par punkter och inte nämna de övriga. Deras tidning *Sanningens ord* attackerade fem stora misstag som begåtts i det Centrala sovjetdistriktet, utan att nämna en enda positiv företeelse.¹¹

⁸ Kao Kang (1902-1954), var en av de som ledde upprättandet av baserna i Shensi, till vilka Mao och hans kamrater tog sig efter den Långa Marschen. I slutet på fyrtio-talet framträdde han som en dominerande figur i den nordöstra regionen där han samlade på sig toppbefattningarna inom partiet, staten och armén. Som ledare för Kinas mest industrialiserade område spelade han en viktig roll också i Peking och 1952 blev han förste ordförande i den statliga planeringskommissionen. Han fördömdes offentligt 1955 och vid den tiden hävdades det att han begick självmord i februari 1954. Hans fall var otvivelaktligen delvis ett resultat av personlig maktkamp, men det är också allmänt ansett att han stod nära Sovjet.

⁹ I mitten på femtio-talet var Chiang Hua förste sekreterare i partiet i Chekiang och Sha Wen-han var guvernör i samma provins. I december 1957, i samband med "anti-höger"-kampanjen som hade startat under sommaren, attackerades Sha kraftigt för korruption, bristande moral och partifientliga aktiviteter, och också för provinsiella och sektaristiska ståndpunkter, och fråntogs sin befattning. Chiang Hua stod för huvudrapporten vid det möte som fördömde Sha och andra ledande Chekiang-tjänstemän. Han talade också för en snabbare utveckling av industrin och jordbruket och hänvisade till ett "språng" i produktionen. Hans attityd i politiska frågor var alltså utan tvivel riktig i Maos ögon. Som föregående mening klagör, "I varje provins finns det nu exempel på sådant" – länkande samman förhållandet mellan Chiang och Sha med fallet Kao Kang – talar Mao här om två saker: ett felaktigt eller riktigt ledarskap; och lojaliteten till nationen som helhet snarare än till sin egen provins eller region, eller till Sovjetunionen. De två frågorna om den ekonomiska utvecklingens tempo samt det sätt på och i vilken utsträckning som beslutande makt ska decentraliseras, var centrala i de politiska debatter som pågick under våren 1958, alldeles innan det formella igångsättandet av det Stora Språnget Framåt vid åttonde partikongressens andra session i maj. Som Mao klagör måste kampen om dessa frågor föras i varje provins såväl som på den nationella nivån.

¹⁰ Utrensningen av Kao Kang, Jao Shu-shih (1903–1975), förste sekreterare i KKP:s östkinesiska byrå, och sju andra 1955, på anklagelsen att de hade bildat en partifientlig grupp med målsättningen att ta makten, var verkligen en jordbävning. Det var med stor sannolikhet den allvarligaste omvälvningen i KKP från korrigeringskampanjen 1942-43 till P'eng Te-huais fall 1959.

¹¹ *Bolsjevik* och *Sanningens ord* (*Shih Hua*) var teoretiska organ utgivna i början på trettio-talet av de Moskva-tränade ledarna i KKP, som ofta kritiserade Maos gerillatakter. Eftersom en komplett uppsättning av *Shih Hua* inte finns tillgänglig, är det omöjligt att säga vilka de "fem stora misstagen" som refereras till här är.

I april 1956 förde jag fram ”De tio stora sambanden”, som utgjorde ett första försök att föreslå en egen linje i uppbygget.¹² I princip var den lik Sovjetunionens, men den hade ett eget innehåll som var anpassat till våra förhållanden. Av de ”tio stora sambanden” är fem primära: industri och jordbruk; kusten och inlandet; Centrum och regionerna; staten, kollektivet och individen; uppbygge av försvaret och ekonomiskt uppbygge. Utgifterna för det nationella försvaret bör vara små i fredstid. Administrativa utgifter bör alltid vara små.

När Stalin kritiserades 1956 var vi å ena sidan nöjda, men å andra sidan oroliga. Det var absolut nödvändigt att lyfta på locket, att bryta ner den blinda tilliten, att lätta på trycket och frigöra tänkandet. Men vi samtyckte inte om det gällde att i ett enda slag krossa honom fullständigt. De har inte hans bild på väggen, men det har vi. 1950 diskuterade jag med Stalin i Moskva under två månaders tid. När det gällde avtalet om ömsesidigt bistånd, den östkinesiska järnvägen, de gemensamt ägda företagen och gränsfrågan¹³ intog vi två olika attityder. Den ena var att diskutera när den andra sidan förde fram förslag som vi inte höll med om, och den andra var att acceptera deras förslag om de insisterade. Detta var av hänsyn till socialismens sak. Sedan gällde det frågan om de två ”kolonierna”, dvs. Nordöstra och Sinkiang där folk från något tredje land inte tilläts slå sig ner.¹⁴ Nu har detta upphävts. Efter kritiken mot Stalin har offren för den blinda tilltron fått upp sina ögon lite grann. För att våra kamrater ska förstå att ”den gamle anfadern”¹⁵ också hade sina fel, bör vi även analysera honom och inte ha en blind tilltro till honom. Vi bör acceptera alla de bra sovjetiska erfarenheterna och förkasta de dåliga. Nu för tiden är vi lite skickligare på detta och förstår både Sovjetunionen och oss själva lite bättre.

1957, i ”Om den riktiga behandlingen av motsättningar inom folket”, reste jag frågan om en samtidig utveckling av industrin och jordbruket, om industrialiseringens, kooperativens och födelsekontrollens väg etc. Under det året inträffade något stort, korrigeringsrörelsen som omspände hela landet, anti-högerrörelsen, masskritiken av vårt arbete. Detta stimulerade kraftigt folkets tänkande.

1958 har vi haft tre möten, i Hangchow, Nanning och Cheng-tu.¹⁶ Alla har gett uttryck för en mängd åsikter vid dessa möten, vi har tänkt rätt mycket och summerat våra erfarenheter från de föregående åtta åren. Detta har också stimulerat tänkandet. En fråga som växte fram vid Nanning-konferensen var reglerna och vanorna inom Statsrådets olika departement. De kan ändras och de bör ändras ordentligt. Ett sätt skulle vara att gå ut till massorna. Ett annat sätt skulle vara att stödja uppsättandet av väggtidningar. En annan fråga var att delegera ökade

¹² 1962 förde Mao fram en periodisering av Folkrepublikens historia som daterar etableringen av en självständig och skapande linje för bygget av socialismen till 1958, dvs. från början av det Stora Språnget (text 8, slutet av avsnitt 4 nedan). Denna kompletterar snarare än motsäger uttalandet här – Mao började skissera en ny politik 1956 och den bar frukt 1958.

¹³ Mao bekräftar här att bortsett från skrivningarna i vänskapsallians och ömsesidiga biståndsavtalet undertecknat den 14 februari 1950 och den ständigt problematiska frågan om den sino-sovjetiska gränsen, var det två huvudfrågor där hans åsikter stod mot Stalins, nämligen frågan om kontrollen av den östkinesiska järnvägen och de gemensamt ägda sino-sovjetiska företagen i vissa industriella nyckelbranscher. Båda dessa företeelser gav Moskva en typ av ekonomiskt och politiskt inflytande i Kina som alltför mycket påminde om den gamla kolonialtiden.

¹⁴ Tilläggsavtalet den 27 mars 1950 mellan Kina och Sovjetunionen sörjde för skapandet av gemensamt ägda företag för att utvinna olja och metaller i Sinkiang. Där fanns ingen sådan klausul som Mao hänvisar till, men det var en allmän uppfattning vid den tiden att det fanns hemliga klausuler i avtalet.

¹⁵ Mao hänvisar här avsiktligt till Stalin som ”den gamle anfadern” (*lao tsu-tsung*) som i feminin form användes i hans ungdom för att hänvisa till änkekejsarinnan Tz'u-hsi. Det är klart att han vill antyda att dessa två individer (som båda under en period hade en auktoritär ställning över honom) inom honom framkallade en likartad blandning av avsky och motvillig respekt.

¹⁶ I Hangchow-konferensen i början av januari 1958 och Nanning-konferensen i slutet av januari liksom i Chengtu-konferensen, vid vilken Mao höll detta tal, deltog provinsernas partisekreterare och en del politbyråmedlemmar. Det var vid de två januarimötena som de sextio punkterna om arbetsmetoderna som utgjorde grundskissen till det Stora Språnget, arbetades fram. (Detta dokument finns i *CB* 892, s. 1-14).

maktbefogenheter till regionerna. Vi har börjat genomföra detta. Nu existerar den centrala makten och den delegerade makten sida vid sida. Vid tredje plenat förra året beslutades att centraliserad och delegerad makt skulle existera samtidigt, att makten skulle centraliseras när det var lämpligt och delegeras när det var lämpligt. Delegeringen av makten skulle naturligtvis inte följa den borgerliga demokratins mönster. Före socialismens ankomst är den borgerliga demokratin progressiv, men när väl socialismen kommit är den reaktionär. I Sovjetunionen utgör den ryska nationaliteten ungefär femtio procent av befolkningen och de nationella minoriteterna femtio, medan i Kina nationaliteten utgör nittiofyra procent och de nationella minoriteterna sex procent. Så vi kan inte satsa på en union av republiker.

Den kinesiska revolutionen segrade genom att handla i motsättning till Stalins vilja. Den Falske utländske djävulen (i Lu Hsüns *Den sanna berättelsen om Ah Q*) ”tillät inte folk att göra revolution”. Men vår sjunde kongress förespråkade att vi alla skulle gå ut och mobilisera massorna och bygga upp alla tillgängliga revolutionära krafter för att skapa ett nytt Kina.¹⁷ Under grälet med Wang Ming från 1937 till augusti 1938 förde vi fram tio stora politiska linjer medan Wang Ming skapade sextio politiska linjer.¹⁸ Om vi hade följt Wang Mings metoder, eller med andra ord Stalins, kunde den kinesiska revolutionen inte ha segrat. När vår revolution segrade påstod Stalin att den var en bluff. Vi diskuterade inte saken med honom och så snart vi började delta i kriget för att bekämpa Amerika och hjälpa Korea, så blev vår revolution en äkta sådan (i hans ögon). Men när vi förde ut ”Om den riktiga behandlingen av motsättningar inom folket” talade vi om denna fråga, men de gjorde det inte. Dessutom beskyllde de oss för liberalism så det verkade som om vi återigen var en bluff. När denna vår rapport publicerades, trycktes den upp av *New York Times* i hela sin längd. De publicerade också en artikel som hävdade att Kina höll på att ”liberaliseras”. Det är fullständigt naturligt för bourgeoisien att klamra sig fast vid ett halmstrå när den håller på att drunkna. Men borgerliga politiker saknar inte fullständigt omdöme. När t ex Dulles fick höra talas om vår rapport sade han att han ville se den. Efter ett par veckor hade han kommit fram till en slutsats: Kina var alltigenom dåligt; Sovjetunionen var en aning bättre.¹⁹ Men Sovjetunionen förstod inte detta, och skickade oss ett memorandum därför att de var rädda att vi var på väg åt höger. När anti-högerrörelsen startade försvann naturligtvis vår ”liberalisering”.

I korthet så är vår grundläggande linje den universella sanningen, men detaljerna skiljer sig. Detta gäller varje land och varje provins. Där finns enhet men också motsättningar. Sovjetunionen betonar enhet och talar inte om motsättningar, speciellt inte motsättningen mellan ledarna och de ledda.

¹⁷ KKP:s sjunde kongress i april 1945 förespråkade i själva verket skapandet av en koalitionsregering med Kuomintang, något som visas av titeln på Maos egen rapport vid detta tillfälle (”Om koalitionsregering”, *Valda Verk*, bd III, s. 195-261).

Den lade dock grunden till kommunisternas ansträngningar i det nya politiska sammanhang som växte fram efter Japans nederlag, att etablera sig själva som en politisk (och militär) makt som man måste räkna med. Speciellt markerade den formellt KKP:s ideologiska oberoende och mognad genom upphöjandet av ”Mao Tse-tung-tänkandet” till vägvisare för allt partiarbete (Se Liu Shao-ch'is rapport i denna fråga i *Marxism and Asia*, s.259-61).

¹⁸ KKP:s tiopunktsprogram eller Tio stora politiska linjer för mobilisering av nationens alla krafter för seger i försvarskriget mot Japan, som fördes fram den 15 augusti 1937, slog fast en politisk linje som låg mittemellan de två extrema ståndpunkterna, ytterlig sekterism och direkt underkastelse under Kuomintang (För texten till dokumentet, se Brandt, Schwartz och Fairbank: *A Documentary History of Chinese Communism*, s. 242-45). Wang Ming som hade visat vänsteristiska tendenser i början på trettioalet, har efter 1945 anklagats för högeravvikelse och kapitulationism efter sin återkomst till Kina från Moskva 1937, men jag känner inte till något dokument i sextio punkter som sammanfattar hans ståndpunkter vid denna tidpunkt.

¹⁹ Detta syftar på Dulles tal den 28 juni 1957, två veckor efter att *New York Times* den 13 juni rapporterat om Maos februarital.

(b) Tal den 20 mars

Jag ska tala om fyra problem:

1. Massrörelsen för förbättring av jordbruksredskapen måste spridas till varje by.²⁰ Dess betydelse är mycket stor, den är ett skott på den teknologiska revolutionens träd, den är en stor revolutionär rörelse. Flera hundra miljoner bönder kämpar hårt för att upphäva de negativa aspekterna med att bära saker i en stång över axlarna.²¹ När de lyckas med detta reducerar de den nödvändiga arbetskraften flerfaldigt och det ekonomiska resultatet av att ersätta bärstänger med mekanisering blir en kraftig ökning av effektiviteten i arbetet, vilket i sin tur tillåter ytterligare ett steg framåt i mekaniseringen. Det stora landet Kina kan inte bli fullständigt mekaniserat. Det kommer alltid att finnas en del områden där mekaniseringen är ogenomförbar. Om 1 000 år, 500 år, 100 år, 50 år kommer det alltid att finnas vissa saker som endast delvis är mekaniserade – t ex tillverkningen av träbåtar. Det finns också vissa hantverk som mycket väl kan komma att överleva hundratals miljoner år, såsom matlagningen, som för evigt kommer att förbli ett hantverk. Sådana aktiviteter utgör en motsatsernas enhet med mekaniseringen – de är skilda till naturen men måste kombineras.

2. Honan har fört fram slagordet att genomföra (en spannmålsproduktion av) fyra(hundra), fem(hundra), och åtta(hundra catties per mou)²², konstbevattning, utrotandet av de fyra pesterna, avskaffandet av analfabetismen – allt inom loppet av ett år. Det är möjligt att en del av dessa målsättningar går att uppnå, men även om alla går att uppnå bör vi inte säga det i de rapporter som publiceras. Vi bör inte ens trycka rapporter som säger att det går att genomföra på två år, även om sådana rapporter kan cirkulera för internt bruk. Det är som med landreformen. I början publicerade vi inga rapporter utan först när vi kunde tillkännage att reformen delvis hade genomförts. Om alla försöker överträffa alla andra kan landet kastas in i en stor oreda (*kao-te t'ien-hsia ta luan*) som ett resultat av detta. Det viktiga är att gå framåt och göra det energiskt. Varje provins bör inte följa samma vind så att när Honan säger att man kan göra det på ett år så bör inte alla försöka göra det på ett år, och när man säger att Honan är nummer ett så bör inte alla provinser därför sträva efter att komma före. Det skulle inte vara bra. Det måste alltid finnas en nummer ett: ”Vart tredje år finns det en *chuang-yüan*; en

²⁰ För en kortfattad diskussion om problemen som uppstod i samband med ansträngningarna att förbättra jordbruksredskapen och -tekniken under det Stora Språnget, med utdrag ur de ”åsikter” om jordbruksmekaniseringen som antogs vid Chengtu-mötet, som förtydligar innebörden i vad Mao säger i detta stycke, se Jack Gray: *The Two Roads: Alternative Strategies of Social Change and Economic Growth in China*, i *Authority, Participation and Cultural Change in China*, s. 139-43.

²¹ Uttrycket *chien-t'iao*, ”att bära saker i en stång över axeln”, används här både i litterär bemärkelse för att frammana bilder som dammbyggena med massiv användning av arbetskraft, och som en symbol för det traditionella kinesiska sättet att utföra saker i allmänhet. I resten av detta stycke skisserar Mao metoden, karaktäristisk för det Stora Språnget och för hans ekonomiska tänkande sedan dess, att gå framåt på ”två ben” dvs, att kombinera moderna och traditionella metoder.

* cattie = c:a 0,65 kg. Ö. a.

²² Enligt Maos tal den 13 oktober 1957 (*Wan-sui* (1969), s. 141), användes de ”fyra, fem och åtta” som en förkortning för den målsättning för spannmålsproduktionen som ursprungligen fördes fram i punkt 6 i tolvpunkts-programmet för jordbrukets utveckling (se text 3 och not 4 i densamma). Denna punkt krävde skördar på 400 catties per mou i områden norr om Gula floden, 500 catties per mou mellan Gula floden och Huai-floden och 800 catties per mou söder om Huai. Detta skulle vara uppnått före slutet av år 1967. I oktober 1957 godtog Mao fortfarande detta datum. Nu, även om han inte skriver under på Honan-ledningens extrema optimism, dras han med av entusiasmen för det framväxande Stora Språnget till en sådan grad att han antyder att det kommer att vara fullt möjligt att nå dessa mål under en tredjedel eller hälften av den ursprungligen beräknade tiden. Han tillägger dock att även om den ursprungliga tidtabellen hålls, så kommer man att ha lyckats mycket bättre än Sovjetunionen. De målsättningar som sattes upp 1956 innebar att de existerande skördarna skulle två- eller tredubblas. (Se ovan, text 3)

verklig skönhet hittar man en gång var tusende år.”²³ Låt Honan försöka under ett år och om Honan uppnår mirakler, så kan varje provins det påföljande året lansera en kampanj för ett stort språng framåt – är inte det en bättre metod?

Om de under loppet av ett år kan genomföra fyra, fem och åtta, och besegra analfabetismen så kommer det naturligtvis att finnas mycket stora brister. I bästa fall kommer arbetet att vara grovt och massorna kommer att vara mycket spända. Vi bör utföra vårt arbete modigt och med glädje, inte tvekande och kyligt.

Allt som är nödvändigt är att linjen är riktig – att alla går ut och siktar högt för att nå större, snabbare, bättre och mer ekonomiska (resultat)²⁴ – och sedan inom det kommande året, två åren, tre till fem åren, kommer vi att genomföra fyrtiopunktsprogrammet. I så fall har vi definitivt inte tappat ansiktet, vi kan inte betraktas som vanärade och det kanske t.o.m. är lite bättre än så. När det görs jämförelser bör de genomföras fyra gånger per år. Införandet av kooperativ gjorde Chou Hsiao-chou extremt spänd.²⁵ Under övergången till kooperativ på en högre nivå i Szechuan, tog XXX²⁶ det lugnt och hetsade inte på. Förändringen var genomförd först 1957 men situationen var inte alls dålig. Vad spelar det för roll med ett år mer eller mindre?

Det kan t.o.m. vara bättre att ta ett extra år på sig. Å andra sidan är det inte heller riktigt att säga att det säkert kommer att ta fyra eller, fem år att genomföra (dessa uppgifter). Problemet är att förstå omständigheterna och förutsättningarna och om massornas medvetenhetsnivå har höjts eller ej. Hur många år som krävs kommer att bero på de objektivt existerande förutsättningarna. Det finns två linjer för att bygga socialismen – är det bättre att ta det kallt och avvaktande eller att modigt och med glädje gå till verket? Om vi genomför fyrtiopunktsprogrammet på åtta eller tio år kommer uppbygget av socialismen inte att utesluta någon från partiet. Under fyrtyo år har Sovjetunionen kunnat producera bara en ganska liten mängd livsmedel och andra varor. Om vi på arton år kan få fram lika mycket som de fått fram under de gångna fyrtyo åren är det naturligtvis bra och det är också just det vi ska sträva efter. Ty vi är fler, de politiska förhållandena är annorlunda också: vi är livligare och det finns mer leninism här. De, å andra sidan, har lämpat delar av leninismen överbord, de är livlösa och utan vitalitet. Lenins skrifter under den revolutionära perioden gick till häftig attack mot männi-

²³ *Chuang-yüan* eller ”palats-examinand nummer ett” var den kandidat som varit mest framgångsrik i de treåriga examina till *chin-shih*-graden (se nedan not 18 till text 10). Enligt detta ordspråk är verklig skönhet ännu mer sällsynt.

²⁴ ”Generallinjen” för att bygga socialismen, symboliserad av de fyra tecknen *to, k'uai, hao, sheng* (mera, snabbare, bättre och mer ekonomiskt) hade förts fram av Mao 1956, och har sedan dess betraktats, både av Mao och hans motståndare, som en sammanfattning av kärnpunkten i hans syn på den ekonomiska utvecklingen. Från mitten av 1956 till mitten av 1957 nämns denna linje sällan, även om den inte officiellt förkastats. För Maos förtrytelse över detta, se slutet av hans tal den 22 mars 1958 nedan. 1958 tog den fart igen och blev en av det Stora Språngets ”Tre röda fanor”.

²⁵ Chou Hsiao-chou (ca 1912–) var vid denna tid förste partisekreterare i Hunan-provinsen och samtidigt politisk kommissarie i Hunans militärdistrikt. På åttonde partikongressen i september 1956 hade han presenterat ett skrivet tal om stärkandet av jordbrukskooperativen. Under året 1958 spelade han en aktiv roll i partilivet, men efter åttonde plenat i december 1958 försvann han ur sikte, och 1959 avsattes han från sin post som provinssekreterare, och fördömdes som medlem i en ”partifientlig” grupp ledd av P'eng Te-huai (se nedan texterna 6 och 7). Detta torde tyda på att han liksom P'eng tvivlade på kommunerna, men det har inte tidigare varit känt att Mao varit missnöjd med hans attityd vid tiden för kooperativiseringen 1955-56.

²⁶ Detta står förmodligen för Li Ching-ch'üan (1905–), partisekreterare i Szechuan-provinsen (där staden Chengtu är belägen), från 1952 till 1965, och 1958 den ledande figuren i partiorganisationen i hela sydvästra Kina. Vid den tidpunkt då Mao höll detta tal var hans stjärna utan tvekan under uppgång och i själva verket kan Maos referens två dagar senare till Chrusjtjov, som ett exempel på de livskraftiga element som kommer till Centrum från provinserna (se talet den 22 mars 1958, s. 103) mycket väl vara menat som en komplimang till Li, som valdes in i Politbyrån i maj 1958, vid åttonde partikongressens andra session. Li Ching-ch'üans namn – förutsatt att det är han som menas – kan ha strukits av redaktörerna för boken 1969, eftersom han attackerades och förflyttades under Kulturrevolutionen. Han återkom vid tionde kongressen 1973.

skor, men dessa attacker var berättigade, han var på samma våglängd som massorna, han hade gett massorna sitt hjärta.

Tempot i uppbygget är något som existerar objektivt. Allt som objektivt och subjektivt går att uppnå, måste vi eftersträva genom att alla gå ut, sikta högt och skapa större, snabbare, bättre och mer ekonomiska resultat. Men det som inte går att uppnå, det ska vi inte heller sträva efter att uppnå. Just nu upplever vi en stormby med tio tyfoners styrka. Offentligt kan vi inte försöka stoppa den, men inom våra led (*nei-pu*) måste vi tala öppet och försöka dämpa atmosfären lite. Vi måste göra oss av med de tomma rapporterna och det dumma skrytet. Vi får inte kämpa om ärebetygelser utan måste tjäna verkligheten. En del målsättningar är höga, och inga åtgärder har vidtagits för att göra det möjligt att uppnå dem. Det är inte bra. I korthet måste vi ställa upp konkreta målsättningar, vi måste ta itu med verkligheten. Vi måste visserligen också föra in en del abstrakta målsättningar – det är bra med revolutionär romantik – men det är inte bra om det inte vidtas några åtgärder (för att göra dem uppnåeliga).

3. Varannan månad måste varje provins, stad och självständig region hålla ett möte för att göra undersökningar och sammanfatta resultaten, ett mindre möte med högst ett dussin personer eller så. Samordnade regioner²⁷ måste också hålla sammanträden varannan eller var tredje månad. Rörelsens utveckling genomgår snabba förändringar och det måste ske ett informationsutbyte. Målsättningen med sammanträdena är att samordna produktionsrytmen. Medan en våg ännu inte fallit tillbaka reser sig en ny – detta är motsatsernas enhet, snabbt och långsamt. Inom ramen för den allmänna linjen att alla går ut, siktar högt för att uppnå större, snabbare, bättre och mer ekonomiska resultat, är en vågliknande form av framsteg motsatsernas enhet, avvaktan och skyndsamhet, arbete och drömmar. Om vi bara skyndar på och arbetar så är detta ensidigt. Att bara ägna sig åt arbetstakten – det går inte eller hur? I allt vårt arbete måste vi använda oss av både avvaktan och skyndsamhet. (Partisekreteraren i länet Wuchang t.ex. tog inte hänsyn till böndernas åsikter och känslor, utan ville att de skulle arbeta på reservoarerna den tjugonionde dagen i den tolfte månaden, och då gav sig hälften av de civila arbetarna helt enkelt av.) Detta betyder också enhet mellan hård kamp och vila och konsolidering. Förr, när vi förde krig, måste vi ha en paus mellan två fälttåg för vila och konsolidering, för att öka vår styrka och träna soldaterna. Vi kunde inte genomföra ett fältslag direkt efter ett annat – det finns en rytm i krigföring också. Den hundra procentiga ”bolsjevisering” som genomfördes i det centrala sovjetområdet var emot vila och konsolidering och förespråkade: ”Var djärv och bestämd, följ upp segrarna och förfölj fienden omedelbart, krossa Nanchang”. Hur skulle det kunna fungera?²⁸ Motsatsernas enhet, hård strid och vila och konsolidering, är en lag, och dessutom omvandlas de till varandra. Det finns ingenting som inte genomgår en sådan omvandling. ”Skyndsamhet” omvandlas till ”avvaktan”, och ”avvaktan” omvandlas till ”skyndsamhet”. ”Arbete” omvandlas till ”drömmar” och ”drömmar” omvandlas till ”arbete”. Det är samma sak med vila och konsolidering och hård strid. Arbete och drömmar, avvaktan och skyndsamhet, har också (ett element av) identitet, vila och konsolidering och hård strid har också ett element av identitet. Att gå och lägga sig och stiga upp är också en motsatsernas enhet. Jag frågar er t.ex. vem som kan garantera att han inte kommer att lägga sig efter att han stigit upp? Tvärtom: ”Han som legat en lång tid tänker på att stiga upp.” Att gå och lägga sig omvandlas till att stiga upp, och att stiga upp omvandlas till att gå och lägga sig. Öppnandet av ett sammanträde utvecklas mot sin motsats, och omvandlas till avslutning av sammanträdet. Så fort ett sammanträde utlyses så bär det inom sig

²⁷ Organisationen av partiet och statsadministrationen på regional nivå övergavs 1954. Regionala partibråder återupprättades offentligt först i början på sextio-talet, men Mao bekräftar här att de redan upprättats 1958, i samband med det Stora Språngets decentraliseringspolitik.

²⁸ Som antyds här drabbade Mao inte bara samman med de Moskvatränade ledarna för KKP i början på trettio-talet i politiska frågor, utan också i frågor om militär taktik. För hans egen kritik av tidigare felaktigheter på detta område se ”Strategiska problem i Kinas revolutionära krig”, *Valda Verk* I, s. 180f.

faktorer som leder till dess upplösning. Vi kan inte sammanträda i 10000 år här i Chengtu. Wang Hsi-feng säger: ”Hur magnifik banketten än är måste den alltid ta slut någon gång.”²⁹ Detta är sanning. Ett påstående kan inte avvisas utifrån vem det är som uttalar det, vår bedömning måste grundas på om det är sanning eller ej. Efter att ett sammanträde upplösts så samlar sig problemen igen till en ny omvandling inträffar och ett nytt sammanträde kallas. Vi enas, och efter att vi genomfört vårt arbete en tid börjar våra idéer skilja sig och detta omvandlas till kamp.

Motsättningar uppstår och ånyo splittringar. Vi kan inte fortsätta att enas dag efter dag och år efter år. Så fort vi talar om enhet finns det oenighet, oenigheten är ovillkorlig. Vid varje tillfälle som vi talar om enhet finns det fortfarande oenighet – det är därför vi måste arbeta vidare. Att hela tiden tala om monolitisk enhet och inte tala om kamp, det är inte marxist-leninistiskt. Enhet utvecklas genom kamp, endast så kan enhet nås. Det är samma sak inom partiet, vad gäller klasserna och bland folket. Enhet omvandlas till kamp, och sedan blir det enhet igen. Vi kan inte tala om monolitisk enhet ensamt och inte samtidigt tala om kamp, om motsättningar. Sovjetunionen talar inte om motsättningarna mellan ledarna och de ledda. Om det inte fanns några motsättningar och någon kamp, så skulle det inte finnas någon värld, inte några framsteg, inget liv, ja ingenting alls. Att hela tiden tala om enhet är som ”en pol med stillastående vatten” – det kan leda till kylighet. Vi måste förstöra den gamla grunden för enhet, genomgå kampen och sedan enas på en ny grund. Vilket är bättre – en stillastående pol eller ”den outtömliga Yangtse som kommer dånande förbi?”³⁰ Det är på samma sätt med partiet, med klasserna och med folket. Enhet-kamp-enhet – det betyder att vi gjort vårt arbete. Produktionen omvandlas till konsumtion, konsumtionen omvandlas till produktion. Produktionen utförs för konsumtionens sak. Produktionen utförs inte bara för andra arbetare – producenterna själva är också konsumenter. Om en person inte äter har han ingen energi och kan inte producera. Om han äter varma måltider kan han utföra mer arbete. Marx säger: produktion innefattar också konsumtion. Produktion och konsumtion, uppbygge och nedrivning är motsatsernas enheter, de omvandlas till varandra. Järn- och stålproduktionen i Anshan är till för konsumtionens sak; inom några decennier kommer installationerna där att bytas ut. Sådd omvandlas till skörd, skörd omvandlas till sådd. Sådden innebär konsumtion av utsäde. När utsädet är sått så utvecklas det mot sin motsats och kallas inte längre utsäde utan risplantor, gröda; efter att grödan är skördad så får man på nytt utsäde.

Vi måste citera en mängd exempel, föra fram dussintals eller hundra exempel för att förklara begreppet motsatsernas enhet och deras omvandling till varandra. Bara så kan vi korrigera vår ideologi och öka vår förståelse. Vår, sommar, höst och vinter omvandlas också till varandra. I hösten och vintern finns det element av vår och sommar. Födelse och död omvandlas också till varandra. Livet omvandlas till döden, livlösa ämnen omvandlas till levande varelser. Jag föreslår att när människor över femtio år dör bör man fira detta med en fest, ty det är oundvikligt att människor ska dö, det är en naturlag.³¹ Sädesslagen är årliga växter, varje år föds de en gång och dör en gång. Det är dessutom så att ju mer som dör ju mer föds. För att ta ett (annat) exempel: om grisar inte slaktades skulle de hela tiden vara mycket färre, vem skulle föda dem?

Kortfattad filosofisk ordbok har gjort det till en specialitet att bekämpa mig. Den påstår att födelsens omvandling i död är metafysisk, och att krigets omvandling till fred är felaktig.³²

²⁹ Denna kommentar fälldes i själva verket av en bifigur i kap. 26 i *Det röda rummets dröm*; Wang Hsi-feng sade samma sak med andra ord i kap. 13 (*The Story of the Stone*, s. 257, 509).

³⁰ Jag har inte kunnat finna källan till detta citat.

³¹ För en mer omfattande diskussion om varför gamla människors död är något man bör glädja sig åt, något som avslöjar rötterna till Maos attityd mot den kinesiska traditionen, se text 11, samt not 40.

³² Denna ordbok (*Chien-ming che-hsüeh tz'u-tien*), först publicerad 1940 och omtryckt 1949 och 1951 av San-lien Shu-tien i Peking, är i själva verket en kinesisk översättning av ett sovjetiskt referensverk, *Kratkii Filosofskii*

Vem har rätt i sista hand? Låt mig fråga: om levande varelser inte är resultatet av omvandlingen av livlösa ämnen, var kommer de då ifrån? I början fanns inget annat än oorganiska ämnen på jorden; organiska ämnen kom först så småningom. All levande substans är resultat av förändringar i tolv ämnen, kväve, väte etc.³³ Alla levande varelser är resultatet av omvandlingar av livlösa ämnen.

Söner omvandlas till fäder, fäder omvandlas till söner; kvinnor omvandlas till män, män omvandlas till kvinnor. Sådana omvandlingar kan inte ske direkt, utan först efter giftermål föds döttrar och söner. Är inte detta omvandlingar?

Förtryckarna och de förtryckta omvandlas till varandra som i förhållandet mellan bourgeoisie och godsägarna å den ena sidan och arbetarna och bönderna å den andra. När vi talar om dessa förtryckare talar vi naturligtvis om de gamla härskande klasserna. Det är en fråga om klassdiktatur och inte om individuella förtryckare.

Krig omvandlas till fred, fred är motsatsen till krig. När inga strider förekommit så var det fred, så fort den trettioåttonde breddgraden var passerad så var det krig och så snart vapenstilleståndet var undertecknat var det fred igen. Militära frågor är en speciell sorts politik, de är politikens fortsättning. Politik är också en sorts krig.

Sammanfattningsvis omvandlas kvantitativa förändringar till kvalitativa förändringar och kvalitativa förändringar omvandlas till kvantitativa förändringar. Europa är ingrott med dogmatism och Sovjetunionen har en del brister, men allt detta är dömt att förändras. Och om inte vi gör vårt arbete bra, kan vi åter bli fastlåsta. Om vid ett sådant tillfälle vår industri har blivit nummer ett i världen kan vi bli stolta som tappar och då kan vårt tänkande förstenas.

Det slutgiltiga omvandlas till det oavslutade, det oavslutade omvandlas till det slutgiltiga. Antikens dialektik omvandlades till medeltidens metafysik, och medeltidens metafysik omvandlades till den moderna tidens dialektik. Universum genomgår också omvandlingar, det är inte evigt. Kapitalismen leder till socialismen, socialismen leder till kommunismen och det kommunistiska samhället måste fortsätta att omvandlas, det kommer också att ha en början och ett slut, det kommer säkert att indelas i stadier,³⁴ eller så kommer de att ge det ett annat namn, det kan inte förbli stillastående. Om det endast fanns kvantitativa förändringar och inga kvalitativa förändringar, så skulle detta vara emot dialektiken. Det finns ingenting i världen som inte uppstår, utvecklas och försvinner. Aporna förvandlades till människor och mänskligheten uppstod. Till slut kommer hela den mänskliga rasen att försvinna eller den kan också förvandlas till något annat. Vid en viss tidpunkt kommer jorden själv också att upphöra att existera. Jorden kommer med säkerhet att utplånas och solen kommer också den att bli kallare – den är redan mycket kallare än den var långt tillbaka. Under istiden inträffade en förändring under två miljoner år. När isen kom försvann en stor del av alla levande varelser. Under Syd-polen finns det en hel del kol så man kan förstå att långt tillbaka så var det mycket varmt där. I länet Yen-ch'ang har man upptäckt fossil bambu. (En författare under Sung-dynastin säger att det växte, bambu i Yen-ch'ang för länge sedan, men inte numera.)

Allting måste ha en början och ett slut. Bara två saker är oändliga, tiden och rymden. Det oändliga är gjort av det ändliga. Allting av alla sorter utvecklas och förändras steg för steg.

Slovar, av Rosental och Yudin, som kom ut i Moskva 1939. Jag har inte kunnat hitta de uttalanden som Mao citerar, men han hade utan tvivel rätt i sin bedömning att den sovjetiska synen på dialektiken i slutet på trettio-talet var annorlunda än hans egen.

³³ På grund av det sätt på vilket kinesiska siffror skrivs kan "tolv" i denna mening mycket väl vara ett tryckfel för "nittiotvå". Om Mao verkligen menar tolv kan jag inte identifiera den källa från vilken han tagit denna teori.

³⁴ *Wan-sui* (1969) har här "klasser" (*chieh-chi*) istället för "stadier" (*chieh-tuan*) men detta tycks vara ett typografiskt fel eftersom *Wen-hsüan* har "stadier", vilket låter förnuftigare och överensstämmer med liknande uttalanden i en del andra Mao-texter t. ex. i text 11, s. 211.

Jag har talat om allt detta för att utvidga och berika vårt tänkande. Närhelst sinnet förstenas är det farligt. Vi måste skola våra kadrer. Kadreerna på central, provins-, regional och länsnivå är mycket viktiga. Om man räknar med alla olika system³⁵ finns det flera hundra tusen. Kortfattat så måste vi tänka mer, vi får inte ständigt ha de klassiska skrifterna³⁶ i tankarna utan vi måste använda våra hjärnor och tänka på ett levande sätt.

4. Linjen för uppbygget av socialismen skapas fortfarande, men vi har redan de grundläggande idéerna klara. Av hela landets 600 miljoner invånare, av de 12 miljonerna partimedlemmarna, är det bara en minoritet – jag är rädd att det bara är ett par miljoner – som känner att denna linje är riktig. Det kan bero på att en hel del människor fortfarande hyser tvivel eller inte är medvetna. När bönderna genomför konstbevattning t.ex. kan man inte säga att de hyser tvivel, men när det gäller linjen är de inte medvetna. Eller, för att ta ett annat exempel, antalet som verkligen tror på kampanjen för att bli av med de fyra pesterna har nu gradvis ökat. Jag själv brukade hysa en del tvivel, och när jag stötte på någon brukade jag fråga: ”Är det verkligen möjligt att bli av med de fyra pesterna?” Det var samma sak med införandet av kooperativ. Så länge vi inte demonstrerat (att det fungerade) så måste det finnas en hel del tvivel. Det fanns också en del av folket som i grunden misstrodde denna reform, tillsamman kanske några tiotals miljoner – godsägare, rika bönder, borgare, intellektuella, demokrater och till och med en del av det arbetande folket och en del av våra kadrer. För närvarande har vi redan fått en minoritet av folket att inse att denna linje är riktig. Vad gäller oss själva, inser vi att denna linje är korrekt i teorin och som den demonstrerats i praktiken i en del av vårt arbete – vi har t.ex. fått en kraftigt ökad produktion, vi har haft en hel del framgångar i vårt arbete, och majoriteten av folket känner sig nöjda. Inte desto mindre är fyrtiopunktsprogrammet och uppgiften att passera England inom femton år fortfarande teoretiska uppgifter. De fyra, fem och åtta har till största delen ännu ej genomförts, industrialiseringen av hela landet har ännu ej genomförts, passerandet av England inom femton år är fortfarande ett slagord, de 156 nyckelprojekten³⁷ har ännu ej byggts alla. Det finns ett frågetecken kvar i mitt sinne vad gäller produktionen under den andra femårsplanen, 200 miljoner ton stål. Är detta en bra målsättning eller kommer den att ställa till en massa oreda? Jag är inte säker för närvarande, så jag vill hålla sammanträden. Vi kommer att träffas fyra gånger per år, och om det finns några problem kommer vi att göra justeringar. Efter tolkningen av situationen måste den kunna beskrivas som antingen utmärkt, ganska bra, inte alltför bra, dålig eller stor oreda (*ta luan*). Det ser ut som om, även om resultatet blir oreda, denna inte skulle vara så omfattande, att det bara kommer att bli en aning oreda och att saker och ting sedan kan utvecklas mot ”ordning” (*chih*). Uppkomsten av oreda innehåller i sig en del positiva aspekter, så vi bör inte frukta oredan. Under uppbygget av industrin i Ungern uppstod det oreda, men nu fungerar allt igen.

Linjen har redan börjat ta form, den återspeglar massornas skapande under kampen. Detta är en lag. De ledande organen har fört ut en del direktiv som återspeglar detta skapande. Så mycket vi inte kunde förutse! Lagar existerar objektivt, de kan inte ändras av människans vilja. 1955 t.ex., när kooperativens flodvåg var i annalkande, förutsåg vi inte att frågan om Stalin skulle komma upp, vi förutsåg inte den ungerska affären och slagordet ”Bekämpa äventyrspolitiken”.³⁸ Hur kommer det att vara nästa år? Vad kommer troligtvis att inträffa?

³⁵ Den term som här är översatt med ”system” (*hsi-t'ung*) används normalt i de kinesiska kommunisternas språkbruk för att referera till en organisation eller apparat bland många. Med ”alla olika system” menar Mao partiapparaten, statsbyråkratin, FBA etc.

³⁶ Detta syftar naturligtvis på de marxist-leninistiska klassikerna, inte på de konfucianska heliga skrifterna.

³⁷ De 156 industriella nyckelprojekt som planerades att byggas under den första femårsplanen 1953-57 med sovjetisk hjälp.

³⁸ ”Att frågan om Stalin skulle komma upp” syftar naturligtvis på Chrusjtjovs hemliga tal i februari 1956. Slagordet ”bekämpa äventyrspolitiken” symboliserar den sovjetiska oppositionen mot kraftigt stöd till nationella befrielsekrig, bittert ihågkommet av kineserna, och bristande stöd till Kina i relationerna till Indien och Taiwan.

Vilken ”ism” kommer de att bekämpa? Vem kan förutsäga detta? Konkreta frågor kan inte förutsägas.³⁹

För närvarande bestäms det ömsesidiga förhållandet mellan människor av förhållandet mellan tre stora klasser:

Den första är (sammansatt av) imperialismen, feodalismen, den byråkratiska kapitalismen, högern och deras agenter. Om vi inte genomför en revolution mot dessa kommer våra produktivkrafter att fjättras. Högern utgör två procent av bourgeoisie. Den stora majoriteten av dessa kan i framtiden förändras och omformas – men det är en annan fråga.

Den andra är den nationella bourgeoisie, med vilka jag menar alla (medlemmar av denna klass) utom högern. Deras åsikter om det nya Kina är delade. De dras till oss trots sitt eget ursprung, och samtidigt vill de ägna sig åt kapitalismen. Nu när de har gått igenom korrigeringen så har en del förändrats, vi kanske har stöd av två tredjedelar av dem. Inom parentes sagt så har de demokratiska partierna och grupperna i Peking kallat till ett stort möte för självkritik, reformering och för att svära eden.⁴⁰ Sådana möten bör hållas i hela landet.

Den tredje är vänstern, dvs. det arbetande folket, arbetarna, bönderna. (I realiteten finns det fyra klasser – bönderna utgör en särskild klass).

Linjen har redan börjat ta form, men den måste fortfarande utvecklas och prövas i praktiken. Vi kan alltså inte säga att den är slutgiltigt färdig. Arbetarna intar en snokig attityd gentemot bönderna och en del kadrer strävar efter berömmelse och positioner. Allt detta är borgerligt tänkande. Om vi inte löser dessa problem kan vi inte lyckas bra med produktionen. Om vi inte klarar ut dessa ömsesidiga relationer, hur kan vi då arbeta bra? Förr tänkte vi alldeles för lite på uppbygget, huvuddelen av vår energi gick åt för att göra revolution. Oundvikligen kommer misstag att begås. Att begå misstag är en nödvändig förutsättning för att kunna formulera en riktig linje. Den riktiga linjen formuleras genom hänvisningar till den felaktiga linjen, och de två utgör en motsatsernas enhet. Den riktiga linjen formuleras i kamp med den felaktiga linjen. Att säga att alla misstag kan undvikas, att det bara finns riktiga saker och inga misstag, det är anti-marxistiskt. Problemet är att begå färre och mindre allvarliga misstag. Det riktiga och det felaktiga är motsatsernas enhet, teorin om det oundvikliga är riktig. Att det bara skulle finnas riktiga saker och inga felaktiga har inget stöd i historien och innebär ett förnekande av lagen om motsatsernas enhet. Det är metafysiskt. Om det bara fanns män och inga kvinnor, om kvinnorna förkastades, vad skulle vi då göra? Det är möjligt att eftersträva en situation där färre misstag begås. Antalet misstag (bör vara som) förhållandet mellan en jätte och en dvärg. Det är möjligt att göra få felsteg och vi måste nå dit. Marx och Lenin nådde dit.

(c) Tal den 22 mars

”Folk går inte till ett Buddhistempele utan anledning.”⁴¹ Jag har ett antal problem som jag skulle vilja dryfta med er.

I pjäsen *Historien om den västra kammaren*⁴² finns det en episod som handlar om de båda personerna Chang Sheng och Hui Ming. Tiger Sun har omringat klostret P'u Chiu och den lärde Chang Sheng vill ha igenom ett meddelande till sin vän generalen Vita Hästen, för att denne ska kunna komma till undsättning. Det finns ingen att skicka detta meddelande med så de håller ett massmöte vid vilket Hui Ming stiger fram och tar på sig uppgiften frivilligt. Hui

³⁹ Vad som menas här är uppenbarligen att marxismen endast lägger fast generella historiska tendenser, inte den exakta händelseutvecklingen.

⁴⁰ Under hösten 1957, under anti-höger-kampanjen hölls ceremonier i skolor och på andra ställen, där deltagarna svor att skänka sina hjärtan till partiet.

⁴¹ Dvs. det är inte som på andra ställen där man går i kyrkan varje söndag av ren slentrian.

⁴² Ett berömt tolvhundraåldersdrama.

Ming skildras som en modig, djärv och beslutsam karl. Jag hoppas att Kina kommer att få flera sådana som Hui Ming för att utveckla en rörelse ”där många åsikter vädras, många blommor blommar och med många väggtidningar”⁴³ bland de hundratusentals människorna på länskommitténivå och över denna, för att kritisera ledningen. Detta kommer att skapa en proletär atmosfär, en kommunistisk atmosfär. När massorna för att ventileras sina känslor ger er en ordentlig avbasning, betyder inte detta att de tänker hugga av er huvudet eller ta ifrån er era arbeten. Det betyder bara att de befinner sig i en livlig militant stämning, att de har en mycket god kommunistisk stil. Det sätt på vilket massorna nu genomför denna kamp är utmärkt och vi kamrater bör också stödja en sådan stil bland oss själva.

Ch'en Pota⁴⁴ har just skrivit till mig. Före detta kunde ingenting förmå honom att ge ut en tidning. Nu har han gjort en helomvändning och gått med på att ge ut en detta år. Det är bra. Vårt parti brukade ha flera tidningar – *Vägvisaren*, *Kampen*, *Sanningen*, etc. Även om vi nu har *Folkets Dagblad* så har vi ingen teoretisk tidskrift. De ursprungliga planerna var att Centrum och Shanghai skulle ge ut var sin för att vi skulle få en direkt konfrontation mellan tävlande åsikter, men nu föreslås att varje provins bör starta en egen. Det är mycket bra. På detta sätt kan vår teoretiska nivå höjas och vårt tänkande stimuleras. Varje provinstitidskrift bör ha sin egen karaktär. Huvudsakligen bör de basera sig på en diskussion om situationen i den egna provinsen, men de bör också diskutera Kina som helhet eller hela världen, universum – ja även solen och Vintergatan.

Kamrater som arbetar i provinserna kommer förr eller senare till Centrum. Förr eller senare dör kamraterna i Centrum eller lämnar scenen. Chrusjtjov kom från ett lokalt område. På den lokala nivån är klasskampen mer akut, närmare den naturliga kampen, närmare massorna. Detta ger de lokala kamraterna ett övertag över de i Centrum. Ch'in var ett kungadöme innan det proklamerade sig som kejsardöme.

Vi måste förbättra vår arbetsstil, tala allvarligt, rycka upp oss, äga kraften att driva allting framför oss och klättra upp på den högsta nivån. För att klara av detta måste vi ha en grundläggande förståelse av den marxistiska teorin och de grundläggande motsättningarna i vårt arbete. Men för närvarande har våra kamrater ingen ambition att bli oöverbanneliga, snarare verkar de ganska slöa. Detta är inte bra. Det är ett exempel på en slavmentalitet, som den som Chia Kuei gav prov på, han som blivit så van vid att stå upp att han var rädd för att sitta. Vi måste respektera klassikerna men vi får inte följa dem blint. Marxismen själv skapades, den kopierades inte eller lyftes fram ur en bok. På denna punkt var Stalin relativt bra. *Sovjetunionens Kommunistiska Partis historia* säger i sin avslutning: ”Speciella punkter i de marxistiska principerna som inte är förnuftiga⁴⁵ bör ändras, som principen att ett enda land inte kan segra*.” Konfucianska lärda dyrkade Konfucius så blint att de inte vågade använda hans namn K'ung Ch'iu. Li Ho under T'angdynastin var dock helt annorlunda. Han refererade

⁴³ *Ta ming, ta fang, ta-tzu-pao*. De två första fraserna (ibland översatt med ”stor blomning och tävlan”) sammanfattar slagordet för de ”hundra blommornas” kampanj 1956-57: ”Låt hundra tankeskolor tävla, låt hundra blommor blomma”. Väggtidningar, som nådde sin högsta utveckling under Kulturrevolutionen, har länge varit vanliga i Kina. Mao skrev en som student vid tiden för 1911 års revolution.

⁴⁴ Ch'en Po-ta (1904-1989) var en gång ledande uttolkare av Mao Tse-tung-tänkandet, och tidigare Maos politiska sekreterare. Ch'en steg till höjderna när han blev ledare för ”Gruppen för Kulturrevolutionen” under Centralkommittén 1966. Han försvann från den politiska scenen 1970, under utrensningarna av ”ultra-vänstern”. Vilken hans roll under Kulturrevolutionen än var, så utmärkte han sig verkligen för sin entusiasm för ”Pariskommunen”-modellen, som Mao förkastade i februari 1967. (Se inledningen och nedan text 23.)

⁴⁵ I själva verket syftar detta stycke på övergivandet av slutsatser som är ”omoderna” eller inte längre ”svarar mot de historiska förhållandena”. *History of the Communist Party of the Soviet Union* (Moskva 1954), s. 553-54.

* Dvs. att socialismen inte först kan segra i ett enda land.

till kejsaren Wu av Han under dennes namn Liu Ch'e, eller Mäster Liu, och till kejsarinnan som härskarinnan Wei.⁴⁶

När vi väl en gång gett efter för den blinda tilltron, blir våra sinnen hämmade och vårt tänkande kan inte bryta sig ur de givna ramarna. Om man inte har ett sinne som eftersträvar erövringar är det mycket farligt att studera marxism-leninismen. Stalin kan sägas ha haft ett sådant sinne, även om det mattades så småningom. Den leninistiska grunden i hans skrifter i språkvetenskap och ekonomi var relativt riktiga – de hade en riktig grund. Men det finns en del frågor som är värda ett studium, t.ex. värdelagens roll under det socialistiska stadiet. Bör vi ta med den tid som krävs för att förbereda människor för arbete som ett kriterium när vi sätter löner? Under socialismen existerar fortfarande privategendom, de små grupperna existerar fortfarande, familjen existerar fortfarande. Familjen, som uppkom under den primitiva kommunismens sista stadium, kommer i framtiden att överges. Den har en början och kommer att ha ett slut. Kang Yu-wei fattade detta i sin bok *Universell harmoni*.⁴⁷ Historiskt var familjen en produktionsenhet, en konsumtionsenhet, en enhet för avlande av nästa generations arbetskraft och en enhet för barnens uppfostran. Nu för tiden betraktar inte arbetaren familjen som en produktionsenhet, bönderna i kooperativen har också till stor del förändrats och bondefamiljerna är i allmänhet inte längre produktionsenheter. Den engageras endast i viss utsträckning i en biproduktion. När det gäller regeringsarbetarnas och de väpnade styrkornas familjer så producerar de ändå mindre, de har blivit enbart konsumtionsenheter och enheter för uppfostran av arbetsreserver, medan den huvudsakliga utbildningsenheten är skolan. I korthet så betyder detta att familjen i framtiden kan komma att bli ogynnsam för produktionens utveckling. Under det nuvarande distributionssystemet ”till var och en efter arbete” så är familjen fortfarande användbar. När vi når det kommunistiska stadiet i distributionsförhållandena ”till var och en efter behov” så kommer många av våra begrepp och synsätt att förändras. Efter ett par tusen år kanske, eller åtminstone åtskilliga hundra år kommer familjen att försvinna. Många kamrater vågar inte ägna dessa saker en tanke. De är mycket inskränkta. Men problem som klassernas och partiernas bortdöende har redan diskuterats i klassikerna. Detta visar att Marx och Lenins sätt att närma sig dessa frågor var upphöjt medan vårt är lågt.

Professorer – vi har varit rädda för dem ända sedan vi kom in till städerna. Vi föraktade dem inte utan vi var livrädda för dem. När vi träffade folk med mängder av staplad lärdom kände vi oss värdelösa. Att marxister är rädda för borgerliga intellektuella, rädda för professorer och samtidigt inte rädda för imperialismen, det är verkligen underligt. Jag tror att denna rädsla är ytterligare ett exempel på slavmentaliteten, en relik från tiden av ”tacksamhet för Hans Majestäts nåd”. Vi får inte tolerera detta längre. Naturligtvis kan vi inte gå ut i morgon och ge dem stryk. Vi måste etablera kontakter med dem, skola dem och bli vänner med dem. De kan ha studerat mer naturvetenskap än vad vi har, men de behärskar nödvändigtvis inte mer samhällsvetenskap. De kan ha studerat mer marxism-leninism, men de är oförmögna att tränga in i dess väsen, att verkligen förstå den. Wu Ching-ch'ao⁴⁸ läste en hel del, men han bekämpade marxismen så fort tillfälle bjöds

⁴⁶ Man refererade till kejsare i det traditionella Kina genom deras dynasti-titel. Deras namn var tabu i så hög utsträckning att man inte ens kunde använda de tecken som utgjorde namnet i andra sammanhang.

⁴⁷ *Ta t'ung* eller ”den stora harmonin” är en mycket gammal utopisk vision som fortsatt att inspirera många kinesiska tänkare fram till idag. (Se t. ex. Mao Tse-tungs ”Om folkets demokratiska diktatur”), *Valda Verk IV*, s. 386.)

Kang Yu-weis verk på detta tema (han var den intellektuelle ledaren för 1898 års reformmän) har översatts till engelska av Laurence Thompson under titeln *Ta t'ung Shu: The One-World Philosophy of Kang Yu-wei* (Allen & Unwin 1958).

⁴⁸ Wu Ching-ch'ao, lärjunge till Hu Shih och medarbetare i dennes tidning *Tu-li p'ing-lun*, var civiltjänsteman i Kuomintang under trettio-och fyrtiotalen.

Vi ska inte skämmas över oss själva. Bernstein, Kautsky, Plechanov under sin sena period, alla studerade marxism-leninism mycket mer än vi, och ändå var de inte mycket att ha. De omvandlade den Andra Internationalen till bourgeoisiens redskap.

Nu har situationen förändrats, som kamrat Ch'en Pota visar i sitt tal "Betona nuet, inte del förflutna", i brevet "Till Ordföranden" och i sitt meddelande "Förbered er för att kunna förklara för de lägre nivåerna". Alla dessa är mycket kraftfulla. Ändå finns det många kamrater som är likgiltiga för kampen på den ideologiska fronten, såsom kritiken av Hu Feng, Liang Shu-ming, *Wu Hsiüns liv. Det röda rummets dröm*, Ting Ling, etc.⁴⁹ Vår grundläggande syn på bourgeoisiens eliminering slås fast i resolutionen från sjunde Centralkommitténs andra plenum. Under den demokratiska revolutionen brukade vi säga att revolutionen hade två stadier och att det första stadiet var en förberedelse för det andra.⁵⁰ Vi tror på den permanenta revolutionen, och ändå var det inte många kamrater som tänkte på tidpunkten för den socialistiska revolutionen eller vad som skulle komma efter landreformen. De ville inte se de frön⁵¹ till socialismen som fanns ens efter att de framträtt. De ömsesidiga hjälplagen i Jui-chin⁵² och i de anti-japanska baserna var sådana frön.

Wang Ming och Ch'en Tu-hsiu var av samma skrot och korn. Ch'en Tu-hsiu ansåg att bourgeoisien skulle ha den politiska makten efter att den borgerliga revolutionen segrat och att den socialistiska revolutionen inte skulle startas förrän proletariatet konsoliderats och blivit större. Ch'en Tu-hsiu var således inte en marxist-leninist utan en borgerligdemokratisk revolutionär radikal. Och ändå finns det trettio år senare folk som han. Dåligt folk som Ting Ling och Feng Hsüeh-feng och bra folk som XXX är ingenting annat än borgerliga demokrater. De förespråkar de "fyra stora friheterna",⁵³ de är säkra på att bönderna är rädda för att gå vidare och bekämpar oss därför energiskt. De rika mellanbönderna i Honan ville inte att kadrerna skulle se deras värdeföremål och låtsades som om de var fattiga. De köpte kläder av försäljare när ingen såg på. Detta var utmärkt. Det betydde att fattigbönderna och de lägre mellanbönderna var så starka att de rika mellanbönderna inte vågade visa sitt rätta jag. Det betydde att socialismen hade en stor framtid. Men en del människor tyckte inte om detta och ansåg att denna rädsla skulle avlägsnas. De proklamerade de "fyra stora friheterna" utan att be om instruktioner eller ens diskutera med andra. Detta var ett uppenbart avsteg från den politik som lades fast av det andra plenat. De var inte andligt förberedda för socialismen, även om de nu har blivit övertygade och aktiverade.

Sedan lång tid tillbaka har de som skapat nya tankeskolor alltid varit unga människor utan stor lärdom. Konfucius började vid tjugotre års ålder, och hur pass lärd var egentligen Jesus? Sakyamuni grundade Buddhismen vid nitton års ålder, och sin lärdom skaffade han sig så

⁴⁹ Litteraturkritikern Hu Feng, filosofen Liang Shu-ming, Yu P'ing-pos tolkning av *Det röda rummets dröm* och romanförfattaren Ting Ling hamnade alla i skottgluggen under perioden 1953-55. (För en beskrivning av sammanhanget se Merle Goldman: *Literary Dissent in Communist China*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1967, kap. 6 och 7). Mao själv var direkt inblandad i flera av dessa kampanjer, speciellt i den som riktades mot Hu Feng. Han skrev också en anonym ledare 1951 som attackerade filmen *Wu Hsiüns liv* (Denna kampanj diskuteras också av Goldman, *ibid.* s. 89-93). 1967, under Kulturrevolutionen publicerades Maos kommentarer till två av dessa frågor bland "Five Militant Documents on Art and Literature", översatta i *Peking Review*, Nr 23 1967, s. 5-8.

⁵⁰ Se utdraget ur Maos tal den 7 maj 1937 i S. Schram: *The Political Thought of Mao Tse-tung* (Penguin 1969), s. 226-28.

⁵¹ Användningen av termen "frön" (*meng-ya*) är här ett eko av den diskussion som fördes under femtio-talet om "kapitalistiska frön under Ming-dynastin", dvs, om element av ett nytt socialt system utvecklades i det "feodala" Kina, före Västerlandet började utöva sitt inflytande.

⁵² Huvudstaden i den kinesiska Sovjet-republiken 1931-34. De "ömsesidiga hjälp-lagen" som skapades både vid denna tid och under Yenan-perioden såväl som under det tidiga femtio-talet, representerar det lägsta stadiet i utvecklingen av jordbruks-kooperativen.

⁵³ Mao definierar dessa i text 11 nedan. Som man kan förstå av sammanhanget representerar de en politik som uppmuntrar individuellt ekonomiskt tänkande på bekostnad av den kollektiva ekonomin.

småningom senare. Och hur pass lärd var Sun Yat-sen i sin ungdom? Han gick bara igenom den högre mellanskolan. Marx var också mycket ung när han skapade den dialektiska materialismen. Sin lärdom skaffade han sig senare. Han var omkring trettio när han skrev *Kommunistiska Manifestet*, och då var hans tankeskola redan grundad. När han började skriva böcker var han bara i tjugoårsåldern. Dem han kritiserade var den tidens borgerliga lärda om Ricardo, Adam Smith, Hegel, etc. I historien är det alltid de med liten lärdom som besekrat dem med stor lärdom. Det som Chang T'ai-yen⁵⁴ skrev i sin ungdom var fullt av liv och inspirerat av den demokratiska revolutionens anda. Hans målsättning var att besegra Manchuerna. K'ang Yu-wei var av samma sort. Liu Shih-p'ei⁵⁵ gjorde sig ett namn när han bara var tjugo och han var bara trettio när han dog. Wang Pi⁵⁶ var i tonåren när han kommenterade Lao-tzu och dog av mental överansträngning i tjugoårsåldern. Yen Yüan⁵⁷ (en andra rangens vis man) var bara trettiofem år när han dog. Li Shih-min⁵⁸ var i tonåren när han gjorde uppror och blev befälhavare. Vid tjugofyra års ålder besteg han kejsartronen. Han var varken speciellt gammal eller speciellt lärd. Frågan är om man har en riktig inriktning eller ej. Ch'in Shu-pao⁵⁹ var också mycket ung. När unga människor upptäcker och förstår en sanning är de oövervinnliga och de äldre kan inte tävla med dem. Lo Ch'eng och Wang Po-tang⁶⁰ var bara i tjugoårsåldern. När Liang Ch'i-ch'ao⁶¹ var ung var han också oövervinnelig. Men ändå, när vi ställs inför professorer blir vi svaga och rädda att de ska läxa upp oss med sin lärdom.

När väl våra tidningar är publicerade kommer de att klara sig bra, förutsatt att deras inriktning är korrekt. Lei Hai-tsung hade studerat marxism-leninismen men han var inte lika bra som vi, eftersom vi tror på den medan han drev längre åt höger ju mer han läste. Nu ska vi ge ut tidningar och ta ledningen över de borgerliga intellektuella. Det räcker för oss att läsa ett dussintal böcker så kan vi slå dem. När vi väl satt igång att ge ut våra tidningar kommer vi att tvingas studera klassikerna, att tänka över problemen och att sätta igång att skriva. Allt detta kommer att höja vår ideologiska nivå. Nu har en hel hög publikationer kommit till vår kännedom. Om vi inte publicerar våra tidningar kommer folk inte att läsa böcker, de kommer bara att diskutera abstrakta frågor och inte att tala om hur man ska bli "röd".

Varje provins kan ge ut en tidning och på så sätt skapa en sons konfrontation. De kan också få ansvar för att skicka in artiklar till den centrala tidningen. Sex artiklar per år från varje provins skulle vara tillräckligt. Hursomhelst bör det vara mindre än tio. Ni bör organisera detta. Det är sättet att skapa hjältar.

Sedan lång tid tillbaka har de människor som grundat nya tankeskolor varit unga människor utan alltför mycken lärdom. De har haft förmågan att se nya saker snabbt och så snart de

⁵⁴ Chang T'ai-yen (också känd som Chang Ping-lin) var en inflytelserik intellektuell under det tidiga nittonhundratalet, politiskt radikal men konservativ i kulturella och litterära frågor.

⁵⁵ Liu Shih-p'ei (1884-1919), en lärd som var aktiv i den revolutionära rörelsen före 1911. Därefter blev han konservativ och förespråkare för en restauration.

⁵⁶ Wang Pi (226-49) dog verkligen ung, efter att ha efterlämnat kommentarer till Lao-tzu och *Förändringarnas bok*.

⁵⁷ Yen Yüan (Yen Hsi-chai) var en av de Ming-trogna filosofer som vägrade böja sig för manchuerna när dessa erövrade Kina i början på 1600-talet. De utövade stort inflytande på Maos generation, och på Mao speciellt. Yen finns nämnd i Maos först publicerade artikel, som kom 1917 (*The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 24, 155).

⁵⁸ Li Shih-min (597-649) besegrade Sui-dynastin och placerade sin fader på tronen som den förste T'ang-kejsaren 618. Han var i själva verket lite äldre än Mao antyder när han 626 själv blev kejsare med dynasti-titeln T'ai-tsung.

⁵⁹ Ch'in Ch'iung, också känd som Ch'in Shu-pao (fem- och sexhundratalet) utmärkte sig som militär befälhavare både under Sui- och T'ang-dynastin.

⁶⁰ Lo Ch'eng och Wang Po-tang var politiska äventyrare under slutet av Sui-dynastin (det tidiga 600-talet) som utmärkte sig vid mycket ung ålder.

⁶¹ Lärjunge till K'ang Yu-wei, kanske den mest inflytelserike polemikern bland 1898 års reformmän. Mao läste honom under ungdomstiden.

förstått dem, har de öppnat eld mot de gamla stofilerna. De gamla lärda stofilerna har alltid bekämpat dem. När Martin Luther grundade reformationen och när Darwins teorier dök upp, var det många människor som bekämpade dem. Sömnmedlets uppfinnare var inte ens läkare och än mindre en berömd läkare. Han var bara apotekare. Till en början tog inte tyskarna honom på allvar, men fransmännen välkomnade honom. Det var så sömnmedlet kom till. Man har berättat för mig att penicillinet uppfanns av en man som arbetade på ett tvätteri.

Amerikas Franklin som upptäckte elektriciteten, började som tidningspojke. Senare blev han levnadstecknare, politiker och vetenskapsman. Gorkij hade bara två års grundskola. Naturligtvis kan man lära sig en del saker i skolan – jag föreslår inte att vi ska stänga alla skolor. Vad jag menar är att det inte är absolut nödvändigt att gå i skolan. Huvudfrågan är om man har en korrekt inriktning eller ej och om man verkligen förstår det man studerar. Lärdom måste förstås. Så fort de förstått sanningen gav sig de unga grundarna av de nya skolorna ut på upptäcktsfärd, hånande de gamla stofilerna. De bekämpades då av de lärde. Är inte historien full av sådana exempel? När vi började göra revolution var vi bara tjugoåriga pojkar, medan den tidens härskare, som Yüan Shih-k'ai och Tuan Ch'i-jui⁶² var gamla och erfarna. De hade mer av lärdom, men vi hade mer av sanningen.

Jag är glad att se hur inspirerade väggtidningarna har varit på sista tiden. Deras skarpa kritik och livfulla stil har blåst bort den unkna atmosfären. Ändå går vi alltid stadigt och försiktigt med lugna steg. ”När vi möter folk säger vi bara tre tiondelar av vad vi menar för att inte blotta våra hjärtan.” Vårt tal är inte allvarligt.

Wang He-shous andra artikel vågar kritisera dogmatismen. P'eng Taos artikel är också bra.⁶³ Den har kraft att övertyga men den är inte tillräckligt skarp. Den ”attackerar andra och lyfter fram sig själv”, även om det inte sker på ett individualistiskt sätt. Den attackerar snarare felaktiga idéer och lyfter fram riktiga idéer, vilket är absolut nödvändigt. (Naturligtvis innefattar felen även hans egna.) T'eng Tai-yuans artikel är också bra, men han saknar kraften att övertyga. Han bör förklara skälen till att bygga så många järnvägar annars kommer folk att skrämmas bort. Chang Hsi-jo⁶⁴ kritiserade oss för att ”längta efter storhet och framgångar, att otåligt kräva snabba resultat, att förkasta det förflutna och ha en blind tilltro till framtiden”.

Det är just så som proletariatet är. Varje klass ”längtar efter storhet och framgångar”. Bör vi i stället ”längta efter småttighet och misslyckanden”? King Yu satte värde på varje ögonblick av sin tid. Vi måste också värdera varje minut som en skatt. Konfucius sade: ”Om det går tre dagar utan att jag träffar min herre blir jag bekymrad.” Han sade också: ”Jag sitter aldrig tillräckligt länge för att min matta ska bli uppvärmd.” Mo-tzus ”spis användes aldrig tillräckligt länge för att den skulle bli svart”. De var båda män som hungrade efter framgångar och snabba resultat. Vi följer också denna regel. Konstbevattning, korrigeringskampanj, anti-högerkampanj, 600 miljoner människor engagerade i en stor rörelse. Är inte detta att ”längta efter storhet och framgångar”? När vi sätter medelnormerna för arbetarna högt, ”kräver vi då inte snabba resultat”? Om vi inte förkastar det gamla systemet och de gamla reaktionära

⁶² Yüan Shih-k'ai, hög tjänsteman som hjälpte Tz'u-hsi att förtrycka Reformrörelsen 1898. Han förrådade sina kejsrerliga herrar för att bli Republikens president 1912. Han dog 1916 efter ett misslyckat försök att återupprätta monarkin med sig själv som kejsare. Tuan Ch'i-jui, en av hans löjtnanter, spelade en viktig roll under ”krigsherre-periodens” tidiga år, den period som startade med Yüans död.

⁶³ Wang He-shou (ca 1908–) och P'eng T'ao (1913-61) var minister för metallindustrin respektive minister för den kemiska industrin vid denna tid. Det är inte säkert vilka artiklar Mao syftar på.

⁶⁴ Chang Hsi-jo (ca 1889–), politisk vetenskapsman utbildad vid Columbia University i New York och the London School of Economics där han studerade för Harold Laski, var utbildningsminister fram till februari 1958, när han blev ordförande för Kommissionen för kulturellt utbyte med främmande länder. Såsom varande icke-kommunist framförde han den 15 maj 1957 den kritik som Mao refererar till vid ett forum som sammankallats av Enhetsfronts-departementet.

produktionsförhållandena, vad håller vi då egentligen på med? Om vi inte tror på socialismen och kommunismen, vad håller vi då egentligen på med?

Vi har gjort misstag och vi har varit subjektivister, men det är riktigt att ”längta efter storhet och framgångar, att otåligt kräva snabba resultat, att förkasta det förflutna och ha en blind tilltro till framtiden”. Andan i breven från Tientsin och Nanking är värda beröm även om de bekämpar mig. Jag tycker att de är bra. Det från Tientsin är bättre, det från Nanking är tråkigt och svagt. När det gäller Ch'en Ch'i-t'ung och de andra tre,⁶⁵ bortsett från Ch'en I som är höger, så är deras mod att våga tala ut berömvärdt. Det är mycket illa att viska bakom ryggen på folk och inte våga tala ut öga mot öga. Vi bör ha en allmän överenskommelse – åtminstone i princip. Vi ska kunna tala med varandra skarpt eller mera taktfullt, men vi måste kunna tala ut. Ibland måste vi vara skarpa och tydliga. Hursomhelst, om vi tar vår strävan efter enhet som utgångspunkt och intar en hjälpsam attityd, kan skarp kritik inte splittra partiet utan bara ena det. Det är mycket farligt att lämna saker osagda som man vill ha sagt. Naturligtvis måste vi välja rätt tidpunkt för att tala, och vi får inte bortse från strategin. Ta t.ex. de tre stora fallen under Ming-dynastin. De som bekämpade Wei Chung-hsien bekymrade sig inte mycket om strategin, och blev också eliminerade.⁶⁶ Bland de som föll i onåd hos kejsaren vid denna tid fanns det en man från Szechwan, Yang Shen⁶⁷, som skickades i exil till Yünnan. De som stod för historiens sanning, som Pi Kan⁶⁸, Ch'ü Yüan⁶⁹, Chu Yün⁷⁰ och Chia I⁷¹ misslyckades alla med sin målsättning, men de kämpade för en princip. De som är rädda för att tala ut är rädda för att bli kallade opportunist, rädda för att få sparken, rädda för att bli uteslutna ur partiet, rädda för att deras hustrur ska skilja sig från dem (och på så sätt förlora ansiktet), rädda för att förvisas till vaktmästarsysslan, rädda för att få sina huvuden avhuggna. Jag känner att så länge ni är förberedda på dessa eventualiteter och kan se igenom denna världs fåfänglighet, så behöver ni inte vara rädda för någonting. Om ni inte förbereder er psykologiskt, kommer ni inte att våga tala. Men bör rädslan för martyrskapet försegla våra läppar? Vi måste skapa en sådan atmosfär att folk vågar tala ut och avslöja vad som finns i deras hjärtan. Rapporten till Sovjetunionens Kommunistiska Partis nittonde kongress sade: Vi måste skapa en atmosfär. Från massornas synpunkt är detta riktigt, och avancerade element bör inte vara rädda för detta. De bör ha samma anda som Wang Hsi-feng som sade: ”Den som inte är rädd för att dö av tusen knivhugg vågar dra ner kejsaren från hästen.”

⁶⁵ Ch'en Ch'i-t'ung, vicedirektör för kulturella avdelningar i FBA:s allmänpolitiska departement, tillsammans med tre andra högre politiska funktionärer inom armén, publicerade en artikel i *Folkets Dagblad* den 7 januari 1957, vid en tidpunkt då omfattningen av ”Låt hundra blommor blomma”-kampanjen fortfarande diskuterades inom ledningen, av vilka en del medlemmar var emot Maos politik att ställa slussportarna ”vidöppna” för kritiken utifrån mot partiet. (Ch'en I är homonym för den senare utrikesministern.)

⁶⁶ Wei Chung-hsien (d. 1627), eunuck av egen hand, som åtnjöt kejsaren Hsi Tsungs gunst, var Kinas verklige regent fram till hans beskyddares död. Han var känd för att ständigt behandla sina motståndare grymt.

⁶⁷ Yang Shen (1488-1529) som kom först i palats-examina 1511, skickades i exil 1524, när han grät så högt att det hördes i hela palatset för att visa sitt missnöje med två föreslagna utnämningar till Han-lin-akademin.

⁶⁸ Pi Kan (elvahundra-talet f. Kr.) protesterade inför den siste tyranniske härskaren av Shang-dynastin mot dennes excesser, och fick av den orsaken sina inälvor urtagna inför kejsaren.

⁶⁹ Ch'ü Yüan (340-278 f. Kr.) en av Kinas största poeter, hyllas inte bara för sin litterära talang, utan också för att han dränkte sig i förtvivlan när staten Ch'u, för vilken han tidigare varit ledande minister, blev ruinerad. För ett urval av hans dikter, se *Li Sao and Other Poems of Chu Yuan* (Peking, Foreign Languages Press, 1955) med en inledande skiss av Kuo Mo-jo.

⁷⁰ Chu Yün (första århundradet e. Kr.) levde ett händelserikt liv, hans liv skonades i själva verket av kejsaren under ett av de mest hyllade äventyren.

⁷¹ Chia I (andra århundradet f. Kr.) blev medlem av den kejsarliga akademien i så unga år att detta väckte mycken avund och han skickades slutligen i exil. I sin artikel från 1917 om fysisk utbildning, hänvisade Mao till honom som ett exempel på att alltför mycket studier i unga år är destruktivt mot hälsan. Se min kompletta franska översättning av denna text, *Mao Ze-dong: Une Etude de Veducation physique* (Paris, Mouton, 1962) s. 46.

Vi bör leda massorna, men ändå är massorna idag mer avancerade än vi. De har modet att sätta upp väggtidningar som kritiserar oss. Naturligtvis är detta något annat än Ch'u An-p'ing⁷². I hans fall var det en fiende som häcklade oss. Idag är det en kritik mellan kamrater. En del av våra kamraters arbetsstil är inte bra. Det finns en del saker som de inte vågar säga. De säger bara tre tiondelar. För det första beror det på att de är rädda för att bli impopulära, för det andra på att de är rädda för att förlora röster. Detta är en vulgär arbetsstil som måste förändras och nu har vi en möjlighet att förändra den.

1956 blåste tre saker bort: Generallinjen att nå större, snabbare, bättre och mer ekonomiska resultat, framstegens befrämjare samt fyrtiopunktsprogrammet. Det fanns då tre olika sorters människor med tre olika sätt att reagera: sorg, likgiltighet och glädje. De hade blivit av med en kvarnsten om halsen och det kunde bli fred i världen. Av de som visade dessa attityder var gruppen i mitten otalig, medan de två extremgrupperna var små. 1956 fanns samma tre attityder gentemot många problem. De var alla ganska eniga vad gällde frågan om att bekämpa Japan och Chiang Kai-shek och vad gällde jordreformen. Men i frågan om införandet av kooperativ fanns dessa tre attityder. Är detta en riktig uppfattning?

Denna konferens har löst en hel del frågor och uppnått överenskommelser, samt förberett en del dokument för Politbyrån. Dess svaghet är att det varit relativt lite ideologiska diskussioner. Bör vi anslå två eller tre dagar till att tala om ideologi och säga vad vi har på hjärtat?

Kamraterna säger att detta är en korrigeringskonferens. Men vi talar inte om ideologi eller fullföljer våra löften. Finns det inte en motsättning här? Vi har varken bedrivit kamp eller avslöjat högeranhängare, utan talat med lena stämmor som lätta brisar eller ljumma duschar, så att alla kan säga vad de har på hjärtat. Mitt syfte är att få folk att tala ut energiskt och med obändig kraft, som Marx eller Lu Hsün, att frigöra sig från alla hämningar. Vi bör göra genombrottet på de lokala partisekretariatens nivå, inom grupper på omkring tre personer. Detta skulle skapa en ny atmosfär. Tsou Jung skrev en bok när han var arton eller nitton, med titeln *Den revolutionära armén*, som direkt attackerade kejsaren.⁷³ När Chang T'ai-yen skrev sin artikel som vederlade K'ang Yu-wei var han också fortfarande full av kraft och inspiration. Ju äldre man blir, ju mindre nyttig blir man. Ni får inte underskatta er själva, utan mobilisera all er energi. Naturligtvis behöver vi fortfarande de äldre, de måste också hjälpa till vid rodret. Liu Pei under de tre kungadömenas period var en dålig regent. Detta är ytterligare ett fall där en gammal man tog kommandot. Vi måste bryta med den tråkiga atmosfären i partiet.

All den poesi som publiceras är relikter från det förflutna. Varför inte ge ut lite folklig diktning. Vill varje kamrat vara snäll och samla in folkliga dikter när han återvänder hem. Varje socialt skikt, såväl som ungdomar och barn kan många folkliga dikter. Vi bör göra en framstöt här. Var och en kan förses med ett par ark papper att skriva ner folkdikter på. De bland det arbetande folket som inte kan skriva kan be andra skriva åt sig. Vi kan sätta en gräns på tio dagar. Vi kan samla in ett stort antal gamla folksånger och publicera en samling nästa gång.

Den kinesiska poesins framtid ligger i första hand i folkdiktningen och i andra hand i klassikerna. På denna grund kan vi skapa en ny poesi. Till formen bör den vara lik folksångerna, medan den till innehållet bör kombinera de två motsatserna, realism och romantik. Om man är alltför realistisk kan man inte skriva poesi. Dagens nya poesi är alltför formlös. Ingen läser den. Hursomhelst skulle inte jag läsa den även om jag fick flera hundra kronor. När det gäller

⁷² Ch'u An-p'ing, redaktör för *Kuang-ming jih-pao*, organ för Kinas Demokratiska Förbund, tog ledningen i kritiken av partiet i april 1957, när "blomningen och tävlan" pågick som bäst. Han attackerades häftigt i juni 1957. Se *Literary Dissent in Communist China*, s. 192, 198, 205-6.

⁷³ Se John Lusts översättning, Tsou Jung: *The Revolutionary Army, a Chinese Nationalist Tract of 1903* (Paris: Mouton, 1968). Denna pamflett var synnerligen inflytelserik under sin tid, och Mao läste den säkert i sin ungdom.

att samla in folkelig diktning, så har Pekinguniversitetet gjort en hel del. Om vi genomför detta är det möjligt att vi upptäcker miljoner och åter miljoner folkdikter. Detta är inte särskilt arbetsamt, och de kommer att vara mycket mer lättlästa än Tu Fus och Li Pos poem.⁷⁴

⁷⁴ De två mest berömda poeterna från Kinas litterära guldålder, under T'ang-dynastin. För en sentida värdering av deras verk, se utdragen ur Kuo Mo-jos bok i ämnet i *Chinese Literature* No 4, s. 61-94.

5 Tal vid gruppleadarnas forum vid Kommitténs för militära frågor utvidgade möte

Utdrag 28 juni 1958

Detta har varit en bra konferens. En del kamrater har hållit mycket bra tal. [XX bad Ordföranden speciellt läsa upp nio kamraters tal. Ordföranden läste upp kamraterna Chang Tsung-hsiins och Liu Ya-lous¹ tal.] Kamrat Chang Tsung-hsiins tal var mycket bra. Jag instämmer i det. Han skrev det under påverkan från konferensen för kadrerna av den fjärde graden vid Militärhögskolan. Detta visar att när man tvingar människor kan de skriva mycket bra saker. Det finns bara en punkt som jag inte håller med om. Chang Tsung-hsiin säger att orsaken till att han begick misstag var att han inte studerat Mao Tse-tungs skrifter ordentligt. Detta är inte riktigt. Han bör ha sagt att det i första hand berodde på att hans marxist-leninistiska nivå inte var tillräckligt hög. Kamrat Ya-lous tal var också ganska bra. Detta illustrerar det faktum att armékamraternas nivå är hög och att de kan skriva. Det bästa vore att organisera en del kamrater på armé- och divisionsnivå för att tala och skriva. De är de människor som utför det praktiska arbetet och har kontakt med de lägre graderna. Deras skrivelser kan förena teori och praktik. Konferensernas innehåll bör vara rikt och varierat och bör införa avancerade erfarenheter i arbetet. I våra artiklar och tal bör vi inte kritisera Sovjetunionen. Dogmatismen är ett problem i våra studier, det är inte bara en fråga om Sovjetunionen är avancerat eller ej.

Från början har det i vår armé funnits två linjer i det militära uppbygget. Vi hade en konfrontation vid Kut'ien-konferensen,² men vi lyckades inte övertyga de kamrater som hade felaktiga idéer. En del kamrater håller fast vid sin felaktiga linje än i dag. Kamrat Hsiao K'e³ gjorde sig inte bara skyldig till dogmatism, utan visade också en krigsherrementalitet utmärkt av borgerlig ideologi, dogmatism och feodal ideologi.

Under krigstid kommer det inte att fungera att ge order enligt sovjetiska arméföreskrifter. Det är bättre att vi har våra egna föreskrifter. Jag vet inte hur mycket marxism-leninism det finns på Militärakademien och på Militärhögskolan. Marxism-leninismen bör vara en vägledning till handling, och ändå används den som en dogm för högläsning. Om Marx och Lenin fortfarande levde skulle de säkert kritisera dessa kamrater för dogmatism. Idag förespråkar dogmatikerna att vi ska kopiera Sovjetunionen. Jag skulle vilja veta vilka Sovjetunionen kopierade förr? I resolutionen från åttonde kongressen finns det ett avsnitt som handlar om problemet med de teknologiska reformerna. Utifrån de nuvarande förhållandena är detta inte ändamålsenligt eftersom det betonar den sovjetiska hjälpen för mycket. Det är nödvändigt att få sovjetisk hjälp men det viktigaste är att lita på egna styrkor. Om vi ska överbetona den sovjetiska hjälpen, så vill jag ställa frågan: På vems hjälp förlitade sig Sovjetunionen förr?

Det Stora Språnget Framåt inom industrin och jordbruket har krossat den blinda tilltron. Vi kan komma ifatt Storbritannien inom – år och från – till – år nå ifatt Amerika. Nästa år kommer vår stålproduktion att öka från – till – tiotusen ton. Det rapporteras att Nordöstra kommer att producera – tiotusen ton 1962. Detta är ett resultat av korrigeringskampanjen.

¹ Chang Tsung-hsiin (ca 1898–) som deltog i Höstskördeupproret organiserat av Mao Tse-tung 1927, och följde denne till den första basen i Chinggangshan, var 1958 biträdande stabschef för FBA. Liu Ya-lou (1910-65) var då befälhavare för FBA:s flygvapen, han hade länge varit nära förbunden med Lin Piao.

² Vid konferensen för de kommunistiska partiorganisationerna i Röda Armén, hållen i Kutlen i provinsen Fukien i december 1929, presenterade Mao en resolution om de politiska och organisatoriska problemen i armén. Denna har sedan dess betraktats som den klassiska presentationen av hans syn på dessa frågor.

³ Hsiao K'e (1907–2008), en veteran från Nanchang-upproret och Chinggangshan, var chef för FBA:s allmänna utbildningsavdelning i början av 1958. Kort därefter förpassades han till en underordnad post som vice-minister för den statliga jordbruksreklamationen, och hans trettioåriga militära karriär tog slut.

Nanning-konferensen och Chengtu-konferensen bröt ner den blinda tilltron, frigjorde vårt tänkande och resulterade i det Stora Språnget Framåt inom industrin. Vi har tränat arméer i över åtta år och ändå inte producerat en enda bok med föreskrifter för kampen. Nu måste vi samla ihop en del kamrater som har rika erfarenheter av arbetet och kampen för att skapa en egen bok med sådana föreskrifter. Några människor nämnde att när de sovjetiska rådgivarkamraterna såg att vi inte kopierade deras fälde de beska kommentarer och var mycket missnöjda. Vi kan fråga dessa sovjetiska kamrater: Kopierar ni kinesiska föreskrifter? Om de svarar nekande då kan vi säga: Om ni inte kopierar våra så kopierar vi inte era.

Hur kommer det sig att XX har uppfört sig illa sedan revolutionens seger? Bortsett från att han inte gjorde en tillräckligt djup värdering av sina erfarenheter från den föregående perioden och drog de historiska lärdomarna så är orsakerna för det första att han blint accepterat gamla saker och gamla dogmer, för det andra att han haft en blind tilltro till främmande dogmer och till Sovjetunionen och för det tredje att han har en blind tilltro till sig själv. Han har varit mycket aktiv, arbetat hårt och pliktmedvetet men hans inriktning har varit galen och han har inte varit tillräckligt politisk stark. Huvudsyftet med denna konferens är att störta slavmentaliteten och begrava dogmatismen, att använda korrigeringsmetoden, med en stor vädring av åsikter och stor blomning, att bryta ner den blinda tilltron, att höja vår ideologiska nivå, att dra lärdom av erfarenheterna och framför allt skola hela partiet och hela armén och att ena hela partiet och hela armén. Vi kan därför använda folks namn när vi kritiserar dem. Men jag skulle vilja föreslå att när vi formulerar resolutioner så behöver vi bara skilja på rätt och fel och klargöra problem. Vi behöver inte sätta in namnet på de kamrater som begått misstag. När allt kommer omkring nämndes inga namn i resolutionerna från Kut'ien-konferensen.

När det gäller X är det i första hand ett fall av blind tilltro till utlänningar. Han har ett mindervärdeskomplex. Han har inte kunnat göra sig av med den blinda tilltron. Han betraktar inte våra egna erfarenheter som de mest betydelsefulla. Nu för tiden måste t. o. m. ett kooperativ sammanfatta sina erfarenheter, annars halkar det efter. De fem Hsinchou-kooperativen i Hupei-provinsen lyckades ganska bra, Mach'eng inte så bra. Men Hsinchou brydde sig inte om att sammanfatta sina erfarenheter. Mach'eng skickade folk till Hsinchou för att studera deras erfarenheter, för att de skulle kunna sammanfatta och utveckla sitt eget arbete. Till slut tog arbetet i Mach'eng ledningen. När armén förr i tiden gick ut i strid, sammanfattade den inte då erfarenheterna från de olika enheterna, tränade dem på nytt och gick sedan ut i strid igen? I allt vårt arbete måste vi uppmärksamma summeringen av våra goda erfarenheter för att kunna publicera dem.

Sovjetunionen besegrade interventionen från fjorton imperialistiska länder. Detta var för länge sedan. Sovjetunionen har erfarenheterna av det Andra världskriget. Vi besegrade Chiang Kai-shek, den japanska imperialismen, den amerikanska imperialismen. Vi har rika erfarenheter, rikare än Sovjetunionen. Vi bör inte betrakta våra egna erfarenheter som värdelösa. Det vore felaktigt. (*Chefen Lin⁴ insköt: "Våra erfarenheter är mycket rika. Vi får inte kasta bort guld som om det vore gult damm"*) Vi måste i första hand studera våra egna erfarenheter innan vi studerar andra folks avancerade erfarenheter. Vi måste också studera förhållandena i fiendeländerna och i de vänskapligt sinnade länderna. Förr studerade vi förhållandena i fiendens och vännernas länder likaväl som våra egna. Vi översatte amerikanska och japanska saker. I framtida krig i Östern kommer inte Amerika att kunna nå någonstans utan att vara beroende av Japan, så vi måste studera de japanska förhållandena

⁴ Den titel som Lin Piao här har, "Chef" (*tsung*), en förkortning för "Chefsbefälhavare" (*tsung ssu-ling*), syftar inte på någon speciell funktion, eftersom han inte ersatte P'eng Te-huai som försvarsminister förrän i september 1959. Denna term används ofta löst i kinesiska skrifter för att beteckna en hög officer. Före 1954 var både Lin och Ch'en I, som ges samma titel längre fram i talet, befälhavare för Fjärde respektive Tredje Fältarmén.

grundligt. Vi måste studera den sovjetiska arméns erfarenheter. Vapentechnologin utvecklas ständigt och på ett omvälvande sätt. När vi därför studerar den sovjetiska arméns tekniska erfarenheter, gör vi det utifrån utvecklingens utgångspunkt. Förr var ryssarna mycket rädda för Napoleon därför att han ledde sin armé mot Moskva. Till slut besegrade ryssarna honom och därefter skröt ofta ryssarna över att de var överlägsna Napoleon. Nu för tiden handlar de saker som de sovjetiska militära rådgivarna producerar (stridsplaner och tänkesätt) alltid om offensiv och om seger. De har inget att säga om defensiven och nederlaget. Detta är inte i samklang med den verkliga situationen. En del människor säger att det är empiricism att sammanfatta bekämpa Amerika -hjälp Korea-kriget. Men vi vet att Korea-kriget var ett stort krig i vilket vi besegrade Amerika och skaffade oss värdefull erfarenhet. Denna erfarenhet måste sammanfattas. När det gäller de som kallar oss empiricister kan vi säga dem: Ert prat om Sovjetunionen och Andra världskriget är också empiricism.

De fel som begåtts av kamrat Hsiao K'e är allvarliga. Förr i tiden hade vi inga möjligheter att sammankalla sådana här stora konferenser. Nu när vi har denna möjlighet kan vi dra upp dogmatismen med rötterna.

Vad gäller att lära av Sovjetunionen kan vi internt säga "studera kritiskt". För att undvika missförstånd bör vi när vi talar offentligt säga: "Studera Sovjetunionens avancerade erfarenheter analytiskt och selektivt." Det viktigaste när vi studerar Sovjetunionens avancerade erfarenheter är att vi kombinerar det med våra egna självständiga skapande framsteg. Marxismens universella sanning måste kombineras med den kinesiska praktiken. Vi får inte äta mat som lagats till i förväg. Om vi gör det kommer vi att besegras. Vi måste klargöra detta för våra sovjetiska kamrater. Vi har förr lärt av Sovjetunionen, gör detta fort farande och vi kommer att göra det i framtiden. Inte desto mindre måste våra studier kombineras med våra egna konkreta förhållanden. Vi måste säga dem: Vi lär av er, av vem lärde ni er? Varför kan vi inte skapa något på egen hand? Dessutom har det nyligen skett en del förändringar bland de sovjetiska experterna. Förändringarna inträffade efter den tjugonde kongressen och Sjukov-intermezzot. (*Chefen Ch'en [vice premiärminister Ch'en] insköt: "Sovjetiska kamrater som återvänt hem säger att när de kom förde de sina erfarenheter med sig, nu återvänder de med vår erfarenhet med sig."*) Detta visar att Det Stora Språnget Framåt inte bara inspirerade oss i Kina, utan också våra sovjetiska kamrater. (*Chefen Lin sade: "I politiska frågor som ledningen av partiet och i politiskt arbete har vår armé en egen fin tradition. Vårt partis marxist-leninistiska nivå är mycket hög, för att inte tala om Ordförandens. Ordföranden har sagt att våra ledare är på en högre nivå än Pravdas. När det gäller överbyggnaden, inom militärvetenskapen, vad gäller de strategiska problemen, har vi ett eget fullt utvecklat system. Lenin dog för tidigt. Han hade inte tid att ägna sig åt denna fråga. Stalin hade inget utvecklat system. Vi måste inte lära av Sovjetunionen. Vad gäller taktiken kan vi lära oss hälften och lämna hälften. Man måste ifrågasätta deras taktik både ideologiskt och vad gäller deras attityd mot massorna. Den halva vi bör lära oss består av kunskapen hur man använder sjö och luftstridskrafter och hur man samordnar olika enheter. Vad gäller den halva vi inte ska lära oss, som det taktiska tänkandet, så har vi där Ordförande Maos tänkande så vi behöver inte lära oss deras. Vi bör studera teknologi och vetenskap och också den moderna krigföringens organisation, men vi bör använda masslinjens metod för att studera detta. Vi bör utnyttja det faktum att vår generation fortfarande befinner sig i livet för att organisera en grupp kadrer som kan ställa samman ett riktigt system och sedan föra ut det."*) Detta är vägen.

Li Shih-min, Ts'ao Ts'ao⁵ etc. visste alla hur man förde krig. Kinas förflutna har en hel del att ge. Kamrat K'ai Feng⁶ sade att *Sun-tzu ping-fa*⁷ inte innehöll någon marxism men när vi frågade honom om han läst den kunde han inte svara. Uppenbarligen är det helt fel att föra fram kategoriska ståndpunkter om sådant man inte läst. (*Chefen Lin insköt: "Sun-tzu ping-fa innehåller både materialism och dialektik. Det är ett kollektivt arbete. Bland författarna finns Sun-tzu, Sun Pin, Ts'ao Ts'ao, Tu Yü, m.fl."*)

Utrotningen av den blinda tilltron togs upp vid Chengtukonferensen. Detta har gått mycket snabbt under de fyra sista månaderna. Efter åttonde kongressens andra session har det utvecklats vidare på varje område i hela landet. Anshan t. ex., som ursprungligen planerade att producera – tiotusen stål har nu omvärderat sin målsättning och kommer nästa år att få ut från – till – tiotusen ton. De har också satsat på en kombination av stora, små och medelstora fabriker och en kombination av inhemska och utländska metoder. Enligt ett brev från kamrat XXX i Nordöstra kan Nordöstra under den andra femårsplanen uppnå en produktion av – tiotusen ton. Om vi har stål och modern industri kan vi lätt utveckla en modern försvars-industri. Jag är för att vi ska producera mera lätta vapen så att vi kan beväpna en massmilis. (*Chefen Lin insköt: "Milisen är mycket viktig"*) Förr har andra sett ner på oss. Huvudorsaken till detta var att vi hade brist på mat, stål och maskiner. Nu har vi producerat en del som alla kan se.

⁵ Ts'ao Ts'ao (115-220), posthumt känd som kejsaren Wu av Wei-dynastin, var en särklassig statsman och militär ledare under de tre kungadömenas period. Om Maos attityd mot honom, se *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 162, 166.

⁶ K'ai Feng (1907-55), också känd som Ho K'ai-feng, var medlem av "Hemkomna student"-fraktionen under trettio-talet. Det var därför naturligt att Mao skulle anklaga honom för bristande kunskaper och respekt för kinesisk kultur och det kinesiska överhuvudtaget.

⁷ Sun-tzu, som verkade omkring 500 f. Kr. är utan tvekan tillsammans med Clausewitz en av de två mest berömda militära skribenterna i världshistorien. Hans *Art of War* har översatts av general Samuel B. Griffith (Oxford University Press, 1963) som också tar med en del av kommentarerna av Ts'ao Ts'ao, Tu Yü, m. fl. som denna liksom alla andra klassiska kinesiska skrifter samlat på sig under århundradena. Det är till dessa kommentarer som Lin Piao hänvisar när han kallar det ett "kollektivt arbete".

6 Tal vid Lushan-konferensen

23 juli 1959

Nu när ni har pratat så mycket kan väl jag få säga några ord, eller hur? Jag har tagit sömnmedel tre gånger, men jag kan ändå inte sova.

Jag skulle vilja tala om följande idéer. Jag har läst kamraternas rapporter, tal och dokument, och talat med en del. Jag känner på mig att det bland dem finns två tendenser och jag skulle vilja säga några ord om dessa här. Den ena är tendensen att vara snarstucken – med dessa människor är det väldigt mycket frågan om att ”om man nuddar vid honom rycker han till”. Wu Chih-hui brukade säga om Sun För att om någon nuddade vid honom ryckte han till.¹ Så en del människor känner trycket, dvs. de vill inte andra ska säga dåliga saker om dem. De vill inte höra dåliga saker, bara bra saker. Jag råder dessa kamrater att lyssna. Det finns tre sorters ord och munnen har två funktioner. En person har bara en mun och dess plikt är för det första att äta och för det andra att tala. Öron är till för att lyssna med. Om nu någon vill tala, vad kan man göra åt det? Problemet med en del kamrater är att de inte tycker om att lyssna till dåliga ord. Men dåliga ord och bra ord är bådadera ord, och man bör lyssna till bägge sorterna. Det finns tre sorters ord: den första är riktiga, den andra är sådana med en riktig grund eller inte alltför riktiga, den tredje sorten sådana med en felaktig grund eller helt enkelt felaktiga. De två ytterligheterna är motsatser, riktigt och felaktigt är motsatser.

Vi befinner oss under en kombinerad attack både utifrån och inifrån partiet. Högern säger: Hur kommer det sig att Ch'in Shih Huang störtades? Därför att han byggde den stora muren. Nu när vi har byggt T'ien An Men² ska vi bryta samman. Detta är vad högern säger. Jag har inte helt avslutat läsningen av kritiken inifrån partiet. Den uttrycktes i sin mest koncentrerade form av partiskolan i Kiangsi, men den finns överallt. Alla högers tal har publicerats, och partiskolan i Kiangsi är dess representant inom partiet. En del av dem är höger och vacklande element. De ser inte hela bilden. Men om vi bearbetar dem lite kommer de över. En del av dem har problem i det förflutna och har blivit kritiserade. Dessutom tror de att vi befinner oss i en enda röra. Ett exempel på detta är materialet från Kwang-tungs militärregion. Dessa saker har alla uttryckts vid sidan av konferensen. Det är synd att samlingshallen i Lushan är så liten, vi kan inte inbjuda dem alla: partiskolan i Kiangsi, Lo Lung-chi, Ch'en Ming-shu etc.³ Ansvaret för detta ligger på folket i Kiangsi. Denna byggnad är för liten!

När de än pratar säger de att vi befinner oss i en enda röra. Detta är bra. Ju mer de säger att vi befinner oss i en enda röra, ju bättre, och ju mer bör vi lyssna. Under korrigeringsrörelsen uppfann vi frasen ”härda ditt skinn och stå ut”. Men hur länge måste vi stå ut? En månad, tre månader, sex månader, ett år, tre år, fem år, åtta år, tio år? En del kamrater talar om ”utdraget krig”. Jag håller helt med dem. Dessa kamrater utgör majoriteten.

Mina herrar, ni har alla öron, så lyssna. De säger alla att vi befinner oss i en enda röra. Även om det är svårt att lyssna på detta, måste vi lyssna på det och välkomna det. Så fort man tänker på detta sätt upphör det att vara otrevligt för örat. Varför bör vi låta de andra prata? Orsa-

¹ Wu Chih-hui (1864–1954), var en ledande figur i den anarkistiska rörelsen i början på århundradet, och kanske den mest berömda kinesiske excentrikern i modern tid. Sun Fo (också känd som Sun K'o) var Sun Yat-sens son, en obetydlig politiker.

² Mao refererar här uppenbarligen till ”Folkets Stora Hall” och andra stora byggnader som uppfördes under det Stora Språnget Framåt. De flankerar torget framför T'ien An Men (Den himmelska fridens port). Han menar uppenbarligen inte själva porten som uppfördes under Ming-tiden och byggdes om till sin nuvarande form 1651.

³ Lo Lung-chi (1896–1965), en politisk vetenskapsman utbildad vid London School of Economics och Columbia University, var en ledande medlem av Kinas Demokratiska Förbund. Han var skogsminister 1956–58, när han avsattes efter att ha fördömts för sin nitiska kritik av partiet under de hundra blommornas kampanj 1957. Ch'en Ming-shu (1890–1965), en ledare för Kuomintang-fraktionen som valde att samarbeta med kommunisterna efter 1949, kritiserades också 1957.

ken är att Kina inte kommer att sjunka ner i dyn, himlen kommer inte att falla ner. Vi har gjort en del bra saker och vår ryggrad är stark. Majoriteten av kamraterna behöver stärka sin ryggrad. Varför är inte alla starka? Därför att det under en tid fanns för lite grönsaker, för lite hårnålar, ingen tvål, en brist på balans i ekonomin och spänningar på marknaden, och alla blev spända. Folk blev spända psykologiskt. Jag såg ingen anledning att vara spänd, men ändå var jag också spänd. Det skulle vara lögn att påstå något annat. Under första delen av natten kan man vara spänd men när man väl tagit sitt sömnmedel släpper spänningen för resten av natten.

Folk säger att vi blivit isolerade från massorna, och ändå stöder massorna oss. Jag tror att det var tillfälligt, bara under två, tre månader före och efter Vårfestivalen. Jag tror att vi och massorna samverkar bra nu. Det finns en del småborgerlig fanatism, men inte så mycket. Jag instämmer i våra kamraters ståndpunkt, det är kommunrörelsen som är problemet. Jag åkte till Suip'ing och diskuterade frågan i detalj i mer än två timmar. Sekreteraren i partikommittén i Cha-ya-shan-kommunen sade mig att under de tre månaderna juli, augusti och september kom i genomsnitt 3 000 människor per dag på besök. Detta gör 30 000 på tio dagar och 300 000 på tre månader. Jag har hört att det har varit lika många besökare i Hsu-shui och Ch'i-li-ying.⁴ De kom överallt ifrån utom från Tibet för att ta en titt. Det var som munken under T'ang-dynastin som gick ut för att söka de heliga skrifterna.⁵ Dessa människor var alla kadrer på läns-, kommun-, och brigadnivå. Det fanns också kadrer på provins- och lokal nivå. De resonerade på följande sätt: "Folket i Honan och Hopei har utifrån sina erfarenheter skapat sanningen, de har krossat Roosevelts 'frihet' från begär." Hur ska vi se på sådan entusiasm för kommunismen? Ska vi kalla den småborgerlig fanatism? Jag tror inte vi kan se på den på det sättet. Det är en fråga om att vilja göra lite mer, det är inget annat än en vilja att göra lite mer lite snabbare. Är denna analys riktig? Under dessa tre månader var det tre gånger 300 000 människor som gick till berget för att bränna rökelse.⁶ Vi får inte hålla kallt vatten på denna sorts breda massrörelse. Vi kan bara använda övertalning och säga till dem: Kamrater, ni har hjärtat på rätta stället. Var inte otåliga när uppgifterna är svåra. Gör saker steg för steg. När du äter kött måste du göra det med en tugga i taget, en tugga kommer inte att göra dig fet. Lin X är fortfarande inte fet, trots att han ätit ett halvt kilo kött per dag i över tio år. Överbefälhavarens⁷ och min egen rymliga figur skaffade vi oss inte över en natt.

Dessa kadrer leder många 100 miljoner människor. Åtminstone trettio procent av dessa är aktivister, trettio procent är passiva element som innefattar godsägare, rika bönder, reaktionärer, utstötta, byråkrater, mellanbönder och en del fattigbönder, och fyrtio procent följer med strömmen. Hur många människor utgör trettio procent? 150 miljoner människor. De är intresserade av att driva kommuner, kommunala kantiner, stora kooperativa företag. De är mycket aktiva, mycket ivriga att driva på dessa saker. Tycker ni att detta är småborgerlig fanatism? De är inte småborgare, de är fattigbönder, lägre mellanbönder, proletärer och halvproletärer. De som följer med ström men är också beredda att ta itu med dessa saker. Det

⁴ Cha-ya-shan-kommunen (också känd som Wei-hsing eller "Sputnik"-kommunen) i länet Suip'ing i provinsen Honan, var en av de första kommuner som startades som experiment försommaren 1958. Dess utkast till regler och stadgar som antogs den 7 augusti 1958, tjänade som studieunderlag i hela landet efter det beslut som togs vid Centralkommitténs möte i Peitaiho den 29 augusti 1958. (För Peitaiho-resolutionen och Cha-ya-shan-reglerna, se Communist China 1955–1959 (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1962), s. 454–6, 463–70). Ch'i-li-ying-kommunen i länet Hsin-hsiang, Honan, och kommuner i länet Hsu-shui, Hoipei, var också bland de tidigaste modellerna, som startades sommaren 1958.

⁵ dvs. den kinesiska munk som under sexhundralet tog med sig buddhistiska skrifter från Indien. Se nedan not 34 till text 10.

⁶ Mao säger nedan att han själv kände det som han sommaren 1958 "funnit en skatt" i Cha-ya-shan-kommunens regler och stadgar. Han antyder här att besökarna kom till de tre modellkommunerna i samma vördnadsfulla anda som buddhisterna bränner ljus på bergen i gryningen.

⁷ Chu Te, som besatte denna post under större delen av tiden från föreningen av Maos och hans egna styrkor 1928 fram till 1954.

är bara trettio procent som inte är det. Trettio procent och fyrtio procent blir sjuttio procent. Vid en viss tidpunkt fanns det alltså 350 miljoner fanatiker. De ville något.

Under de två månaderna före och efter Vårfestivalen blev de sedan missnöjda och förändrades. När kadreerna åkte ut på landsbygden ville ingen längre tala med dem, de fick bara potatisvälling att äta och möttes inte av några leenden. Detta har kallats ”Att låta en kommunistisk vind blåsa”. Vi bör analysera detta. Bland dessa människor finns en del som är påverkade av småborgerlig fanatism. De som ”lät den kommunistiska vinden blåsa” var i första hand kadrer på läns- och speciellt på kommunnivå som med tvångsmetoder hetsade fram produktionsbrigader och arbetslag. Detta är illa. Massorna tyckte inte om det. De blev kraftfullt tillrättavisade och övertygade. Det tog omkring en månad under mars och april för att stilla denna vind. De åtgärder som måste återkallas återkallades och uppgörelserna mellan kommunerna och brigaderna klarades upp.

Denna period på över en månad av uppgörelser och skolning hade sina goda sidor. Mycket snabbt spreds förståelsen av att absolut jämlikhet inte var bra – ”Först utjämna, sedan justera, för det tredje dra in alla fonder”⁸ kommer inte att fungera. Jag har fått höra att majoriteten nu har ändrat sig och att det nu bara är en minoritet som klamrar sig fast vid ”kommunismen” och inte vill släppa den. Var annars skulle man kunna finna en sådan skola, en sådan intensiv träningskurs, som gör det möjligt att skola en befolkning på flera hundra miljoner människor och flera miljoner kadrer?

Sakerna måste lämnas tillbaka. Man kan inte säga att det som är ditt är mitt och sedan bara ta saker och gå sin väg med dem. Sådana regler har inte funnits sedan forntiden. Och under ytterligare 10 000 år kommer fortfarande människor inte att kunna ta saker och sedan gå sin väg med dem. De Röda och Gröna gängen⁹ uppförde sig på detta sätt, stal och rövade mitt på ljusan dagen, exproprierade frukterna av andras arbete utan kompensation och våldförde sig på principen om utbyte av lika värden. Sung Chiangs regering kallades lojalitetens och rättfärdighetens regim. Han rövade från de rika och gav till de fattiga, och han kunde ta vad han ville eftersom han hade rättvisan på sin sida. Vad de tog tillhörde de lokala despoterna och den onda adeln, därför kan man acceptera hans uppförande. Det Sung Chiang tog var en ”födelsedagsgåva”. Hans handlingar liknar våra attacker mot de lokala despoterna. Han tog deras orättfärdigt bekomna egendom.¹⁰ ”Orättfärdigt bekomna tillgångar kan tas ostraffat.” Vad som tvingats av bönderna bör återlämnas till bönderna. Det var länge sedan som vi attackerade de lokala despoterna. När vi gjorde det var det alldeles riktigt att dela upp deras fält och lämna tillbaks dem till folket därför att de också var orättfärdigt bekomna egendom. Om vi ”låter en kommunistisk vind blåsa” och lägger beslag på produktionsbrigadernas och arbetslagens egendom, tar hand om deras feta svin och stora kålhuvuden, då är detta helt fel. Även när vi handskas med imperialistiska länders tillgångar använder vi andra metoder: rekvisition, utverkning och ekonomiska påtryckningar. Hur kan vi då helt enkelt exproprieras det arbetande folkets egendom? Hur lyckades vi besegra denna vind inom en månad? Det bevisar att vårt parti är stort, rättvist och riktigt. Om man inte tror på detta har jag historiskt material som bevisar det. Under mars, april och maj skolades flera miljoner kadrer och flera

⁸ Ett slagord bland bönderna sommaren 1958, som återspeglade deras syn på kommunismen som en uppdelning av rikedomar snarare än kollektiv organisering för produktionen.

⁹ Undre världen i Shanghai under tjugotalet dominerades av gäng, som vuxit fram ur hemliga sällskap med namn som dessa.

¹⁰ Sung Chiang var ledare för de laglösa hjältarna i romanen *Vattenbrädden*, översatt av Pearl Buck under titeln *All Men are Brothers* (New York, John Day, 1968). Händelsen med födelsedagsgåvan inträffar i kap. 14–16; denna episod är översatt i Cyril Birch (Ed.) *Anthology of Chinese Literature* (Penguin 1967), s. 448–84. För en likartad jämförelse mellan kommunistpartiets ideal och de traditionella försvararna av de egendomslösa, se Maos appell 1936 till det hemliga sällskap som kallades Ko Lao Hui: *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 260–61.

hundra miljoner bönder. De fick situationen förklarad för sig och tänkte ut resten själva. Det var huvudsakligen kadrerna som inte förstod att denna sorts välstånd (inte) var orättfärdigt bekommen.¹¹ De kunde inte skilja de båda sorterna åt. De hade inte studerat den politiska ekonomin ordentligt. De hade inte förstått värdelagen klart, inte heller utbytet av lika värden och ersättning efter arbetsprestation. Efter ett par månader var de övertygade och slutade med sina sammanblandningar.

Det kanske inte finns någon som förstår allt detta fullständigt. Det finns några som förstått en del av det, kanske sjuttio eller åttio procent. Om de inte förstått läroböckerna, låt dem studera dessa lite till. Om de ledande kadrerna i kommunerna inte förstår någon politisk ekonomi så går det inte an. Om folk inte kan läsa, kan man förklara det för dem och de kommer då att förstå en del. De behöver inte läsa böcker, de kan skolas med hjälp av fakta. Kejsaren Wu-ti av Liang hade en premiärminister som inte kunde läsa ett ord, Ch'en Fa-chih. När han var tvungen att skriva dikter, läste han upp dem och fick andra att skriva ner dem. Han sade: "Ni lärda är inte lika duktiga som jag, som lär mig genom att bara höra." Naturligtvis är jag inte emot kampanjen för att bli av med analfabetismen. Gamle Klo¹² sade att alla borde gå på universitet. Jag håller med honom. Men detta skulle förlänga skoltiden till femton år.

Under Södra och Norra dynastierna fanns det en general kallad Ts'ao [Dvs. Ts'ao Ching-tung under den Södra Liang-dynatin¹³].

Som skrev denna dikt efter ett slag:

När jag gick ut i kriget,
var mina barn sorgsna.
När jag återvände
hälsades jag med horn och trummor.
Jag frågade någon som gick förbi:
"Känner ni Hou Ch'u-ping?"

Vi har också *Sången om Ch'i-lo* av Hu-lü-chin under den Norra dynastin:

Vid Chi-lo-floden, nedanför Yin-bergen,
är himlen som en stor baldakin
som spänner över slätterna.
Himlen är blå och vildmarken väldig.
När vinden blåser
böjer sig gräset och man ser kor och får.
Ingen av dessa poeter kunde läsa ett ord.

Om en analfabet kan bli premiärminister, varför kan då inte våra kommunkadrer och bönder lyssna till lite politisk ekonomi? Jag tror att de kan lära sig den. Om den förklaras för dem kan de lära sig lite politisk ekonomi även om de inte kan läsa. Förklara den för dem och de kommer att förstå. I själva verket kan de förstå saker bättre än de intellektuella. Själva har jag inte läst läroböckerna, och jag har ingen rätt att diskutera dem förrän jag gjort detta. Vi bör pressa fram lite tid, – hela partiet bör genomföra en studiekampanj.

Gud vet hur många inspektioner de företagit. Efter förra årets Chengchow-konferens har de gått in för dem i stor skala. En rapport måste författas även när ett möte på sjätte nivån påverkade ett möte på femte nivån. Folk från Peking talade och talade men gjorde inget intryck på

¹¹ Den kinesiska texten säger här "att denna sorts välstånd var orättfärdigt bekommen". Detta måste vara ett feltryck, eftersom Mao kritiserar vänsteristiska misstag att konfiskera saker som inte borde konfiskerats, och gör kadrerna ansvariga för dessa utsvävningar.

¹² K'o Ch'ing-shih (1902-65), medlem av Politbyrån, var då borgmästare i Shanghai och ledare för Shanghais partiorganisation, liksom förste sekreterare i Östra byrån.

¹³ Ts'ao (457–508), som ursprungligen utmärkte sig som jägare, hjälpte till att etablera Uang-dynastin 502. I dikten identifierar han sig med Hou Ch'ü-ping, en av Han Wu Tis generaler som utmärkte sig mot hunnerna.

dem. Vi skrev många rapporter, men ni fick inte tillfälle att se dem. Jag skulle vilja ge kamraterna ett råd: eftersom folk har munnar, låt dem tala. Ni måste lyssna till andra människors synpunkter. Jag tror att det på denna konferens finns en del problem som inte kan lösas och en del människor som inte kommer att ge upp sina ståndpunkter. De kommer bara att förhålla tiden – ett år, två år, tre år, fem år. Det duger inte att inte kunna lyssna till främmande idéer. Man bör skaffa sig vanan att lyssna. Vi måste härda vårt skinn och lyssna. I värsta fall kommer de att förbanna era förfäder i tre generationer. Jag vet att det inte är lätt. När jag var pojke och när jag gick i mellanskolan, brukade jag bli väldigt upprörd när jag fick höra otrevliga saker (om mig själv). Om folk inte attackerar mig, attackerar jag inte dem. Om folk attackerar mig, kommer jag säkert att attackera dem. De attackerar mig först och jag attackerar dem efter detta. Denna princip har jag aldrig övergivit ända fram till idag. Nu har jag lärt mig att lyssna, att härda mitt skinn och lyssna i en eller två veckor och sedan slå tillbaka. Jag råder kamraterna att lyssna. Om ni instämmer eller ej är er sak. Om ni inte instämmer och jag har fel, då kommer jag att begå självkritik.

För det andra råder jag en del andra kamrater att inte vackla vid denna kritiska tidpunkt. Jag har lagt märke till att en del kamrater vacklar. De säger också att det Stora Språnget Framåt, Generallinjen och folkkommunerna är riktiga. Men när de talar måste vi lägga märke till på vems sida de står vad gäller deras ideologiska tendens, och varåt deras ord pekar. Denna grupp befinner sig i den andra kategorin, de som står på en riktig grund men har delvis fel och är lite instabila. En del människor kommer att vackla i kristider och visa brist på beslutsamhet under historiens stora stormar. Det har funnits fyra linjer under vår historia: Li Li-san-linjen, Wang Ming-linjen, Kao-Jao-linjen och nu Generallinjen.¹⁴ Dessa människor är inte stabila: de dansar Yang-ko-dansen¹⁵ (Kuomintang sade att vi var Yang-ko-dynastin). De är väldigt måna om att förbättra situationen för sitt land. Det är bra. Vilken klassbakgrund har detta? Är den borgerlig eller småborgerlig? Jag ska inte diskutera detta nu – jag talade om detta vid Nanning-konferensen, Chengtu-konferensen och partikongressen. När det gäller de människor som vacklade åren 1956–57, satte vi inte långa hattar¹⁶ på dem, vi betraktade det som en fråga om ideologisk metod. Om vi talar om småbourgeoisins fanatism så är motsatsen till detta – denna periods anti-äventyrlighet – bourgeoisins sorgliga och sjuka flathet och pessimism. Vi kommer inte att sätta långa hattar på dessa kamrater. De skiljer sig från högern i det att de är engagerade i uppbygget av socialismen. Det är bara det att de saknar erfarenhet. Så fort vinden börjar blåsa och gräset vaja blir de ostadiga på sina pinnar och vänder sig mot äventyrligheter. Och ändå har de som den gången var mot äventyrlighet denna gång stått fast. Ett exempel är kamrat En-Lai. Han är mycket energisk. Efter denna läxa tror jag att också kamrat Ch-en Ylin kommer att stå fast. Det är lite underligt att de människor som då kritiserade En-lai denna gång befinner sig i samma sits som han då. De är inte längre äventyrliga, de ger snarare intrycket av att vara mot äventyrligheter. De säger t.ex.: ”När vi gör en förlust, gör vi

¹⁴ Som vi redan påpekat (se ovan not 2, text 4a) så var den officiella synen på linjerna under trettioåret fastslagen i ”Resolution on Certain Questions in the History of Our Party” antagen den 20 april 1945, i *Selected Works* Vol. III, s. 177-255 [resolutionen utgjorde appendix i 1:a utgåvan av *Selected Works* (1965) och finns ej med i den svenska översättningen av *Valda verk*, som baseras på 1967 års utgåva – *Red*]. Li Li-san-linjen från 1930 och den ”Vänsteropportunistiska linjen” som förespråkades av Wang Ming och de andra representanterna för den ”Hemkomna student-fraktionen” åren 1931–35 diskuteras båda där och i de många västerländska redogörelserna från denna period. Kao-Jao-linjen diskuteras i Maos tal den 10 mars 1958 (Text 4a och noterna 8 och 10 till denna text). Sammanställningen av dessa tre avvikelserlinjer med Generallinjen för att bygga socialismen, ”mera, snabbare, bättre och mer ekonomiskt”, framförd av Mao 1956 och med vilken han fortsatte att identifiera sig, är något underligt.

¹⁵ Folkliga sånger och danser, anpassade till att bära fram ett politiskt budskap, som fick en omfattande spridning i basområdet i Yenan med början år 1942.

¹⁶ Vanan att låta folk paradera i höga hattar för att förödmjuka dem, har en lång historia i Kina. Dess moderna manifestationer sträcker sig från Hunan-böndernas aktiviteter som Mao rapporterade om 1927 till Kulturrevolutionen.

samtidigt en vinst.” Det faktum att de sätter ordet ”vinst” i andra hand är ett resultat av noggranna överväganden. När det t.ex. gäller att sätta på långa hattar så är detta bourgeoisins vacklan och när det gäller att vara ett steg efter så är det småbourgeoisins vacklan. Högerns natur är att ständigt påverkas av bourgeoisin. Under trycket från imperialisterna och bourgeoisin har de rört sig åt höger.

Det finns omkring 700 000 produktionsbrigader. Om var och en av dessa brigader begår ett misstag och man vill publicera alla 700 000 misstagen inom ett år, hur ska man då bära sig åt? En del artiklar är dessutom långa och en del korta – det skulle ta minst ett år att publicera dem alla. Vad skulle resultatet bli? Vår stat skulle bryta samman och även om inte imperialisterna skulle komma skulle folket resa sig och störta oss. Om den tidning man publicerar trycker dåliga nyheter varje dag kommer folk att tappa lusten att arbeta. Det skulle inte ta så lång tid som ett år, vi skulle försvinna inom en vecka. Att trycka 700 000 artiklar om dåliga saker är inte proletärt. Det liknar mer ett borgerligt land eller parti, som Chang Po-chuns politiska planeringsdepartement.¹⁷ Naturligtvis är ingen här närvarande för detta. Jag överdriver. Men om vi gör tio saker och nio är dåliga och alla publiceras i pressen kommer vi säkert att försvinna och vi förtjänar att försvinna. I så fall kommer jag att gå ut på landsbygden för att leda bönderna för att störta regeringen. Om de bland er som finns i Befrielsearmén inte följer mig kommer jag att söka en Röd armé och organisera en annan Befrielsearmé. Men jag tror att Befrielsearmén kommer att följa mig.

Jag skulle vilja råda en del kamrater att uppmärksamma tendensen i det de säger. Innehållet i era tal kan ha en riktig grund medan delar av det inte är passande.

Om man vill att andra ska stå fast måste man först själv stå fast. Om man vill att andra inte ska vackla så får man inte vackla själv, det är en annan lärdom. Som jag ser det är inte dessa kamrater högerelement utan den gyllene medelvägens män. De är inte vänster (dvs. vänster utan citationstecken). Jag talar om tendenser eftersom det finns en del som råkat ut för bekymmer. De har blivit tillplattade och de är nervösa. De kunde inte stå fast, de darrade i mitten på vägen. Frågan är om de tenderar mer åt höger eller vänster om mitten. Vi måste analysera detta. De har gått samma väg som de kamrater som begick misstag under andra halvåret 1956 och första halvåret 1957. De är inte höger, men de befinner sig på gränsen till att bli höger. De befinner sig fortfarande trettio kilometer från högern. Högern välkomnade mycket den tendens de kunde se, och det skulle ju vara överraskande om det inte gjorde detta. Dessa kamraters taktik är ganska farlig. Om ni inte tror mig, vänta och se vad som händer. Jag säger detta inför en stor församling. En del av vad jag säger kanske sårar några. Men om jag förblev tyst nu skulle detta inte vara till dessa kamraters bästa.

Till de frågor jag rest kan man lägga ytterligare en: frågan om enheten. Men jag kommer att skriva en särskild artikel om detta: ”Höj enhetens fana, folkets, nationens och partiets enhet.” Jag säger inte om detta är bra eller dåligt för dessa kamrater. Även om det är skadligt måste jag ändå tala om det. Vårt parti är ett marxistiskt politiskt parti. De som befinner sig på ena sidan måste lyssna, likaväl som de som befinner sig på den andra. Båda sidor bör lyssna. Sade jag inte att jag ville tala? Man bör inte bara tala utan också lyssna till andra. Jag har inte haft bråttom att tala, jag har härdat mitt skinn för att stå ut. Varför fortsätter jag inte med detta? Jag har gjort det i tjugo dagar och det är snart tid för konferensen att ajourneras. Vi kan lika gärna fortsätta till slutet av månaden. Marshall kom till Lushan åtta gånger.¹⁸ Chou En-lai kom tre gånger. Varför skulle inte vi komma en gång? Vi har all rätt att göra det.

¹⁷ Chang Po-chun, kommunikationsminister och ledare för Kinas Demokratiska Förbund, kritiserade KKP häftigt våren 1957, men dementerade detta i juli. Hans fall är parallellt till fallet med redaktören för hans partis tidning, Ch'u An-p'ing (se not 72 till text 4). Han avsattes som minister i början av år 1958.

¹⁸ General George C. Marshall organiserade ett antal möten i Lu-shan som amerikansk medlare i Kina 1946–47.

Nu om problemet kantineerna. Kantineerna är en bra företeelse och bör inte kritiseras alltför hårt. Jag är för deras aktiva och framgångsrika utveckling på basis av frivilligt medlemskap. Spannmål bör gå till individuella hushåll och alla besparingar bör behållas av individerna. Om en tredjedel av kantineerna i hela landet kan bibehållas är jag fullständigt nöjd. Så fort jag sagt detta blev Wu Chih-p'u¹⁹ spänd. Var inte rädd. I provinsen Honan driver man fortfarande nittio procent av alla kantineer. Vi bör fortsätta och se hur det går och inte överge dem. Jag talar i nationell skala. Finns det inte fyra stadier i dansen? ”Stå på ena sidan; prova ut den; dansa så hårt du kan; gör det eller dö.” Finns det verkligen ett sådant ordspråk? Jag är en rå sälle, inte alls kultiverad. Om en tredjedel av bönderna, 150 miljoner, står fast är det underbart. Min nästa förhoppning är att hälften av dem gör det, dvs. 250 miljoner. Om vi kan skaffa oss erfarenheter från exempel som Honan, Szechwan, Hunan, Yunnan, Shanghai, kan vi klara detta och en del av de övergivna kantineerna kan reformeras. Vi uppfann dem inte, de skapades av massorna. Vi hade kantineer i provinsen Hopei 1956 innan kommunerna etablerades. 1958 öppnades de mycket snabbt.

Tseng Hsi-sheng²⁰ sade att kantineer frigör arbetskraft. Jag tror att det finns ytterligare en fördel nämligen att de sparar råmaterial. Utan den senare fördelen kommer de inte att kunna bibehållas. Kan vi göra det? Vi kan. Jag föreslår att Honan-kamraterna mekaniserar en del, som att dra in rinnande vatten så att det inte behöver bäras. På detta sätt kan både arbetskraft och råmaterial sparas. Det är bra att hälften av dem har övergivits. Överbefälhavare, jag sympatiserar med ditt sätt att framföra saken, men jag har också en del skilda ståndpunkter. Vi ska inte sluta överge dem helt och hållet men vi ska inte heller överge för många. Jag är den gyllene medelvägens man. Honan, Szechwan och Hupei är vänster. Men en högerflank har framträtt. Den Kinesiska vetenskapsakademins undersökningskommitté Ch'angli säger att kantineerna inte har några som helst förtjänster, attackerar dem på en punkt och nämner inte de övriga. De imiterar Teng T'u-tzu "Ode om sexuallivets kärlek". Teng T'u-tzu attackerade Sung Yu på tre punkter: han var vacker, sexgalen och vältalig.²¹ Dessutom tyckte han inte om sin egen hustru och var mycket farlig. Sung Yu svarade: "Mitt utseende har jag mina föräldrar att tacka för, min vältalighet är mina lärares förtjänst, och det är inte sant att jag är sexgalen. Ingen annan plats har så vackra kvinnor som staten Ch'u. Bland Ch'us alla vackra kvinnor kan man finna de vackraste i mitt eget distrikt. Och den vackraste kvinnan i mitt distrikt är min östra grannes dotter. Om man ökade hennes längd med en tum skulle hon vara för lång och om man minskade den med en tum skulle hon vara för kort" ... Teng Tu-tzu var tai-fu vilket är likvärdig med en chef för ett ministerium idag. Hans "ministerium" var stort, som ministeriet för metallurgi, ministeriet för kolindustrin eller jordbruksministeriet. Vetenskapsakademins undersökningsgrupp attackerade bara en punkt och bortsåg från de övriga. Den metod de hade i sina attacker var att koncentrera sig på småsaker som skinka, hårnålar etc. Alla har sina fel. Till och med Konfucius begick misstag. Jag har också sett Lenins handskrivna manuskript, som ändrats så mycket att de såg ut som en enda röra. Om vi inte gjort några misstag, varför skulle vi då behöva rätta till dem? Vi kan skaffa oss flera kantineer. Efter att ha experimenterat med dem under ett eller två år tror jag att vi kan göra en verklig satsning på dem.

¹⁹ Wu Chih-p'u (ca 1906–1967) vid denna tid förste sekreterare i Honan-provinsens kommunistparti, som tagit ledningen vad gällde skapandet av kommuner under sommaren 1958. För en bakgrund till Maos anmärkning här, se diskussionen om Honans roll som avantgarde för social förändring, i talet den 20 mars 1958 (text 4b). Han degraderades 1961 för "äventyrspolitik".

²⁰ Tseng Hsi-sheng (ca 1909–80), en studerande vid Whampoa som deltog i den Långa Marschen, valdes in i Centralkommittén 1956. Han var också förste sekreterare i Anhwei-provinsens kommunistparti från 1952 till 1960, och som sådan visade han sig vara en stark förespråkare för det Stora Språnget Framåt. Han försvann från den politiska scenen i början på sextiotalet.

²¹ Teng T'u-tzu, en hög tjänsteman i staten Ch'u, förolämpade på detta sätt Sung Yü, en brorson till den berömda poeten Ch'ü Yüan, som i sin tur anklagade denne (fjärde århundradet f. Kr.).

Kan folkkommunerna bryta samman? Fram till nu har inte en brutit samman. Vi var beredda på att femtio procent skulle göra det, och även om sjuttio procent kollapsade så skulle fortfarande trettio procent finnas kvar. Om de måste bryta samman så låt dem göra det. Om de inte sköts bra kommer de säkert att kollapsa. Kommunistpartiet syftar till att sköta saker och ting bra, att sköta kommunerna bra, att sköta alla företag bra, att sköta jordbruk, industri, handel, samfärdsel, transporter, kultur och utbildning bra.

Mycket har hänt som omöjligt kunde förutses. Har det inte sagts att partiet inte bryr sig om partiets affärer? Nu bryr sig planeringsorganen inte om planering – under en tid hårde inte gjort det. Planeringsorganen omfattar inte bara Planeringskommissionen utan också andra ministerier såväl som lokala regeringar. Man kan förlåta de lokala organen att de för en tid inte brydde sig om den totala ekonomiska balansen. Men Planeringskommissionen och de centrala ministerierna har funnits till i tio år och plötsligt vid Peitaiho beslöt de att inte längre bry sig om detta. De kallade det ett planeringsdirektiv, men det var detsamma som att sluta med planering helt och hållet. Med att sluta med planering helt och hållet menar jag att de övergav de översiktliga balansräkningarna och helt enkelt inte beräknade hur mycket kol, järn och transporter som skulle komma att behövas. Kol och järn kan inte gå själva, det behövs fordon som transporterar det. Jag förutsåg inte detta. Jag och XX och premiärministern brydde oss inte om denna fråga. Man kan säga att vi var okunniga om den. Jag borde inte komma med ursäkter, men jag ska ändå göra det, ty jag är inte chef för Planeringskommissionen. Före augusti förra året var min energi huvudsakligen koncentrerad på revolutionen. Jag är fullständigt oinvigd när det gäller ekonomiskt uppbygge och jag förstår ingenting om industriell planering. I Västra tornet* sade jag: ”Skriv inte om (mitt) kloka ledarskap. Jag kontrollerar inte en enda sak så hur kan man tala om klokhet?” Men kamrater, 1958 och 1959 var huvudansvaret mitt, och ni bör ställa mig till svars. Förr hade andra människor ansvaret – En-lai, XX – men nu är det jag som skall klandras eftersom det fanns en hel massa saker som jag inte ägnade mig åt. Skall den person som uppfann begravningsdockorna berövas ättlingar?²² Skall jag också berövas ättlingar (en son dödades, en blev galen)?²³ Vem var ansvarig för massmältningen av stål? K'o Ch'ing-shih eller jag? Jag säger att det var jag. Jag hade ett samtal med K'o Ch'ing-shih och pratade om sex miljoner ton. Efteråt sökte jag upp olika människor för att tala om detta, XXX sade också att det var möjligt. I juni talade jag om 10 700 000 ton. Sedan gick vi på och förde fram det. Det publicerades i Peitaihokommunikén. XX förde fram en del idéer och trodde att det skulle vara i sin ordning. Med detta rusade vi rakt in i en stor katastrof, och nittio miljoner människor gick ut i strid. Som jag sade, den person som uppfann begravningsdockorna borde varken ha söner eller sonsöner. Små primitiva masugnar byggdes... Jag läste en mängd diskussionsrapporter, och alla sade att det kunde göras. Förutsatt att vi fick grepp om problemet och verkligen arbetade hårt skulle vi kunna höja kvaliteten, reducera kostnaderna, sänka svavelhalten och producera verkligt bra järn. Kommunistpartiet har en metod som vi kallar ”att få grepp om” någonting. Kommunistpartiet och Chiang Kai-shek hade båda två händer. Kommunistpartiets händer är kommunistiska händer. När vi får grepp om saker plockar vi upp dem. Vi måste få grepp om stål och järn såväl som stapelgröda, bomull, olja, hampa, silke, te, socker och grönsaker, dessutom tobak,

* I Chung-nan-hai. Peking.

²² Ett citat från *Mencius* Bok I, del A, kap. 4 (s. 52 i D. C. Laus översättning) som refererar till seden att begrava träfigurer tillsammans med de döda så att dessa kan fungera som tjänare under nästkommande liv. Enligt ett annat avsnitt i klassikerna (*Li Chi*, IV, 19), betraktade Konfucius denna sed som inhuman, eftersom den metaforiskt antydde idén att begrava verkliga levande varelser för samma syfte. I det kinesiska språkbruket har därför uttrycket ”den som först gjorde begravningsdockor” blivit en omskrivning för varje person som gjort en djävulsk uppfinning, eller mer allmänt för någon som drar olycka med sig.

²³ De två som refereras till är Maos söner med sin första hustru, Yang K'ai-hui. Den äldste, Mao An-ying, född 1922, dödades 1950 i Korea. Den yngre, Mao An-ch'in, lämnades till en ”borgerlig” familj efter sin moders avrättning 1930, och blev där så illa behandlad, att han enligt rödgardistiska källor blev mentalt störd.

frukt och kryddor. Det finns tolv²⁴ ämnen inom jordbruket, skogsbruket, boskapsuppfödningen, understödsjordbruket och fisket som måste förstås och uppnå en total balans. Förutsättningarna varierar mellan olika platser. Det kan inte finnas en enda modell för varje län. I Chiukung-shan i Hupei odlade de bambu i bergen. Det skulle vara helt fel om de bara brydde sig om spannmålen och struntade i bambun. Det finns platser där det inte går att få te och socker att växa. Man måste odla allt efter de lokala förutsättningarna. Fick inte Sovjetunionen de muslimska områdena att föda upp svin? Löjligt.

Det finns en artikel om industriell planering som är mycket bra skriven. När det gäller partiet som inte bryr sig om partiets affärer. Planeringskommissionen som inte ser efter planeringen eller upprättar översiktliga balansräkningar, vad har de då gjort? De bekymrade sig inte det minsta om sakernas tillstånd. Premiärministern var bekymrad, men de var inte bekymrade. Om någon inte är bekymrad och inte heller har någon energi eller entusiasm, så gör han ingenting ordentligt. När de kritiserar kamrat Li Fu-ch'un, chef för Planeringskommissionen, säger en del människor: "Hans fötter vill röra på sig, men han tvekar; hans mun vill tala, men han stammar." Men var inte som Li K'uei²⁵, det är inte heller bra att vara överilad. Lenin var full av entusiasm, och det tyckte massorna om. Om folk vill tala men bara stammar, så är det därför att de är bekymrade. Under första hälften av månaden hade folk en mängd bekymmer. Nu har alla dessa bekymmer ventilerats. Om ni har något att säga, säg det, och det kommer att tas med i protokollen. Talade vittnesmål måste skrivas ner. Om ni har saker att säga, så säg dem. Om ni hittar fel hos mig så bör ni rätta mig. Var inte rädd om skorna tränger. Jag sade vid Chengtu-konferensen att man inte ska vara rädd för vaktmästarsysslan. Man ska inte ens vara rädd för avrättning eller uteslutning ur partiet. Om en kommunist och gammal kader har så många hämningar beror det på att han är rädd att säga fel saker och bli tillrättavisad. Det är detta som kallas "Den vise mannen ser efter vad nummer ett gör!" Sjukdomar kommer in genom munnen och problem kommer ut genom munnen. Om jag har ställt till problem idag, så är det två sorters människor som inte kommer att tycka om det: den ena är den lättstöta sorten och den andra vars inriktning blivit ifrågasatt. Om ni inte håller med mig så argumentera mot. Jag håller inte med om idén att det inte går att säga emot Ordföranden. Hursomhelst är det ett faktum att den ene efter den andre har sagt emot mig, även om jag inte namngivits. Mina idéer motsägs både av idéerna från Kiangsi partiskola och från Mellanliggande partiskolan. När jag sade att begravningsdockornas uppfinnare inte borde få några arvingar, refererade jag i första hand till målsättningen att framställa 10 700 000 ton stål, som resulterade i att nittio miljoner människor gick ut i strid och en utgift på – dollar av Folkvalutan. "Vinsten kompenenserade inte för förlusten." Detta var mitt förslag och min resolution. I andra hand refererade jag till folkkommunerna. Jag hävdar inte att jag uppfann folkkommunerna, bara att jag föreslog dem. Peitaiho-resolutionen skrevs enligt mina förslag. Vid den tiden var det som om jag funnit en skatt i Cha-ya-shan (kommunens) regler och stadgar. När jag var i Shantung frågade en reporter mig: "Är folkkommunerna bra?" Jag sade: "De är bra", och han publicerade detta i en tidning. Det fanns ett mått av småborgerlig fanatism också där. I framtiden bör reportrar hålla sig undan.

Jag har begått två brott, det ena att kräva 10 700 000 ton stål och massmältningen av stål. Om ni höll med om detta, bör ni också ta på er en del av skulden. Men eftersom det var jag som uppfann begravningsdockorna kan jag inte lasta av mig skulden, huvudansvaret är mitt. Vad gäller folkkommunerna, så motsatte sig hela världen dem, Sovjetunionen motsatte sig dem. Vi har också Generallinjen. Vare sig den nu har något innehåll eller inte, kan ni ta på er en del av ansvaret för den. Beviset finns att se i dess tillämpning inom industrin och jordbruket. När det

²⁴ Oklart om det står 12 eller 92. Kinesiska siffror är svåra att tyda.

²⁵ En godhjärtad men extremt temperamentsfylld figur i *Vattenbrädden*, vars personlighet beskrivs väl av smeknamnet "Svarte virvelvinden".

gäller de andra stora kanonerna, så bör andra människor också ta på sig en del av ansvaret. Chef T'an²⁶, du har avlossat en hel del stora skott, men siktet var inte så väl inställt, blodet steg dig åt huvudet och du var inte tillräckligt försiktig. Du införde kommunerna alltför snabbt. Man pratade först om dem i Honan, och sedan spred sig berättelserna snabbt i Kiangsu och Chekiang. Om du är vårdslös i ditt tal kan du inte hålla kontrollen över saker och ting. Du måste vara mer försiktig. Din styrka är att du är energisk och villig att ta ansvar – mycket bättre än de som är sorgsna och dystra. Men när du avlossar stora kanonen i viktiga frågor bör du tänka dig för. Jag har också avlossat tre stora skott: folkkommunerna, stålsmältningen och Generallinjen. P'eng Te-huai sade att han var en råbarkad karl utan någon finess. Jag är som Chang Fei, som även om han var råbarkad, dock hade en viss finess.²⁷ Jag sade om folkkommunerna att de var ett system för kollektivt ägande. Jag sade att två femårsperioder var för kort tid för att omvandlingen från kollektivt ägande till hela folkets kommunistiska ägande skulle fullbordas. Kanske kommer det att ta tjugo femårsplaner!

Om man vill tala om brådska så begick också Marx många misstag. Varje dag hoppades han att en europeisk revolution skulle komma, men den kom aldrig. Det var många upp- och nedgångar men den hade fortfarande inte kommit när han dog. Den kom först på Lenins tid. Var inte det ett fall av otålighet? Var inte detta småborgerlig fanatism? (*XX sköt in: "Lenin sade att förhållandena var mogna för världsrevolutionen, men den kom inte."*) Marx bekämpade först Pariskommunen, medan Zinovjev bekämpade Oktoberrevolutionen. Zinovjev dödades senare. Skulle även Marx ha dödats? När Pariskommunen växte fram stödde han den, även om han ansåg att den skulle misslyckas. När han insåg att det var den första proletära diktaturen, trodde han att det skulle vara en bra sak även om den bara varade tre månader. Om vi bedömer den utifrån en ekonomisk utgångspunkt, så var det inte värt besväret. Vi hade också vår Kanton-kommun²⁸, men den Stora Revolutionen misslyckades. Kommer vårt nuvarande arbete också att misslyckas, som under händelserna 1927? Eller kommer det att vara som den 25000 li långa Marschen, när de flesta av våra baser var förlorade och sovjetområdena reducerade till en tiondel av sin forna storlek? Nej, det kommer inte att bli som då. Har vi misslyckats denna gång? Alla de närvarande kamraterna säger att vi gjort vissa vinster, att det inte varit ett fullständigt misslyckande. Är det i huvudsak ett misslyckande? Nej, det är bara ett partiellt misslyckande. Vi har betalt ett högt pris. En massa "kommunistisk vind" har blåst förbi, men folket i hela landet har lärt sig en läxa.

Jag har talat två gånger i Chengchow om frågan om Stalins *Socialismens ekonomiska problem*. Men det var bara två tal. Nu måste vi studera den på djupet, annars kan vi inte utveckla och konsolidera vår sak.²⁹

²⁶ T'an Chen-lin (1902–83), politbyråmedlem, och partiets främste talesman i jordbruksfrågor 1958, hade anslutit sig till den radikala politiken på landsbygden vid tiden för det Stora Språnget Framåt. Han utsågs till vice-premiärminister i Statsrådet i april 1959, och betraktades som talesman för Mao Tse-tung.

²⁷ Peng Te-huai (1898–1974), försvarsminister, som gick till skarp attack mot Stora Språngetpolitiken vid Lushan-mötena. I sitt "Brev med synpunkter", daterat 14 juli, 1959 hade P'eng ursäktat sin fränhet genom att säga att han var en enkel karl som Chang Fei (en av hjältarna i *De tre kungadömenas romans*), men att han endast hade råheten gemensamt med Chang, inte finessen. Maos anmärkning som upprepar detta stycke är uppenbarligen en varning till sina belackare att han både äger ett känsligt sinne för taktik, och den bestämdhet (eller råhet) som omständigheterna kunde komma att kräva.

²⁸ Det misslyckade upproret i Kanton i december 1927, beordrat av Stalin och snabbt nedslaget med stora förluster i människoliv.

²⁹ Självt hade Mao skrivit en del korta kommentarer till Stalins sista verk, såväl som en mycket mer detaljerad analys av den sovjetiska handboken i politisk ekonomi som publicerades efter Stalins död. Se hans (odaterade) anmärkning till Stalins essä från 1952, följd av noter (daterade 1960) till den sovjetiska läroboken i *Wan-sui* (1967), s. 156-66 och 167-247. En annan version av de senare, daterat 1961-62, finns i *Wan-sui* (1969), s. 319-99.

Medan vi talar om ansvar, så har XXX och XXX båda en del ansvar, liksom XXX från Jordbruksministeriet. Men den som har det största ansvaret är jag. Gamle K'o, vilar inte en del ansvar på dig för din uppfinning? (*Gamle K'o sade: "Ja".*) Vilket är lättare än mitt? Ert är frågan om ideologin, mitt de 10 700 000 tonen och de nittio miljonerna människor som gick ut i strid. Det kaos som skapades var inte litet och jag tar på mig ansvaret. Kamrater, ni måste alla analysera ert eget ansvar. Om ni måste skita, skit! Om ni måste fisa, fis! Ni kommer att känna er mycket bättre efteråt.

7 Tal vid Kommitténs för militära frågor utvidgade möte och utrikespolitiska konferensen

11 september, 1959

Kamrater!

Detta har varit ett mycket bra möte. Jag tror att de människor som hyser agg i sina hjärtan kommer att röra sig mot sin egen motsats. De som hyser agg i sina hjärtan mot världsklassen, världens partier, partiets sak, klassens sak och folkets sak kommer att röra sig mot sin egen motsats. Det är samma sak som att säga att de inte kan uppfylla sina målsättningar. När t.ex. någon vill nå ett visst mål, och det visar sig att detta mål till slut inte går att uppnå, så lider han ett moraliskt nederlag och blir isolerad från massorna. Det finns t.ex. ett antal kamrater som enligt min åsikt inte är marxister, och som hittills aldrig varit marxister. Vad är de då? De är medlöpare till marxismen. Om vi ska diskutera denna fråga mer så finns det mycket material. En mängd material har t.ex. Publicerats nyligen – material från det anti-japanska krigets period, från den Långa Marschens period, exempelvis om aktiviteter som tenderade att skapa oenighet. Materialet från perioden av krig mot Japan innehöll sådana saker som ”Frihet, Jämlikhet, Broderskap”, ”den anti-japanska fronten kan inte delas in i vänster, center och höger”, ”det är felaktigt att göra en indelning i vänster, center och höger”, ”det du inte vill att andra ska göra dig ska du inte göra andra”. Där klassförhållanden råder, där det finns ett proletariat och en bourgeoisie, förtryckare och förtryckta, att då föra fram principer som dessa, att säga saker som ”när prinsen begår ett brott är folket delaktigt” – en sådan ståndpunkt kan inte kallas marxistisk. Det kan absolut inte sägas vara en marxistisk ståndpunkt. Det är en anti-marxistisk ståndpunkt som förråder folket, en borgerlig ståndpunkt. De partifientliga ståndpunkter som Kao, Jao, P'eng, Huang¹ senare hade – som teorin om ett ”arméparti” – slet sönder de rätta sambanden inom partiet och hävdade att det fanns ett område här och ett område där. Deras synsätt och deras uppträdande var inte marxistiskt. Denna gång har mycket material kommit fram i ljuset om deras splittringsverksamhet många år före Lushan-konferensen såväl som om deras Lushan-program. Dessutom finns det mycket material om Li Li-san-linjens period. Det mesta av detta har skrivits ner. Det alla dragit fram i ljuset är det jag talade om just nu. Så om vi vill diskutera den ståndpunkt som jag just talat om – att de aldrig varit marxister utan bara medlöpare och att de snarare är borgerliga element och opportunistiska element som infiltrerat vårt parti – om vi ska bevisa denna ståndpunkt och diskutera den färdigt så finns det mycket material. Jag tänker inte göra detta nu eftersom det skulle innebära att skriva artiklar och kan ge en mängd kamrater mycket att göra. Så jag ställer bara frågan. Det är fullständigt förståeligt att borgerliga revolutionärer gått med i kommunistpartiet och att de inte förändrat sin borgerliga världssyn och sina borgerliga ståndpunkter. De kan inte undgå att göra misstag. Vid kritiska tillfällen är det omöjligt för sådan medlöpare att inte begå misstag.

Lushan-konferensen, detta möte och partiorganisationens olika nivåer i hela landet har alla diskuterat resolutionen från åttonde plenats åttonde session och vi har använt oss av denna fråga för att skola de breda massorna och göra det möjligt för dem att höja sin nivå och bli mer medvetna. Detta har fullständigt bevisat att folkets stora majoritet, den stora majoriteten av partiets hela kader, säg nittiofem procent inte håller med dem. Kamraternas reaktion på deras attityd bevisar också att vårt parti är moget.

¹ Huang K'o-ch'eng (1902–86) FBA:s stabschef från oktober 1958 till september 1959, betraktades som P'eng Te-huais huvudbundsförvant och avskedades vid samma tidpunkt. Sambandet mellan ”P'eng-Huang”-(eller ”P'eng-Huang-Chang [Wen-t'ien]-Chou [Hsiao-chou]”)-gruppen och Kao-Jao-gruppen utarbetades vidare vid tiden för Kulturrevolutionen.

Borgerliga element har infiltrerat vårt kommunistiska parti. Bland våra partimedlemmar finns det många borgerliga och småborgerliga element. Dessa bör analyseras och delas in i två grupper. En stor majoritet är bra folk. De kan gå med kommunismen eftersom de är villiga att acceptera marxismen. Minoriteten är förmodligen en, två, tre, fyra eller fem procent – denna storleksordning – kanske en procent, kanske två procent, kanske tre procent, kanske fyra procent, kanske fem procent. Under de gångna veckorna vid konferenserna på provinsnivå, har en hel del höga kadrer avslöjats som högeropportunistiska element och bråkmakare som endast är rädda för en sak, nämligen att världen ska bli befriad från bråk. Närhelst det är bråk så är de lyckliga. Deras princip är: ”Om världen är fridfull, om det är lugnt i alla fyra hörnen och arbetet går bra, då är de missnöjda. Så fort vinden blåser och gräset vajar, så är de nöjda.” Om det t.ex. inte finns tillräckligt med fläsk, inte tillräckligt med grönsaker, inte tillräckligt med tvål, inte tillräckligt med kvinnornas hårnålar, tar de tillfället i akt och säger: ”Ni har skött saker och ting dåligt.” De säger att det är er sak och inte deras. När organisationer håller möten och när fram till beslut yttrar de inte ett ord. Exempelvis inte ett ljud vid Peitaiho-konferensen, inte ett ljud vid Chengchow-konferensen, inte ett ljud vid Wuch'ang-konferensen. Vid Shanghai-konferensen mumlade de något men vi kunde inte höra vad. När sedan saker och ting inträffade (när de trodde att saker och ting hade inträffat), då som ni kan se, var det bara grönsaker, fläsk, spannmål i en del områden, tvål och till och med paraplyer. Det rådde t.ex. brist på paraplyer i Chekiang och de kallade detta ”dålig anpassning av proportioner”, ”småborgerlig fanatism”, etc. Det kommer att bli mycket svårt för denna lilla minoritet att gå med kommunismen, att bli verkliga marxister. När jag säger att det kommer att bli svårt, menar jag inte att det kommer att vara omöjligt. Som Liu Po-ch'eng sade: ”Det är nödvändigt att bli fullständigt pånyttfödd.” De som var krigsherrar var när allt kommer omkring krigsherrar, men hur är det med dem som inte var krigsherrar, som kamrat XXX? Hur kan han räknas till krigsherrarna? Han var en litterär herre, en akademiker. Om man inte är fullständigt pånyttfödd kan man inte träda innanför kommunismens dörr.

Fem gånger har linjen varit felaktig: (Li) Li-san-linjen, den första och andra Wang Ming-linjen,² Kao-Jao-linjen och nu P'eng-Huang-Chang-Chou-linjen. En del människor har begått misstag fem gånger, en del har inte begått misstag fem gånger. Kamrat XXX t. ex. hade vi inte med oss vid tiden för Li Li-san-linjen. Vad gäller P'eng och Huang så attackerades de vid tiden för Li Li-san-linjen. Detta är ingen tillfällighet. Vad gäller frågan om hur allvarliga de fem felaktiga linjerna varit, så har man vid de båda senaste tillfällena – dvs. under Kao-Jao och P'eng-Huang-linjerna – kläckt planer på att splittra partiet. Detta innebär ett överträdande av partidisciplinen. Ett marxistiskt parti måste ha disciplin. De vet inte att Lenin sagt att proletariats parti måste ha disciplin, järndisciplin. Vilken sorts disciplin har dessa kamrater? Järndisciplin, stål- eller metalledisciplin, trä-, vatten-, eld och jorddisciplin, eller trädisciplin, eller är det mjukostdisciplin? Vattendisciplin betyder ingen disciplin alls. Hur kan vi i så fall tala om Järndisciplin? Att genomföra splittringsverksamhet är att bryta disciplinen, syftet och resultatet nödvändigtvis krossandet av den proletära diktaturen och skapandet av en annan sorts diktatur.

Enhetens fana är synnerligen viktig. Marxisternas enhetsslagord är ”Proletärer i alla länder förena er!” Men inte deras! För dem tycks det vara bättre ju färre de är! De vill ha sin egen klick och syssla med sin egen verksamhet mot de breda massornas vilja. Vid Lushan-konferensen sade jag att de inte nämner slagordet om enhet därför att om detta slagord restes skulle de inte kunna fortsätta sin aktivitet. Detta slagord ligger inte i deras intresse och därför nämner de det inte. Enheten i fråga innefattar även de som begått misstag, de som kommer att

² dvs. de ”Hemkomna studenternas” vänsterlinje som nämnts ovan (text 6, not 14), och Wang Ming-linjen från Yenan-perioden, som avvisades som högeropportunistisk eller kapitulationistisk, inte tillräckligt betonande KKP:s oberoende gentemot Kuomintang.

bli hjälpta att rätta till sina misstag för att kunna ingå i enheten på nytt, förutom de som inte begått misstag. Men dessa människor vill krossa dem. Deras politik är destruktiv, inte en enhetspolitik. Den fana de reser är förstörelsens fana – krossandet av dem som inte har samma åsikter som de själva. De anser sådana människor dåliga. Och ändå är dessa så kallade dåliga människor den stora majoriteten, mer än nittiofem procent.

Om man vill ha enhet måste man ha disciplin, för att hela vår nation ska kunna bygga ett starkt land inom loppet av fem femårsplaner. Den nuvarande uppgiften för folket i hela landet tillsammans med hela partiet är att bygga ett starkt land inom loppet av fem femårsplaner. För detta behövs Järndisciplin, det går inte utan den, så vi måste enas. Jag frågar er, hur kan vi nå detta mål annars? Är det möjligt att bygga ett stort socialistiskt land inom loppet av fem femårsplaner? Förr måste vi göra revolution, nu måste vi genomföra uppbygget. Är detta möjligt eller inte? Utan disciplin är ingenting möjligt. Enhet kräver disciplin. Vad gäller de många dokumenten om P'eng Te-huai i T'ai-hang-bergen,³ ber jag kamraterna vara snälla och jämföra Sun Yat-sens manifest vid Kuomintang's första nationella kongress med de åsikter som P'eng Te-huai gav uttryck för i T'aihang-bergen vid tiden för kriget mot Japan. Den ene var medlem i Kuomintang, den andre medlem i kommunistpartiet. Vad gäller tidpunkten så skrevs det ena 1924, det andra 1938, 39 och 40. Kommunisten hade gått tillbaka jämfört med Kuomintang-medlemmen. Namnet på Kuomintangmedlemmen var Sun Yat-sen och han ville gå framåt. Sun Yat-sen tog intryck av kommunistpartiet. Varför skrev han det stycket? Jag hittade nyligen texten och tittade igenom den. Sun Yat-sens manifest vid Kuomintang's första nationella kongress innehöll idén om klassanalys. Hur kunde han ha kommunisternas järndisciplin? Hur kunde han se behovet av den proletära disciplinen? Utan att tala kommunisternas språk, utan gemensamma ståndpunkter och en gemensam syn kan inte disciplin skapas. Jag säger inte att P'eng Te-huai är Sun Yat-sens like. Vad gäller Chang Wen-t'ien⁴ så är inte heller han Sun Yat-sens like. Sun Yat-sen var en revolutionär vid den tiden – dessa kamrater strävade bakåt. De ville förstöra den organisation som redan byggts upp. De slagord som de förde fram tjänade fiendens sak och skadade klassen och folket. Det fanns fler åsikter av denna typ, t. ex. ...

Det är absolut förbjudet att gå bakom ryggen på vårt fosterland för att konspirera med ett främmande land. Kamrater har hållit möten för att kritisera denna sak därför att de alla tillhör organisationer inom kommunistpartiet, de är alla marxister. Vi kan inte tillåta att en grupp saboterar en annan. Vi kan inte tillåta medlemmar i Kinas Kommunistiska Parti att sabotera andra länders partiorganisationer och att provocera en grupp att bekämpa en annan grupp. Samtidigt kan vi inte tillåta att människor deltar i främmande provokationer bakom ryggen på Centrum.

Nu tänker jag tillrättavisa en del kamrater som begått misstag. Förbered er på att lyssna på en del dåligt förberedda anmärkningar. Jag har förut tillrättaviserat andra, t.ex. kamrat Lo Ping-hui, som begick misstag under den perioden.⁵ Han blev mycket arg, och efteråt förmanade jag honom vidare och sade:

”Bli inte arg. Du har begått misstag så låt folk prata – låt dom prata tills dom inte har något mer att säga. Orsaken till att dom inte kommer att ha något mer att säga är att du kommer att

³ För Maos kritik av P'engs linje under 40-talet, se hans ”Letter Criticizing Peng Te-huai's Talk on Democratic Education”, 6 juni 1943, i *Chinese Law and Government*, Vol I, No 4, Winter 1968-69, s. 7-9.

⁴ Chang Wen-t'ien (1900–76), pseudonym Lo Fu, medlem av ”Hemkomna studentfraktionen”, efterträdde Ch'in Pang-hsien (Po Ku) som generalsekreterare vid Tsunyi-konferensen i januari 1935. Han var kinesisk ambassadör i Moskva från 1951 till 1955, och därefter vice utrikesminister till sitt fall i september 1959.

⁵ Lo Ping-hui (1897-1946) var en betydelsefull militär ledare från den tid han gick med i KKP 1929 till sin död. Det är inte känt hur han blev utsatt för Maos kritik, men det kan ha varit i samband med hans deltagande i den nya fjärde arméns incident i januari 1941, vid vilken han förde befäl över en avdelning.

ha rättat till dina fel. Om man har en vänlig attityd mot folk, och om man visar upp en självkritisk inställning gentemot sina egna fel, varför skulle då andra fortsätta att prata? De kommer inte att prata mera.” Ni kamrater som begått misstag nu, jag ber er lyssna på några dåligt förberedda anmärkningar. Så fort era misstag nämns ska ni inte bli skrämde från vettet, som om folk skulle fortsätta att prata om er till tidens ände. Jag kan inte hålla på så länge. Det beror på hur ni korrigerar era fel. Om ni gör det snabbt, kommer folk att sluta prata om er inom loppet av ett par månader. Om ni korrigerar dem mer långsamt så kommer de att sluta prata om er inom ett par år. Huvudsaken är att misstagen rättas till, vare sig det sker snabbt eller långsamt. Man måste vara allvarlig mot människor och inte föreställa sig. Man måste vara ärlig och tala ärligt. Jag vädjar till er kamrater som begått misstag att ni ska ställa er på den överväldigande majoritetens sida, ni måste samarbeta med den överväldigande majoriteten, ni får inte bara samarbeta med den minoritet som delar er smak. Om ni bara kunde genomföra dessa två saker. För det första måste ni kunna lyssna på synpunkter, ni måste förbereda er för att lyssna, ni måste härda ert skinn. När ni talade lyssnade jag och höll med om att det ni sade var riktigt! Jag begick verkligen detta misstag! Den här karlen Ah Q hade en del brister som fick sitt uttryck i att hans huvud inte var alltför vackert, ty det var täckt med ringmask. Eftersom han inte kunde med att prata om det, så insisterade andra på att prata om det och så fort de gjorde detta blev han rasande. Exempelvis när hans ringmaskärr blev klarröda ville han inte ens prata om det, och om andra pratade om klara färger blev han rasande. Författaren beskriver en naiv bonde som ännu inte vaknat till medvetenhet. Ah Q är en bra människa, han organiserade definitivt ingen fraktion, men han var en omedveten man som inte kunde med att prata om sina brister. Han tog inte initiativet, och eftersom han inte tog initiativet ville andra prata om det, och så fort de pratade om det blev han rasande och så fort han blev rasande råkade han i slagsmål och när han råkade i slagsmål vann han aldrig och sedan sade han att det var som en fader som blev slagen av sin son. Folk kunde säga till honom: ”Ah Q! Om du inte vill att jag ska slå dig, tala då om en fader som slår sin son och sedan ska jag inte slå dig”. ”Visst!” (kunde han säga). ”Det är som en fader som slår sin son.” Men så fort personen som slagit honom gått sin väg, kunde han säga att det var en son som slog sin fader, och han kunde på nytt känna sig nöjd med sig själv.

Kamrater som begått misstag måste vara beredda att lyssna till en del synpunkter, de måste vara beredda att lyssna en hel del. De måste vara ärliga och allvarliga mot människor och inte ljuga. En annan sak är att de måste stå på majoritetens sida. Allt de behöver göra är att observera dessa få punkter och då tror jag att de definitivt kan bättra sig. Annars kommer de inte att kunna bättra sig. Om de inte är beredda att lyssna till synpunkter, om de inte är allvarliga mot människor, om de ljuger och om de dessutom inte står på majoritetens sida, då kommer det att bli mycket svårt. ”Den som sparar på vishet och hederlighet kan undvika att begå misstag.” I verkligheten är inte heller detta ordspråk riktigt tillämpligt, ty även de visa begick misstag. ”Den överlägsne mannens fel är som sol- och månförmörkelser. Han har sina fel och alla kan se dem, han förändras åter, och alla ser upp till honom.”⁶ Vi är inte Konfucius, men vi inser att även Konfucius begick misstag så vi måste dra slutsatsen att alla män utan undantag begår en del misstag, fler eller färre, större eller mindre. Det spelar ingen roll om vi begår misstag, vi får inte låta misstagen bli en börda för oss, vi får inte se dem som något utöver det vanliga utan istället gå framåt och rätta till dem. ”Den överlägsne mannens fel är som sol- och månförmörkelser.” Det är som den himmelska hunden som äter solen och månen⁷ – han begår ett misstag och alla kan se det. När han rättar till sitt misstag, ”ser alla upp till honom”.

Vi måste lära oss en del saker, vi måste studera marxism-leninismen. Jag är mycket för XXXs förslag vad gäller våra uppgifter på studiernas område. Vi måste alla utan undantag studera.

⁶ *Analekterna*, Bok XIX, Kap. 21.

⁷ Enligt den kinesiska mytologin inträffar förmörkelser när den himmelska hunden äter solen eller månen.

Vad ska vi göra om tiden inte räcker till? Om tiden inte räcker till måste vi tränga ihop den. Problemet är att utveckla studievanan. När vi en gång gjort detta kommer vi att kunna fortsätta studera. Jag säger detta först och främst till ledning för de kamrater som begått misstag, men mina ord riktar sig också mot resten av kamraterna inklusive mig själv. Det finns många saker som jag inte studerat. Jag är en person med många brister, jag är på intet sätt perfekt. Väldigt ofta kommer det tillfällen då jag inte tycker om mig själv. Jag behärskar inte den marxistiska lärdomens alla områden. Jag kan exempelvis inte heller utländska språk bra. Jag har helt nyligen börjat studera ekonomiska verk. Men kamrater, jag studerar beslutsamt och jag kommer att fortsätta att studera tills jag dör, och när jag dör kommer det att vara slutet på det hela. Sammanfattningsvis så kommer jag att studera varje dag så länge jag lever. Låt oss alla skapa ett klimat för studier. Jag tror att jag kan lära mig en del också. När tiden kommer för mig att träffa Marx kommer jag annars att hamna i en pinsam knipa. Om han ställer ett par frågor till mig som jag inte kan besvara, vad ska jag då göra? Han är säkert mycket intresserad av alla aspekter av den kinesiska revolutionen. Jag är inte speciellt bra vare sig på naturvetenskap eller ingenjörskonst.

Det finns så många saker att studera nu, hur ska vi ta itu med det hela? Fortsätt bara på samma väg, lär en del, lägg det på minnet och träng lite djupare ner. Jag säger att om man verkligen är beslut sam kan man lära sig mycket, oavsett om man är gammal eller ung. Jag ska ge ett exempel. Jag lärde mig simma ordentligt först 1954, tidigare hade jag inte behärskat detta. 1954 fanns det en inomhusbassäng i Tsinghua-universitetet. Jag gick dit varje kväll med min väska, bytte kläder och under tre månader studerade jag oavbrutet vattnets natur. Vattnet dränker inte människor! Vattnet är rädd för människor, människor är inte rädda för vattnet. Naturligtvis finns det undantag, men det bör vara möjligt att simma i alla sorters vatten. Detta är en huvudförutsättning. Så består t.ex. Yangtse vid Wuhan av vatten, och därmed är det möjligt att simma i Yangtse vid Wuhan. Så jag avvisade de kamrater som var emot min simtur i Yangtse. Jag sade: ”Ni har inte studerat formell logik.” Om det är vatten kan man simma i det, utom under vissa speciella omständigheter, t.ex. om vattnet bara är tumsdjupt kan man inte simma i det, om det är stelfruset kan man inte simma i det, man kan inte simma på platser där det finns hajar och inte där det finns virvelströmmar som i de tre klyftorna i Yangtse. Bortsett från sådana speciella omständigheter bör det vara möjligt att simma överallt där det finns vatten. Det är huvudförutsättningen, som härletts ur praktiken. Så består t. ex. Yangtse vid Wuhan av vatten och slutsatsen av detta är således att det är möjligt att simma i Yangtse vid Wuhan. Milo- och Pärlfloden består av vatten och man kan simma i dem. Man kan simma i Peitai-ho(sjön), det är vatten eller hur? Varhelst det finns vatten bör det vara möjligt att simma. Detta är huvudförutsättningen, bortsett från det faktum att man inte kan simma i tumsdjupt vatten och att man inte kan simma i vatten som är hundragradigt eller i vatten som är så kallt att det är fruset eller där det finns hajar eller virvelströmmar – bortsett från dessa omständigheter kan allt vatten simmas i, det är ett faktum. Tror ni på detta? Om ni är beslutsamma, om ni bara har viljan, är jag övertygad att allting går att genomföra framgångsrikt. Jag manar er kamrater att studera.

Nyligen har vi sett den stora ceremonihallen vid T'ien An Men. Det är verkligen någonting. Skulle ni alla vilja ta en titt på den? (*Alla de närvarande ropar högt: ”Ja!”*) Be kamrat Wan Li berätta för er om den. Han heter Wan eller hur? Han bör kunna springa tio tusen *li* per dag.⁸ Det har bara gått tio månader, så många människor sade att de inte trodde (det kunde göras). De sovjetiska experterna som vi frågade sade att de inte trodde det skulle gå. Men i juni detta år sade de sovjetiska experterna att det kunde vara möjligt och i september uttryckte

⁸ Wan Li var stadsbyggnadsminister från maj 1956 till februari 1958, och således ansvarig för projekt som detta. Senare blev han sekreterare i Pekings partikommitté och vice borgmästare i Peking. Hans namn (förmodligen en pseudonym) betyder bokstavligen ”tio tusen *li*”, härav Maos ordlek.

de sin beundran och sade att Kina verkligen hade tagit ett Stort Språng Framåt. 12000 människor, hämtade från hela landet, (representerande) kraften, den tekniska förmågan, den mänskliga förmågan i alla landets provinser, tog inga lediga söndagar, arbetade i tre skift per dag och utan något ackordsbaserat lönesystem. Många bland dem började med att arbeta åtta timmar per dag och slutade med att arbeta tolv timmar utan uppehåll. Ville de ha betalt för de extra fyra timmarna? Nej, det ville de inte. Där fanns också folk som inte ville sluta arbeta innan (ett speciellt) projekt var avslutat, som inte sov på två dygn. De stannade på sin arbetsplats inte i åtta timmar eller tolv timmar utan i fyrtioåtta timmar. Behövde de några materiella sporrar? Ville de ha ett par extra *yüan*? Låt oss säga en *yüan* för varje timme? Nej, det ville de inte, dessa människor ville inte det. De materiella sporrarna förblev just materiella sporrar, inget mer än lönen på 50 *yüan* (per månad), bara det lilla. Men de strävade för en gemensam sak. 12000 tekniker och arbetare fullbordade detta stora arbete inom loppet av tio månader. Detta är inte bara "till var och en efter arbete", utan det innefattar också Lenins stora bidrag kallat "den kommunistiska lördagen", det innefattade arbete som man inte fick kompensation för.

Kamrater, ta en titt ... Vi har också Miyun-reservoaren ... Jag tror att kombinationen av politisk ledning och materiella sporrar, av politiskt arbete och den nödvändiga ersättningen för arbetsprestation, är en bra sak. Vi är alla beslutsamma och har en fast vilja. Det som folk inte trodde kunde fullbordas har i själva verket fullbordats. Jag talar om denna stora mötessal, som många trodde inte skulle kunna fullbordas. Väldigt många människor kastar förolämpningar mot vårt Stora Språng Framåt och folkkommunerna, men dessa kommer inte desto mindre att lyckas, och i själva verket har de redan varit framgångsrika eller kommer att i fortsättningen ge resultat. Exempelvis så kommer vi att göra snabba framsteg inom järn och stål, inom industrin och även inom jordbruket. Det är samma sak med studierna. Om vi bara är beslutsamma så tror jag att våra studier kan gå bra. Vi behöver inte vara rädda att det kommer att vara för mycket att göra, att tiden inte ska räcka till. Det går att passa in! Låt oss utveckla denna vana. Vi måste erövra denna värld, vårt objekt är denna värld. Hur vi ska ta itu med arbetet med solen ska vi inte tala om nu. Vad gäller månen, Merkurius eller Venus och de andra åtta planeterna bortsett från jorden, så ska vi undersöka dem i framtiden och besöka dem om vi kan komma upp dit. Vad gäller vårt arbete, vår kamp, tror jag att den fortfarande kommer att utspela sig på jorden. Om vi ska bygga upp ett starkt land måste vi definitivt vara beslutsamma, som vi varit tvungna för att kunna bygga denna stora mötessal, så många dammar, fabriker, etc. Jag tror att detta definitivt är vägen.

Låt hela partiet och hela folket enas! Proletärer i alla länder, förena er! Vi kan säkert nå vårt mål!

8 Tal vid den utvidgade Centrala Arbetskonferensen

30 januari 1962

Kamrater, jag har ett par punkter att ta upp (*entusiastiska applåder*). Tillsammans är det sex punkter som jag vill tala om. Huvudinnehållet i det jag vill säga rör problemet om demokratisk centralism, men samtidigt vill jag ta upp några andra problem.

1. *Det sätt på vilket denna konferens sköts*

Över 7000 människor är närvarande på denna utvidgade centrala arbetskonferens. Vid konferensens början förberedde kamrat Liu Shao-ch'i och flera andra kamrater ett förslag till resolution. Innan förslaget diskuterats av Politbyrån föreslog jag att istället för att först diskutera det vid ett Politbyråmöte, skulle vi omedelbart distribuera det till de kamrater som deltar i denna konferens, så att alla kunde kommentera det och föra fram idéer. Kamrater, bland er finns människor från olika arbetsområden och platser, olika provins-, distrikts- och länskommittéer, och från partikommittéerna i olika företag. Det finns folk från de olika departementen i Centrum. De flesta av er har mer kontakt med de lägre nivåerna och bör ha en större förståelse för situationen och problemen än vi i Stående kommittén. Politbyrån och Sekretariatet. Eftersom ni dessutom har olika positioner kan ni belysa problemen från olika synvinklar. Det är därför vi inbjöd er att föra fram idéer och delade ut rapport förslaget till er. Resultatet har blivit en livlig diskussion där många idéer har förts fram, och inte alla har varit i linje med Centralkommitténs grundläggande politik. Kamrat Liu Shao-ch'i presiderade senare över en förslagskommitté bestående av tjugoen personer, innefattande ansvariga medlemmar av de olika centrala byråerna. Efter åtta dagars diskussioner har de framställt ett andra förslag till skriftlig rapport. Man bör framhålla att i detta andra förslag har Centrum ställt samman resultatet av över 7 000 människors diskussioner. Utan era idéer kunde inte detta andra förslag ha skrivits. Både i den första och andra delen finns det många ändringar. Detta är ett resultat av era ansträngningar. Jag har hört att ni alla anser att det andra förslaget inte är så dåligt, och ett framsteg i förhållande till det första. Om vi inte använt denna metod utan hållit konferensen på vanligt sätt, skulle vi först ha lyssnat till rapporten och sedan haft en diskussion. Alla skulle ha stött det med handuppräkning och vi skulle inte alls ha lyckats så bra som nu.

Detta är en fråga om hur man ska hålla möten. Först distribueras förslag till rapporter, och de som är närvarande inbjuds att föra fram sina idéer, tilläggsförslag och invändningar. Sedan förbereds en ny rapport. När denna rapport presenteras bör den läsas upp ord för ord, men en del bakomliggande idéer bör förklaras och även ändringarna. På detta sätt kan vi stödja en mer fullständig demokrati, samla visdom från alla håll och jämföra alla de olika åsikterna. Vårt möte kommer också att bli mer livligt. Syftet med denna konferens är att summera erfarenheterna av arbetet under de gångna tolv åren och speciellt erfarenheterna av arbetet under de senaste fyra åren. Det finns många problem, så det bör finnas många idéer att föra fram, och därmed skapas gynnsamma villkor för denna sorts konferens. Är det möjligt att alla konferenser kan fungera enligt denna metod? Nej, det är inte möjligt. För att använda denna metod måste man ha gott om tid. Vi kan ibland använda denna metod vid våra folkkongressers möten. Kamrater från provinskommittéer, distriktskommittéer, länskommittéer, när ni arrangerar konferenser i framtiden kan ni också använda denna metod under gynnsamma omständigheter. Naturligtvis kan ni för det mesta inte använda en massa tid till konferenser, när ni har mycket att göra. Men när omständigheterna tillåter det, varför inte försöka?

Vad är detta för slags metod? Det är en demokratisk centralistisk metod, det är en masslinjemetod. Först demokrati, sedan centralism, från massorna och åter till massorna, ledarskapets och massornas enhet. Detta var den första punkten jag ville ta upp.

2. Problemet demokratisk centralism

Det tycks som om en del av våra kamrater fortfarande inte förstår den demokratiska centralism som Marx och Lenin talade om. En del av dessa kamrater är redan veteranrevolutionärer med en ”tre-åttastil”¹ eller någon annan stil. Hursomhelst har de varit partimedlemmar i åtskilliga decennier och fortfarande förstår de inte denna fråga. De är rädda för massorna, rädda för att massorna ska prata om dem, rädda för att massorna ska kritisera dem. Hur kan en marxist-leninist vara rädd för massorna? När de begått misstag talar de inte om sig själva och de är rädda för att massorna ska prata om dem. Ju räddare de blir, ju mer håller de sig undan. Jag tycker inte att man ska vara rädd. Vad finns det att vara rädd för? Vår attityd är att hålla fast vid sanningen och att alltid vara beredd att korrigera våra misstag. Frågan om rätt och fel, korrekt eller felaktigt i vårt arbete hänger samman med motsättningarna inom folket. För att lösa motsättningar inom folket kan vi inte använda svordomar och knytnävar och än mindre gevär eller knivar. Vi kan bara använda diskussionens, förklaringens, kritikens och självkritikens metod. I korthet kan vi bara använda demokratiska metoder, metoden att låta massorna tala ut.

Både inom och utanför partiet måste det finnas ett fullt demokratiskt liv, vilket innebär att medvetet använda sig av den demokratiska centralismen. Vi måste medvetet föra ut frågor i ljuset och låta massorna tala ut. Även med risk att få svordomar tillbaka bör vi låta dem tala ut. Resultatet av deras förbannelser kommer i värsta fall att bli att vi kastas ut och inte kan fortsätta denna sorts arbete – degraderas eller förflyttas. Vad är det som är så omöjligt med detta? Varför ska en person hela tiden stiga uppåt och aldrig neråt? Varför ska man bara arbeta på ett ställe och aldrig förflyttas till ett annat? Jag tror att degradering och förflyttning, vare sig den är berättigad eller ej, är nyttig för folk. På det sättet stärker de sin revolutionära vilja och får möjlighet att undersöka och studera en ny situation och öka sin nyttiga kunskap. Jag själv har haft erfarenheter av detta, och tjänat en hel del på det. Om ni inte tror mig, varför inte göra ett försök själva. Ssuma Ch'ien sade:

Wen Wang fängslades och resultatet blev utvecklingen av *Chou I*. Konfucius var i en förskräcklig knipa och sammanställde då *Vår- och höstkrönikorna*. Ch'ü Yüan skickades i exil och skrev då *Li Sao*. Tso Ch'iu blev blind och skrev sedan *Kuo-yü*. Sun-tzu lemlästades och lärde sig sedan behärska militär strategi. Lu Pu-wei förflyttades till kungadömet Shu och sedan kunde världen läsa hans verk. Han Fei fängslades i kungadömet Ch'in och skrev därför att han inte kunde behålla ilskan för sig själv. Av de hundratals dikter och prosastycken som skrivits har majoriteten skrivits av visa män som upplevt ilska och irritation.²

I moderna tider har folk betvivlat sanningen i dessa påståenden om hur Wen Wang utvecklade *Chou I* och Konfucius sammanställde *Vår- och höstkrönikorna*, men vi behöver inte bekymra oss om det. Låt experterna studera dessa problem! Ssuma Ch'ien trodde att det var sant, och det är ett faktum att Wen Wang fängslades och att Konfucius hamnade i en förskräcklig knipa. De saker som Ssuma Ch'ien nämner, bortsett från att Tso Ch'iu blev blind, är alla exempel på felaktig behandling av motsättningar inom folket av den högsta ledningen vid tidpunkten i fråga. Tidigare har vi också behandlat en del kadrer på ett felaktigt sätt. Det spelar ingen roll om vi gjort fullständigt fel i vår behandling av dessa människor eller om vi

¹ FBA:s arbetsstil, definierad av Mao Tse-tung 1960 i tre fraser som kräver: en korrekt politisk inriktning, en flitig och sparsam arbetsstil och en flexibel och rörlig strategi och taktik, och i åtta tecken (fyra par) som betyder enhet, ärlighet, allvar och livlighet. Användningen av just dessa siffror var ett eko av de ”De tre disciplinära grundreglerna och de åtta punkterna att iakttä”, som ursprungligen slogs fast 1928, och som var riktlinjer för Röda armén under kampen om makten. De representerade alltså ett försök att skapa en symbolisk förbindelse med det förflutna. För tidigare regler se Mao Tse-tung: *Valda Verk IV*, s. 150 f.

² Ssu-ma Ch'ien (ca 145–90 f. Kr.) var Kinas förste store historiker. Han sammanställde *Shih-chi* (Historiska annaler) som återgav Kinas historia från första början fram till hans dagar. Det citerade avsnittet är från hans självbiografi som lades till som bilaga till detta verk.

bara delvis gjort fel. De bör alla rehabiliteras i enlighet med de verkliga omständigheterna. Men om vi talar i allmänna termer – om vi degraderar eller förflyttar dem – härdar det deras revolutionära vilja och gör det möjligt för dem att absorbera mer ny kunskap från massorna.

Jag måste påpeka att jag inte förespråkar en urskillningslöst felaktig behandling av våra kadrer, våra kamrater eller någon annan, på det sätt förfäderna häktade Wen Wang, lät Konfucius svälta, skickade Ch'ü Yüan i exil eller skar av Sun-tzus knäskålar. Jag är inte för sådana metoder, jag är emot dem. Vad jag vill ha sagt är att i varje stadium av mänsklighetens historia har det alltid funnits sådana fall av felaktig behandling. I klassamhällena är sådana fall otaliga. Även i de socialistiska samhällena är sådana fall otaliga. Även i de socialistiska samhällena kan inte heller sådana saker helt undvikas, vare sig det sker under ledning av en riktig eller felaktig linje. Det finns dock en skillnad. Under en period då en riktig linje är ledande, kan folk bli rehabiliterade så fort man upptäckt att de behandlats felaktigt. Man kan framföra ursäkter till dem så att deras sinnen kan få ro och de åter kan gå med lyftat huvud. Men under en period då ledningen följer en felaktig linje blir detta sätt att sköta saker omöjligt att genomföra. Det enda representanterna för den riktiga linjen kan göra är då att vid ett lämpligt tillfälle använda sig av den demokratiska centralismens metod för att ta initiativ till att rätta till misstagen. Vad gäller dem som själva begått misstag: efter att de kritiserats av kamrater och deras fall behandlats på högre nivå och de har fått en riktig behandling; om de då degraderas eller förflyttas behöver man knappast påpeka att denna degradering eller förflyttning kan hjälpa dem att rätta till sina misstag och skaffa sig ny kunskap.

Nu finns det en del kamrater som är rädda för massorna när de tar initiativ till diskussioner och för fram idéer som skiljer sig från ledarnas och de ledande organisationernas. Så fort problem diskuteras trycker de ner massornas aktivitet och förbjuder andra att tala. Denna attityd är ytterst ondskefull. Den demokratiska centralismen är inskriven i våra partistadgar och statskonstitutionen, men de använder sig inte av den. Kamrater, vi är revolutionärer. Om vi verkligen begått misstag som är skadliga för folkets sak, bör vi söka få fram massornas och våra kamraters åsikter och genomföra en självvrannsakan. Denna sorts självvrannsakan bör ibland upprepas flera gånger. Om en gång inte räcker, och folk fortfarande inte är nöjda, bör vi göra det en andra gång. Om de fortfarande inte är nöjda bör det göras en tredje gång, tills ingen längre har någon kritik. En del partikommittéer i provinserna har gjort detta. En del provinser tar fler initiativ och låter alla komma till tals. De som startade självkritiken tidigast började redan 1959. De sena startade självkritiken 1961. En del partikommittéer i provinser tvingades genomföra en självvrannsakan, som Honan, Kansu och Chinghai. Enligt en del rapporter finns det andra provinser som helt nyligen startat sin självkritik. Det spelar ingen roll om man själv tar initiativ till en självvrannsakan eller om man tvingas till det. Det spelar ingen roll om man gör det tidigt eller sent, förutsatt att man granskar sina misstag ur alla synvinklar och är villig att tillstå och rätta till dem, och att man är villig att låta massorna kritisera en. Förutsatt att man har denna attityd är det bra.

Kritik och självkritik är en sorts metod. Det är en metod för att lösa motsättningar inom folket och det är den enda metoden. Det finns ingen annan. Men om vi inte har ett fullt demokratiskt liv och inte verkligen använder den demokratiska centralismen, då kan inte metoden med kritik och självkritik tillämpas.

Har vi kanske inte stora svårigheter? Om vi inte litar på massorna och mobiliserar massornas och kadrens entusiasm kan vi inte komma över dessa svårigheter. Men om man inte förklarar situationen för massorna och kadren, om vi inte öppnar våra hjärtan för dem och låter dem föra fram sina egna åsikter, då kommer de fortfarande att vara rädda för oss och inte våga tala ut. Det blir då omöjligt att mobilisera deras entusiasm. 1957 sade jag: "Vi måste skapa ett politiskt klimat som rymmer både centralism och demokrati, disciplin och frihet, en enhetlig målsättning och individens tankefrihet, och som är energisk och full av liv." Vi bör

ha detta politiska klimat både inom partiet och utanför. Utan detta politiska klimat kan inte massornas entusiasm mobiliseras. Vi kan inte komma över svårigheter utan demokrati. Naturligtvis är det ändå mer omöjligt³ att göra det utan centralism, men om det inte finns någon demokrati kommer det inte att finnas någon centralism.

Utan demokrati kan det inte finnas någon riktig centralism. Människor har skilda idéer och om de inte har en enhetlig förståelse av saker och ting går det inte att skapa en centralisering. Vad är centralism? För det första är det en centralisering av riktiga idéer, på vilken grund en enhetlig förståelse, politik, planering, ledning och handling kan uppnås. Detta kallas centraliserat förenande. Om människor fortfarande inte förstår problemen, om de har idéer men inte har uttryckt dem, om de är ilska men fortfarande inte har gett utlopp för sin ilska, hur kan man då skapa ett centraliserat förenande? Om det inte finns någon demokrati kan vi omöjligt sammanfatta erfarenheter på ett riktigt sätt. Om det inte finns någon demokrati, om det inte kommer idéer från massorna, är det omöjligt att skapa en bra linje, en bra allmän och specifik politik och bra metoder. Våra ledande organ ska snarast spela rollen som process-industri när det gäller att få fram en bra linje och en bra allmän och specifik politik och bra metoder. Alla vet att om en fabrik inte har något råmaterial så kan den inte framställa något. Om råmaterialet inte är av lämplig kvalitet eller kvantitet kan den inte framställa en bra slutprodukt. Utan demokrati finns det ingen förståelse för vad som händer där nere. Situationen kommer att vara oklar. Man kommer inte att kunna få fram tillräckligt med åsikter från olika håll, det kan inte finnas någon kommunikation mellan toppen och basen. De ledande organen på toppnivå blir beroende av ensidigt och felaktigt material för sina beslut, och då kommer det att vara svårt att undvika att bli subjektivistisk. Det kommer att vara omöjligt att skapa en enhetlig förståelse och handling och omöjligt att nå verklig centralism. Är inte huvudämnet för diskussionen vid denna session av vår konferens opposition mot uppsplittringen och stärkandet av centraliserat förenande? Om vi misslyckas med att stödja och utveckla demokratin fullt ut, kommer då denna centralism och förenande att vara sann eller falsk? Kommer den att vara reell eller tom? Kommer den att vara riktig eller felaktig? Naturligtvis måste den bli falsk, tom och felaktig.

Vår centralism är byggd på demokratisk grund. Proletär centralism är byggd på en bred demokratisk grund. Partikommittéerna på olika nivåer är de organ som utövar det centraliserade ledarskapet. Men partikommittéernas ledarskap är ett kollektivt ledarskap, frågor kan inte avgöras egenmäktigt av förste sekreteraren ensam. Inom partikommittéerna bör den demokratiska centralismen vara det enda arbetssättet. Förhållandet mellan förste sekreteraren och de andra sekreterarna och kommittémedlemmarna är den där minoriteten lyder majoriteten. I Stående kommittén och Politbyrån uppstår exempelvis ofta situationer som den här: när jag säger någonting, vare sig det är riktigt eller felaktigt, så förutsatt att ingen håller med mig fogar jag mig i deras ståndpunkter därför att de är en majoritet. Man har sagt mig att inom en del partikommittéer i provinser, distrikt och län existerar en sådan situation att vad än förste sekreteraren säger så går det igenom. Detta är fullständigt felaktigt. Det är dumheter att det som en person säger alltid ska gå igenom. Jag syftar då på viktiga frågor och inte rutinarbetet mellan besluten. Alla viktiga frågor måste diskuteras kollektivt, man måste lyssna allvarligt till olika åsikter, situationen måste diskuteras i sin helhet och parternas åsikter måste analyseras.

Man måste räkna med olika möjligheter och man måste göra uppskattningar av situationens olika aspekter – vilka är bra, vilka är dåliga, vilka är lätta, vilka är svåra, vilka är möjliga och vilka är omöjliga. Alla ansträngningar måste göras för att både vara försiktig och noggrann. Annars kan man få ett enmanstyranni. Sådana förste sekreterare bör kallas tyranner, och inte

³ Detta uttryck, ”ändå mer omöjligt” (*keng pu-hsing*) är det som finns i *Wen-hsüan* och *Wan-sui* (1969). Den version som finns i *Wan-sui* säger snarare att det är ”också omöjligt” (*yu pu-hsing*) utan centralism.

den demokratiska centralismens ”skvadronledare”. En gång för länge sedan fanns det en viss Hsiang Yü, som kallades Västra Ch’us tyrann. Han hatade att lyssna på synpunkter som skilde sig från hans egna. Han hade en man vid namn Fan Tseng arbetande hos sig, som erbjöd honom sina råd, men Hsiang Yü lyssnade inte. Det fanns en annan man som hette Liu Pang som blev kejsare Kao-tsu av Han, som var bättre på att acceptera idéer som skilde sig från hans egna. En intellektuell som hette Li I-chi kom på besök till Liu Pang, och lät sig presenteras som en lärd av Konfucius skola. Liu Pang sade: ”Det pågår ett krig, och jag vill inte träffa lärda.” Li I-chi blossade upp. Han sade till vakten i porten: ”Du kan förbanne mig gå in och säga att jag är en suput från Kaoyang och inte alls någon lärd.” Vakten gick in och presenterade honom som han blivit tillsagd. Liu Pang sade:

”Bra, be honom komma in.” Han bjöds in. Liu Pang höll på att tvätta sina fötter, men han steg snabbt upp för att hälsa honom välkommen. Men Li I-chi var fortfarande ilsken för att Liu Pang hade vägrat träffa en lärd och gav denne en riklig avbasning. ”Vill du erövra världen eller vill du inte? Varför ser du ner på den som är äldre?” Li I-chi var då över sextio och Liu Pang var yngre så Li kallade sig själv ”den som är äldre”. Vid dessa ord bad Liu Pang om ursäkt och accepterade genast Lis plan att erövra länet Ch’en-liu. Man kan läsa om denna händelse i Li I-chis och Chu Chiens biografier i *Shih-chi*.⁴

Liu Pang var en hjälte som feodaltidens historiker kallade rättfram och vidsynt, som lyssnade till råd och var lika avspänd som en framglidande flod. Liu Pang kämpade mot Hsiang Yü under många år. Till slut vann Liu Pang och Hsiang Yü besegrades. Detta var ingen tillfällighet. Vi har nu en del förstesekreterare som inte ens kan mäta sig med Liu Pang och som delvis liknar Hsiang Yü. Om dessa kamrater inte bättrar sig kommer de att förlora sina arbeten. Ni känner alla till pjäsen *Tyrannen säger farväl till sin hustru*.⁵ Om dessa kamrater inte bättrar sig kommer säkert den dagen då de också måste säga farväl till sina hustrur (skratt). Varför säger jag detta så bryskt? Det är därför att jag vill vara elak och irritera en del kamrater så att de tänker över saker och ting ordentligt. Det vore inte så dumt om de blev sömnlösa en eller två nätter. Om de kunde sova skulle jag inte vara nöjd eftersom det skulle betyda att de inte kände sig irriterade.

Det finns en del kamrater som inte står ut med att lyssna till åsikter som skiljer sig från deras egna, och som inte står ut med att bli kritiserade. Detta är helt felaktigt. Under denna konferens höll en provins ett möte som startade på ett mycket livligt sätt. Men så snart förstesekreteraren i provinsen dök upp blev församlingen tyst och ingen talade. Kamrat parti-sekreterare, vad är syftet med att du deltar i möten? Varför stannar du inte i ditt eget rum och tänker över problemen och låter andra ta del i diskussionen? När denna sorts atmosfär skapas, och folk inte vågar tala i din närvaro, då är det din uppgift att hålla dig undan. Om du begått misstag bör du genomföra en självkritik, låta andra tala och låta andra kritisera dig. Den 12 juni förra året, under de sista dagarna av Pekingkonferensen som sammankallats av Centralkommittén, talade jag om mina egna brister och misstag. Jag sade att jag ville att kamraterna skulle föra vidare det jag sagt till de olika provinserna och distrikten. Jag upptäckte senare att många distrikt inte fick mitt budskap, som om mina misstag kunde gömmas undan och borde gömmas undan. Kamrater, de får inte gömmas undan. Varje misstag som Centrum gjort bör jag vara direkt ansvarig för, och jag har också en indirekt del i

⁴ Denna historia berättas verkligen i *Shih-chi* i biografierna över Li I-chi och Chu Chien, och också i Liu Pangs biografi, grundaren av Han-dynastin. Se Burton Watsons översättning *Records of the Grand Historian of China* (New York, Columbia University Press, 1961) Vol I. s. 86-87, 269-70 och 283. Mao har tagit delar från alla tre versionerna, och tagit en del pittoreska detaljer från Chu Chiens biografi som t. ex. uttrycket ”Jag är en suput”. Denna biografi anses vara en senare version och är därför inte översatt av Watson.

⁵ En Peking-opera, baserad på berättelsen i *Shih-chi* (Watson, s. 70-71) om Hsiang Yüs farväl till sin favorit, madame Yü, inför hans slutliga nederlag. Mao alluderade med beundran till de två första raderna i Hsiang Yüs dikt från detta tillfälle i sin första artikel från 1917, *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 157, 160.

skulden därför att jag är Centralkommitténs ordförande. Jag vill inte att andra människor ska dra sig undan sitt ansvar. Det finns en del andra kamrater som också har ansvar, men den i första hand ansvarige bör vara jag. Alla ni som är våra sekreterare i provinskommittéerna, sekreterare i distriktens partikommittéer, sekreterare i länens partikommittéer, ner till partiavdelningssekreterare och andra sekreterare, sekreterare i företagens partikommittéer och kommunernas partikommittéer, eftersom ni tagit på er arbetet som förstesekreterare måste ni ta ansvar för misstagen och bristerna i arbetet.

De bland er som smiter ifrån ansvaret eller som är rädda för att ta ansvar, som inte tillåter folk att prata, som tror att ni är tigrar och att ingen törs röra era arslen, vem som än har denna attityd, tio av tio av er kommer att misslyckas. Folk kommer att prata ändå. Tror ni verkligen att ingen vågar röra arslen på tigrar som ni? Det kommer dom förbanne mig att våga!

Om vi inte helt och fullt stöder folkets demokrati och demokratin i partiet i vårt land, och om vi inte helt och fullt tillämpar den proletära demokratins system, så kommer det att vara omöjligt att uppnå en verklig proletär centralism. Utan en hög grad av demokrati är det omöjligt att uppnå en hög grad av centralism, och utan en hög grad av centralism är det omöjligt att skapa en socialistisk ekonomi. Om vårt land inte skapar en socialistisk ekonomi, vad hamnar vi då i för situation? Vi kommer att bli ett land som Jugoslavien, som i själva verket har blivit ett borgerligt land. Proletariatets diktatur kommer att omvandlas till en borgerlig diktatur, till en reaktionär fascistisk diktatur-typ. Detta är en fråga som kräver den yttersta vaksamhet. Jag hoppas kamraterna kommer att tänka över den ordentligt.

Utan systemet med demokratisk centralism kan inte den proletära diktaturen konsolideras. Att praktisera demokratin inom folket och att praktisera diktaturen över folkets fiender, dessa två aspekter går inte skilja åt. När dessa två aspekter kombineras då är det den proletära diktaturen. Den kan också kallas folkets demokratiska diktatur. Vårt slagord är: ”En folkets demokratiska diktatur, ledd av proletariatet och baserad på alliansen mellan arbetarna och bönderna.” Hur utövar proletariatet ledningen? Det utövar ledningen genom det kommunistiska partiet. Kommunistpartiet är proletariatets förtrupp. Proletariatet förenar sig med alla klasser och skikt som är för, stöder och deltar i den socialistiska revolutionen och det socialistiska uppbygget och utövar diktatur över de reaktionära klasserna eller resterna av dessa. I vårt land har redan systemet med människans exploatering av människan eliminerats. Den ekonomiska grunden för godsägarklassen och bourgeoisien har eliminerats. De reaktionära klasserna är nu inte längre lika grymma som tidigare. De är exempelvis inte längre lika grymma som 1949 då Folkrepubliken grundades, eller så grymma som 1957 då bourgeoisins högerflygel attackerade oss vilt.⁶ Därför talar vi om dem som rester av de reaktionära klasserna. Men vi får på inga villkor undervärdera dessa rester. Vi måste fortsätta att bekämpa dem.

De reaktionära klasser som besegrats planerar fortfarande att komma igen. I ett socialistiskt samhälle kan fortfarande nya borgerliga element skapas. Under hela det socialistiska stadiet finns det fortfarande klasser och klasskamp. Denna klasskamp är ett utdraget, sammansatt och ibland även våldsamt affär. Våra instrument för att utöva diktaturen bör inte försvagas, tvärtom bör de stärkas. Vårt säkerhetssystem är i händerna på kamrater som följer den riktiga linjen. Det är möjligt att säkerhetssystemet på en del platser är i händerna på dåliga människor. Det finns också kamrater engagerade i säkerhetsarbetet som inte litar på massorna eller partiet. I arbetet med att rensa ut kontrarevolutionärer, följer de inte linjen att rensa ut dem med massornas hjälp under ledning av partikommittéerna. De förlitar sig helt på hemligt arbete eller så kallat professionellt arbete. Professionellt arbete är nödvändigt. Det är absolut nödvändigt att använda detektivmetoden och rättegångar för att ta hand om kontrarevolu-

⁶ Detta refererar naturligtvis till den skarpa kritik som partiet och regimen fick utstå i april och maj 1957, innan man beslöt stoppa politiken med ”blomning och tävlan”.

tionära element, men det viktigaste är att föra ut masslinjen under ledning av partikommittéerna. När det handlar om diktatur över en hel reaktionär klass, är det speciellt viktigt att lita på massorna och partiet. Att utöva diktaturen över de reaktionära klasserna betyder inte att vi helt skall eliminera alla reaktionära element, utan snarare att vi ska eliminera de klasser som de tillhör. Vi ska använda oss av lämpliga metoder för att göra om dem och omvandla dem till nya människor. Utan en bred folklig demokrati kan inte den proletära diktaturen konsolideras och då kommer den politiska makten att vara instabil och osäker. Utan demokrati, utan mobilisering av massorna, utan övervakning från massornas sida kommer det att vara omöjligt att utöva en effektiv diktatur över de reaktionära och dåliga elementen och det kommer att vara omöjligt att effektivt göra om dem. De kommer då att fortsätta att ställa till bråk och har fortfarande en möjlighet att komma igen. Detta problem kräver vaksamhet och jag hoppas kamraterna också kommer att tänka på detta en hel del.

3. Vilka klasser ska vi förena oss med?

Vilka klasser ska vi förena oss med? Vilka klasser ska vi förtrycka? Detta är en fråga om grundläggande ståndpunkt. Arbetar klassen ska förena sig med bondeklassen, småbourgeoisien i städerna och den patriotiska nationella bourgeoisien, och i första hand ska den förena sig med bondeklassen. De intellektuella som t.ex. vetenskapsmän, ingenjörer och tekniker, lärare, författare, artister, skådespelare, sjukvårdsarbetare och journalister utgör inte någon klass. De är antingen bihang till bourgeoisien eller proletariatet. När det gäller de intellektuella, ska vi bara förena oss med dem som är revolutionära? Nej. Så länge de är patrioter förenar vi oss med dem och låter dem fortsätta med sitt arbete. Arbetare, bönder, småborgerliga element i städerna, patriotiska intellektuella, patriotiska kapitalister och andra patrioter utgör tillsammans mer än nittiofem procent av hela landets befolkning. Under vår folkliga demokratiska diktatur hör alla dessa hemma under beteckningen folket. Och inom folket måste vi praktisera demokrati.

De som folkets demokratiska diktatur bör förtrycka är godsägare, rika bönder, kontrarevolutionära element, dåliga element och antikommunistiska högeranhängare. De klasser som innehåller kontrarevolutionära element, dåliga element och antikommunistiska högeranhängare är godsägarklassen och den reaktionära bourgeoisien. Dessa klasser och dåliga människor utgör tillsammans fyra eller fem procent av befolkningen. Det är dessa vi måste tvinga att bättra sig. Det är de människor som folkets demokratiska diktatur riktar sig mot.

På vilken sida står vi? Står vi på de folkliga massornas sida, vilka utgör över nittiofem procent av hela landets befolkning? Eller står vi på godsägarnas, de rika böndernas, de kontrarevolutionära elementens, de dåliga elementens och högeranhängarnas sida, vilka utgör fyra eller fem procent av hela landets befolkning? Vi måste stå på de folkliga massornas sida, och vi får absolut inte stå på samma sida som folkets fiender. Detta är en fråga om en marxist-leninists grundläggande ståndpunkt.

Detta är sant både inom landet och på det internationella planet. Folken i alla länder, folkens stora massor som utgör mer än nittiofem procent av (världens) befolkning vill med stor säkerhet revolution, de stöder säkert marxism-leninismen och kan inte stödja revisionismen. En del kanske stödjer revisionismen på kort sikt, men senare kommer de att en gång för alla förkasta den. De kommer att gradvis vakna och bekämpa imperialismen och reaktionärerna i olika länder, de kommer alla att bekämpa revisionismen. En sann marxist-leninist måste stå fast på de folkliga massornas sida, vilka utgör över nittiofem procent av världens befolkning.

4. Att skaffa sig en förståelse av den objektiva världen

När det gäller att skaffa sig en förståelse av den objektiva världen, att göra ett flygande språng från nödvändigheten till friheten, måste man genomgå en process. I frågan om hur Kina skulle genomföra den demokratiska revolutionen, tog det sammanlagt tjugofyra år innan partiets syn

på detta nådde fullständig enighet från partiets grundande 1921 till den sjunde kongressen 1945. Under tiden hade vi erfarenheten med korrigeringsrörelsen i hela partiet som varade från våren 1942 till sommaren 1945, tillsammans tre och ett halvt år. Det var en mycket sökande rörelse, som tillämpade den demokratiska metoden. Detta innebar att det inte spelade någon roll vem som begått misstagen, förutsatt att han insåg dem och rättade till dem, och att det då var bra och att alla då hjälpte honom att inse och rätta till sitt misstag. Detta kallas ”att ta varning av det förflutna för att kunna vara mer försiktig i framtiden, att behandla sjukdomen för att rädda patienten”, ”att ta strävan efter enhet som utgångspunkt, passera genom kritiken eller kampen, skilja på rätt och fel och uppnå en ny enhet på en ny grund”. Formeln ”enhet-kritik-enhet” skapades vid denna tid. Korrigeringsrörelsen hjälpte kamraterna i hela partiet att nå en enhetlig förståelse. Frågan om hur den demokratiska revolutionen skulle genomföras, hur partilinjen och olika konkreta politiska linjer skulle tillämpas, var fullständigt löst vid denna tid och speciellt efter korrigeringsrörelsen.

Mellan partiets grundande och motståndskriget mot Japan kom den Norra expeditionens krig och de tio årens revolutionära krig på landsbygden, då vi upplevde två segrar och två nederlag. Norra expeditionens krig var framgångsrikt, men 1927 led revolutionen nederlag. I det revolutionära kriget på landsbygden vann vi stora segrar, Röda Armén växte till en styrka av 300 000, men senare drabbades vi av bakslag och efter den Långa Marschen hade dessa 300 000 reducerats till drygt 20000. Efter att vi nått norra Shensi ökade antalet lite grann, men uppgick fortfarande inte till 30000, dvs. det var fortfarande mindre än en tiondel av de ursprungliga 300 000. Men i sista hand – vilken armé var starkare, den på 300000 eller den på knappt 30 000? Efter att ha drabbats av så stora bakslag och fått genomgå så hårda tider hade vi blivit härdade. Vi hade skaffat oss erfarenheter, vi hade korrigerat vår felaktiga linje och upprättat den riktiga linjen. Därför var armén på knappt 30000 starkare än den föregående armén på 300000. Kamrat Liu Shao-chi sade i sin rapport att vår linje varit riktig under de senaste fyra åren, och att framstegen dominerat. Vi har gjort en del misstag i vårt praktiska arbete och upplevt en del hårda tider, men vi har skaffat oss erfarenheter. Därför är vi starkare än förr, inte svagare. Det är så det i själva verket ligger till. Under den demokratiska revolutionens period var det bara efter att först ha upplevt seger, sedan nederlag, seger igen och återigen nederlag, och efter att ha jämfört de båda (seger och nederlag) som jag kom till en förståelse av den objektiva världen i Kina. Vid utbrottet av motståndskriget mot Japan och under det kriget skrev jag ett antal artiklar som ”Strategiska problem i Kinas revolutionära krig”, ”Om det utdragna kriget”, ”Om nydemokratin”, ”Framåt mot Kommunism, och jag skrev utkast till ett antal dokument om politik och strategi för Centralkommittén. Allt detta syftade till att sammanfatta revolutionära erfarenheter. Dessa artiklar och dokument kunde bara ha producerats vid den tiden och inte dessförinnan, ty innan jag genomgått dessa stora stormar och hade kunnat jämföra våra båda segrar med våra båda nederlag hade jag inte tillräcklig erfarenhet och kunde ännu inte helt förstå den kinesiska revolutionens lagar.

I allmänna termer är det vi kineser som skaffat oss förståelse för den objektiva världen i Kina, inte de kamrater som ägnade de sig åt den kinesiska frågan i Kommunistiska Internationalen. Kamraterna i den Kommunistiska Internationalen förstod helt enkelt inte, eller vi kan säga att de fullständigt misslyckades med att förstå⁷ det kinesiska samhället, den kinesiska nationen eller den kinesiska revolutionen. Under lång tid hade inte ens vi en klar förståelse av den objektiva världen i Kina, och än mer gäller det de utländska kamraterna!

Det var inte förrän under motståndskriget mot Japan som vi formulerade en generallinje för partiet och en fullständig uppsättning av konkreta politiska linjer som var tillämpliga på den verkliga politiska situationen. Vid den tiden hade vi gjort revolution i mer än tjugo år. Vi

⁷ Detta är skrivningen i *Wen-hsüan*. I *Wan-sui* (1969) är skrivningen snarare ”förstod inte särskilt bra” (*pu hen liao-chieh* istället för *hen pu liao-chieh*).

arbetade i det fördolda under så många år tidigare. Om någon vill hävda att någon kamrat, exempelvis någon medlem av Centralkommittén eller jag själv, fullständigt förstod den kinesiska revolutionens lagar ända från början, ja då pratar den kamraten i nattmössan. Han bör definitivt inte bli trodd. Det var inte alls så. Förr, och speciellt i början, riktades all vår energi mot revolutionen, men hur revolutionen skulle göras, vad vi ville ändra på, vad som skulle komma först och sedan, och vad som skulle vänta till nästa stadium – under en ganska lång tid fanns det ingen verklig förståelse för dessa saker, eller vi kan säga att det inte fanns en tillräcklig förståelse.

När jag förklarar hur vårt Kinesiska kommunistparti under den demokratiska revolutionens period efter många svårigheter framgångsrikt kom till en förståelse av den kinesiska revolutionens lagar, är min målsättning med att ta upp dessa historiska fakta att hjälpa våra kamrater att inse en sak – förståelsen av det socialistiska uppbyggets lagar måste vara en process. Den måste ta sin utgångspunkt i praktiken, passera från ingen erfarenhet till en del erfarenhet, från en del erfarenhet till omfattande erfarenhet, från uppbygget av socialismen vilket är en nödvändighet som ännu ej är förstådd till det gradvisa besegradet av vår blindhet och till förståelsen av de objektiva lagarna och på det sättet nå friheten. Vi måste göra ett flygande språng vad gäller kunskaper och på det sättet nå friheten.

Vad gäller det socialistiska uppbygget saknar vi fortfarande erfarenheter. Vi har diskuterat detta problem med delegationer från broderpartier i en hel del länder och jag har sagt till dem att vi inte har någon erfarenhet av uppbygget av en socialistisk ekonomi.

Jag har också diskuterat detta problem med flera journalister från kapitalistiska länder, bl. a. en amerikan som heter Snow. Under lång tid hade han velat komma till Kina och 1960 lät vi honom komma. Jag hade en diskussion med honom. Jag sade:

”Som du vet har vi en uppsättning erfarenheter, allmänna och specifika politiska linjer och metoder i politiska och militära frågor och i klasskampen, men när det gäller det socialistiska uppbygget har vi inte gjort något i det förflutna, och vi har fortfarande ingen erfarenhet. Du kan invända: ”Har ni inte ägnat er åt det i elva år?” Jo, vi har ägnat oss åt det i elva år och vi saknar fortfarande kunskaper och erfarenhet. Även om vi börjar få lite är det fortfarande inte mycket.”

Snow ville att jag skulle säga något om Kinas långsiktiga plan för uppbygget. Jag sade: ”Jag vet inte.” Han sade: ”Du är alltför blygsam.” Jag sade: ”Det är inte en fråga om att vara blygsam. Det är bara det att jag verkligen inte vet, vi har inte några erfarenheter, det är hela saken.” Kamrater, det är sant att vi inte vet, att vi verkligen saknar erfarenheter och det är ett faktum att vi inte har någon sådan långsiktig plan. 1960 var det år vi stötte på en mängd svårigheter. 1961 hade jag en diskussion med Montgomery, då vi talade om dessa saker igen. Han sade: ”Inom loppet av femtio år kommer ni att vara fruktansvärda.” Vad han menade var att efter femtio år kunde vi vara så kraftfulla att vi kunde ”invadera” andra länder men inte innan. Han hade uttryckt sin åsikt för mig när han kom till Kina 1960. Jag sade: ”Vi är marxist-leninister, vår stat är en socialistisk stat och därför kommer vi inte att invadera andra länder inom hundra år eller ens tusen år. Vad gäller uppbygget av en stark socialistisk ekonomi, så kommer inte femtio år att räcka till i Kina, det kanske tar hundra år eller ännu längre. I ert land tog utvecklingen av kapitalismen flera hundra år. Vi räknar då inte femtonhundratalet som fortfarande var medeltiden. Från sextonhundratalet till idag är det redan 360 år. I vårt land uppskattar jag att uppbygget av en stor och mäktig socialistisk ekonomi kommer att ta mer än hundra år.” Vad var sextonhundratalet för period? Det var slutet på Ming- och början på Ch'ing-dynastin i Kina. Ett århundrade senare, under första hälften av sjuttonhundratalet, hade vi Ch'ing-dynastiens Ch'ien-lung-period. Författaren till *Det röda rummets dröm*, Ts'ao Hsüeh-ch'in, levde under denna period. Det var den period som skapade gestalten Chia Pao-yü, som var missnöjd med feodalsystemet. Under Ch'ien-lung-

perioden existerade i Kina redan frön till de kapitalistiska produktionsförhållandena, men det var fortfarande ett feodalt samhälle. Detta är den sociala bakgrunden till de gestalter som uppträder i Hoppets träd gård.⁸ Dessförinnan, under sextonhundratalet, höll ett antal europeiska länder redan på att utveckla kapitalismen. Det har tagit över 300 år för de kapitalistiska produktivkrafterna att utvecklas till sin nuvarande nivå. Socialismen är i många avseenden överlägsen kapitalismen, och vårt lands ekonomiska utveckling kan bli mycket snabbare än de kapitalistiska ländernas. Men Kina har en stor befolkning, vi har små resurser och vår ekonomi är så efterbliven att enligt min åsikt kommer det att vara omöjligt att utveckla produktivkrafterna så snabbt att vi kan nå ifatt och passera de mest avancerade kapitalistiska länderna på kortare tid än hundra år. Om det bara kommer att behövas ett par decennier, exempelvis femtio år som en del tror, så kommer det att vara en förträfflig sak för vilken himlen och jorden ska prisas. Men kamrater, jag skulle vilja råda er att tänka mer på svårigheterna och förutse att det kommer att ta längre tid. Det tog mellan tre- och fyrahundra år att bygga upp en stor och mäktig kapitalistisk ekonomi. Vad är det då för fel med att det skulle ta mellan femtio och hundra år att bygga upp en stor och mäktig socialistisk ekonomi i vårt land. De kommande femtio eller hundra åren kommer att vara en episk period med grundläggande omvälvningar av samhällssystemet i världen, en period av jordbävningar som ingen föregående era kan jämföras med. Eftersom vi lever i en sådan period måste vi vara beredda att kämpa oss igenom stora strider, som i många avseenden skiljer sig från striderna under föregående perioder. För att genomföra denna uppgift måste vi göra vårt bästa för att kombinera marxism-leninismens allmänna sanningar med det kinesiska socialistiska uppbyggets konkreta verklighet och med den framtida världsrevolutionens konkreta verklighet, och genom praktiken gradvis nå fram till en förståelse av kampens objektiva lagar. Vi måste bereda oss på att lida många nederlag och motgångar på grund av vår blindhet, och därigenom skaffa oss erfarenhet och vinna den slutliga segern. Om vi ser på saker och ting i detta ljus finns det många fördelar med att förutsätta att det kommer att ta lång tid. Omvänt kan det orsaka mycket elände om vi förutsätter att det kommer att ta kort tid.

I vårt socialistiska uppbyggnadsarbete handlar vi fortfarande i mycket stor utsträckning blint. För oss är fortfarande den socialistiska ekonomin i många avseenden en nödvändighetens domän som vi ännu inte förstår. Ta mig som exempel. Det finns många problem i det socialistiska uppbyggnadsarbetet som jag fortfarande inte förstår. Jag förstår inte så mycket av industrin och handeln. Jag förstår en del om jordbruk, men det är relativt – jag förstår fortfarande inte mycket. För att ha en djupare förståelse av jordbruket bör man förstå pedologi, botanik, förädling, jordbrukskemi, jordbruksmekanisering etc. Det finns också olika sorters jordbruksprodukter som brödsäd, bomull, olja, hampa, silke, te, socker, grönsaker, tobak, frukt, medicinska örter och olika sädesslag etc. Det finns också boskapsskötsel och skogsbruk. Jag tillhör dem som tror på Vilenskys pedologi. I sitt arbete om pedologi förespråkar Vilensky en kombination av jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel. Jag tror att vi måste ha denna trefaldiga kombination, annars kommer jordbruket att bli lidande. När ni får lite ledig tid över efter arbetet ber jag er kamrater att allvarligt studera dessa problem inom jordbruksproduktionen. Jag själv skulle också vilja studera mer. Fram till nu har dock mina kunskaper om dessa frågor varit mycket bristfälliga. Jag har snarare intresserat mig för problem som hänger samman med själva systemet, med produktionsförhållandena. Vad gäller produktivkrafterna vet jag mycket lite. Vad gäller vårt parti som helhet, så är våra kunskaper

⁸ Chia Pao-yü är den manlige huvudpersonen i *Det röda rummets dröm*. Maos kritik av Yü P'ing-pos tolkning av denna roman handlar just om den punkt där boken enligt honom bör betraktas som en fördömdelse av det feodala samhället som helhet, och inte som Yu hävdade, bara en beklagan över individuell olycka. Den nya trädgården skapades för att användas av den kejsrerliga konkubinen när hon besökte sin familj vid ett tillfälle (*The Story of the Stone*, kap. 18) och det är här som mycket av den följande handlingen utspelar sig. Vad gäller sambandet mellan romanen och författarens egen familjebakgrund, se David Hawkes inledning, speciellt s. 22–32.

om det socialistiska uppbygget extremt otillräckliga. Vi bör från och med nu använda en tidsperiod för att sammanfatta våra erfarenheter och studera hårt, och i samband med praktiken gradvis fördjupa vår förståelse för detta uppbygge genom att klargöra dessa lagar. Vi måste arbeta hårt med detta och göra noggranna undersökningar. Vi måste gå ut på landsbygden och sätta oss ner på utvalda ställen. Vi måste sätta oss ner tillsammans med produktionsbrigader och produktionslag, och besöka fabrikerna och butikerna. Vi brukade förr genomföra undersökningar och studera på ett ganska bra sätt men sedan vi kom in i städerna har vi inte längre tagit dem på allvar. 1961 föreslog vi detta på nytt och det har redan blivit en viss förändring. Men bland de ledande kadreerna, och speciellt på högre nivå, i en del distrikt, departement och företag har denna arbetsstil ännu inte börjat tillämpas. Det finns en del partisekreterare i provinserna som gått ut och satt sig ner på utvalda ställen. Om partisekreterarna i provinserna inte gör detta, hur ska de då kunna kräva att partisekreterarna i distrikten och länen gör detta? Detta är inte bra – det måste bli en ändring.

Efter grundandet av Folkrepubliken Kina har det redan gått tolv år. Dessa tolv år kan delas in i en första period omfattande åtta år och en andra period omfattande fyra år. Åren 1950 till slutet på år 1957 utgör den första perioden, 1958 fram till nu den andra. På denna konferens har vi redan börjat summera av vårt föregående arbete, och då huvudsakligen erfarenheterna från den andra perioden på fyra år. Denna sammanfattning återspeglas i kamrat Liu Shao-ch'is rapport. Vi har redan formulerat, håller på att formulera eller ska formulera en konkret politik på olika områden. Det vi redan formulerat är sådant som de sextio reglerna för arbetet på landsbygden, de sjuttio reglerna för industriföretagen, de sextio reglerna för den högre utbildningen och de fyrtio reglerna för den vetenskapliga forskningen. Alla dessa förslag till regler har redan tillämpats eller håller på att experimenteras med. De kommer att revideras i framtiden och en del kan komma att bli kraftigt omarbetade. Bland de regler som håller på att formuleras är reglerna för handeln. Bland de regler som måste formuleras i framtiden är regler för mellanskole- och grundskoleutbildningen.⁹ Vi bör också formulera en del regler för partiets, regeringens och massorganisationernas arbete. Armén har redan formulerat regler. Sammanfattningsvis så måste vi ordentligt sammanfatta erfarenheterna inom industrin, jordbruket, handeln, utbildningen, armén, regeringen och partiet. Inom dessa sju aspekter av vårt arbete måste vi formulera en fullständig uppsättning av allmänna och specifika politiska linjer och metoder som passar för våra förhållanden, så att vi kan göra framsteg längs en riktig utvecklingslinje.

Det räcker inte med att ha en Generallinje. Det är också en nödvändighet att det inom industrin, jordbruket, handeln, utbildningen, armén, regeringen och partiet under ledning av Generallinjen finns en fullständig uppsättning av konkreta allmänna och specifika politiska linjer och metoder som passar för våra förhållanden. Bara då är det möjligt att övertyga massorna och kadreerna. Vi bör använda dessa som skolningsmaterial för att utbilda dem så att de kan nå en enhetlig förståelse och enas i handling. Bara då blir det möjligt att framgångsrikt lösa revolutionens och uppbyggets uppgifter. På annat sätt är det en omöjlighet. Denna fråga hade vi en grundläggande förståelse för så långt tillbaka som under motståndskriget mot Japan. På den tiden handlade vi på detta sätt, och därför hade kadreerna och massorna en enhetlig förståelse för den fullständiga uppsättning av konkreta allmänna och specifika politiska linjer och metoder som fanns under den demokratiska revolutionära perioden. Därför fanns det enhet i handling och vi kunde framgångsrikt lösa den periodens demokratiskt revolutionära uppgifter. Detta känner alla till. Under den socialistiska revolutionens och

⁹ För den reviderade texten i de sextio paragraferna om jordbruksarbete som antogs vid tionde plenat i september 1962 och en sammanfattning av de sjuttio paragraferna om industriell verksamhet som arbetades fram i december 1961, se *Documents of the Chinese Communist Party Central Committee, September 1956 -April 1969* (Hong Kong, U R I, 1971), s. 689-725. Beträffande reglerna för mellan- och grundskolan, som arbetades fram 1963, se Susan Shirks artikel i *China Quarterly*, No 55, July-September 1973, s. 511-46.

uppbyggets period var våra uppgifter under de allra första åren att på landsbygden fullborda reformen av det feodala jordägarsystemet och införa jordbrukskooperationer. I städerna var huvuduppgiften att genomföra den socialistiska omvandlingen av de kapitalistiska industri- och handelsföretagen. På det ekonomiska uppbyggets område var uppgiften då att rehabilitera ekonomin och genomföra den första femårsplanen. Både i revolutionen och uppbygget hade vi vid den tiden en Generallinje som var anpassad till de objektiva förhållandena och som hade en stor förmåga att övertyga människor. Vi hade också en fullständig uppsättning av allmänna och specifika politiska linjer och metoder under ledning av Generallinjen. Därför kunde vi skola kadrerna och massorna och göra deras förståelse enhetlig, och arbetet genomfördes relativt bra. Delta känner alla till. Men vid den tiden var situationen sådan att eftersom vi inte hade någon erfarenhet av ekonomisk uppbyggnad så hade vi inget annat val än att kopiera Sovjetunionen. Speciellt inom den tunga industrin kopierade vi nästan allting från Sovjetunionen, och vi visade mycket liten skaparförmåga själva. Vid den tidpunkten var det absolut nödvändigt att handla på detta sätt, men samtidigt var det också ett tecken på svaghet – en brist på skapande förmåga och svårigheter att stå på egna ben. Självklart kunde detta inte bli vår långsiktiga strategi. Från 1958 beslöt vi att självtilliten skulle vara vår huvudsakliga politik och strävan efter utländsk hjälp en andra rangens målsättning. Vid åttonde partikongressens andra session 1958 antog vi Generallinjen ”att alla ska gå ut och sikta högt för att nå större, snabbare, bättre och mer ekonomiska resultat i uppbygget av socialismen”. Under samma år skapades också folkkommunerna och slagordet om det ”Stora Språnget Framåt” fördes ut. Under en viss period efter att Generallinjen för det socialistiska uppbygget proklamerats hade vi fortfarande inte tid eller möjlighet att formulera en fullständig uppsättning av konkreta allmänna och specifika politiska linjer och metoder som var anpassade till förhållandena eftersom vi ännu inte hade tillräcklig erfarenhet. Under dessa omständigheter hade kadrerna och massorna fortfarande inte en fullständig uppsättning av skolningsmaterial, och de hade inte heller fått någon systematisk politisk utbildning. Därför var det omöjligt att skapa en äkta enhetlig förståelse och enhet i handling. Detta blev möjligt först när en viss tid gått, efter erfarenheter av motgångar och svårigheter, och efter att ha fått både positiva och negativa erfarenheter. Nu har vi fått dessa och håller på att formulera oss. Nu kan vi på ett mer förståndigt sätt genomföra den socialistiska revolutionen och det socialistiska uppbygget. För att formulera en fullständig uppsättning av konkreta allmänna och specifika politiska linjer och metoder under ledning av Generallinjen, är det nödvändigt att tillåta att massorna kommer med idéer och att anta en metod med systematiska och noggranna undersökningar och studier och att göra en historisk undersökning av de framgångsrika och misslyckade erfarenheterna i vårt arbete. Bara då kan vi upptäcka de objektiva tingens inneboende lagar och inte de som skapats av människors subjektiva föreställningar. Först då blir det möjligt att formulera olika regler som är anpassade till förhållandena. Detta är en mycket viktig fråga. Jag uppmanar kamraterna att tänka över den.

Inom industrin, jordbruket, handeln, utbildningen, militär-frågorna, regeringen och partiet, inom alla dessa sju områden skall partiet vara ledande i allt. Partiet måste leda industrin, jordbruket, handeln, utbildningen, armén och regeringen. Allmänt talat så är vårt parti mycket bra. Vårt parti består huvudsakligen av arbetare och fattigbönder. Den stora majoriteten av våra kadrer är bra, de arbetar alla flitigt, men vi måste se att det fortfarande finns en del problem i vårt parti. Vi får inte tro att vårt partis situation är alltigenom bra. För närvarande har vi över sjutton miljoner partimedlemmar, och av dessa har nästan åttio procent blivit medlemmar efter vår stats grundande. De gick med i partiet under femtioalet. Bara tjugo procent gick med före grundandet. Av dessa tjugo procent är det enligt uppskattningar som gjordes för åtta år sedan bara drygt 800 som gick med före 1930, dvs. de gick med i partiet under tjugotalet. En del av dessa har dött under de gångna två åren så jag är rädd att det inte är mer än drygt 700 av dessa kvar. Både bland de gamla och nya partimedlemmarna – och

speciellt bland de nya medlemmarna – finns det sådana som inte har en ren karaktär och arbetsstil. Dessa människor är individualister, byråkrater, subjektivister. En del har t.o.m. blivit degenererade element. Det finns en del som tar på sig kommunistpartiets medlemsdräkt men som på intet sätt representerar arbetarklassen. Allt är inte rent inom partiet. Vi måste inse detta, annars kommer vi att få lida för det.

Det ovanstående är min fjärde punkt. Vår förståelse av den objektiva världen måste genomgå en process. Till att börja med förstår vi inte eller förstår inte fullständigt. Men efter upprepad praktik, efter att ha nått resultat genom praktiken, när vi vunnit segrar men också drabbats av motgångar och nederlag, kan vi jämföra våra segrar och nederlag. Det är först då det är möjligt att utvecklas till en punkt där vi har en fullständig förståelse, eller en någorlunda fullständig förståelse. Då kan vi ta fler initiativ, vi kommer att vara friare och vi kommer att bli intelligentare. Frihet betyder att inse det nödvändiga och det betyder att omforma den objektiva världen. Bara genom att inse vad som är nödvändigt kan man njuta av handlingsfriheten. Detta är frihetens och nödvändighetens dialektiska lag. Det vi kallar nödvändigheten är en objektivt existerande lag. Innan vi förstår den kan vårt handlande inte vara medvetet – det har ett element av blindhet. Då är vi dumma. Har vi inte under de senaste åren gjort många dumma misstag?

5. Den internationella kommunistiska rörelsen

I denna fråga tänker jag bara komma med ett par enkla meningar. Oavsett om vi ser på Kina eller de övriga länderna i världen, kommer över nittio procent av folket att stödja marxism-leninismen på lång sikt. I denna värld finns det för närvarande många människor som bedras av socialdemokratiska partier, av revisionisterna, av imperialisterna eller av de reaktionära elementen i olika länder. De har ännu inte vaknat. Men till sist kommer de gradvis att vakna, de kommer att stödja marxism-leninismen. Marxism-leninismen är sanningen, den kan inte motstås. Massorna vill revolution och världsrevolutionen kommer slutligen att bli segerrik. De som förbjuder revolutionen, som gestalterna junker Chao, junker Ch'ien och den Falske utländske djävulen i Lu Hsüns bok, som inte tillät Ah Q att göra revolution, de kommer slutligen att besegras.

Sovjetunionen var det första socialistiska landet och det sovjetiska kommunistpartiet var det parti som Lenin skapade. Även om partiet och statsledningen i Sovjetunionen nu tagits över av revisionisterna så råder jag våra kamrater att vara fast förvissade om att de breda massorna, de otaliga partimedlemmarna och kadrerna i Sovjetunionen är bra, att de vill revolutionen och att revisionisternas regim inte kommer att vara länge. Det spelar ingen roll när: nu, i framtiden, vår generation eller våra efterträdares generation, vi ska alla lära av Sovjetunionen och studera Sovjetunionens erfarenheter. Om vi inte lär av Sovjetunionen kommer vi att begå misstag. Folk kanske frågar om vi fortfarande ska lära oss av Sovjetunionen, trots att revisionisterna nu regerar där. Vad vi ska lära är om de goda människorna och de bra sakerna i Sovjetunionen, det sovjetiska kommunistpartiets goda erfarenheter. Vad gäller de dåliga människorna och de dåliga sakerna i Sovjetunionen och de sovjetiska revisionisterna, ska vi som lärare behandla dem som negativa exempel och dra lärdom av dessa.

Vi ska alltid upprätthålla principen om den proletära internationalismens enhet. Vi förespråkar alltid att de socialistiska länderna och den världskommunistiska rörelsen måste nå en fast enhet på marxism-leninismens grund. De internationella revisionisterna förolämpar oss oupphörligt. Vår attityd är att låta dem fortsätta med detta. När det blir nödvändigt kan vi ge dem en del passande svar. Vårt parti har blivit vant vid förolämpningar. Om vi bortser från dem som förr attackerade oss, hur är läget nu? Utomlands blir vi förolämpade av imperialisterna, av de reaktionära nationalisterna, av revisionisterna. I vårt eget land blir vi förolämpade av Chiang Kai-shek, godsägarna, de rika bönderna, reaktionärerna, de dåliga elementen och höger anhängarna. Förr har de alltid gjort detta ... Är vi isolerade? Jag själv känner mig inte

isolerad. Bara i detta rum finns det över 7 000 människor. Kan man vara isolerad tillsammans med över 7 000 människor? De folkliga massorna i världens alla länder står redan eller kommer att stå tillsammans med oss. Kan vi då vara isolerade?

6. Vi måste ena hela partiet och hela folket

Vi måste ena de progressiva elementen och de aktiva elementen inom och utanför partiet och mellanelementen för att kunna leda dem framåt, som halkar efter. Det är bara på detta sätt vi kan ena hela partiet och hela landet. Bara genom att lita på en sådan enhet kan vi genomföra vårt arbete, komma över svårigheterna och bygga upp Kina på rätt sätt. Att ena hela partiet och hela folket innebär inte alls att föreslå att vi inte ska ha vår egen klara inriktning. En del människor säger att kommunistpartiet är "hela folkets parti", men vi ser inte saken på detta sätt. Vårt parti är ett proletärt parti, det är proletariatets förtrupp, det är en kämpande styrka beväpnad med marxism-leninismen. Vi står på de folkliga massornas sida, vilka utgör över nittiofem procent av hela befolkningen. Det är samma sak på det internationella området, vi talar om enhet med alla marxist-leninister, med alla revolutionära kamrater, med hela folket. Vi talar definitivt inte om enhet med de antikommunistiska, antifolkliga imperialisterna och reaktionärerna i olika länder. Närhelst det är möjligt vill vi upprätta diplomatiska förbindelser även med dessa människor och sträva efter att leva i fredlig samexistens med dem på basis av de fem principerna. Men sådana frågor befinner sig på en helt annan nivå än uppgiften att ena oss med folken i alla länder. För att kunna ena hela partiet och hela folket är det nödvändigt att verka för demokrati och låta folket tala ut. Det bör vara så inom partiet och det bör också vara så utanför partiet. Kamrater från provinsernas partikommittéer, kamrater från distriktens partikommittéer och kamrater från länens partikommittéer, när ni återvänder måste ni definitivt låta folk tala ut. De som är närvarande här måste agera på detta sätt och det måste även de som inte är närvarande här. Alla ledande medlemmar inom partiet måste verka för demokrati och låta folk tala ut. Var går gränserna? En är att vi måste iakttä partidisciplinen, minoriteten måste lyda majoriteten och hela partiet måste lyda Centrum.

En annan gräns är att det är förbjudet att organisera hemliga fraktioner. Vi är inte rädda för öppna oppositionsgrupper, vi är bara rädda för hemliga oppositionsgrupper. Sådana människor ser en inte i ögonen och talar inte sanning, allt de säger är falskt och förrädiskt. De ger inte uttryck för sina verkliga målsättningar. Men så länge de inte bryter partidisciplinen och så länge de inte bedriver någon hemlig fraktionsverksamhet, ska vi alltid tillåta dem att tala och även om de säger de felaktiga sakerna ska vi inte straffa dem. Om människor säger de felaktiga sakerna kan de kritiseras, men vi bör använda förnuftet för att övertyga dem. Vad ska vi göra om vi påverkar dem och de inte blir övertygade? Vi kan låta dem behålla sina åsikter. Så länge de lyder resolutioner och så länge de lyder majoritetens beslut kan minoriteten tillåtas att behålla sina olika åsikter. Både inom och utanför partiet finns det fördelar med att låta minoriteten behålla sina åsikter. Om de har felaktiga åsikter kan de behålla dem tillfälligt och de kan ändra sig i framtiden. Men mycket ofta kommer det att visa sig att minoritetens åsikter är riktiga. Historien är full av sådana exempel. I början har inte folkets majoritet sanningen i sina händer, utan den är i händerna på minoriteten. Marx och Engels höll sanningen i sina händer men i början befann de sig i minoritet. Lenin befann sig också under en lång tid i minoritet. Vi har haft sådana erfarenheter inom vårt eget parti. Både under Ch'en Tu-hsius regim och under "Vänster"-linjen s period hade inte majoriteten i de ledande organen sanningen i sina händer, utan minoriteten. I historien har de doktriner som naturvetenskapsmän som Kopernikus, Galilei och Darwin fört fram under lång tid inte erkänts av folkets majoritet, utan de har istället betraktats som felaktiga. På sin tid befann de sig i minoritet. När vårt parti grundades 1921 hade vi bara ett par dussin medlemmar. Vi befann oss också i minoritet, men dessa få människor representerade sanningen och de representerade Kinas öde.

Vi har också frågan om arresteringar och avrättningar som jag skulle vilja säga något om. För närvarande, bara ett dussin år efter revolutionens seger när element av de störtade reaktionära klasserna fortfarande inte reformerats och när det fortfarande finns människor som försöker sig på en restauration, måste ett litet antal människor fortfarande arresteras och avrättas. Annars kan folket inte få utlopp för sitt hat och folkets diktatur kan inte konsolideras. Men vi får inte arrestera folk på ett lättvindigt sätt och vi får speciellt inte avrätta folk på ett lättvindigt sätt. Det finns en del dåliga människor, dåliga element och degenererade människor som infiltrerat våra led, och degenererade element som sitter på folks huvuden och pissar och skiter på dem. De uppträder på ett ondskefullt och obehärskat sätt, de bryter mot allvarliga lagar och disciplinen. Dessa människor är små Chiang Kai-shek-typer. Vi måste hitta ett sätt att handskas med denna sorts människor och arrestera och avrätta de värsta bland dem, de som begått de allvarligaste brotten och de största missdåden. Ty om vi inte arresterar och avrättar denna sorts människor kommer vi inte att kunna lugna folkets ilska. Det är detta vi menar när vi säger: ”Vi kan inte avstå från att arrestera dem, vi kan inte avstå från att avrätta dem.” Men vi får på inga villkor arrestera för många och vi får inte avrätta för många. Alla de som kan arresteras men som inte behöver arresteras och alla de som kan avrättas men inte behöver avrättas måste vi besluta att inte arrestera eller avrätta. Det fanns en man som hette P'an Han-nien som en gång varit vice borgmästare i Shanghai. Han hade tidigare hemligt kapitulerat för Kuomintang. Han tillhörde C.C.-klicken.¹⁰ Nu hålls han i fängelse, vi har inte avrättat honom. Om vi dödar en person som P'an Han-nien och således bryter förbudet för avrättningar, så måste vi döda alla sådana som han. Det fanns en annan man som hette Wang Shih-wei som var hemlig agent för Kuomintang. När han var i Yenan skrev han en bok som hette Den vilda liljan, i vilken han attackerade revolutionen och förtalade kommunistpartiet.¹¹ Efter detta arresterades han och avrättades. Detta hände vid den tid då armén befann sig på marsch, och säkerhetsorganen själva beslöt att avrätta honom. Beslutet kom inte från Centrum. Vi har ofta kritiserat just detta fall. Vi anser att han inte borde ha avrättats. Om han var en hemlig agent och skrev artiklar som attackerade oss och vägrade att någonsin bättra sig, varför inte låta honom vara eller sätta honom i arbete? Det är inte bra att döda människor. Vi bör arrestera och avrätta så få som möjligt. Om vi arresterar människor och avrättar människor så fort vi ser ett tillfälle, så blir det slutliga resultatet att alla kommer att vara rädda om sitt eget skinn och att ingen vågar tala. I en sådan atmosfär kommer det inte att finnas mycket demokrati.

Vi får inte heller sätta hattar på folk utan urskillning. En del av våra kamrater har vanan att plåga folk med hattar. Så fort de öppnar munnen kommer det hattar utflygande. De skrämmer folk så att de inte vågar tala. Naturligtvis kan man inte undvika hattar helt och hållet. Finns det inte många hattar i den rapport som kamrat Liu Shao-ch'i skrivit? Är inte ”uppsplittring” en hatt? Men vi får inte sätta hattar på folk utan noggranna överväganden, så att varje Nisse, Kalle och Lasse förses med etiketten ”uppsplittring” och att alla förses med etiketten ”uppsplittring”. Det är bättre att folk sätter på sig hattarna själva så att de passar bärarna, än att andra sätter på dem. Om folk sätter på sig ett par hattar och andra tycker att de inte borde bära dessa hattar, då bör de tas av. Detta kommer att skapa en mycket bra demokratisk atmosfär. Vi förespråkar att man inte ska gräva i andras fel och brister, att man inte ska sätta hattar på folk, och att inte använda pekpinnen för ofta. Detta syftar till att folk ska bli orädda i sina hjärtan och de ska våga ge uttryck för sina åsikter.

Vi bör in ta en hjälpsam och gott syftande attityd mot dem som begått misstag och mot dem som inte tillåter folk att tala. Vi får inte skapa en sådan atmosfär att människor känner att de

¹⁰ En reaktionär Kuomintang-fraktion som leddes av de båda bröderna Ch'en, brorsöner till Chiang Kai-sheks förste chef Ch'en Ch'i-mei, som spelade en roll i skapandet av de kvasi-fascistiska ”Blåskjortorna” under trettioalet.

¹¹ För detaljer om Wang Shih-wei, se *Literary Dissent in Communist China*, s. 25-27.

inte har råd att begå misstag, att det skulle få fruktansvärda konsekvenser om de begick något misstag och att om de en gång begått misstag kan de aldrig lyfta sina huvuden igen. När en person begått misstag, så länge han verkligen vill rätta till det, så länge han verkligen begär självkritik första eller andra gången får vi inte begära för mycket av dem. Det spelar ingen roll om deras självrannsakan ännu inte är noggrann. Vi bör tillåta dem att tänka över saken på nytt och hjälpa dem med goda intentioner. Folk behöver andras hjälp. Vi bör hjälpa de kamrater som begått misstag att förstå sina misstag. Om folk är beredda att begå en allvarlig självkritik och villiga att rätta till sina misstag bör vi förlåta dem och ha en överseende attityd mot dem. Så länge deras prestationer fortfarande är av stor betydelse, så länge de är kompetenta, kan vi tillåta att de stannar kvar på sina poster.

Här i mitt tal har jag kritiserat vissa företeelser och kritiserat vissa kamrater, men jag har inte nämnt dem vid namn. Jag har inte pekat ut vem Nisse, Kalle och Lasse är. Ni själva måste ha en del uppfattningar i huvudet (skratt). För brister och misstag under de senaste åren bör huvudansvaret bäras av Centrum. I Centrum är huvudansvaret mitt. I andra hand ligger ansvaret på provinskommittéerna, stadskommunkommittéerna, och de autonoma regionernas partikommittéer, i tredje hand på den regionala kommitténivån, i fjärde hand på länskommitténivån och i femte hand på partikommittéerna i företagen och kommunerna. Alla har alltså sin del av ansvaret.

Kamrater, när ni har rest hem måste ni bygga upp den demokratiska centralismen. Kamraterna i länskommittéerna bör leda kommunernas partikommittéer i uppbygget och stärkandet av den demokratiska centralismen. Först av allt måste vi bygga upp och stärka det kollektiva ledarskapet och inte praktisera den typ av ledarskap som länge gått under beteckningen ”uppsplittning”. Denna senare metod innebär att sekreterarna och medlemmarna i partikommittéerna utför sina delar var för sig, de kan inte ha några verkliga kollektiva diskussioner och de utgör inget verkligt kollektivt ledarskap.

Om vi ska verka för demokrati måste vi uppmana andra att kritisera oss och vi måste lyssna till deras kritik. För att orka med kritiken måste vi begå en del självkritik. Vi måste undersöka det som behöver undersökas en timme eller två timmar. Om allting ska dras ut i ljuset kommer det att ta så lång tid. Om andra anser att det inte varit tillräckligt så låt dem säga det. Om det de säger är riktigt så accepterar vi deras åsikt. När vi tillåter andra att tala, bör vi då ha en aktiv eller passiv attityd? Det är givetvis bättre att vara aktiv. Vad kan vi göra om vi tvingas på defensiven? Förr var vi odemokratiska och sedan upptäcker vi att vi är på defensiven. Det spelar ingen roll. Låt alla kritisera oss. Vad gäller mig kommer jag inte att gå ut under dagen och jag kommer inte att gå på teatern på natten. Kom gärna och kritisera mig både dag och natt (skratt). Sedan ska jag sätta mig och tänka över det noggrant, inte sova under två eller tre nätter, tänka på det tills jag förstår det, och sedan skriva en allvarlig självrannsakan. Är inte detta sättet att ta itu med det hela? Sammanfattningsvis, låt andra tala ut. Himlen kommer inte att ramla ner och ni kommer inte att kastas ut. Om ni däremot inte tillåter andra att tala, ja då kommer med säkerhet den dag då ni blir utkastade.

Idag ska jag begränsa mig till de ovannämnda frågorna. Den centrala punkt som jag talat om är frågan om hur den demokratiska centralismen skall förverkligas och hur vi ska verka för demokrati inom och utanför partiet. Jag rekommenderar kamraterna att tänka över denna fråga ordentligt. En del kamrater tänker fortfarande inte i den demokratiska centralismens termer. Nu är det tid att börja tänka på detta sätt och att börja nå en viss förståelse för denna fråga. Om vi gör vårt yttersta för att verka för demokrati, då kan vi mobilisera de breda massornas entusiasm både inom och utanför partiet. Vi kan ena de breda folkliga massorna som utgör mer än nittiofem procent av hela befolkningen. När vi uppnått detta, kommer vårt arbete att gå bättre och bättre och vi kommer lättare att kunna klara av de svårigheter vi möter. Vår sak kommer att utvecklas mycket mera gynnsamt (entusiastiska applåder).

9 Tal vid åttonde Centralkommitténs tionde plenum

Morgonen den 24 september 1962 i Huai-jen-hallen

Klockan är nu tio. Mötet har startat.

Denna plenarsession med Centralkommittén har löst ett antal viktiga problem. Det ena är problemet inom jordbruket, det andra inom handeln. Båda dessa är viktiga problem. Vi har också problemen inom industrin och planeringen, som är sekundära problem. Det tredje problemet är frågan om enheten inom partiet. Åtskilliga kamrater har talat. Jordbruksproblemen förklarades av kamrat Ch'en Po-ta, problemen inom handeln av kamrat Li Hsien-nien och problemen inom industrin och planeringen av kamrat Li Fu-ch'un och XXX. Förutom dessa problem har vi också frågan om att öka kontrollkommissionens medlemsantal samt det vertikala och horisontella utbytet av kadrer.

Denna konferens öppnades inte idag, den har redan pågått i över två månader. Den pågick under en månad i Peitaiho och har fortsatt under nästan en månad efter förflyttningen till Peking. De praktiska problemen diskuterades och klargjordes i augusti och september av olika mindre grupper (alla ni som är närvarande deltog i dessa), som i själva verket var stora grupper. Därför kommer nu plenardiskussionen inte att ta alltför lång tid – tre eller fem dagar kommer troligtvis att vara tillräckligt. Om vi inte kan sluta den tjugosjunde kommer vi att stanna kvar till den tjugooåttonde, då mötet måste ajourneras.

I Peitaiho presenterade jag tre problem: klassens, situationens och motsättningarnas. Jag reste frågan om klassens problem därför att detta problem inte hade blivit löst. Om vi bortser från den inhemska situationen, så finns imperialismen, nationalismen och revisionismen internationellt. Jag talar om de kapitalistiska länderna som inte har löst klassens problem. Vi har alltså en anti-imperialistisk uppgift. Vi har uppgiften att stödja de nationella befrielse-rörelserna, dvs. Vi måste stödja de breda folkliga massorna i Asien, Afrika och Latinamerika, inklusive arbetarna, bönderna, den revolutionära nationella bourgeoisien och de revolutionära intellektuella. Vi vill enhet med så många folk. Men den innefattar inte den reaktionära nationella bourgeoisien som Nehru, och inte heller de reaktionära borgerliga intellektuella som den japanske renegat kommunisten Shojiro Kasuga¹ som tillsammans med sju eller åtta andra stöder teorin om strukturreformer.

Hur är det, existerar det klasser i socialistiska länder? Finns det någon klasskamp? Vi kan nu slå fast att det existerar klasser i socialistiska länder och att det också otvivelaktligen existerar klasskamp. Lenin sade: På grund av att bourgeoisien existerar internationellt, på grund av att borgerliga rester finns kvar i landet och på grund av att småbourgeoisien finns och kontinuerligt skapar en bourgeoisie kommer de klasser inom landet som besejrats att finnas kvar långt efter revolutionens seger, och de kan även försöka sig på en restauration. De borgerliga revolutionerna i Europa i sådana länder som England och Frankrike hade många upp- och nedgångar. Efter feodalismens krossande inträffade många restaurationer och lyckan vände många gånger. Denna sorts vändning är också möjlig i socialistiska länder. Ett exempel på detta är Jugoslavien som förändrat natur och blivit revisionistiskt, förändrats från ett arbetar- och bondeland till ett land regerat av reaktionära nationalistiska element. I vårt land måste vi verkligen få grepp om, förstå och studera detta problem noggrant. Vi måste erkänna att klasser kommer att existera under en lång tid framöver. Vi måste också erkänna existensen av kampen klass mot klass, och erkänna möjligheten av restauration från de reaktionära klassernas sida. Vi måste öka vår vaksamhet och noggrant undervisa vår ungdom såväl som våra kadrer, massorna och kadrer på mellan- och basnivå. Gamla kadrer måste också studera dessa problem och skolas. Annars kan ett land som vårt fortfarande röra sig mot sin

¹ En japansk "revisionist" som grundade ett nytt parti i avstaliniseringens efterdyningar.

motsats. Även att röra sig mot sin egen motsats skulle inte betyda alltför mycket eftersom fortfarande negationens negation skulle finnas och efteråt kunde vi röra oss mot vår egen motsats än en gång. Om våra barns generation går in för revisionismen och rör sig mot sin motsats, så även om det fortfarande formellt är socialism så kommer det i själva verket att vara kapitalism och då kommer våra barnbarn att revoltera och besegra sina fäder, eftersom massorna inte kommer att vara nöjda. Därför måste vi från och med nu tala om detta varje år, varje månad, varje dag. Vi ska tala om det på kongresser, på konferenser för partidelegater, vid plenarsammanträden, på varje möte vi håller, så att vi får en mer upplyst marxist-leninistisk linje i frågan.

Situationen i vårt land har inte varit speciellt tillfredsställande under de sista åren, men nu börjar man skönja en bättring. 1959 och 1960 utfördes flera saker på fel sätt huvudsakligen beroende på att de flesta inte hade någon erfarenhet som gjorde det möjligt för dem att förstå problemen. Det allvarligaste felet var att våra rekvisitioner var överdrivna. Trots att vi inte hade särskilt mycket spannmål fortsatte vi att säga att det hade vi visst. Blinda order utfärdades både inom industrin och jordbruket. Det gjordes också en del andra misstag i stor skala. Under andra halvåret 1960 började vi rätta till detta – i själva verket började det redan tidigare med den första Chengchow-konferensen i oktober 1958. Sedan kom Wuhan-konferensen i november och december 1958, medan vi i februari och mars 1959 höll den andra Chengchow-konferensen. Vid Shanghai-konferensen i april det året ägnade vi oss också åt att rätta till våra misstag. Men under 1960 var det en period då vi inte uppmärksammade det tillräckligt, eftersom revisionismen då kom och tryckte på. Vår uppmärksamhet inriktades på att bekämpa Chrusjtjov. Från andra halvåret 1958 ville han blockera den kinesiska kusten. Han ville sätta upp en förenad flotta för att ta kontrollen över vår kustlinje och på så sätt försätta oss i blockad. Efter detta, i september 1959 under den sino-indiska gränskonflikten, stödde Chrusjtjov Nehru i dennes attacker mot oss och Tass skickade ut en kommuniké. Sedan kom Chrusjtjov till Kina och vid vårt firande av tioårsjubileet angrep han oss från vår egen talarstol. Vid Bukarest-konferensen 1960 försökte han inringa och utplåna oss.² Sedan kom de två kommunistpartiernas konferens, de tjugosex ländernas planeringskommitté, de åttioen ländernas Moskva-konferens, som alla behandlade dispyten mellan marxism-leninismen och revisionismen. Vi ägnade hela 1960 åt att bekämpa Chrusjtjov. Så ni ser att bland socialistiska länder och inom marxism-leninismen kan en fråga som den här växa fram. Men i själva verket ligger dess rötter i det förflutna, i saker som hände för mycket länge sedan. De tillät inte Kina att göra revolution. Det var 1945. Stalin ville förhindra Kina att göra revolution. Han sade att vi inte borde föra inbördeskrig och borde samarbeta med Chiang Kai-shek, annars skulle den kinesiska nationen fördärvas. Men vi gjorde inte som han sade. Revolutionen var segerrik. Efter revolutionens seger misstänkte han att Kina var ett Jugoslavien, och att jag skulle bli en andra Tito. Senare när jag åkte till Moskva för att underteckna det Sino-Sovjetiska allians- och ömsesidiga hjälpfördraget, var vi tvungna att genomgå ytterligare en strid. Han var inte villig att underteckna ett fördrag. Efter två månaders förhandlingar undertecknade han ändå till slut. När började Stalin få förtroende för oss? Det var vid tiden för bekämpa Amerika – hjälp Korea-kampanjen, från vintern 1950. Han började då bli övertygad om att vi inte var som Tito, som Jugoslavien. Men nu har vi blivit ”vänsteräventyrare”, ”nationalister”, ”dogmatiker”, ”sektarister”, medan Jugoslavien har blivit ”marxist-leninister”. Nuförtiden är Jugoslavien bra, de sköter sig fint. Jag har hört att landet blivit ”socialistiskt” igen. Så även det socialistiska lägret är mycket komplicerat internt. Det är i själva verket också mycket enkelt. Det handlar egentligen bara om en princip, det är problemet med klasskampen, problemet med kampen mellan proletariatet och bourgeoisien, problemet med kampen mellan marxism-

² Termen ”inringa och utplåna” (*wei-ch'ao*) är samma som användes under trettioalet för att beteckna utplåningskampanjen som Chiang Kai-shek startade mot kommunisterna. Användningen av den här är en värtalig beskrivning av den fiendtlighet som Mao kände mot sina tidigare kamrater.

leninismen och anti-marxism-leninismen, problemet med kampen mellan marxism-leninismen och revisionismen.

Vad gäller situationen, så är den bra både internationellt och inom landet. Under den första perioden efter grundandet av vår stat hade en del människor, inklusive jag själv såväl som kamrat XX, synen att partierna och fackföreningarna i Asien och partierna i Afrika kunde komma att lida allvarliga nederlag. Det visade sig senare att denna syn var felaktig. Det gick inte som vi väntade. Efter andra världskriget har en mäktig nationell befrielsekamp utvecklats i Asien, Afrika och Latinamerika, år efter år. Vi hade den kubanska revolutionen, Algeriets befrielse, de asiatiska spelen i Indonesien då tiotusentals människor demonstrerade och krossade det indiska konsulatet och Indien isolerades, Nederländernas tillbakalämnande av Indonesien, den väpnade kampens utveckling i Södra Vietnam – en mycket bra väpnad kamp. Vi hade också den väpnade kampens seger i Algeriet, den framgångsrika kampen i Laos, Suezkanal-affären, Egyptens oberoende. De Förenade Arabrepublikerna tenderar att gå åt höger, men så framträdde Irak. Båda befinner sig till höger om mitten, men båda bekämpar imperialismen. Även om befolkningen i Algeriet är mindre än tio miljoner och Frankrike hade en armé på 800 000 man som slogs i sju eller åtta år, så vann ändå Algeriet till slut. Den internationella situationen är alltså utmärkt. Kamrat Ch'en I har lämnat en mycket bra rapport om detta.

De motsättningar jag vill tala om är de mellan oss och imperialismen. Motsättningen mellan folken i hela världen och imperialismen är den primära. Vi har oppositionen från folken i alla länder mot den reaktionära bourgeoisien och den reaktionära nationalismen. Vi har också motsättningen mellan folken i alla länder och revisionismen, motsättningarna mellan imperialistiska länder, motsättningarna mellan nationalistiska länder och imperialismen och motsättningen mellan socialismen och imperialismen. Jag tror att högeropportunisten i Kina bör få ett nytt namn. Den bör kallas kinesisk revisionism. Den två månader långa konferensen i Peitaiho och Peking har ägnat sig åt två problem av skilda slag. Det ena var det politiska arbetets problem, det andra var klasskampens problem – dvs. kampen mellan marxism-leninismen och revisionismen. Problemen i arbetet är också problemet med kampen mot borgerliga idéer, vilket är identiskt med kampen mellan marxism-leninismen och revisionismen. Det finns flera dokument om problemen i arbetet, inom industrin, jordbruket, handeln etc. Olika kamrater har talat om dessa frågor.

När det gäller frågan om hur partiet ska tackla problemet med revisionismen inom landet och inom partiet och problemet med bourgeoisien tror jag att vi bör hålla fast vid tidigare politiska linjer utan att ändra dem. Det spelar ingen roll vilken typ av misstag kamrater har begått. Vi bör följa linjen från korrigeringskampanjen 1942-45.³ Så länge kamraterna erkänner sina misstag och bättrar sig, välkomnar vi dem. Vi måste ena oss med dem och bota sjukdomen för att rädda patienten, ta varning av det förflutna för att säkra framtiden. Enhet-kritik-enhet. Men vi måste vara mycket säkra på vad som är rätt och vad som är fel. Vi får inte skräda orden eller vara enstaviga. Varför knackar munken på sin fisktrumma av trä när han sjunger sin sutra? Resa till Västern förklarar det genom att berätta hur de sutras som samlades in i Indien hade slukats av den svarta fiskdemonen, som spottade ut ett ord i taget varje gång man slog på den. Detta är förklaringen till träfiskan. Vi får inte inta denna attityd och uppträda som den svarta fiskdemonen. Vi måste tänka över saker ordentligt. Vi vill ena oss med er kamrater som begått misstag, förutsatt att ni erkänner era fel och återvänder till en marxistisk ståndpunkt. En del av er är närvarande och jag välkomnar också er. Var inte skygga därför att ni

³ *Cheng-feng*, eller ”korrigerings”-rörelsen 1942–45 var den första stora kampanjen för ideologisk omformning av KKP, och för etablerandet av Mao Tse-tungs tänkande som den ortodoxa mallen. För de dokument som studerades vid denna tid, se Boyd Comton (e.d.) *Maos China* (Seattle: University of Washington Press, 1950). Den senaste framställningen av de politiska sammanhangen i sin helhet finns i Mark Selden: *The Yanan Way in Revolutionary China* (Cambridge, Mass.: Harvard U P, 1971), s. 177-276. För min egen tolkning, se inledningen till *Authority, Participation and Cultural Change in China* (Cambridge U P, 1973) s. 17-22.

begått misstag. Vi tillåter folk att begå misstag, och efteråt tillåter vi också att ni rättar till dem. Var inte intoleranta mot misstag och förhindra inte folk från att rätta till dem. Många kamrater har rättat till dem bra, vilket är utmärkt. Kamrat Li Wei-hans⁴ tal är något att studera. Kamrat Li Wei-han har rättat till sina misstag och vi litar på honom. Vi måste vara bestämda både när vi studerar folk och sedan när vi hjälper dem. Det finns många andra kamrater. Jag har också begått misstag. Jag talade om detta förra året. Ni måste också tillåta att jag begår misstag och låta mig rätta till dem. När jag rättar till dem, bör ni välkomna det. Förra året sade jag att vi måste vara analytiska mot människor. Ingen man kan vara felfri. Tänk på de vise männen. Att säga att de var utan brister skulle vara en metafysisk ståndpunkt, inte en marxistisk, dialektisk-materialistisk ståndpunkt. Allting går att analysera. Jag uppmanar kamraterna, vare sig ni har förbindelser med främmande länder eller en hemlig partifientlig grupp – så länge ni inte sopar igen spåret efter er utan berättar hela sanningen välkomnar vi er och kommer att ge er arbete att utföra. Vi får på inga villkor inta attityden att strunta i sådana människor, och än mindre utnyttja avrättningsmetoden. Vi kan inte bryta förbudet mot avrättningar så det har varit många kontrarevolutionärer som vi inte har dödat. Var inte kejsaren Hsuan Tung⁵ en kontrarevolutionär? Vi har också krigsförbrytare som Wang Yao-wu, K'ang Tse, Tu Yü-ming, Yang Kuang och en hel massa andra som vi inte dödat. Många människor har rättat till sina misstag och vi har återtagit dem. Vi dödade dem inte. De högeranhängare som rättat till sina misstag har fått sina hattar avtagna.⁶ Den nuvarande tendensen mot en skärpning av domarna är felaktig. Bara de domar som verkligen varit felaktiga kan ändras. De domar som varit riktiga kan inte ändras. Vad gäller ändringen av domar som verkligen varit felaktiga, så bör de som varit helt felaktiga ändras helt och hållet, de som varit delvis felaktiga ändras delvis. När de inte varit felaktiga bör de inte ändras. Vi kan inte helt oöverlagt ändra allihop.

Vad gäller fråga om arbetet, ber jag kamraterna se till att inte klasskampen stör ert arbete. Den första Lushan-konferensen 1959 ägnade sig ursprungligen åt arbetet. Sedan hoppade P'eng Te-huai upp och sade: "Nu har ni kastat skit på mig i fyrtio dagar, kan inte jag få kasta skit på er i tjugo dagar nu?" Allt detta skitkastande rörde till konferensen och arbetet blev lidande. Tjugo dagar räckte inte och vi övergav frågan om arbetet. Vi får inte göra det denna gång, vi måste verkligen uppmärksamma den. När de ger ut sina rapporter från konferensen, måste alla lokala organ och departement se till att frågan om arbetet kommer först. Arbetet och klasskampen bör framskrida sida vid sida. Klasskampen får inte placeras för sig på första sidan. Vi har nu bildat två speciella kommissioner för fallstudier för att klargöra problemen, att belysa problemen och övertyga folk. Vi måste ta del i klasskampen, men det finns speciella människor som tar hand om detta arbete. Säker het departementet har som speciell uppgift att fortsätta klasskampen. Fan Han-nien⁷ är en kontrarevolutionär! Hu Feng och Jao Shu-shih är också kontrarevolutionärer! Vi har inte dödat någon av dem. Vi får inte låta klasskampen störa vårt arbete. Vi kan vänta till nästa plenum eller nästa därpå och då göra ett nytt försök att klargöra dessa problem. Huvuduppgiften (för säkerhetsorganen) är att ta hand om fientligt

⁴ Li Wei-han (1896-1984), från Hunan, spelade en ledande roll i KKP från dess grundande 1921. Från 1944 till sitt fall i december 1964 var han chef för partiets departement för enhetsfrontsarbetet. Det är inte klart exakt varför han kritiserades av Mao 1962, men anklagelsen hade troligtvis ett samband med den "kapitulationism" för vilken han anklagades två år senare.

⁵ Den siste Manchukejsaren, avsatt 1911, och återupprättad av japanerna under trettio-talet som kejsare för marionettlandet "Manchu-kuo". För hans egen berättelse, se *From Emperor to Citizen: the Autobiography of Aisin-Gioro Pu Yi*, 2 vol. (Peking, Foreign Languages Press, 1964-65.)

⁶ dvs. de hade redan fått sin sociala värdighet återupprättad, eftersom de verkliga eller metaforiska långa hattar de bar, tagits av.

⁷ Fan Han-nien, en före detta Komintern-representant, var vice borgmästare i Shanghai från 1949 till 1955, då han uteslöts ur partiet och arresterades.

sabotage.⁸ Om folk deltar i sabotage kommer vi att bryta vårt förbud mot avrättningar. Men detta är bara riktat mot folk som förstör fabriker eller broar, kastar bomber i Kanton, som mördar eller startar mordbränder. Säkerhetsarbetets uppgift är att försvara vår sak, att försvara fabriker, företag, kommuner, produktionsbrigader, skolor, regeringen, armén, partiet, massorganisationerna, och också kulturella organ som tidningar, förlag och nyhetsbyråer, dvs. att försvara överbyggnaden.

Det är populärt att skriva romaner i dessa dagar, eller hur? Att använda romaner för partifientliga syften är en stor uppfinning. Alla som vill störta en politisk regim måste skapa en folkopinion och utföra en del förberedande ideologiskt arbete. Detta gäller så väl de kontra-revolutionära som de revolutionära klasserna. Vår ideologi är den revolutionära marxism-leninismen, kombinationen av marxismens allmänna sanning med den kinesiska revolutionens konkreta praktik. Om dessa kombineras på ett bra sätt kommer problemen att vara lättare att lösa. Om de inte kombineras på ett bra sätt, då kommer vi att drabbas av misslyckanden och motgångar. Vad gäller det socialistiska uppbygget, finns det också en kombination av allmän sanning och uppbyggets praktik. Har vi kombinerat dem på ett bra sätt eller ej? Vi håller på att lösa detta problem. Samma sak gäller uppbygget av försvaret. Den militära linjen för några år sedan är exempelvis inte samma som den militära linjen idag. Kamrat Yeh Chien-ying⁹ skrev en bok som är mycket skarp, den är aldrig förvirrande i de avgörande frågorna. Jag har alltid kritiserat dig för att du inte varit tillräckligt skarp, men denna gång har du verkligen varit skarp. Här är en av dina meningar:

”Chu-ko Liang var försiktig i hela sitt liv, medan Lü Tuan var klar i huvudet i de stora frågorna.”¹⁰

Vill kamrat XX vara snäll och tala om namnen på dem som inte är närvarande vid detta plenum? Politbyråns stående kommitté har beslutat att fem personer inte bör vara närvarande.

(Kamrat XX insköt: Politbyråns Stående kommitté beslöt att fem personer inte borde närvara vid plenat. P'eng, Hsi, Chang, Huang och Chou¹¹ är alla viktiga individer som för närvarande håller på att undersökas. Medan de håller på att undersökas är de inte kvalificerade för att närvara vid möten.)

Eftersom deras brott verkligen är stora, är de inte kvalificerade att närvara vid möten, och bör inte närvara vid viktiga möten och inte heller tillåtas att komma in i T'ien An Men tills situationen klargjorts genom undersökningen. Vi måste i vår analys skilja mellan viktiga och oviktiga individer, det finns en skillnad mellan dessa.

⁸ I början på 60-talet, under de spända förhållanden som skapades av de ekonomiska svårigheter som växte fram efter det Stora Språnget, var kommandoraider från Kuomintang vid kusten och andra subversiva aktiviteter ett speciellt allvarligt problem.

⁹ Yeh Chien-ying (1898-1986), en yrkessoldat som gick med i KKP 1927 och deltog i Nanchang-upproret, blev medlem av Centralkommittén 1945. Under Kulturrevolutionens tidigare stadier utnämndes han till Sekretariatet och Politbyrå. Vid tionde kongressen i augusti 1973 blev han en av de fem vice ordförandena i Centralkommittén.

¹⁰ Chu-ko Liang (181–234) premiärminister i Shu Han eller den mindre Han-dynastin, var en av de mest berömda militärstrategerna i det gamla Kina. Han är en av huvudpersonerna i *De tre kungadömenas romans*, och var som Mao säger, känd under hela sin karriär för sin försiktighet och sitt förutseende. Lu Tuan var minister åt kejsaren T'ai Tsung av Sung-dynastin under 900-talet, som brukade säga om honom att han var en dåre då det gällde småsaker men inte när det gällde stora frågor.

¹¹ Fyra av dessa män har länge varit kända som ”P'eng-Huang-Chang-Chous partifientliga grupp”, (Se ovan text 7, not 1). Den femte person som omnämns, Hsi (Chung-hsün) (1903–), framträdde offentligt som vice premiärminister ända fram till 1962, men hade förlorat alla sina poster 1965. Denna referens bekräftar, som en del observatörer gissat, att hans fall var sammanlänkat med P'eng Te-huais, med vilken han var nära förbunden under 50-talet.

Oviktiga individer har deltagit i vårt möte i dag. När oviktiga individer ordentligt rättat till sina fel, bör de åter få arbete att utföra. Vi är särskilt hoppfulla när det gäller oviktiga individer, att de ska bli medvetna (om sina fel). Naturligtvis hoppas vi också att viktiga element kommer att bli medvetna.

10 Yttranden vid Vårfestivalen

Sammanfattande protokoll. 13 februari 1964

Ordförande Mao: Idag är det Vårfestival, och vi håller ett möte för att diskutera både utländska och inhemska problem¹... Tror ni att vår stat kommer att falla samman eller ej? Imperialismen och revisionismen har i förbund slagit till alldeles vid våra gränser. Är (ni) demokratiska personligheter² rädda för atombomben? Om **atombomben** skulle explodera skulle vi helt enkelt befinna oss kvar i Yenan. Hela gränsområdet Shen-Kan-Ning hade en befolkning av 1,5 miljoner och i staden Yenan fanns det 30000 människor. Folk kan inte svara offentligt innan de har angripits. Det fanns en tid då Kuomintang var klokare än normalt, och inte fördömde oss offentligt. De förde ut ett dokument som skulle begränsa ”främmande” partiers verksamhet, som skulle begränsa kommunistpartiets verksamhet.³ Känner ni till detta?

*Chang Shih-chao:*⁴ Jag känner inte till detta.

Ordförande Mao: Ni är inte särskilt välinformerade. I januari 1941 startade Kuomintang Södra Anhwei-intermezzot, där vi förlorade mer än 17000 man. Efter detta försökte de få igång flera sådana antikommunistiska flodvågor, och på det sättet lära (vårt) parti en läxa. Chiang Kai-shek är usel, varje gång han hade en möjlighet försökte han lura oss. När det antijapanska kriget var slut, talade Chiang om fred och inbjöd mig att komma till Chungking för förhandlingar, men han utfärdade också hemliga order under tiden. Under förhandlingarna genomförde han en kampanj mot vårt parti och utplånade Kao Shu-hsüns⁵ tre divisioner.

XXX: Kao har redan gått med i partiet. Folk kan förändras.

K'ang Sheng: Kejsaren Hsüan T'ung har kommit för att framföra sina nyårshälsningar (vid den Konsultativa politiska konferensen).

Ordförande Mao: Vi måste ena oss väl med kejsaren Hsüan Tung. Både Kuang Hsü och Hsüan Tung var en gång våra överhuvuden.⁶ Hsüan Tungs månadslön på lite över hundra *yüan* är för liten – denne man är en kejsare.

Chang Shih-chao: Hsüan Tungs onkel, Tsai-t'ao, har det mycket dåligt ställt.⁷

¹ I alla de tillgängliga versionerna utom i *Wan-sui* (1969), innehåller denna text endast avsnitt som handlar om utbildning, och den beskrivs som ett tal eller direktiv vid Vårfestivalen om utbildningen. Det är uppenbart av det som följer att mötet i fråga först och främst kallats för att diskutera utbildningen. Men innan han övergick till dagens ämne talade Mao informellt med en del av de närvarande om olika frågor.

² Förutom de ”mindre partier” som vi refererat till ovan (text 1, not 6) skulle institutionerna från 1949 och 1954 sörja för att ”demokratiska personligheter”, inte knutna till något parti, deltog i landets politiska liv. Den mest berömda av dessa var Sung Ch'ing-ling, Sun Yat-sens änka. En del av de icke-kommunister som deltog i mötet i februari 1964 tillhörde denna kategori, andra var representanter för de mindre partierna.

³ Detta syftar på en serie direktiv som Chiang Kai-shek utfärdade med början i januari 1939, med syftet att begränsa kommunisternas politiska och militära handlingsfrihet.

⁴ Chang Shih-chao (1881–1973) hade varit aktiv i den revolutionära rörelsen som journalist från början av nittonhundratalet. Han var uppenbarligen en av de ”demokratiska personligheter” utanför partiet som Mao talade till i sina öppningsreplikor.

⁵ Enligt en not i Maos *Valda Verk* bd IV, s. 78, not 1 tog Kao Shu-hsün, befälhavare för Kuomintangs elfte krigszon, med sig en kår och en kolonn när han kom över till kommunisternas sida den 30 oktober 1945. Kommunisterna gav därefter hans namn till en rörelse för att uppmuntra andra nationalistiska befälhavare att följa hans exempel. Notan i *Valda Verk* nämner inte det faktum, som Mao här påpekar, att nationalisterna därefter vände sig mot Kao och krossade hans styrkor.

⁶ Både kejsaren Kuang Hsü (regerade 1875-1908) och hans efterträdare kejsaren Hsüan T'ung hade suttit på tronen under Maos livstid. I det språk han använder för att påminna om detta faktum (*Kuang Hsü Hsüan T'ung, tou shih wo ting-Cou shang-ssu*) finns det kanske en lätt antydning om att han betraktar dem som företrädare och kolleger.

Ordförande Mao: Denne Tsai-fao är en hög militär. Han var student i Frankrike. Jag känner honom, dock inte närmare. Skulle det inte gå att hjälpa honom genom er så att han kan äta lite bättre? När allt kommer omkring är han ju vår gäst. Vi bör förbättra hans levnadsstandard.

Det är inte roligt att vara jagad som en hund. Nehru är i dålig form. Imperialismen och revisionismen har ruinerat honom. Revisionismen avvisas överallt. Den förkastas i Rumänien, och i Polen lyssnar man inte på den. På Kuba lyssnar man på ena halvan och förkastar den andra. De lyssnar på ena halvan eftersom de är tvungna, ty de producerar inte själva olja eller vapen. Imperialismen upplever också hårda tider. Japan opponerar sig mot Förenta Staterna, och det är inte bara det japanska kommunistpartiet och det japanska folket som opponerar sig mot Förenta Staterna – storkapitalisterna gör det också. För inte så länge sedan avvisade man på järnverket Kita en amerikansk inspektion. De Gaulles opposition mot Förenta Staterna är också ett svar på kapitalisternas krav. De ligger också bakom hans upprättande av diplomatiska förbindelser med Kina. Kina bekämpar Förenta Staterna. Vi hade tidigare i Peking Shen Ch'ung⁸, hela landet bekämpade USA-imperialismen. Chrusjtjov-revisionisterna skymfar oss som dogmatiker och pseudorevolutionärer, de förbannar oss verkligen. För inte länge sedan förde ett brev från Centralkommittén i SUKP till Centralkommittén i KKP fram fyra punkter: (1) Ett slut på den öppna polemiken; (2) De (sovjetiska) experternas återvändande (till Kina); (3) Samtal om den sino-sovjetiska gränsen; (4) Utvidgad handel. Vi kan ha samtal om gränsen, de kommer att starta den 25 februari. Vi kan göra lite affärer, men inga större, eftersom sovjetiska produkter är tunga, grova, dyra och eftersom det alltid fattas något.⁹

K'ang Sheng: Kvaliteten är underlägsen.

Ordförande Mao: De är för det första grova, för det andra dyra, för det tredje underlägsna och för det fjärde så fattas det alltid något. Det är inte lika bra att handla med dem som med den franska bourgeoisien, som fortfarande har en viss affärsetik.

Förr har vi begått misstag i vårt arbete. Det första var att utfärda blinda order, det andra var att utfärda överdrivna rekvisitioner. Dessa misstag har rättats till. Nu har vi gått till den andra ytterligheten. Vi har gått från utfärdanden av blinda order till att inte utfärda några order alls, och resultatet är att vi inte gör vårt yttersta. Vi måste alltså ta efter Befrielsearmén, vi måste ta efter oljeministeriets Tach'ing.¹⁰ I oljefälten i Tach'ing har de investerat mer än – och inom loppet av tre år har de byggt upp ett oljefält som producerar – ton, och ett raffinaderi för – ton olja. Investeringarna har varit små, tiden kort, framgångarna har varit stora, och det som skrivits om ämnet är väl värt ett studium. Alla ministerier bör lära av oljeministeriet, lära av Befrielsearmén och skaffa sig en del goda erfarenheter, för att kunna vara en kampbrigad i förhållande till fienden och en arbetsbrigad i förhållande till oss själva. Universitetsstudenter bör också lära av Befrielsearmén. Denna bör utnyttja sina framgångar fullständigt, sätta upp förebilder som andra kan efterlikna, intensivt lovorda dessa och samtidigt kritisera misstagen.

⁷ Tsai-t'ao hade kontrollen över det kejsrerliga gardet vid tiden för 1911 års revolution. Det är således naturligt att Mao, som tillbringade sex månader i de republikanska styrkorna vid den tiden, skulle ha identifierat honom (i nästa mening) som en "hög militär". Han betraktades under dynastins sista år som en av de mer liberala kejsrerliga klanmedlemmarna.

⁸ Den 24 december 1946 våldtogs Shen Ch'ung, en kvinnlig student vid Peiping-universitetet, av en amerikansk marinsoldat. Händelsen ledde till vittomfattande anti-amerikanska studentdemonstrationer i många kinesiska städer, och till krav på omedelbart tillbakadragande av alla amerikanska militära styrkor.

⁹ Att "det alltid fattas något" (*liu i shou*) i de sovjetiska produkterna var ett vanligt klagomål i Kina i slutet på femtiotalet och början på sextiotalet, dvs. att de behöll vissa nyckelinformationer eller t.o.m. vissa nyckeldelar i maskinerna under de sovjetiska experternas kontroll, så att kineserna inte skulle kunna fullborda eller driva en fabrik utan dessas hjälp.

¹⁰ 1964 skulle Mao just lansera slagordet "Industrin bör lära av Tach'ing, och jordbruket lära av Tachai." Efter detta har båda allmänt betraktats som "maoistiska" förebilder. Här tillskriver Mao oljeministeriet äran av framgångarna vid oljefälten i Tach'ing i provinsen Heilungkiang.

Lovorden bör vara huvudsaken och kritiken kompletterande. Bland dem som arbetar för vår sak finns det många bra människor och många bra förebilder som kan lovordas.

Förra året inträffade det stora naturkatastrofer i Hopei. I söder var det torka. Till en början var skörden bra men sedan kom det häftiga regn som orsakade förluster på 20000 miljoner *chin* (ca 12 miljoner ton) spannmål. Inte desto mindre ökade produktionen förra året med mer än 10000 miljoner *chin*, och detta år kommer det att gå ännu bättre. För närvarande lär vi av Befrielsearmén, vi lär av oljeministeriet, vi lär av förebilder i städerna, byarna, fabriker och skolorna, vi håller på att klara av misstagen i vårt arbete och kommer att lyckas något bättre detta år.

Vid detta möte idag har vi diskuterat internationella problem, men vår huvudsakliga uppmärksamhet är riktad mot de interna problemen. Om vi inte kan handskas effektivt med våra interna problem, så är det ingen idé att vi pratar om internationella frågor. För närvarande är det några länder som vill upprätta förbindelser med vårt land, som Kongo. Lumumbas Kongo startade ett gerillakrig, men de hade inga moderna vapen alls – bara saker som Kuan Kungs svarta draksvärd och Chang Feis artonfots spjut.¹¹

XXX: Vi kan också ta med Huang Chung's pilar.

Ordförande Mao: De har ingenting annat än Kuans, Changs, Chaos, Mas och Huangs vapen – de har inga moderna vapen. Förr i tiden hade inte heller vi några. Efter Nanchang-upproret förlorade vi två divisioner. Chu Te, Ch'en I och Lin Piao ledde de kvarvarande upp till Ching-kangshan. Jag visste själv inte hur man skulle slåss. 1918 arbetade jag i Pekings Universitetsbibliotek. Jag hade fyrtio kronor i månaden och klarade mat, kläder och husrum utan bekymmer. Chang Shih-chao ville inte vara ämbetsman åt Yüan Shih-k'ai, så denne lät honom bli ordförande för Peking-universitetet. Han åkte till Peking-universitetet för att starta en tidning. Gamle Huang, är du konstitutionalist?

Huang Yen-pi: Jag är revolutionär, inte konstitutionalist. Jag deltog i T'ung Meng Hui.

Chang Shih-chao: Han är en revolutionär.

Ordförande Mao: Gamle Ch'en,¹² du tillhörde forskningsklicken. Chang Shih-chao deltog i den Andra revolutionen och 1925 var han minister.¹³ Nu marscherar ni alla tillsammans med oss, deltar i det socialistiska uppbygget i det nya Kina. När jag säger att vi hoppas att vi ska

¹¹ Kuan Yü (också känd som Kuan Kung, krigsguden) och Chang Fei (se ovan text 6, not 26) var Liu Peis två främsta vapenbröder. Liu Pei var grundaren av Shu han-dynastin under de Tre kungadömenas period under tvåhundralet. I *De tre kungadömenas romans*, den berömda roman från vilken Mao sagt att han lärt en del av sin militära taktik, se nedan text 14, beskrivs hur de hanterar de vapen som nämns här. Huang Chung, Chao (Yün) och Ma (Su) var de återstående tre av Liu Peis "fem tigergeneraler". Även om Liu Pei liksom sina två rivaler hävdade att han var den rättmätiga innehavaren av hela imperiet så var det territorium som han kontrollerade i huvudsak kungadömet Shu, med centrum i dagens Szechuan, där Mao och hans kamrater höll sitt möte.

¹² Huang Yen-p'ei, en advokat med yrkesutbildning i amerikansk stil, hade varit en ledande figur i Demokratiska Förbundet under inbördeskriget 1946–49, och var minister för den lätta industrin 1949–54. 1964 var han ordförande för Föreningen för Kinas demokratiska nationella uppbyggnad såväl som medlem av Demokratiska Förbundets stående kommitté. "Gamle Ch'en" är tydligen Ch'en Shu-fung, ordförande i den Allkinesiska sammanslutningen för industri och handel sedan 1953. Både "gamle Huang" och "gamle Ch'en" var alltså "demokratiska personligheter" som arbetat tillsammans med den nya regimen sedan 1949.

¹³ Den "Andra revolutionen" var försöket 1913 att med styrkor under ledning av Ts'ai Ao störta Yuan Shih-k'ai och stoppa rörelsen bort från genuin republikanism mot ett återupprättande av monarkin. Å andra sidan var den regering i vilken Chang Shih-chao var minister 1925, den krigsherredominerade regimen i Peking. Mao nämner avsiktligt dessa två kontrasterande episoder i Changs liv för att erinra om mycket olikartade erfarenheter som hans generation genomlevt i sitt sökande efter ett svar på Kinas problem.

utföra vårt arbete något bättre detta år, så är det inte enbart Centralkommitténs förhoppning utan också er förhoppning. Hsü Te-heng, har du ansvar för ett industriministerium?¹⁴

XXX: Det finns gott hopp om hans ministerium.

Ordförande Mao: Gamle Huang, din familj tycks innefatta alla möjliga partier och fraktioner – Demokratiska Förbundet, Sammanslutningen för Demokratins Främjande,¹⁵ Kommunistiska Ungdomsförbundet. Den dikt som din son Huang Wan-li skrivit, ”Hälsningar till brudgummen”, är mycket bra skriven. Jag beundrar den. Du har också en medlem av Tredje-septembersällskapet som också skriver bra dikter. Jag beundrar också honom. Du känner inte dina drygt tio barn särskilt bra, du är som Kuo Tzu-i.¹⁶

Alla ministerier bör lära av Befrielsearmén, organisera en politisk avdelning och stärka sitt politiska arbete. De måste uppmuntra framsteg, sätta upp arbetare som förebilder att ta efter, lovorda dem mycket och samtidigt kritisera misstagen. Lovorden bör vara huvudsaken och kritiken kompletterande. Bland dem som arbetar för vår sak finns det många bra människor och bra saker, det finns många bra förebilder som vi måste lovorda.

Idag vill jag tala med er om problemen inom utbildningen. Vi har gjort framsteg inom industrin, och jag tror att det borde komma en del förändringar inom utbildningen också. Den nuvarande situationen duger inte. Enligt min uppfattning är linjen och inriktningen (*fang-chen*) inom utbildningen korrekt, men metoderna är felaktiga och måste ändras. Närvarande här idag är kamrater från Centralkommittén, kamrater inom partiet, kamrater utanför partiet, kamrater från Vetenskapsakademien. Kamrat XXX¹⁷ kommer nu att tala.

XXX: Ett viktigt problem inom utbildningens område för närvarande är utbildningssystemet, dvs. det faktum att den föreskrivna längden på studierna är överdriven. För närvarande börjar barnen skolan vid sju års ålder, tillbringar sex år i grundskolan, sex år i mellanskolan och i vissa fall sex, och vanligtvis fem, år vid universitetet. Tillsammans blir det sjutton eller arton år. De utexamineras från universitetet först vid tjugofyra eller tjugofem års ålder. Därefter sysselsätts de med manuellt arbete i ett år, och sedan genomgår de ytterligare en ettårig utbildningsperiod för arbetet så att när de slutligen är färdiga (med hela processen) är de redan tjugosex eller tjugosju år. Detta är två eller tre år längre tid än det tar i Sovjetunionen. I Sovjetunionen tar grund- och mellanskolan tio år och universitetet fyra eller fem, så att vid tjugotre eller tjugofyra kan de ta en anställning och börja arbeta.

I de humanistiska studierna är det inget stort problem att studenterna blir för gamla. När det gäller naturvetenskaperna är det uppenbart (att de fortsätter studera) alltför länge. Detta gäller

¹⁴ Hsü Te-heng (1895–) var studentledare under Fjärde Majrörelsen. Han har varit ordförande i Chiu-san (Tredje september), sällskapet som Mao refererar till, sedan dess grundande 1945. (Sällskapet. Som fått sitt namn efter datumet för den japanska kapitulationen, är ett av de mindre partier som deltar i enhetsfronten.) Det ”industriministerium” som Mao frågar om här är ministeriet för vattenprodukter, som Hsü lett sedan 1956.

¹⁵ Sammanslutningen för Demokratins Främjande var ett annat av de mindre partierna. Det grundades ursprungligen i Shanghai 1945 och hade huvudsakligen intellektuella som medlemmar.

¹⁶ Kuo Tzu-i (697–781), en berömd general under T’ang-dynastin, hade åtta söner och sju svärsöner. Hans barnbarn och barnbarnsbarn rapporteras ha varit så många att han inte kände igen dem, och han hade nöjt sig med att buga sig när de kom för att avlägga artighetsvisit.

¹⁷ Det framgår av det som följer att Maos ”direktiv” om utbildningen vid detta möte, som vanligtvis presenteras i andra texter i ämnet som orakelyttranden från Ordföranden som antas ha spelat huvudrollen på scenen, i själva verket var kommentarer till tal som andra höll. Den XXX som lämnade huvudrapporten kan mycket väl ha varit Yang Hsiu-feng (1898–), vid denna tid utbildningsminister och en flitig talesman i utbildningsfrågor. Den XX som senare intervenerar i diskussionen kan ha varit Ho Fei (ca 1910–), som efterträdde Yang Hsiu-feng som utbildningsminister i juni 1964 när ministeriet delades i två och Yang tog över ansvaret för den högre utbildningen. Båda dessa namn är dock mer en spekulation. Huvudtalaren kan också ha varit någon av partiets talesmän i kulturfrågor som Lu Ting-i, vid denna tid chef för propagandadepartementet, och XX kan stå för P’eng Chen eller Chou Yang.

speciellt vetenskapen om atomenergin och de mesta avancerade vetenskaperna. Studenterna är för gamla när de utexamineras. På basis av erfarenheterna från alla länder i världen är det möjligt att göra ett bidrag till naturvetenskaperna vid tjugofyra eller tjugofem års ålder. I Förenta Staterna och Sovjetunionen exempelvis, är de som kunnat tillgodoräkna sig framsteg inom naturvetenskaperna och inom atomenergens område vanligtvis alla tjugofyra eller tjugofem år. Vid den åldern fungerar hjärnan som mest effektivt, men vid den åldern befinner sig fortfarande våra studenter vid universiteten, och har inte börjat arbeta. De börjar arbeta först vid tjugosex eller tjugosju och detta är inte förmånligt för vetenskapens utveckling. Den föreskrivna studietiden är överdrivet lång, vi måste uppmärksamma utbildningssystemet.

Ordförande Mao: Skolperioden bör kortas en del.

XXX: Kamrat XX fick nyligen en idé. Vi borde ha fem års grundskola och fyra års mellanskola så att de studenter som utexamineras från mellanskolan är sexton år. Om vi skulle ha sex års grundskola skulle de utexamineras från mellanskolan vid sjutton års ålder. Problemet är att resurserna för den högre utbildningen inte räcker till. Universiteten tar varje år in bara 120 000 eller 130 000 studenter, eller 150 000 som mest. De övriga kunde börja arbeta vid sexton. De kunde få två års yrkesutbildning efter att de utexaminerats från mellanskolan och sedan kunde de vid arton gå ut och arbeta i fabriker eller byar. På det sättet skulle de få mer kontakt (med verkligheten). Eller så kunde de gå igenom två års förberedande kurser och på det sättet upprätta en länk med universitetet, och börja arbeta vid tjugofyra eller tjugofem. Studierna måste kortas ner något. För närvarande har Centralkommittén tillsatt en mindre grupp (hsiao-tsu) under ledning av kamrat XX, speciellt för att studera frågan om utbildningssystemet. Om vi antar detta förslag för att förbättra vår nationella utbildning, kan studenterna i allmänhet utexamineras vid femton eller sexton. Det finns dock ett problem – militärtjänsten. De skulle vara för unga för denna, men de kunde genomgå förberedande träning.

Ordförande Mao: Det är inte så viktigt. De som inte är tillräckligt gamla för militärtjänst kan ändå få erfarenhet av militärlivet. Inte bara manliga, utan också kvinnliga studenter kan genomgå militärtjänst. Vi kan skapa röda kvinnoförband. Flickor på sexton eller sjutton kan också få erfarenhet av sex månaders till ett års militärliv, och vid sjutton kan de också användas som soldater.

XXX: Problemen med skolornas undervisning i humanistiska ämnen är således inte så stort. Problemen med vetenskaps- och ingenjörshögskolorna är något större. Universiteten har förberedande kurser på ett eller två år. Efter att ha utexaminerats från mellanskolan kan studenterna antingen börja i universitetens förberedande kurser eller börja på en skola för yrkesutbildning, och efter två års utbildning kan de börja arbeta i en fabrik eller på landsbygden när de är arton. På det sättet kommer de att få en relativt god kontakt (med verkligheten). Om de studerar ingenjörskonst kommer de också att ha en relativt god kontakt. När de utexamineras vid tjugotre eller tjugofyra kan de ta en anställning och börja arbeta.

Ordförande Mao: För närvarande pågår det för mycket studerande, och detta är ytterst skadligt. Det är för många ämnen för närvarande och bördan är för stor. Det gör att studenter i mellanskolan och på universiteten befinner sig i ett konstant spänningstillstånd. Kortsiktiga ämnen och frågor ökar hela tiden för eleverna vid grund- och mellanskolan. Detta får inte tillåtas fortsätta oförändrat.

XXX: De ämnen som täcks av kursplanerna är för många och för komplicerade. Många gamla lärare har stannat på sina poster. Studenterna orkar inte med, de är extremt spända och bedriver ingen aktivitet vid sidan av studierna och har inte tid att studera något vid sidan av kursplanerna.

Ordförande Mao: Kursplanerna bör skäras ner till hälften. Studenterna bör ha tid till rekreation, simning, bollspel och till att läsa fritt utanför kurserna. Konfucius undervisade

bara i de sex konsterna – ceremonier, musik, bågskytte, stridsvagnskörning, poesi och historia – men han skapade fyra visa män, Yen Hui, Tseng-tzu, Tzu Lu och Mencius. Det duger inte att studenter läser böcker hela dagarna och inte ägnar sig åt kulturella verksamheter, fysisk träning och simning, att de inte har tid att springa omkring eller att läsa saker vid sidan av kurserna etc.

XXX: Studenterna är extremt spända. När jag är hemma frågar mina barn vad det är för mening med att få toppbetyg i allting.

Ordförande Mao: Under historiens lopp har väldigt få av de som kom först i de kejsrerliga examina blivit berömda. De ryktbara diktarna Li Po och Tu Fu under T'ang-dynastin var varken *chin-shih* eller *han-lin*.¹⁸ Han Yü och Liu Tsung-yüan¹⁹ var bara *chin-shih* av andra graden. Wang Shih-fu, Kuan Han-ch'ing,²⁰ Lo Kuan-chung,²¹ Pu Sung-ling, Ts'ao Hsüeh-ch'in, ingen av dessa var *chin-shih* eller *han-lin*. P'u Sung-ling var en *hsiu-tsai*²² som blivit befördrad. Han ville stiga till nästa högre rang, men han var inte en *chü-jen*²³ Ingen av dem som blev *chin-shih* eller *han-lin* nådde framgång. Bara två av Ming-dynastins kejsare klarade sig bra, T'ai-tsu och Ch'eng-tsu. Den ene var analfabet och den andre kände bara till en handfull tecken. Efteråt, som kontrast, under Chia-ch'ings regim då de intellektuella hade makten, befann sig saker och ting i ett bedrövligt tillstånd och landet i oordning.²³ Han Wu Ti och Li Hou-chu²⁴ var högt bildade och ruinerade landet. Det är uppenbart att det är skadligt att läsa för många böcker. Liu Hsiu²⁵ var akademiker, medan Liu Pang var en bondtölp.

XXX: Kursplanerna innehåller för mycket och det är för mycket övningar att lära in, studenterna kan inte tänka självständigt. Den nuvarande examensmetoden.

Ordförande Mao: Den nuvarande metoden för utexaminering är en metod att handskas med fienden, inte en metod att handskas med folket. Det är den överraskande attackens metod med förtäckta eller underliga frågor. Det är fortfarande samma metod som den gamla åtta-fotade

¹⁸ Chin-shih, en framgångsrik kandidat i de högsta ("centrala" följt av "palats-") examina, enligt det system som etablerades i slutet på fem-hundratalet. Systemet överlevde med relativt små förändringar ända till det tidiga 1900-talet. *Han-lin*, en medlem av Han-lin-akademien, som från Ming-tiden blev ett reservat för dem som utmärkt sig i palatsexamina. Den mest lättillgängliga och vederhäftiga sammanfattningen av det extremt komplicerade examenssystemet, som fanns i Maos barndom, finns i Wolfgang Franke: *The Reform and Abolition of the Traditional Chinese Examination System* (Cambridge, Mass.: Harvard U P, 1968). Se också bihanget till Wu Ching-tzus roman *The Scholars* (Peking, FLP, 1964), s. 717–22. Detta senare verk av en samtida till Ts'ao Hsüeh-ch'in, författaren till *Det röda rummets dröm* (se ovan, text 8 not 8) ger en levande bild av den mer ärrade sidan av den kejsrerliga byråkratin och illustrerar den litterära klassens korruption, feghet och okunnighet, och även den punkt som Mao huvudsakligen betonar, deras brist på kontakt med verkligheten.

¹⁹ Han Yü (768-824) och Liu Tsung-yüan (773-819) var vänner och samtida erkända poeter och essäeförfattare, som båda hade erfarenhet av bannlysning under loppet av sin officiella karriär. Speciellt Han Yü betraktas som en av den kinesiska historiens största prosaförfattare. Som student i Changsha blev Mao lärd att ta honom som förebild när det gällde att skriva essäer.

²⁰ Wang Shih-fu och Kuan Han-ch'ing var berömda dramatiker under Yüan-dynastin. Den hade sin glansperiod mot slutet av 1200-talet. Wang är författare till *Historien om den västra kammaren*, citerad av Mao i text 4c.

²¹ Lo Kuan-chung (1300-talet) var författare till *Det tre kungadömenas romans*, den historiska novellen från vilken Mao enligt egen utsago lärde sig en del av sin militära taktik och statsmannakonst. P'u Sung-ling (f. 1622) är känd för en berömd samling övernaturliga berättelser.

²² *Hsiu-ts'ai*, bokstavligt "utvecklad talang", populärt namn på en framgångsrik kandidat i de lägsta eller prefektexamina, mer korrekt kallad *sheng-yüan* eller "licentiat". Även om han blev "befördrad" av kejsaren till seniorlicentiat, så misslyckades han med att klara nästa högre stadium i examina, provinsexamina, och fick därmed inte titeln *chü-jen* ("utvald man"), eller möjlighet att delta i de centrala examina.

²³ Ming Tai-tsu, dynastins grundare, regerade från 1368 till 1399. Ch'eng-tsu, dynastins tredje kejsare, regerade från 1403 till 1425. Chia-ch'ings regim varade från 1522 till 1567.

²⁴ Han Wu Ti, Han-dynastins "krigskejsare", regerade 140–86 f. Kr.

²⁵ Liu Hsiu (4 f. Kr. – 57 e. Kr.) störtade inkräktaren Wang Mang 25 e. Kr. och grundade den senare Han- (eller östra Han)-dynastin. Liu Pang (247-195 f. Kr.), som grundade den ursprungliga Han-dynastin 206 f. Kr., berömdes av Mao i text 8.

uppsatsen. Jag stödjer inte detta. Det bör förändras helt och hållet. Jag är för att frågorna tillkännages i förväg så att studenterna kan studera dem och besvara dem med hjälp av böcker. Om man exempelvis sätter upp tjugo frågor på *Det röda rummets dröm*, och en del studenter besvarar hälften av dessa väl, och en del av svaren är mycket bra och innehåller skapande idéer, då kan man ge dem 100 procent. Om några andra studenter besvarar alla tjugo frågorna och besvarar dem korrekt, men bara genom att citera från sina läroböcker och föreläsningar utan några skapande idéer, då bör de ges 50 eller 60 procent. En examen där man viskar i varandras öron och tar andras platser borde vara tillåten. Om dina svar är bra och jag kopierar dem, bör jag få lika höga poäng. Att viska i andra människors öron och utföra examen i andra människors namn brukade göras hemligt. Låt det nu få göras öppet. Om jag inte kan en sak och du skriver ner svaret, och jag kopierar det så är det all right. Låt oss försöka. Vi måste utföra saker på ett livligt sätt, inte på ett livlöst sätt. Det finns lärare som bara mal på och mal på när de föreläser. De bör låta sina elever gå därifrån. Om din föreläsning inte är bra, varför ska du då tvinga andra att lyssna på den? Det är bättre att få lite uppfriskande sömn än att hålla ögonen öppna och lyssna på tråkiga föreläsningar. Man behöver inte lyssna på nonsens, man kan vila sin hjärna istället.

XXX: Om vi kortar ner skoltiden kommer det att bli tid att ägna sig åt arbete eller militärtjänst. Vi kan också överväga att låta de överlägsna studenterna hoppa över en grad, vi behöver inte hålla dem på samma plats i evigheter. I samma kurs som mitt barn finns det en klasskamrat som ursprungligen var en överlägsen student. Efteråt hoppade han över en grad och han är fortfarande en överlägsen student. Så vi ser att det är möjligt att hoppa över grader. Be kamrat XX organisera en mindre grupp som kan genomföra en noggrann studie av problemen inom skolsystemet.

Ordförande Mao: Låt både XX och XXX delta i denna mindre grupp. För närvarande utför vi saker på ett alltför livlöst sätt. Jag kan inte stödja detta. Den nuvarande utbildningsmetoden förstör begåvning och förstör ungdom. Jag stöder inte att man läser så många böcker. Examenmetoden är en metod att handskas med fienden, den är ytterst skadlig och måste stoppas.

XXX: Chefen för utbildningsdepartementet²⁶ har just sammankallat ett möte, där två frågor ska övervägas. Den ena är att studenternas arbetsbörda är för tung och att man har hemarbete i alla ämnen, den andra är att det finns tre pedagogiska system, Konfucius', det sovjetiska och Deweys.

Ordförande Mao: Konfucius var inte riktigt sådan. Vi har slängt huvudlinjen i Konfucianismen åt sidan. Han hade bara de sex ämnena ceremonier, musik, bågskytte, stridsvagnskörning, "SAM" och matematik.

(Ordförande Mao frågade XXX om "shu" betydde kalligrafi eller historia.)²⁷

XXX: Det betyder kalligrafi.

Ordförande Mao: Det betyder historia. Som i *Shu Ching* eller *Han Shu*.²⁸

XXX: För närvarande ser eleverna i mellanskolan studierna som sin enda uppgift. Efter examen är de inte villiga att börja arbeta. Detta är en mycket stor fråga och vi måste lösa den. Vi måste praktisera en förening av utbildning och produktivt arbete, och dessutom måste vi gå

²⁶ Det departement (fing) som refereras till här tillhör förmodligen Pekings lokala regering.

²⁷ Det tecken som läses *shu* kan antingen vara ett substantiv som betyder bok eller skrivet dokument (i detta fall en historiebok) eller ett verb som betyder att skriva, speciellt i betydelsen att skriva vackert. Normalt, i Konfucius lista på sex ämnen, brukar det tolkas som kalligrafi.

²⁸ *Shu Ching*, (Historisk klassiker) är en av de "Tretton klassikerna" tillsammans med Konfucius *Analekterna*, *sångernas bok*, etc. *Han Shu* är standardverket om Han-dynastins historia.

på två ben.²⁹ Förra året var det översvämningar i Hopei, och utbildningsdepartementet var hårt belastat. Många byggnader rasade samman och de var tvungna att uppföra enkla skolor så gott de kunde. Resultatet blev att antalet grund- och mellanskoleelever i själva verket ökade.

Ordförande Mao: Översvämningen uppslukade dogmatismen. Vi måste göra oss av med dogmer, både utländska och inhemska.

XXX: Andra distrikt har infört regleringar och börjat med undervisning av alla i en klass, i stället för uppdelat efter ämne. Antalet elever har minskat och antalet barn till fattig- och mellanbönder har minskat. Våldigt många barn till fattig- och mellanbönder fortsätter inte sin utbildning. I Hopei-provinsen har de en del goda erfarenheter. I länet Hsin-hui i Kwangtung-provinsen har de undersökt drygt tio jordbruksmellanskolor och vanliga mellanskolor. I en vanlig mellanskola spenderar staten 120 *yüan* per år på varje elev, medan man i jordbruksmellanskolorna spenderar 6,80 *yüan* per år på varje elev. Det är inget problem alls att hitta arbete åt dem som utexaminerats från jordbruksmellanskolorna, medan om den som utexaminerats från en vanlig mellanskola inte lyckas vid intagningsproven till universitetet, så är det ganska svårt att placera denne i någon anställning. Grund- och mellanskolorna bör således båda gå på två ben. Samtidigt måste vi ägna oss åt att förbättra kvaliteten. Tidigare utfördes allting enligt sovjetiska metoder, men 1958 satte vi in en stöt mot detta. Vi sörjde mer för arbetet men då blev studierna i sin tur åsidosatta. Men nu har saker och ting förändrats ytterligare. Det är samma sak med litteratur och konst. Nivån är relativt hög nu men om vi inte haft något 1958 skulle vi inte ha nått vår nuvarande nivå.³⁰

Ordförande Mao: Vi måste driva ut skådespelare, poeter, dramatiker och författare ur städerna och skicka allihop ut på landsbygden. De bör allihop periodiskt ge sig ut till byarna och fabrikerna i omgångar. Vi får inte låta författarna stanna i regeringsbyggnaderna, de kommer aldrig att få något skrivet om de inte ger sig ut. Den som inte ger sig ut kommer inte att få någon middag, utan bara om de ger sig ut kommer de att få mat.

XXX: För närvarande är det lite över två procent av grund- och mellanskolelärarna som är dåliga element, och det finns också notoriskt dåliga element bland grund- och mellanskoleeleverna.

Ordförande Mao: Det gör inget, de kan byta jobb.

XXX: För närvarande går de värsta studenterna till vanliga skolor, de bästa studenterna går till ingenjörsskolor. Därför skulle det vara tänkbart att inte direkt ta in dem som utexaminerats från högre mellanskolan på fakulteterna utan bara acceptera sådana från högre mellanskolan som arbetat i ett eller två år. De naturvetenskapliga studenterna borde också ge sig ut. De har en del erfarenhet av detta vid XX-skolan i Harbin. De skickar ut lärarna under ett eller två år. De som inte var så bra från början är ganska bra när de kommer tillbaka från arbetet, och de blir medlemmar av kärnan.

Ordförande Mao: De måste ge sig ut. För närvarande finns det en del människor som inte fäster så stor vikt vid att ge sig ut och arbeta på landsbygden. Under Ming-dynastin reste Li

²⁹ "Att gå på två ben" var en av huvudslagorden under det Stora Språnget Framåt 1958–59. Det användes i första hand med tanke på den ekonomiska utvecklingen, för att karaktärisera en politik som kombinerade modern teknologi i stor skala och inhemska metoder i liten skala. Här används slagordet för att antyda en likartad attityd mot utbildningen, där skolor (huvudsakligen i städerna) med modern utrustning och en utvecklad läroplan kombineras med mer grundläggande och enkla skolor anpassade till landsbygdens behov och möjligheter.

³⁰ XXX, vem han nu är, ger ett ganska halvhjärtat försvar för Stora Språngetpolitiken. Nedvärderingen av experterna, även om den var användbar för att korrigera den sovjetinspirerade teknokratiska attityd som varit förhärskande tidigare, gick för långt och skulle ha fått olyckliga effekter om inte pendeln svängt tillbaka igen. Hans betoning står i skarp kontrast mot Maos i nästkommande stycke.

Shih-chen³¹ både hit och dit och han klättrade i berg för att samla örter. Tsu Ch'ung-chih³² gick aldrig i mellan skola eller på universitet. Konfucius kom från en fattig bondefamilj. Han vaktade får och gick heller aldrig i mellanskola eller på universitet. Han var musiker, men gjorde alla möjliga saker. När någon i en familj dog blev han inbjuden för att spela på begravningen. Han kunde också ha blivit bokhållare. Han kunde spela *ch'in*³³ och köra en stridsvagn, rida en häst och skjuta pilbåge. ”*Yü*” betyder att köra en stridsvagn, det är som att vara bilchaufför. Han skapade sjuttiofyra visa män som Yen Hui och Tseng-tzu och han hade 3000 elever. I sin ungdom kom han från massorna och förstod en del av massornas lidanden. Senare blev han tjänsteman i staten Lu, även om han inte blev någon särskilt hög tjänsteman. Lus befolkning var över en miljon och under lång tid såg folk ner på honom. När han reste runt till olika länder skällde folk på honom. Denna person tyckte om att vara rättfram, han sa att han inte hade upplevt elände och att han inte kunde stå ut med oförsämdheter. Senare tjänstgjorde Tzu Lu som Konfucius livvakt och tillät inte folk att tala illa om Konfucius utan slog var och en som öppnade munnen. Från denna tid och framåt nådde inte längre otrevliga ord hans öron och massorna vågade inte närma sig honom. Vi får inte lämna Konfucius tradition. Vår allmänna politik är riktig men våra metoder är felaktiga. Det finns en hel del problem med det nuvarande skolsystemet, kursplaner, undervisningsmetoder och examensmetoder, och allt detta måste ändras. De är synnerligen destruktiva mot människor.

XXX: Vi kan klara oss med fem års grundskola.

Ordförande Mao: Undervisningen i grundskolan bör inte pågå för länge heller. Gorkij gick bara två år i grundskola, sin lärdom skaffade han sig själv. Amerikas Franklin var från början tidningsförsäljare, och ändå upptäckte han elektriciteten. Watt var arbetare, och ändå uppfann han ångmaskinen. Både i det förgångna och i nutiden, i Kina och utomlands har många vetenskapsmän tränat sig med hjälp av praktiken.

XX: När skolsystemet i framtiden har reformerats kommer studenterna att kunna ta en anställning när de nått tjugotre eller tjugofyra års ålder. Sju års ålder är ganska sent för att börja skolan, vi kan flytta fram den till sex. Byggnaderna är ett problem, men om grundskolan ändras till fem år kan vi klara oss. Sedan fyra års mellanskola och ett eller två års förberedande kurser för universitetet. Med tanke på de olika universitetskursernas skilda natur, kan vi göra en uppdelning och ta in 140 000 eller 150 000 studenter varje år för en ett- eller tvåårig förberedande kurs.

XXX: Innan man börjar på universitetet kan man ta ledigt en period och ge sig ut och arbeta i en fabrik eller i en by.

Ordförande Mao: De kan också få träning i armén.

XX: Detta är utmärkt vad gäller humanistiska ämnen, men inom fysiken är det ett problem med användningen av matematiken. Om de arbetar under två år kan de glömma den.

XXX: I Sovjetunionen arbetar de i två år efter att ha utexaminerats från mellanskolan och börjar sedan på den fysiska och kemiska fakulteten, de börjar inte direkt.

XX: Utom när det gäller vissa specialskolor är universitetet uppdelade i tre kurslängder: sex år speciellt för medicin, fem år för ingenjörer, och fyra år för humanistiska ämnen. I de flesta universitetskurserna är fyra år fullt tillräckligt. I framtiden bör systemet delas upp, de bör vara olika längder på kurserna. I städerna bör det finnas två sorters mellanskolor, där den ena leder

³¹ Li Shih-chen (1518–98) var författare till *Pen-ts'ao kang-mu* (För teckning över rötter och örter), ett verk som tar med över 1 000 växter som är värdefulla för medicinska ändamål.

³² En matematiker från 900-talet.

³³ Ett stränginstrument likt lutan. Att spela det var något man förväntade sig att de belästa skulle kunna.

till universitetet och den andra där man utexamineras efter två år och därefter går på en specialiserad utbildning.

Ordförande Mao: Det är riktigt, vi måste göra en uppdelning.

XX: Huvudproblemet med studieplanerna är bristen på centralisering, och vi har också de problemen vi studerade förr, många ämnen studeras flera gånger, varje termin har åtta eller nio ämnen, det är många tentamina och detta skapar stor spänning.

Ordförande Mao: Nu för tiden är det först och främst för många ämnen, det är för många böcker. Trycket är för stort. Det finns många ämnen som det inte är nödvändigt att ha tentamen i. Det är t.ex. inte nödvändigt att ha tentamen i den lilla logik och grammatik som lärs ut i mellanskolan. Verklig förståelse måste man skaffa sig gradvis genom erfarenheterna i arbetet. Det räcker med att man vet vad logik och grammatik är för något.

XX: För närvarande är det bara korvstoppling, mekanisk inläring och utantilläxor.

XXX: Det finns två tankeskolor idag. Den ena skolan förespråkar att man ska lära sig ett ämne grundligt, den andra att man ska lära sig dem i huvuddrag, lära sig hur man ska kunna behärska ämnet även om man lär sig lite mindre. För närvarande följer många skolor det första mönstret, men är det inte så att detta inte kommer att fungera. Genom att förespråka att det görs på detta sätt kommer de att förstena tänkandet.

Ordförande Mao: Det är skolastik. Kommentarererna till de Fyra böckerna och de Fem klassikerna är överdrivet skolastiska, och idag har de alla blivit omöjliga att smälta. Skolastiken måste oundvikligen då ut. Under studierna av klassikerna skrevs det t.ex. väldigt många kommentarer, men nu har de försvunnit. Jag tror att de studenter som tränats med denna metod, vare sig de är i Kina, Amerika eller Sovjetunionen, alla kommer att försvinna och röra sig mot sin motsats. Detsamma gäller de buddhistiska klassikerna, som det finns så många av. Den version av *Diamantsutran* som Hsüan-tsang³⁴ sammanställde under T'ang-dynastin var jämförelsevis förenklad, bara drygt tusen ord, och den finns fortfarande kvar. En annan version, sammanställd av Kumarajiva,³⁵ var för lång och den har försvunnit. Kommer de Fem klassikerna och de Tretton klassikerna också att drabbas av detta öde? De har blivit omsorgsfullt kommenterade, och resultatet är att ingen läser dem. Under 1300- och 1400-talet hängav de sig åt skolastisk filosofi. Först under 1600-, 1700- och 1800-talet kom (världen) in i upplysningens tidsålder, och Renässansen framträdde. Vi borde inte läsa för många böcker. Vi ska läsa marxistiska böcker, men inte för många sådana heller. Det räcker med ungefär ett dussin. Om vi läser för många kan vi komma att röra oss mot vår motsats, bli bokmalar, dogmatiker, revisionister. I Konfucius skrifter finns det ingenting om jordbruk. Därför var hans elevs lemman inte vana vid att slita och de kunde inte skilja mellan de fem sädeslagen. Vi måste göra någonting åt det här.

Studenternas näring som måste förbättras. Varje student äter mat som kostar 12,5 *yüan* varje månad. Vi bör spendera ytterligare 40 miljoner *yüan*.

Ordförande Mao: Det är riktigt att spendera ytterligare 40 miljoner *yüan*.

³⁴ Det är svårt att veta vad Mao talar om här. När han återvände till Kina 645, efter en pilgrimsfärd till Indien på sexton år varifrån han tog med sig ett antal buddhistiska skrifter, övervakade munken Hsüan-tsang (602-64) översättningen av inte mindre än 1 338 kapitel under sina återstående år. (Han figurerar under namnet Tripitaka i romanen *Resa till Västern*, nämnd i text I).

³⁵ Kumarajiva (350-413), en buddhistisk lärd som studerat i Kashmir, fördes till Ch'ang-ans kejserliga huvudstad år 401, och blev ansvarig för översättningen av de buddhistiska skrifterna. Dessa versioner, de bästa vid sin tid, överglänstes sedan av Hsüan-tsangs och hans efterföljares "nyöversättningar", inte på grund av deras längd utan för att de inte var tillräckligt precisa.

XXX: Vi bör öka det med 2 till 4 *yüan*.³⁶

Ordförande Mao: Om ni läser för många böcker förstnar det era sinnen till slut. Kejsaren Wu av Liang-dynastin klarade sig ganska bra under sina tidigare år, men sedan läste han många böcker och då klarade han sig inte så bra längre. Han dog av svält i Tai Ch'eng.³⁷

³⁶ Uppenbarligen syftar siffran 40 miljoner *yüan* på den totala årliga räkningen för underhållet, medan siffran 2 till 4 *yüan* syftar på motsvarande ökning av den månatliga utgiften per student. Enligt de bästa tillgängliga uppskattningarna fanns det vid denna tid ca tre kvarts miljon studenter vid kinesiska högre utbildningsanstalter. De båda siffrorna är således någorlunda samstämmiga.

³⁷ Hsiao Yen (464–549) ockuperade Nanking 501 och utropades som den förste kejsaren av Liang-dynastin följande år. Som buddhismstuderande och bokälskare klarade han inte av att införa de goda intentioner han hade att reformera administrationen. När T'ai Ch'eng föll mot en revolterande allierad 549, tilläts han dö av hunger och förtvivlan i ett kloster som han retirerat till.

11 Tal om filosofiska frågor

18 augusti 1964

Det är bara när det finns klasskamp som det kan finnas någon filosofi. Det är slöseri med tid att diskutera textanalys skild från praktiken. De kamrater som studerar filosofi bör ge sig ut på landsbygden. De bör ge sig ut denna vinter eller nästa vår för att delta i klasskampen. De som inte har så bra hälsa bör också ge sig ut. Folk kommer inte att dö av att ge sig ut. De kommer på sin höjd att bli förkylda och om de bara sätter på sig lite extra kläder kommer det att gå fint.

Universitetens sätt att fungera för närvarande är inte bra, att gå från bok till bok, från manuskript till manuskript. Hur ska filosofin kunna komma ur böcker? Marxismens tre grundläggande beståndsdelar är vetenskaplig socialism, filosofi och politisk ekonomi.¹ Grunden är samhällsvetenskap, klasskamp. Det pågår en kamp mellan proletariatet och bourgeoisien. Marx och de andra insåg detta. Utopiska socialister försöker alltid övertyga bourgeoisien om att de ska vara barmhärtiga. Detta fungerar inte, det är nödvändigt att förlita sig på proletariatets klasskamp. Vid den tiden hade det redan varit många strejker. Den engelska parlamentsutredningen såg att tolvtimmarsdagen var mindre gynnsam än åttatimmarsdagen för de kapitalistiska intressena.² Det var från den här utgångspunkten som marxismen framträdde. Grunden är klasskampen. Filosofiska studier kan bara komma i efterhand. Vems filosofi? Borgerlig filosofi eller proletär filosofi? Proletär filosofi är marxistisk filosofi. Det finns också proletär ekonomi som har omvandlat den klassiska ekonomin. De som ägnar sig åt filosofi tror att filosofin kom först. Förtryckarna förtrycker de förtryckta, medan de förtryckta måste kämpa mot och söka en väg ut ur detta innan de börjar fråga efter filosofin. Det var först när människor tog detta som utgångspunkt som marxism-leninismen kunde uppstå, och som de upptäckte filosofin. Vi har alla genomgått detta.

Andra ville döda mig; Chiang Kai-shek ville döda mig. Så började vi ägna oss åt klasskamp, ägna oss åt filosoferande.

Studenter vid universiteten bör börja ge sig ut denna vinter – jag syftar på dem som studerar humaniora. De som studerar naturvetenskap bör inte flyttas nu, även om vi kan flytta dem en kortare tid. Alla de som studerar humaniora – historia, politisk ekonomi, litteratur, juridik – måste ge sig ut. Professorer, biträdande professorer, administrationsarbetare och studenter, alla bör de ge sig ut under en begränsad period av fem månader. Om de ger sig ut på landsbygden under fem månader eller till en fabrik under fem månader, kommer de att skaffa sig en del begripliga kunskaper. Hästar, kor, får, kycklingar, hundar, grisar, ris, durra, bönor, vete, olika sorters hirs – de kan ta en titt på alla dessa saker. Om de ger sig ut på vintern kommer de inte att få se skörden, men de kommer åtminstone att få se jorden och folket. Att få lite erfarenhet av klasskamp – det är vad jag kallar ett universitet. De diskuterar vilket universitet som är bäst, Pekinguniversitetet eller Folkuniversitetet.³ Jag för min del har tagit min examen

¹ Som de urskildes av Lenin 1913 i hans artikel ”Marxismens tre källor och tre beståndsdelar”, *Valda Verk* s. 9 f.

² Detta tycks vara en synnerligen överförenklad sammanfattning av de bevis från de parlamentariska undersökningarna och de kungliga fabriksinspektörernas rapporter, som Marx presenterar i *Kapitalet* (Band I, Del III). Marx pekar på att det inte ligger i kapitalisternas intresse att tvinga fram så långa arbetsdagar att arbetarna blir utmattade och deras prestation per timme sjunker kraftigt. Men uppenbarligen skulle ingen officiell instans ha hävdats att åttatimmarsdagen skulle vara lika profitabel för kapitalisterna, vid en tid då tiotimmarsdagen betraktades som en vågad och radikal uppfinning.

³ Pekinguniversitetet, som härrör från en sammanslagning av det gamla Pekinguniversitetet där Fjärde majrörelsen startade 1919, och det amerikansk-stödda Yenching-universitetet, har efter 1949 fortsatt att åtnjuta det högsta anseendet i Kina för allmän intellektuell briljans. Folkuniversitetet (Jen-min ta-hsüeh), också beläget i Peking, grundades speciellt för att ordna kurser som var bättre tillgängliga för studenter med arbetar- och bondebakgrund.

i de gröna skogarna. Jag lärde mig en hel del där. För länge sedan studerade jag Konfucius, och tillbringade sex år med de Fyra böckerna och de Fem klassikerna.⁴ Jag lärde mig att läsa upp dem utantill, men jag förstod dem inte. Vid den tiden trodde jag mycket på Konfucius och skrev till och med essäer (som utvecklade hans idéer). Senare gick jag i en borgerlig skola under sju år. Sju plus sex blir tretton år. Jag studerade allt det vanliga borgerliga materialet – naturvetenskap och samhällsvetenskap. De undervisade också en del i pedagogik. Detta innefattar fem års normalskola, två års mellanskola och även den tid jag tillbringade i biblioteket.⁵ Vid den tiden trodde jag på Kants dualism, och speciellt på hans idealism. Ursprungligen var jag feodal och förespråkare för borgerlig demokrati. Samhället drev mig att delta i revolutionen. Jag tillbringade några år som grundskolelärare och rektor för en fyraårig skola. Jag undervisade också i historia och kinesiska språket i en sexårig skola. Jag undervisade också under en kortare period i en mellanskola, men jag förstod inte ett dugg. När jag gick med i kommunistpartiet visste jag att vi måste göra revolution, men mot vad? Och hur skulle vi utföra den? Naturligtvis måste vi göra revolution mot imperialismen och det gamla samhället. Jag förstod inte vad imperialismen var för något och än mindre förstod jag hur vi skulle kunna göra revolution mot den. Ingenting av det jag lärt mig under tretton år var till någon nytta när det gällde att göra revolution. Jag använde bara redskapet – språket. Att skriva essäer är ett verktyg. Vad gäller mina studiers innehåll använde jag det inte alls. Konfucius sade: ”Mänsklighetens karaktäristiska beståndsdel är välviljan.” ”Den välvillige mannen älskar andra.”⁶ Vem älskade han? Alla människor? Inte alls. Han älskade bara en del av exploatorerna. Hur kom det sig annars att Konfucius inte kunde bli en hög tjänsteman? Folk ville inte ha honom. Han älskade dem och ville att de skulle enas. Men när det gällde att svälta, och (regeln) ”Den överlägsne mannen kan stå ut med fattigdomen”, förlorade han nästan livet, folket i K’uang ville döda honom.⁷ Det fanns de som kritiserade honom för att han inte besökte Ch’in under sin resa till Västern. I själva verket så syftar dikten ”Under den sjunde månaden passerar den lysande stjärnan meridianen” i *Sångernas bok* på händelser i Shensi. Där finns också ”Den gula fågeln” som berättar om händelsen då tre av Hertig Mus av Ch’in höga tjänstemän blev dödade och brända tillsammans med honom när han dog.⁸ Ssu-ma Ch’ien hade mycket höga tankar om *Sångernas bok*. Han sade att de trehundra dikter som den innehöll alla var skrivna av visa och värdiga män i det förgångna när de fått inspiration. En stor del av dikterna i *Sångernas bok* är skrivna i de olika staternas stil, de är det vanliga folkets sånger, de visa och värdiga männen är inga andra än det vanliga folket. ”Skrivna när de fått inspiration” betyder att när en mans hjärta fylldes av ilska skrev han en dikt!

Du sår inte och inte heller skördar du;
Hur får du då ris till dina tre hundra kvinnor?
Du deltar inte i jakten;
Hur kan vi då se vaktlarna som hänger på dina gårdar?

⁴ Bland de konfucianska klassikerna, representerade de Fyra böckerna den studiekurs som nybörjarna läste, medan de Fem klassikerna är en något mer omfattande kurs.

⁵ Bland sina varierande studieerfarenheter har Mao länge utpekat de sex månader han tillbringade för studier i Hunans provinsbibliotek under vintern 1912–13 som en av de värdefullaste. Se S. Schram: *Mao Tse-tung*, s. 35 f och hans egna berättelser som de återges av Edgar Snow i *Röd stjärna över Kina*.

⁶ Den första meningen är från *Det ondas doktrin* XX,5; den andra från *Mencius*, Bok IV, Del B, Kap. 28 (s. 134 i D. C. Laus översättning till engelska).

⁷ Citatet är från Konfucius *Analekterna*, XV, Kap. 1. Den incident då folket i K’uang fängslade Konfucius och ville döda honom, refereras till i *Analekterna*, Bok IX, Kap. 5. Se också Legges not till detta avsnitt.

⁸ Maos resonemang går uppenbarligen ut på att vare sig Konfucius reste dit eller ej, så hade han inget speciellt mot Ch’in (en stat som existerade under första årtusendet f. Kr. i dagens Shensi, vars härskare så småningom erövrade hela Kina och grundade Ch’in-dynastin 221 f. Kr.), eftersom han i *Sångernas bok*, som man antar att han redigerade, tog med ett antal dikter från detta område, inklusive de två som Mao nämner.

O, den överlägsne mannen!
Han skulle inte äta lättjans bröd!⁹

Uttrycket att ”försumma tjänsten och ta pengarna” kommer härifrån. Detta är en dikt som anklagar himlen och bekämpar härskarna. Konfucius var också ganska demokratisk, (i *Sångernas bok*) tog han med dikter om kärleken mellan man och kvinna. I sina kommentarer betecknade Chu Hsi dem som dikter om hemliga kärleksaffärer.¹⁰ I själva verket är en del detta, medan en del inte är det. De senare lånar mannens och kvinnans fantasi för att skriva om förhållandet mellan prinsen och jaget. I Shu (dagens Szechwan) vid tiden för de fem dynastierna och de tio länderna, fanns det en dikt som hette ”Ch'ins hustru begråter vintern”, av Wei Chuang.¹¹ Han skrev den i sin ungdom och den handlar om hans längtan efter sin prins.

För att återvända till frågan om att ge sig ut, så bör folk börja med detta under vintern och våren som kommer, i grupper och under rotation, för att delta i klasskampen. Bara på detta sätt kan de lära sig något, lära sig om revolutionen. Ni intellektuella sitter varje dag i era regeringskontor, äter bra, klär er bra och promenerar inte ens. Det är därför ni blir sjuka. Kläder, mat, husrum och dålig träning är fyra viktiga orsaker till sjukdomar. Om ni från att ha en god levnadsstandard byter till en något sämre, om ni ger er ut för att delta i klasskampen, om ni ger er in mitt i de ”fyra upprepningarna” och de ”fem anti-”,¹² och blir lite härdade, då kommer ni intellektuella att se lite annorlunda ut.

Om ni inte deltar i klasskampen, vad är det då för filosofi ni ägnar er åt?

Varför inte ge er ut och försöka er på det? Om era sjukdomar blir för allvarliga bör ni komma tillbaka – ni måste dra gränsen vid döden. När ni är så sjuka att ni håller på att dö, då bör ni komma tillbaka. Så fort ni ger er ut kommer ni att bli inspirerade. (*K'ang Sheng inskjuter: ”Forskningsinstitutet vid Vetenskapsakademins avdelning för filosofi och samhällsvetenskap bör också ge sig ut. För närvarande håller de på att förvandlas till institut för studier av antiken, till ett sagoland som skaffar näring genom att lukta på offerrökelse. Ingen av människorna vid Filosofiska forskningsinstitutet läser Kuang-ming Jih-pao.”*) Jag läser bara *Kuang-ming Jih-pao* och *Wen-huipao*,¹³ och inte *Folkets Dagblad*, eftersom inte *Folkets Dagblad* publicerar teoretiska artiklar. Först när vi antagit en resolution publicerar de den. *Befrielse-arméns dagblad* är full av liv, den är läslig. (*Kamrat K'ang Sheng: ”Litteraturinstitutet ägnar*

⁹ Översättningen till engelska av ovanstående dikter och titlarna på de tidigare två omnämnda är tagen från Legges version av *Sångernas bok (Book of Odes)* Del I, Bok XV, sång i; Bok XI, sång vi; Bok IX, sång vi.

¹⁰ Kärleksdikter har traditionellt tolkats av kinesiska kritiker som en allegori över förhållandet mellan en tjänsteman och hans prins. Chu Hsi (se nedan not 44 till text 11) hävdade att de borde tas för vad de var. Mao för fram åsikten att de ibland bör tolkas som allegorier, ibland inte.

¹¹ Wei Chuang (ca 858-910) var en framstående poet under den sena Tangdynastin och i början av de Fem dynastiernas period (med början 907). Mao hävdar att samma tolkningsprinciper bör användas på *Sångernas bok* och på all klassisk poesi.

¹² Den ”Socialistiska skolningsrörelsen” som Mao lanserade efter tionde plenat hösten 1962, blev känd som de ”fyra upprepningarna” på landsbygden och de ”fem anti-” (*wu-fan*) i städerna. Om den första aspekten se R. Baums och F. Teiwes monografi: *Ssu-ch'ing: the Socialist Education Movement of 1962-1966* (Berkeley, Calif.: Center for Chinese Studies, 1968). Det finns inget liknande arbete om rörelsen i städerna.

¹³ Om *Kuang-ming hih-pao* se ovan text 4, not 72. *Wen-hui pao*, publicerad i Shanghai, var ett organ utanför partiet som hade kritiserats av Mao 1957 för sina borgerliga tendenser. I november 1965 kom en artikel i tidskriften att fungera som startsignal för Kulturrevolutionen (se nedan text 14, not 6).

ingen uppmärksamhet åt Chou Ku-ch'eng,¹⁴ och Ekonomiska institutet uppmärksammar inte Sun Yeh-fang¹⁵ och att denne går inför Libermans läror, går inför kapitalism.”)

Låt dem gå in för kapitalism. Samhället är sammansatt. Om man bara gick in för socialism och inte för kapitalism, skulle det inte då bli alltför enkelt? Skulle vi då inte sakna motsatsernas enhet och bli ensidiga? Låt dem hålla på. Låt dem gå till vansinnig attack mot oss, demonstrera på gatorna, ta till vapen för att revoltera – jag gillar allt detta. Samhället är mycket sammansatt, det finns inte en enda kommun, ett enda län, ett enda av Centralkommitténs departement som inte kan delas i två. Se bara, har inte Departementet för jordbruksarbetet upplösts?¹⁶ Det ägnade sig uteslutande åt beräkningar baserade på enskilda hushåll och att propagera för de ”fyra stora friheterna” – friheten att låna pengar, att ägna sig åt handel, att hyra arbetskraft och att köpa och sälja jord. För en tid sedan skickade de ut en proklamation (med detta innehåll). Jag hade en dispyt med Teng Tzu-hui. Vid ett av Centralkommitténs möten förde han fram tanken att tillämpa de fyra stora friheterna.¹⁷

Att konsolidera nydemokratien och att fortsätta att konsolidera den i evighet, det är att ägna sig åt kapitalism. Nydemokratien är en borgerligt-demokratisk revolution under proletariats ledning. Den riktar sig bara mot godsherrarna och komprador-bourgeoisien, och inte alls mot den nationella bourgeoisien. Att dela upp jorden och ge den till bönderna är att omvandla de feodala godsherrarnas egendom till böndernas individuella egendom, och då rör man sig fortfarande inom ramen för den borgerliga revolutionen. Att dela upp jorden är inget anmärkningsvärt – MacArthur gjorde det i Japan. Napoleon delade också upp jorden. Jordreformer kan inte kasta kapitalismen över ända och de leder inte heller till socialismen.

I vår stat befinner sig för närvarande omkring en tredjedel av makten i händerna på fienden eller fiendesympatisörer. Vi har hållit på i femton år och kontrollerar nu två tredjedelar av riket. För närvarande kan man köpa en sekreterare i en partiavdelning för ett par paket cigaretter, för att inte tala om ett giftermål med hans dotter. Det finns en del platser där jordreformen genomfördes fredligt, och där arbetslagen för jordreformen var mycket svaga. Nu kan man se att det finns en hel del problem just där.

Jag har fått det filosofiska materialet*. Jag har tittat på utkastet,^{**18} och inte haft möjlighet att läsa det övriga. Jag har också tittat på materialet om analys och syntes.

¹⁴ Chou Ku-ch'eng var författare till många verk om kinesisk historia och världshistoria. Sedan 1950 hade han varit professor vid Fudan-universitetet i Shanghai. 1962 publicerade han en artikel om historia och konst, i vilken han uttryckte idéer om ”tidsandan”, som sades vara ett uttryck på det estetiska området för Yang Hsien-chens filosofiska teorier (se nedan not 18 till denna text).

¹⁵ Sun Yeh-fang var vid denna tid chef för vetenskapsakademins ekonomiska institut. Han avskedades från sin post 1966. Som K'ang Shengs anmärkning antyder, hade han accepterat en del sovjetiska och östeuropeiska ekonomers idéer om profitmotivets roll i den socialistiska ekonomin.

¹⁶ Under sommaren 1955, just innan Maos tal den 31 juli gav en ny puff framåt för skapandet av producentkooperativ inom jordbruket, hade partiets departement för jordbruksarbetet (på Liu Shao-ch'is anmodan som det nu hävdas) upplöst ett antal kooperativ, som sades ha skapats alltför hastigt och omoget. Från denna tid och framåt befann sig ofta Mao i konflikt med denna organisation, som formellt upplöstes 1961.

¹⁷ Teng Tzu-hui (1895-1972) hade varit chef för departementet för jordbruksarbetet sedan 1952, även om hans inflytande minskade efter slutet av femtioalet, beroende på hans del av ansvaret för att kooperativ ”upplöstes” 1955. Det tycks dock som om han hade tillräcklig prestige för att energiskt kunna föra fram sina ståndpunkter i opposition mot Maos, när de frågor som Mao här räknar upp diskuterades inom partiet i början på sextioalet. Som symbol för att täcka hela detta spektrum av politiska frågor, betoningen på den materiella stimulansen, den privata jordlotten etc., är uttrycket ”de fyra stora friheterna” mindre vanligt i dokument som publicerats sedan Kulturrevolutionens början, än ”Sanziyibao” (”tre friheter och en fast, eller garanti”). Om detta begrepp som antas summera Liu Shao-ch'is och hans sympatisörers reaktionära linje i landsbygdsf rågan, se artikeln ”Struggie between Two Roads in China's Countryside”, *Peking Review*, Nr 49 (1967) s. 11 f.

* Detta syftar på materialet om motsättningarnas problem – stenografens not.

** Detta syftar på utkastet till en artikel som kritiserar ”två kombineras till ett”¹⁸ – stenografens not

Det är bra att samla sådant här material om lagen om motsatsernas enhet, vad borgarna säger om den, vad revisionisterna säger om den, vad Marx, Engels, Lenin och Stalin säger om den. Av borgarna talar Yang Hsien-chen om den och den gamle Hegel talade om den. Sådana människor fanns det förr. Nu är de ändå värre. Vi har också Bogdanov och Lunatjarskij som brukade tala om deism. Jag har läst Bogdanovs ekonomi.¹⁹ Lenin läste den, och det verkar som om han stödde avsnittet om den primitiva ackumuleringen. (*K'ang Sheng: "Bogdanovs ekonomiska doktriner var kanske mer upplysta än den moderna revisionismens. Kautskys ekonomiska doktriner var något mer upplysta än Chrusjtjovs och Jugoslavien är något mer upplyst än Sovjetunionen. Trots allt så sade Djilas en del bra saker om Stalin. De handlade om kinesiska problem och Stalin gjorde självkritik"*)

Stalin kände på sig att han begått misstag när det gällde de kinesiska problemen, och det var inga små misstag. Vi är ett stort land med åtskilliga hundra miljoner invånare, och han bekämpade vår revolution och vårt maktövertagande. Vi förberedde oss under många år för att ta makten i hela landet. Hela kriget mot Japan utgjorde en förberedelse för detta. Detta framgår helt klart om man ser på Centralkommitténs dokument från denna period, inklusive *Om nydemokrati*. Detta innebär att man inte kan skapa en borgerlig diktatur, utan bara en nydemokrati under proletarietets ledning, man kan bara skapa en folkets demokratiska diktatur ledd av proletarietet. Under åttio år misslyckades alla demokratiska revolutioner som leddes av bourgeoisien i vårt land. Den demokratiska revolution som står under vår ledning kommer med säkerhet att bli segerrik. Det finns bara denna lösning, ingen annan. Detta är första steget. Andra steget kommer att bli att bygga socialismen. *Om nydemokrati* var alltså ett fullständigt program. Det diskuterar politik, ekonomi och även kultur. Det är endast de militära frågorna som inte finns med. (*K'ang Sheng: "Om nydemokrati är av stor betydelse för den världskommunistiska rörelsen. Jag frågade spanska kamrater, och de sade att deras problem var att skapa en borgerlig demokrati, inte att skapa en nydemokrati. I sitt land brydde de sig inte om de tre frågorna: armén, landsbygden, den politiska makten. De underordnade sig helt den sovjetiska utrikespolitikens krav, och hade inga framgångar alls."*) Detta är Ch'en Tu-hsui politik! (*Kamrat K'ang Sheng: "De säger att kommunistpartiet organiserade en armé och sedan lämnade över den till andra."*) Detta är värdelöst.

(*Kamrat K'ang Sheng: "De ville inte heller ha politisk makt och de mobiliserade inte bönderna. Vid den tiden sade Sovjetunionen åt dem att om de införde en proletär ledning, skulle England och Frankrike kanske bekämpa den och detta vore inte i Sovjetunionens intresse"*)

Hur är det med Kuba? På Kuba ägnade de sig verkligen åt att skapa politisk makt och en armé, och de mobiliserade också bönderna, som (vi gjorde) förr. Så kunde de också segra.

(*Kamrat K'ang Sheng: "Dessutom, när de (spanjorerna) slogs, förde de reguljärt krig på borgarnas sätt, de försvarade Madrid in i det sista."²⁰ De underordnade sig på alla sätt den sovjetiska utrikespolitiken"*)

¹⁸ Ståndpunkten att "två kombineras till ett" fördes fram i början på sextioalet av Yang Hsien-chen (ca 1899–), som sedan 1955 varit ordförande för den högre partiskolan. Med början i juli 1964 attackerades denna formulering häftigt i pressen därför att den minimerade kampens och motsättningarnas betydelse, och stod i motsättning till Maos syn att "ett delas i två", dvs. att kampen och speciellt då klasskampen ständigt framträder på nytt även då specifika motsättningar lösts. Det "utkast till en artikel" som stenografens not refererar till var förmodligen en sammanfattning av en av de kommande angreppen mot Yang, som i förväg gavs till Ordföranden för godkännande.

¹⁹ Det tycks här som om Mao blandar samman A. Bogdanov, som tillsammans med Lunarcharskij var en av ledarna för "proletära kultur-rörelsen" i början på tjugotalet, och P. Bogdanov, författare till *En kort kurs i ekonomisk vetenskap*, som också under en kortare tid var chef för Nationalekonomiska högsta rådet.

²⁰ Kritiken riktar sig här uppenbarligen inte mot att de spanska republikanerna slogs in i det sista, utan mot att de inte förstod sanningen att de starka punkterna, om man bara ser till territoriet, inte i sig själva är avgörande.

Vi lydde inte order från Tredje Internationalen, inte ens innan den upplöstes. Vi lydde inte vid Tsunyi-konferensen. Efteråt under en tioårsperiod, inklusive korrigeringskampanjen och ända fram till sjunde kongressen när vi slutligen antog en resolution ("Resolution om vissa frågor i vårt partis historia")²¹ och korrigerade "vänsterismens" (misstag), lydde vi dem inte alls. Dessa dogmatiker misslyckades helt med att förstå Kinas särdrag. Drygt tio år efter att de tagit sin tillflykt till landsbygden, misslyckades de med att förstå jord-, egendoms och klassförhållandena på landsbygden. Man kan inte förstå landsbygden bara genom att ge sig ut dit, man måste också studera förhållandena mellan alla klasser och skikt där. Jag ägnade mer än tio år åt problemet innan jag slutligen fick det hela klart för mig. Man måste ta kontakt med alla sorters människor, i te-hus och spelhålor, och studera dem. 1925 var jag aktiv i Bonderörelsens träningsinstitut,²² och genomförde undersökningar på landsbygden. I min hemby sökte jag upp fattigbönder för att undersöka deras situation. Deras liv var eländigt, de hade ingenting att äta. Det fanns en bonde som jag sökte upp och spelade domino med (den typen med himmel, jord, människa, harmoni, Mei Ch'ien, Ch'ang Sang, och domstolen). Efteråt inbjöd jag honom till en måltid. Före, under och efter måltiden talade jag med honom och kom att förstå varför klasskampen på landsbygden var så intensiv. Orsakerna till att han var villig att tala med mig var för det första att jag betraktade honom som en mänsklig varelse, för det andra att jag bjöd honom på mat och för det tredje att han kunde tjäna lite pengar. Jag förlorade en eller två silverdollar och detta gjorde honom mycket tillfredsställd. Jag har en vän som fortfarande kom och besökte mig två gånger efter befrielsen. En gång på den tiden låg han verkligen illa till och sökte upp mig för att låna en dollar. Jag gav honom tre, som han inte behövde betala igen. Då för tiden var det mycket sällsynt med sådan hjälp. Min far hade åsikten att om en man inte kunde se om sitt eget hus, då skulle himlen och jorden straffa honom. Min mor hade en annan åsikt. När min far dog följde mycket få människor med i begravningståget. När min mor dog var det många. En gång rånade Ko Lao Hui vår familj. Jag sade att de hade rätt att göra det, för folk var helt utblottade. Inte ens min mor kunde acceptera detta.²³

En gång bröt det ut riskravaller i Changsha och provinsguvernören fick stryk. Det fanns några gårdfarihandlare från Hsiang Hsiang som hade sålt sina breda bönor och kämpade sig hemåt. Jag stannade dem och frågade om situationen. De Röda och Gröna gängen på landsbygden höll också möten och åt upp stora familjer. Shanghai-tidningarna rapporterade om detta och bråken klarades inte upp förrän trupper skickades från Changsha. De var inte disciplinerade, de tog ris från mellanbönderna och isolerade sig själva. En av deras ledare flydde hit och dit och slog sig till slut ner i bergen, men han fångades där och avrättades. Efteråt höll byadeln ett möte och dödade några fattigbönder till.²⁴ Vid denna tid fanns det ännu inget kommunistparti, det var en spontan klasskamp.

Samhället knuffade upp oss på den politiska scenen. Vem hade tänkt på att ge sig hän åt marxismen innan detta? Jag hade inte ens hört talas om den. Vad jag hade hört talas om och också läst var Konfucius, Napoleon, Washington, Peter den Store, Meiji-restaurationen, de tre framstående italienska (patrioterna) – med andra ord alla kapitalismens (hjältar). Jag hade också läst en biografi om Franklin. Han kom från en fattig familj, blev senare skribent och genomförde också experiment med elektricitet. (*Ch'en Po-ta: "Franklin var den förste som förde fram åsikten att människan är ett djur som tillverkar verktyg."*)

²¹ Se ovan, text 4 a, not 2.

²² Mao påbörjade sin verksamhet vid detta institut 1925, men det var först 1926 som han i själva verket fungerade som ledare och gav sitt bidrag till verksamheten. Se *Mao Tse-tung*, s. 79, 85–92.

²³ Maos egen attityd till denna episod var i själva verket vacklande. Se *Mao Tse-tung*, s. 22 f.

²⁴ Se *Mao Tse-tung*, s. 22 och den fullständigare redogörelsen i *Röd stjärna över Kina*.

Han talade om människan som ett djur som tillverkar verktyg. Tidigare brukade de säga att människan var ett tänkande djur, "hjärtats organ kan tänka".²⁵ De sade att människan var all skapelses själ. Vem sammankallade ett möte och valde henne (till denna position)? Hon gav sig själv denna utmärkelse. Denna syn existerade under feodaltiden. Efteråt förde Marx fram standpunkten att människan är en verktygstillverkare och att människan är ett socialt djur. I själva verket var det först efter att ha genomgått ett par miljoner års (utveckling) som människan utvecklade en stor hjärna och ett par händer. I framtiden kommer djuren att fortsätta att utvecklas. Jag tror inte att det endast är människan som kan få två händer. Kan inte hästar, kor, får utvecklas? Och kan det verkligen vara så att av alla apor så är det bara en art som kan utvecklas och alla de andra kan det inte? Om en miljon år, om tio miljoner år, kommer då hästar, kor och får fortfarande vara likadana som de är idag? Jag tror att de kommer att fortsätta att förändras. Hästar, kor, får och insekter kommer alla att förändras. Djuren har utvecklats från växterna, de har utvecklats från sjögräset. Chang T'ai-yen visste allt detta. I den bok där han diskuterar om revolutionen med K'ang Yu-wei, utvecklade han dessa principer.²⁶ Jorden var ursprungligen död, det fanns inga växter, inget vatten, ingen luft. Först efter jag vet inte hur många tiotals miljoner år skapades vattnet. Väte och syre omformas inte så där utan vidare till vatten. Vattnet har också sin historia. Ändå tidigare fanns det inte ens väte och syre. Först efter att väte och syre skapats fanns det en möjlighet att dessa två element skulle kunna kombineras till flytande vatten.

Vi måste studera naturvetenskapernas historia, det duger inte att förbise detta ämne. Vi måste läsa några böcker. Det är en stor skillnad mellan att läsa utifrån vår nuvarande kamps behov och att läsa planlöst. Fu Ying²⁷ säger att väte och syre formeras till vatten först efter att ha sammanförts hundratals och tusentals gånger, det är inte alls något enkelt fall där två kombineras till ett. Han hade rätt här också, jag skulle vilja söka upp honom och prata med honom. (*Talande till Lu P'ing*)²⁸ Ni bör inte vända er mot allting som Fu Ying gjort.

Hittills har inte analys och syntes blivit klart definierade. Analysen är något klarare, men det har inte blivit mycket sagt om syntesen. Jag hade ett samtal med Ai Ssu-ch'i.²⁹ Han sade att de nuförtiden bara talar om begreppssyntes och -analys, och inte om den objektiva praktikens syntes och analys. Hur analyserar och syntetiserar vi kommunistpartiet och Kuomintang, proletariatet och bourgeoisien, godsherrarna och bönderna, kineserna och imperialisterna? Hur gör vi detta exempelvis i fallet med kommunistpartiet och Kuomintang? Analysen är helt enkelt en fråga om hur starka vi är, hur stort territorium vi har, hur många medlemmar vi har, hur många soldater, hur många baser som den i Yenan, och vilka våra svagheter är. Vi håller

²⁵ Citatet är från *Mencius*, Bok VI, Del A, kap. 15 (s. 168 i D. C. Laus översättning till engelska).

²⁶ Detta syftar förmodligen på Chang Ping-lins berömda artikel som publicerades 1903 med titeln "Ett avvisande av K'ang Yu-weis brev om revolutionen". I denna artikel attackerade Chang K'ang inte bara i frågan om revolution kontra gradvisa reformer, utan också när det gällde betydelsen av rasskillnader mellan kineserna och manchuerna, vilka K'ang tenderade att betrakta som obetydliga. Manchuerna, hävdade Chang, var en främmande och dekadent ras som var fullständigt olämplig att regera Kina. Det var i detta sammanhang som han diskuterade revolutionen och antydde att existerande rasskillnader var en produkt av historien. (För en kortfattad sammanfattning av Changs artikel, se Michael Gasster: *Chinese Intellectuals and the Revolution of 1911* (Seattle: University of Washington Press, 1969), s. 195 f.)

²⁷ Fu Ying är uppenbarligen en kinesisk vetenskapsman som levde 1964, eftersom Mao säger att han skulle vilja söka upp honom. Jag har inte kunnat identifiera honom mer exakt.

²⁸ Lu P'ing (ca 1910–) var chef för Peking-universitetet vid denna tid. Han avsattes och "bekämpades" i juni 1966. Se Nee/Collier: *Kulturrevolutionen vid Kinas universitet. Rapport inifrån*, (Cavefors 1970), s. 48 f. [sidohänvisning till tryckt upplaga]

²⁹ Ai Ssu-ch'i (ca 1910-66) var vid tiden för sin död vicedirektör för den Högre partiskolan. Han var en av partiets ledande talesmän i filosofiska frågor. Han hade översatt arbeten om dialektisk materialism från ryska och skrivit många böcker och artiklar som syftade till att göra marxismen tillgänglig för massorna. Den 1 november 1964 publicerade han en artikel i *Folkets Dagblad* som attackerade Yang Hsien-chen, den "borgerlige" filosof som Mao refererat till tidigare i detta tal i samband med principen om att "två kombineras till ett".

inga stora städer, vår armé uppgår bara till 1 200 000, vi får ingen utländsk hjälp, medan Kuomintang får mycket hjälp från utlandet. Om man jämför Yenan med Shanghai, så har Yenan en befolkning på endast 7 000 och om vi till detta lägger personerna från (parti- och regeringsorganen och de trupper (som är förlagda till Yenan), blir den totala siffran 20000. Där finns bara hantverk och jordbruk. Hur kan detta jämföras med en storstad? Vår styrka är att vi har folkets stöd medan Kuomintang är skilt från folket. De har mer territorium, fler soldater, fler vapen, men soldaterna har de skaffat sig genom tvångsmetoder och det finns en motsättning mellan soldater och officerare. Naturligtvis är det en ganska stor del av deras arméer som har en avsevärd stridsförmåga, det är inte alls så att de bryter samman efter ett enda slag. Deras svaga punkt ligger här, nyckeln är deras åtskillnad från folket. Vi förenar oss med de folkliga massorna, de är skilda från de folkliga massorna.

De säger i sin propaganda att kommunistpartiet upprättar egendomskommunism och hustrukommunism och de för ut denna propaganda ända ner i grundskolan. De komponerade en sång: ”När Chu Te och Mao Tse-tung kommer, dödar och bränner och gör alla möjliga saker, vad gör du då?” De lärde grundskoleeleverna att sjunga den, och så fort de hade sjungit den gick eleverna och frågade sina mödrar och fader, bröder och systrar och propagandan fick alltså motsatt effekt. Det var ett litet barn som hörde (sången) och frågade sin pappa. Hans pappa svarade: ”Du ska inte fråga. När du vuxit upp kan du se själv och då kommer du att förstå.” Han var en medelvägens man. Sedan frågade barnet också sin farbror. Farbrodern skällde på honom och svarade: ”Vad är det här med dödande och brännande för något? Om du frågar mig igen ska jag ge dig stryk!” Farbrodern hade tidigare varit medlem av kommunistiska ungdomsförbundet. Alla tidningar och radiostationer attackerade oss. Det fanns en massa tidningar, flera dussin i varje stad eftersom varje fraktion hade en egen, och allihop utan undantag var antikommunistiska. Lyssnade alla vanliga människor på dem? Inte alls! Vi har en del erfarenhet av kinesiska frågor, Kina är en ”sparv”.³⁰ I främmande länder handlar det inte heller om något annat än rika och fattiga, kontrarevolution och revolution, marxism-leninism och revisionism. Ni får inte tro att alla tar intryck av den antikommunistiska propagandan, och går med i kampen mot kommunismen. Läste vi kanske inte tidningar vid den tiden? Vi blev inte påverkade av dem.

Jag har läst *Det röda rummets* dröm fem gånger, och jag har inte blivit påverkad av den. Jag läser den som historia. Först läste jag den som en berättelse och sedan som historia. När folk läser *Det röda rummets dröm*, läser de inte fjärde kapitlet noggrant, men i själva verket är det detta kapitel som innehåller bokens kärna. Där finns Leng Tzu-hsing som beskriver Jung-kuoslottet och komponerar sånger och musikstycken. Det fjärde kapitlet, ”Kalebassmunken beslutar i frågan om kalebassen”, talar om ”tjänstemännens talisman”, det presenterar de fyra stora familjerna:

Ropa hip hurra
För Nanking Chia!
De väger sitt guld
I krukor.
Palatset Ah-pang
Når upp i himlen,
Men det rymde inte
Nanking Shih.
Oceanens konung
går bort

³⁰ Metaforen om att ”dissekera en sparv”, framförd 1958 i punkt 32 i ”Sextio punkter om arbetsmetoderna” (C B 892, s. 10), och ofta använd efter detta betecknar en arbetsmetod där allmänna principer härleds ur en noggrann undersökning av ett begränsat antal exempel. Maos poäng här är att Kina utgör ett mikrokosmos för revolutionens problem i dagens värld.

till Nanking Wang,
 när han har ont om guld.
 Nanking Hsüeh,
 Så rika de är.
 Att räkna deras pengar
 skulle ta hela dagen ...³¹

Det röda rummets dröm beskriver var och en av de fyra stora familjerna. Det handlar om en häftig klasskamp, som inbegriper dussintals människors öden, även om bara tjugo eller trettio av dessa tillhör den härskande klassen. (Det har beräknats att de är trettio-tre [som tillhör denna kategori].) De övriga är alla slavar, de är över tre hundra, som Yüeh Yang, Ssu-ch'i, Andra syster Yu, Tredje syster Yu, etc. Om man inte utgår från en klasskampsståndpunkt när man studerar historia, så blir man bara förvirrad. Saker kan bara analyseras klart genom att använda klassanalys. Mer än tvåhundra år har runnit iväg sedan *Det röda rummets dröm* skrevs, och forskningen kring boken har inte klargjort frågeställningarna än i dag. Av detta kan vi förstå problemets svårighetsgrad. Vi har Yü P'ing-po och Wang K'un-lun, som båda är specialister.³² Ho Ch'i-fang³³ skrev också ett förord. En karl som hette Wu Shih-ch'ang³⁴ har också dykt upp på scenen. Alla dessa har gjort sentida studier om *Det röda rummets dröm*, jag ska inte ens räkna upp de äldre studierna. Ts'ai Yüan-p'eis syn på *Det röda rummets dröm* var felaktig, Hu Shihs var något mer korrekt.³⁵

Vad är syntes? Ni har alla bevittnat hur de båda motsatserna, Kuomintang och kommunistpartiet, syntetiserades på fastlandet. Syntesen inträffade på följande sätt: deras arméer kom, vi slukade dem och åt upp dem bit för bit. Det var inte ett fall då två kombineras till ett som Yang Hsien-chen förklarade det, det var inte syntesen av två fredligt samexisterande motsatser. De ville inte samexistera fredligt, de ville sluka oss. Varför skulle de annars ha anfällt Yen-an? Deras arméer trängde fram överallt i norra Shensi, utom i tre län och vid de tre gränserna. Ni har er frihet och vi har vår frihet. Ni är 250 000 och vi är 25 000,³⁶ några brigader, lite över 20000 man. Efter att ha analyserat, hur genomför vi syntesen? Om ni vill komma någonstans går ni rakt fram. Vi sväljer ändå er armé munsbit för munsbit. Om vi kunde kämpa segerrikt kämpade vi, om vi inte kunde vinna drog vi oss tillbaka. Från mars 1947 till mars 1948 gick en hel (fiende)armé upp i rök, eftersom vi utplånade tiotusentals av deras soldater. När vi omringade I-ch'uan, och Liu K'an kom för att undsätta staden, dödades befälhavaren Liu K'an, två av hans tre divisionschefer dödades och den tredje togs till fånga och hela armén upphörde att existera. Detta var syntesen. Alla deras ge var och hela deras artilleri syntetiserades över på vår sida, och även soldaterna syntetiserades. De som ville

³¹ Leng Tzu-hsing föreläser om Hertigens av Jung-kuo slott i bokens andra kapitel (*The Story of the Stone*, s. 72 f). "Tjänstemännens talisman" eller som David Hawkes friare och mer bitande översätter det "Mandarinens livförsäkring", var en lista över de rika och inflytelserika familjerna i området som den tidigare novisen från kalebasstemplet sade att varje tjänsteman borde bära på sig för att undvika att förolämpa dem och därmed förstöra sin karriär (*The Story of the Stone*, s. 111).

³² Beträffande Maos kritik av Yü Fing-po, se ovan text 8, not 8. Wang K'un-lun var vice borgmästare i Peking under femtiotalet.

³³ Ho Ch'i-fang (1911–71) poet och en mäktig person i den litterära världen, försvarade till en del Yü Fing-po vid tiden för kampanjen mot denne 1954. Ho hävdade att Yü hade en felaktig tolkning av *Det röda rummets dröm*, men att han var politiskt lojal. Själv blev han angripen vid tiden för det Stora Språnget.

³⁴ Wu Shih-ch'angs arbete i detta ämne har översatts till engelska: *On "The Red Chamber Dream"* (Clarendon Press, 1961).

³⁵ Det är ironiskt att Mao säger att Hu Shihs tolkning av romanen var riktigare än Ts'ai Yüan-p'eis (1876–1940) ty en av huvudorsakerna till kritiken av Yü P'ing-po var just den att Yü, som student och lärjunge till Hu, delade sin lärares tro på forskning för sin egen skull. Maos ståndpunkt i denna fråga överensstämmer dock med Lu Hsüns. Se dennes *Brief History of Chinese Fiction* (Peking 1964), s. 311 f.

³⁶ De siffror som Mao här ger, när han återvänder till den historiska scenen och påminner sig den slutliga uppgörelsen med Kuomintang, är snarare de siffror som gällde vid början av kriget mot Japan än de vid början av det förnyade inbördeskriget 1946, när Folkets Befrielsearmé hade växt till åtminstone en halv miljon man.

stanna hos oss fick stanna, och de som inte ville stanna gav vi respengar. Efter att vi utplånat Liu K'an kapitulerade den brigad som var förlagd till I-ch'uan utan strid. Vilken syntes blev använd under de tre stora fälttågen – Liao-Shen, Huai-Hai och Peking-Tientsin? Fu Tso-i syntetiserades över till vår sida, med sin armé på 400 000 man, utan strid och de överlämnade alla sina gevär.³⁷ En äter en annan, stora fiskar äter små fiskar, detta är syntes. Det framställs aldrig på detta sätt i böcker. Jag har heller aldrig framställt det på detta sätt i någon bok. Yang Hsien-chen trodde å sin sida att två kombineras till ett, och att syntesen är det oupplösliga bandet mellan de båda motsatserna. Vilka oupplösliga band finns det i denna värld? Saker måste bindas samman men till slut måste de skiljas åt. Det finns ingenting som inte går att skiljas åt. Under vår drygt tjugooåriga kamp har många av oss också slukats av fienden. När den 300 000 man starka Röda armén nådde Shen-Kan-Ning-området, var det bara 25000 kvar. Av de övriga hade en del slukats, en del försvunnit, en del dödats och en del sårats.

Vi måste ta livet som utgångspunkt när vi diskuterar motsatsernas enhet. (*Kamrat K'ang Sheng: "Det fungerar inte att bara tala om begrepp."*)

Medan analysen pågår finns det också syntes och medan syntesen pågår finns det också analys.

När människor äter djur och växter, börjar de också med analysen. Varför äter vi inte sand? När det finns sand i riset är det inte gott att äta. Varför äter vi inte gräs som hästar, kor och får, utan bara sådant som kål? Vi måste analysera allting. Shen Nung smakade på de hundra örterna,³⁸ och klargjorde deras medicinska användning. Efter många tiotusentals år avslöjade slutligen analysen vad som kunde ätas och vad som inte kunde ätas. Gräshoppor, ormar och sköldpaddor går att äta. Krabbor, hundar och vattendjur går att äta. Det finns en del utlänningar som inte äter dessa djur. I norra Shen si äter man inte vattendjur, man äter inte fisk. Man äter inte katter där heller. En gång per år svämmade Gula floden över, och slängde upp många ton fisk på stranden. De använde alltihop för gödsling.

Jag är en inhemsk filosof, ni är utländska filosofer.

(*Kamrat K'ang Sheng: "Kan Ordföranden säga något om de tre kategorierna"*)

Engels talade om de tre kategorierna, men jag för min del tror inte på två av dessa kategorier. (Motsatsernas enhet är den mest grundläggande lagen, kvalitetens och kvantitetens omvandling till varandra är motsatserna kvalitets och kvantitets enhet, och negationens negation existerar överhuvudtaget inte.) Att på samma nivå ställa samman kvalitetens och kvantitetens omvandling till varandra, negationens negation och lagen om motsatsernas enhet, är "triplism" inte monism. Det mest grundläggande är motsatsernas enhet. Omvandlingen av kvalitet och kvantitet till varandra är motsatserna kvalitets och kvantitets enhet. Det finns inget sådant som negationens negation. Bekräftelse, negation, bekräftelse, negation ... när saker utvecklas innehåller varje länk i kedjan både bekräftelse och negation. Slavsamhället är en negation i förhållande till det primitiva samhället, men i förhållande till feodalsamhället innebär det i sin tur en bekräftelse. Feodalsamhället utgjorde negationen i förhållande till slavsamhället, men en bekräftelse i förhållande till det kapitalistiska samhället. Kapitalismen utgjorde negationen i förhållande till det feodala samhället, men i sin tur bekräftelsen i förhållande till det socialistiska samhället.

Vilken är syntesens metod? Är det möjligt att det primitiva samhället kan existera sida vid sida med slavsamhället? De existerar sida vid sida, men bär på en liten del av det hela. Den

³⁷ I januari 1949 kapitulerade befälhavaren för den nationalistiska garnisonen i Peiping (som staden då kallades), general Fu Tso-i, utan strid för att undvika meningslös förstörelse. Han blev sedan minister för vattenvården i Peking-regeringen.

³⁸ Den legendariske kejsaren Shen Nung sägs ha lärt sig jordbrukskonsten under tretusentalet f. Kr. och speciellt ha upptäckt örternas medicinska egenskaper.

totala bilden är att det primitiva samhället kommer att utplånas. Samhällsutvecklingen går dessutom i stadier, och även det primitiva samhället är indelat i många olika stadier. Vid den tiden fanns inte än seden att begrava kvinnor tillsammans med sina döda män, men de var tvingade att underordna sig männen. Först var männen underordnade kvinnorna och sedan utvecklades detta mot sin motsats, och kvinnorna underordnades männen. Detta historiska stadium har ännu ej blivit klarlagt, även om det varat i miljoner år och mer. Klassamhället har inte varat i 5000 år än. Kulturer som Lung Shan och Yang Shao³⁹ vid den primitiva erans slut hade färgad keramik. Kortfattat så slukar en en annan, en störtar en annan, en klass utplånas och en annan klass uppstår, ett samhälle utplånas och ett annat samhälle uppstår. Under utvecklingsprocessen är allt naturligt nog inte så rent. När vi kommer till det feodala samhället finns det fortfarande rester kvar av slavsamhället, även om större delen av den samhälleliga scenen karaktäriseras av feodalismen. Det finns fortfarande en del trälar och också en del livegna arbetare som hantverkare. Det kapitalistiska samhället är inte heller så rent, och även i de mest avancerade kapitalistiska samhällena finns det en efterbliven del. Vi har exempelvis slavsyste­met i södra Förenta Staterna. Lincoln gjorde slut på slavsyste­met, men det finns fortfarande idag svarta slavar, och deras kamp är mycket intensiv. Mer än 20 miljoner människor deltar i kampen, och det är ju en hel del.

En sak förstör en annan, saker framträder, utvecklas och förstörs, överallt är det så. Om saker inte förstörs av andra, då förstör de sig själva. Varför ska människor dö? Dör även aristokrater? Detta är en naturlag. Skogar lever längre än människor, och inte ens de varar längre än ett par tusen år. Om inte döden fanns skulle det vara outhärdligt. Om vi fortfarande kunde träffa Konfucius levande idag, då skulle inte jorden kunna rymma så många människor. Jag stödjer Chuang-tzus attityd.⁴⁰ När hans hustru dog slog han på ett tvättfat och sjöng. När människor dör bör man hålla fester för att fira dialektikens seger, för att fira det gamlas undergång. Socialismen kommer också att utplånas, det skulle inte gå an om den inte utplånades för då skulle vi inte få någon kommunism. Kommunismen kommer att vara i tusentals och åter tusentals år. Jag tror inte att det inte kommer att inträffa några kvalitativa förändringar under kommunismen, att den inte kommer att indelas i stadier genom kvalitativa förändringar! Jag tror inte på detta! Kvantitet förändras till kvalitet och kvalitet förändras till kvantitet. Jag tror inte att det kvalitativt sett kommer att förbli det samma, oförändrat under miljoner år! Detta är otänkbart i dialektikens ljus. Vi har principen ”Från var och en efter förmåga, till var och en efter behov”. Tror ni att man kan fortsätta i miljoner år med samma ekonomiska system? Har ni tänkt på detta? Om det vore på detta sätt skulle vi inte behöva några ekonomer, eller vi skulle hursomhelst klara oss med en enda lärobok, och dialektiken skulle vara död.

Dialektikens liv är en kontinuerlig rörelse mellan motsatser. Mänskligheten kommer också slutligen att få sin dom. När teologerna talar om domedagen är de pessimistiska och skrämmer folk. Vi säger att mänsklighetens slut kommer att innebära något mer avancerat än människan. Människan är fortfarande i sin barndom. Engels talade om en rörelse från nödvändighetens domän till frihetens domän, och sade att friheten är att förstå nödvändigheten. Denna mening är inte fullständig, den säger bara halva sanningen och lämnar resten osagt. Kan enbart förståelse frigöra någon? Friheten är att förstå nödvändigheten och nödvändighetens omvandling – man måste arbeta en del också. Om man bara äter utan att arbeta, om man bara har förståelsen, är det då tillräckligt? När man upptäcker en lag måste man kunna

³⁹ Kulturerna Lung Shan och Yang Shao, belägna i nordöstra respektive nordvästra Kina var de två mest omtalade kulturerna under den neolitiska perioden. Som Mao antyder är de speciellt kända för sin keramik. För en allmän redogörelse, se William Watson: *China before the Han Dynasty* (Thames & Hudson, 1966), s. 37 f.

⁴⁰ Den bok som kallas *Chuang-tzu*, förmodligen bara delvis författad av mannen med samma namn som levde under andra hälften av fjärde århundradet f. Kr., är inte bara en av taoismens klassiska texter (tillsammans med *Lao-tzu* och *Förändringarnas bok*) utan också ett av de största litterära mästerverken i Kinas historia. Det avsnitt som Mao refererar till här kan man hitta i Cyril Birch (ed.), *Anthology of Chinese Literature*, s. 108.

tillämpa den, man måste skapa världen på nytt, man måste bryta grund och uppföra byggnader, man måste gräva gruvor, industrialisera. I framtiden kommer det att finnas fler människor, säden kommer inte att räcka till och människor måste skaffa sig mat ur mineraler. Det är således bara genom omvandling som friheten blir uppnåelig. Kommer det i framtiden att vara möjligt att bli så fri? Lenin sade att flygplanen i framtiden skulle svärma i luften som flugor, rusande hit och dit. Överallt kommer de att kollidera, och vad kan vi göra åt det? Hur kommer vi att manövrera dem? Om vi klarar av det, kommer det att innebära friheten? I Peking finns det för närvarande 10000 bussar, i Tokyo finns det 100000 (fordon) (eller är det 800 000?) så där har de fler bilolyckor. Vi har färre bilar, och vi utbildar också förarna och folket så vi har få olyckor. Hur kommer det att se ut i Peking om 10 000 år? Kommer det fortfarande att finnas 10000 bussar? De kanske uppfinner något nytt så att de kan överge detta transportmedel, så att människor kan flyga med hjälp av något enkelt mekaniskt hjälpmedel, flyga till vilken plats och vilket land de vill. Det räcker inte med att förstå nödvändigheten, vi måste också omvandla saker.

Jag tror inte att kommunismen inte kommer att indelas i stadier, och att det inte kommer att inträffa några kvalitativa förändringar. Lenin sade att allting kan delas. Han tog atomen som exempel, och sade att inte bara atomen kunde delas utan också elektronen. Tidigare hävdade man att detta inte gick. Den vetenskapsgren som ägnar sig åt delning av atomkärnor är fortfarande mycket ung, bara tjugo eller trettio år gammal. Under de senaste decennierna har vetenskapsmännen delat upp atomkärnan i sina beståndsdelar, protoner, antiprotoner, neutroner, antineutroner, mesoner och antimesoner. Detta är de tunga beståndsdelarna, det finns också lätta. Till stor del gjordes dessa upptäckter under och efter Andra världskriget. Det faktum att man kunde frigöra elektronerna från atomkärnan upptäcktes för någon tid sedan. En elektrisk kabel utnyttjar frigjorda elektroner från koppars eller aluminiumets utsida. I jordatmosfärens 300 li har man också upptäckt att det finns lager med frigjorda elektroner. Där är också elektronerna och atomkärnorna åtskilda. Ännu har inte elektronerna splittrats, men en dag kommer man säkert att kunna splittra dem. Chuang-tzu sade: "En sträcka som är en fot och halveras varje dag kan aldrig reduceras till noll." (*Chuang-tzu*, Kap [33G] "Om de olika skolorna" citerande Kung-sun Lung.) Detta är sant. Om ni inte tror det, så tänk efter. Om den kunde reduceras till noll skulle det inte finnas någon vetenskap. De myriader av ting som finns utvecklas kontinuerligt och obegränsat, och de är ändlösa. Tid och rymd är ändlösa. Om man ser rymden både i makroskala och mikroskala är den ändlös, den kan delas i oändlighet. Efter miljoner år kommer fortfarande vetenskapsmännen att ha något att göra. Jag uppskattar väldigt mycket Sakatas⁴¹ artikel om elementarpartiklarna i *Naturvetenskaplig tidskrift*. Jag har aldrig sett någon sådan artikel tidigare. Detta är dialektisk materialism. Han citerar Lenin.

Filosofins svaghet är att den inte skapat praktisk filosofi, utan bara boklig filosofi.

Vi bör alltid föra fram nya saker. Vad är vi annars här för? Varför vill vi ha efterträdare och avkomma? Nya saker finns att söka i verkligheten, vi måste få grepp om verkligheten. I sista hand, är Jen Chi-yü⁴² marxist eller inte? Jag uppskattar, mycket hans artiklar om buddhismen.

⁴¹ Sakata Shiyouchi, en japansk fysiker från Nagoya-universitetet, hävdar att "elementarpartiklar är en enda, materiell, differentierad och ändlös kategori som utgör naturens ordning". Utan tvivel på grund av Maos entusiasm för dennes idéer publicerades en av hans artiklar som förklarar dessa åsikter i *Röda Fanan* i juni 1965. Beträffande ovanstående citat och en diskussion om förhållandet mellan Sakatas idéer och Maos egen "monism", se Frederick Wakeman: *History and Will: Philosophical Perspectives of Mao Tse-tung's Thought* (Berkeley: University of California Press, 1973) s. 227.

⁴² Mao syftar uppenbarligen på en essäsamling som publicerades av Jen Chi-yü 1963, och som gavs ut i ny upplaga 1973: *Han T'ang fo-chiao ssu-hsiang lun chi (Samlade essäer om det buddhistiska tänkandet under Han- och Tang-dynastierna)* (Peking: Jen-min ch'u-pan-she). I dessa studier citerar han ganska utförligt Lenin vad gäller dialektiken.

Det ligger en del forskning (bakom dem), han är elev till T'ang Yung-fung.⁴³ Han diskuterar bara buddhismen under T'ang-dynastin, och behandlar inte direkt senare tiders buddhism. Sung- och Ming-metafysiken utvecklades från Ch'an-skolan under T'ang-dynastin, innebar en rörelse från subjektiv idealism till objektiv idealism.⁴⁴ Det finns både buddhism och taoism, och det är inte fel att skilja dem åt. Hur kan det vara rätt att inte uppmärksamma dem? Han Yüns åsikter var inte förnuftiga. Hans slagord var "Lär av deras idéer men inte av deras uttryckssätt". Hans idéer var helt och hållet kopior av andras, han ändrade formen och essäens komposition. Hans åsikter var inte förnuftiga, och den lilla gnutta förnuft som fanns i det han sade hade han tagit från föregångarna. Det finns få nyheter i skrifter som *Föreläsning om lärare*. Liu Tzu-hou var annorlunda, han kunde buddhismen och taoismens materialism utan och innan.⁴⁵ Och ändå är hans *Himlen svarar* alltför kort, lite för kort. Hans *Himlen svarar* är en produkt av Ch'u Yüans *Himlen frågar*.⁴⁶ Under loppet av många tusen år har endast denne man skrivit ett stycke som *Himlen svarar*. Vad handlar *Himlen frågar* och *Himlen svarar* om? Om det inte finns några noter som klargör det hela, så kan man inte förstå dem om man läser dem, man får bara en allmän uppfattning. *Himlen frågar* är verkligen fantastisk, för tusentals år sedan reste den alla möjliga frågor, om universum, om naturen, om historien.

(Vad gäller diskussionen om två som kombineras till ett:) Låt Hung Ch'i trycka upp ett par bra saker, och skriva en rapport.

⁴³ T'ang Yung-t'ung (1892-1964) som Jen Chi-yü utpekade som sin lärare, var den ledande historieskrivaren över buddhismen. Han skrev om kinesisk buddhism under Han-, Wei-, Chin- och Norra och Södra dynastierna, om det indiska tänkandets historia etc. Han var de-kanus för Pekinguniversitetets humanistiska fakultet från 1948 tills han insjuknade 1954.

⁴⁴ Under inflytande av Ch'an-buddhismen (bättre känd under det japanska namnet Zen) utvecklade kinesiska filosofer under Sung- och Ming-dynastierna, av vilka Chu Hsi (1130-1200) är den mest berömda, en syntes mellan konfucianism och buddhism vanligtvis känd som neo-konfucianism. I denna syntes spelar begreppet *li* (princip eller förnuft) en central roll. För en kinesisk syn på dessa skolor som i grunden liknar Maos, se Hou Wai-lu, *A Short History of Chinese Philosophy* (Peking, FLP, 1959) s. 33 f. För en tolkning av en västerländsk expert, se H. G. Creel: *Chinese Thought from Confucius to Mao Tse-tung* (Chicago: University of Chicago Press och London: Eyre & Spottiswoode, 1953), kap. 10.

⁴⁵ Han Yü och Liu Tsung-yüan nämns ovan (text 10, not 19). Han Yü försökte återskapa den klassiska periodens enkelhet och samtidigt undvika det extremt arkaiserande. Slagordet "lär av deras idéer" som Mao citerar syftar på målsättningen att söka inspiration bland de gamla konfucianska visa, och samtidigt undvika ett alltför utarbetat uttryckssätt. Han hade en kritisk attityd mot buddhismen, men lånade dock en del idéer från den. Liu Tsung-yüan, som Mao här benämner med hans litterära namn Liu Tzu-hou, var nära vän till Han Yü. Även om han var djupt influerad av buddhismen, karaktäriserar Hou Wai-lu liksom Mao honom som "materialist". (*Short History of Chinese Philosophy*, s. 42 f).

⁴⁶ Liu Tsung-yüans essä *Tien Tui* (*Himlen svarar*) ägnades åt att försöka besvara de frågor om universums ursprung och natur som Ch'u Yüan ställer i sin dikt *T'ien Wen* (*Himlen frågar*). Den senare finns översatt till engelska under titeln "The Riddles" i *Li Sao and Other Poems of Chu Yuan*, s. 79 f. Den är som Mao säger mycket suggestiv men extremt dunkel.

12 Kinas stora språng framåt¹

December 1964

Vi kan inte följa samma gamla tekniska utvecklingsmönster som alla andra länder i världen, och ständigt krypa ett steg efter dem. Vi måste krossa konventionerna, göra vårt yttersta för att införa den avancerade tekniken och inom en inte alltför lång historisk period bygga upp vårt land till en mäktig, modern, socialistisk stat. När vi talar om ett Stort Språng Framåt menar vi just detta. Är detta verkligen omöjligt? Är vi skrytsamma eller gapar vi över för mycket? Definitivt inte. Det är genomförbart. Vi behöver bara kasta en blick på vår historia för att inse detta. Har vi inte i grunden störtat en skenbart mäktig imperialism, samt feodalismen och kapitalismen inom vårt eget land? Har vi inte från en fattig och blank start genom femton års mödosamt arbete nått en märkbar utvecklingsnivå i alla aspekter av den socialistiska revolutionen och det socialistiska uppbygget? Har vi inte också fått en atombomb att explodera? Har vi inte kastat av oss benämningen "Östasiens sjuke man", som västerlänningar brukade kalla oss förr? Varför skulle inte det österländska proletariatet kunna uppnå det som den västerländska bourgeoisin kunnat uppnå? Den store kinesiske revolutionären, vår föregångare herr Sun Yat-sen, sade i början av detta århundrade att i Kina skulle det komma ett Stort Språng Framåt. Denna förutsägelse kommer säkert att förverkligas inom ett par decennier. Detta är en oundviklig rörelse som inte kan stoppas av någon reaktionär kraft.

¹ Denna text är i själva verket ett avsnitt ur Chou Enlais rapport den 21 december 1964 om regeringens arbete. (Se *Peking Review*, No 1 (1965), s. 11). Till skillnad från vissa andra avsnitt i samma tal brukar det inte tillskrivas Mao. Å andra sidan måste de rödgardistiska redaktörerna till *Tui P'eng* ha haft en orsak att tillskriva Ordföranden avsnittet, och till stilen och innehållet är det dessutom väldigt mycket Maos stil. Dessutom förklarade Mao vid en central arbetskonferens den 20 december 1964: "I premiärministerns rapport vågade ni inte ens ta med orden 'nå ifatt'. Jag har lagt till orden 'nå ifatt och passera'. Jag har (också) lagt till ett avsnitt, 'Sun Yat-sen sade redan 1905 att (Kina kunde) passera (västerlandet)'" (*Wan-sui* (1969), s. 578). Även om orden inte är desamma som Chou använde nästa dag, så tog således Mao ansvar för referensen till Sun Yat-sens profetia.

13 Direktiv om folkhälsan

26 juni 1965

Säg ministeriet för folkhälsan att de bara arbetar för femton procent av hela landets befolkning och att dessa femton procent framför allt består av herrskap¹ medan de breda bonde-massorna inte får någon medicinsk behandling. För det första har de inga läkare, för det andra har de ingen medicin. Ministeriet för folkhälsan är inte ett ministerium för folkets hälsa, så varför inte ändra dess namn till ministeriet för hälsan i städerna, ministeriet för herrskapets hälsa eller t. o. m. ministeriet för stads-herrskapets hälsa?

Den medicinska utbildningen bör reformeras. Man behöver inte läsa så många böcker. Hur många år tillbringade Hua T'o² vid universitet? Hur många års utbildning fick Li Shih-chen under Ming-dynastin? Det finns inget behov av att bara acceptera utexaminerade från högre mellanskolan eller lägre mellanskolan till medicinarutbildningen. Det skulle vara tillräckligt att ge sådana som gått ut högre grundskolan tre års utbildning. Sedan kunde de studera och höja sin standard främst genom praktiken. Om man skickar ut denna sorts läkare på landsbygden så skulle de, även om de inte är speciellt talangfulla, göra större nytta än kvacksalvarna och häxdoktorerna och byarna skulle ha bättre råd att hålla dem. Ju fler böcker man läser desto dummare blir man. Den medicinska undersöknings- och behandlingsmetod som sjukhusen använder sig av idag är inte lämplig alls för landsbygden, och läkarnas utbildning är bara till nytta för städerna. Och ändå består 500 miljoner av vår befolkning i Kina av bönder.

De arbetar skilda från massorna, använder en hel del mänsklig energi och material för studier av sällsynta, djupa och svåra sjukdomar för vetenskapens så kallade höga syfte, och ändå struntar de i eller gör små ansträngningar för att studera hur man ska förebygga och förbättra behandlingen av vanliga, ofta förekommande och vitt spridda sjukdomar. Jag säger inte att vi ska strunta i de avancerade problemen, men bara en liten del mänsklig energi och material bör användas för detta, medan en stor del mänsklig energi och material bör användas för att lösa de problem som massorna har det största behovet av att få lösta.

Vi har en annan underlig sak. Närhelst en läkare utför en undersökning bär han alltid en mask, oavsett vilken sjukdom det är frågan om. Är det därför han är rädd för att få en sjukdom och sedan överföra den till andra? Jag är rädd för att det i första hand beror på att han är rädd för att själv bli sjuk. Olika sjukdomar bör behandlas på olika sätt. Om de bär masker oavsett vilken sjukdom det är skapar det en distans mellan läkaren och patienten redan från början.

Vi bör lämna kvar ett par av de mindre duktiga läkarna som utexaminerades för ett eller två år sedan i städerna, och resten bör ge sig ut på landsbygden. Rörelsen för de ”fyra upprensningarna” startades år XX och har i huvudsak genomförts,³ men även om de ”fyra upprensningarna” genomförts, så har ännu inte det medicinska arbetet och hälsoarbetet i byarna genomförts fullständigt!

I det medicinska arbetet och hälsoarbetet bör betoningen ligga på landsbygden!

¹ Här och senare i samma stycke har det ord som översatts till ”herrskap” (*lao-yeh*) också betydelsen tjänsteman, och speciellt distriktsdomare. Mao använder ordet ironiskt för att beteckna den ”nya klassen”, partikadrer etc.

² Hua T'o (död 220 e. Kr.), berömd läkare och kirurg som tjänade som hovläkare åt Ts'ao Ts'ao. Denne lät avrätta honom när han föreslog att man skulle öppna huvudskålen på Ts'ao Ts'ao för att kurerat honom från huvudvärk.

³ Om de ”fyra upprensningarna”, se ovan text 11, not 12. Det är underligt att Mao ska ha sagt i mitten av 1965 att de i ”huvudsak genomförts” (året XX står förmodligen för 1964), eftersom han just gett rörelsen en ny och radikal inriktning med sitt direktiv från januari 1965. Kanske hittar man svaret på denna fråga, som jag antytt i min inledning till *Authority, Participation and Guttural Change in China*, i det faktum att han såg den sista utvecklingsfasen i de ”fyra upprensningarna” (som Liu Shao-ch'i bekämpade), som början på den Kulturrevolution som skulle lanseras ett par månader senare, snarare än som svansen på den föregående kampanjen. Se Edgar Snow: *Den långa revolutionen* (Askild & Kärnekull, 1972) s. 21-23, 90-91.

14 Tal i Hangchow

21 december 1965

Jag har läst tre artiklar i detta nummer av *Che-hsieh yen-chiu* (Filosofisk forskning)*. De bland er som ägnar sig åt filosofi bör satsa på praktisk filosofi, annars kommer ingen att läsa den. Boklig filosofi är mycket svår att förstå. För vem är den skriven? En del intellektuella som Wu Han¹ och Chien Po-tsan² utvecklas åt ett allt värre håll. Någon som heter Sun Ta-jen³ har skrivit en artikel som förkastar Chien Po-tsans idé att den feodala godsherreklassen antar en eftergifts politik gentemot bönderna. Efter bondekrig går godsherreklassen till motoffensiv och söker revansch, det är aldrig tal om eftergifter. Godsherrarna gjorde aldrig några eftergifter till Taipings himmelska kungadöme. Boxarna sade först: "Bekämpa Ch'ing och utplåna utlänningarna" och senare "Stöd Ch'ing och utplåna utlänningarna", och fick på det sättet stöd från änkekejsarinnan Tz'u-hsi. Efter att Ch'ing-dynastin besegrats av imperialisterna flydde änkekejsarinnan och kejsaren, och Tz'u-hsi började "stödja utlänningarna och utplåna boxarna". En del människor säger att *En initierad berättelse från Ch'in-hovet* är patriotisk, men jag säger att den är förrädisk – alltigenom förrädisk.⁴ Varför säger en del att den är patriotisk? Bara därför att de tycker att kejsaren Kuang Hsü var en ömkansvärd man som tillsammans med K'ang Yu-wei startade skolor, skapade de Nya arméerna och genomförde ett par andra upplysta åtgärder.

Vid slutet av Ch'ing-dynastin förespråkade en del människor "den kinesiska kunskapen vad gäller innehållet och den västerländska vad gäller praktisk tillämpning". "Innehållet" var som vår Generallinje, som inte kan ändras. Vi kan inte ta över den västerländska kunskapen till innehållet, och inte heller kan vi använda innehållet i den demokratiska republiken. Vi har varken användning för "naturrätten" eller "utvecklingsläran". Vi kan bara använda den västerländska teknologin. "Naturrätten" representerar naturligtvis en felaktig tankeskola. Finns det något sådant som en rätt given av naturen? Är det inte människan som ger människan rätten? Var de rättigheter vi har givna av naturen? Våra rättigheter gavs oss från det vanliga folket och i första hand från arbetarklassen och fattigbönderna och de lägre mellanbönderna.

* Dvs. specialnumret med filosofiska artiklar skrivna av arbetare, bönder och soldater, 1965, nr 6.

¹ Wu Han (1909-69) var vid denna tid vice borgmästare i Peking. Han lämnade bidrag till den artikelserie som publicerades i Pekingpressen 1961 och 1962 under rubriken "Anteckningar från en trefamiljsby". Den innehöll dåligt maskerade angrepp på Maos "stora tomma ord" och oförmåga att lyssna till goda råd. Framför allt var han författare till pjäsen *Hai Juis avsättning från sin tjänst*, publicerad i januari 1961, som i själva verket var ett försvarstal för P'eng Te-huai. Denne hade förklänts till en oförvitlig tjänsteman som avskedats från sin tjänst av kejsaren under Ming-tiden därför att han försvarat böndernas rätt till sin jord. Yao Wen-yüans angrepp på detta drama i november 1965 (se not 6 nedan) gav signalen till Kulturrevolutionens början. Beträffande Yaos fientliga sammanfattning av de artiklar som publicerades i början på sextiotalet, se "On Three-Family Village", *Peking Review*, Nr 22 (1966), s. 5 f.

² En ledande historiker som också blev angripen under Kulturrevolutionen. Vid tiden för Maos tal var han chef för historiska institutionen vid Pekinguniversitetet.

³ Jag har inte kunnat identifiera denne författare eller hitta hans artikel.

⁴ Mao fördömde denna film så tidigt som i mars 1950, och krävde att den skulle kritiseras. (Se hans "direktiv" från detta datum, citerat av Ch'i Pen-yü i dennes artikel "Patriotism eller nationellt förräderi – om den reaktionära filmen *En initierad berättelse från Ch'in-hovet*", översatt i *Peking Review* Nr 15 (1967), s. 5 f. Direktivets datering finns angivet i *Mao Chu-hsi lun wen-i yü-lu*, s. 93.) Ch-i Pen-yü fördömdes som medlem av den ultravänsteristiska fraktionen ett halvår efter att han skrivit den ovan omtalade artikeln, men vid den tiden då den publicerades var det en auktoritativ version av Maos egen syn och Ordföranden själv gick igenom manuskriptet och lade till en del egna avsnitt. Publiceringen av denna artikel i mars 1967 gav signalen till angreppen på Liu Shao-ch'i (utpekad som "Kinas Chrusjtjov"), som hade en annan åsikt än Mao om filmen. Maos brev från 1954 om *Det röda rummets dröm* innehöll också en mening som beklagade att denna film ännu inte blivit kritiserad.

Om man studerar lite modern historia kommer man att se att det aldrig fanns något som hette "eftergiftspolitik". De enda eftergifter som gjordes var de som de revolutionära styrkorna gjorde gentemot reaktionärerna. Reaktionärerna gick alltid till motattack och sökte revansch. Närhelst en ny dynasti framträdde i historien antog den en politik med "sänkta arbetsuttag och skatter". Detta berodde på att folket var mycket fattigt och att det inte fanns något att ta från dem. Denna politik var till godsherreklassens fördel.

Jag hoppas att de som ägnar sig åt filosofiskt arbete ska ge sig ut till fabriker och på landsbygden under ett par år. Det filosofiska systemet bör reformeras. Ni bör inte skriva på det gamla sättet, och ni bör inte skriva så mycket.

En student vid Nanking-universitetet som kom från en bondefamilj, en student i historia, deltog i rörelsen för de "fyra uppremsningarna". Efteråt skrev han en del artiklar om detta och om det nödvändiga i att de som ägnar sig åt historia ger sig ut på landsbygden. I dessa artiklar, som publicerades i Nankings universitetstidning, gjorde han en bekännelse. Han skrev: "Jag har nu studerat under flera år och förlorat all känsla för manuellt arbete." I samma nummer av tidningen finns en artikel som säger: "Innehållet är huvudmotsättningen, och speciellt huvudaspekten av huvudmotsättningen." Inte ens jag har gjort ett sådant uttalande tidigare. Det yttre utseendet är synligt, det stimulerar sinnen. Innehållet är osynligt och går inte att ta på, det är dolt bakom det yttre utseendet. Innehållet kan bara upptäckas genom undersökningar och studier. Om vi kunde ta på och se innehållet skulle det inte finnas något behov av vetenskap.

Ni bör gradvis ta kontakt med verkligheten, leva ett tag på landsbygden, lära en del om jordbruksvetenskap, botanik, jordteknologi, gödselteknologi, bakteriologi, skogsbruk, vattenvård etc. Det är inte nödvändigt att läsa tjocka luntor. Det räcker att läsa tunna böcker och skaffa sig en del allmän kunskap.

Nu om universitetsutbildningen. Från det man börjar grundskolan tills man lämnar universitetet tar det sammanlagt sexton eller sjutton år. Jag är rädd för att människor under tjugo års tid inte får se ris, senap, vete eller hirs växa. Inte heller får de se hur arbetarna arbetar, hur bönderna plöjer fälten eller hur folk gör affärer. Dessutom kommer deras hälsa att bli förstörd. Det är verkligen skadligt. Jag sade till mitt eget barn: "Åk ut på landsbygden och säg till de fattiga och lägre mellanbönderna: Min far har sagt att vi blir dummare och dummare efter att ha studerat några år. Jag ber er, tanter och farbröder, bröder och systrar, bli mina lärare. Jag vill lära av er." I själva verket har barn en hel del kontakt med samhället innan de fyller sju. Vid två år lär de sig tala och vid tre grälar de högljutt. När de växer sig lite större börjar de gräva med leksakshackor för att imitera de vuxnas arbete. Detta är den verkliga världen. Då har barnen redan börjat lära sig begrepp. "Hund" är ett huvudbegrepp. "Svart hund" och "gul hund" är mindre begrepp. Familjens gula hund är konkret. Människa är ett begrepp som har ganska diffus mening. Man eller kvinna, stor eller liten, kines eller utlänning, revolutionär eller kontrarevolutionär – alla dessa åtskillnader är frånvarande. Vad som finns kvar är bara de drag som skiljer människan från andra djur. Vem har någonsin sett "människan"? Man kan bara se herr Chang och herr Li. Man kan inte se begreppet "hus" heller, utan bara verkliga hus, som Tientsins byggnader i utländsk stil eller husen med inbyggda gårdar i Peking.

Vi bör reformera universitetsutbildningen. Man bör inte ägna så mycket tid åt att gå på föreläsningar. Att inte reformera de humanistiska fakulteterna skulle vara hemskt. Om de inte reformeras, hur ska de då kunna få fram filosofer? Kan de få fram författare? Kan de få fram historiker? Dagens filosofer kan inte utreda filosofin, författarna kan inte skriva romaner, och historikerna kan inte skriva historia. De vill skriva om kejsare, kungar, generaler och ministrar. Ch'i Pen-yü's artikel⁵ är utmärkt, jag läste den tre gånger. Dess fel är att den inte

⁵ Ch'i Pen-yü var liksom Wang Li och Kuan Feng, med vilka han blev ovän i slutet av 1967, redaktör för Hung-ch'i. Den artikel som Mao syftar på här hade rubriken "Wei ko-ming erh yen-chiu li-shih" ("Studera historien för

skriver ut namnen. Yao Wen-yüans artikel⁶ är också mycket bra, den har gjort djupt intryck på teater-, historiker- och filosofkretsarna. Felet med den är att den inte kommer fram till pudelns kärna. Kärnan i *Hai Jui avskedad från sin tjänst* var frågan om avskedet från tjänsten. Kejsaren Chia Ch'ing avskedade Hai Jui från hans tjänst. 1959 avskedade vi P'eng Te-huai från hans tjänst. Och P'eng Te-huai är även han en Hai Jui.

Vi måste reformera de humanistiska fakulteterna vid universiteten. Studenterna måste ge sig ut och ägna sig åt industri, jordbruk och handel. Det är annorlunda med avdelningarna för ingenjörskonst och naturvetenskap. De har fabriker för praktiskt arbete och även laboratorier. De kan arbeta i sina fabriker och utföra experiment i sina laboratorier. Efter att ha slutat högre mellanskolan bör de först arbeta praktiskt ett tag. Att bara ge sig ut på landsbygden räcker inte. De bör också besöka fabriker, affärer och armékompanier. De kan ägna sig åt denna typ av arbete under ett par år och sedan studera under två år. Det är tillräckligt. Om universiteten har ett femårigt system bör de ge sig ut under tre år. Lärarna bör också ge sig ut och arbeta och samtidigt undervisa. Kan de inte undervisa i filosofi, litteratur och historia även där? Måste de befinna sig i stora byggnader i utländsk stil för att kunna undervisa?

Många stora uppfinnare, som Watt eller Edison, kom från arbetarfamiljer. Franklin, som upptäckte elektriciteten, var tidningsförsäljare – han började som tidningspojke. Många av de stora lärarna och vetenskapsmännen gick aldrig igenom universitetet. Inte många av kamraterna i vårt partis centralkommitté är universitetsutbildade.

Ni kan inte fortsätta att skriva böcker på det sätt ni skriver dem nu. Ta exemplet med analys och syntes. Förr förklarade inte böckerna dessa begrepp på ett klart sätt. De sade: ”Syntesen finns inom analysen, de är omöjliga att skilja åt.” Detta uttalande kan vara riktigt, men det har sina brister. Man bör säga: ”Analys och syntes är både möjliga och omöjliga att skilja åt.” Allting går att dela. Det är alltid en fråga om ”ett som delas i två”. Analysen måste tillämpas under olika omständigheter. Ta exempelvis analysen av Kuomintang och kommunisterna. Hur analyserade vi Kuomintang förr? Vi sade att Kuomintang ockuperade ett stort territorium med en stor befolkning, de kontrollerade de stora och medelstora städerna, hade imperialisternas stöd och hade också välutbildade arméer. Men den grundläggande punkten var att de var skilda från massorna – bönderna och soldaterna. De hade också interna motsättningar. Vår armé var liten, våra vapen underlägsna (bara hirs och gevär), vårt territorium var litet, vi hade inga stora städer och ingen utländsk hjälp, men vi var nära knutna till massorna, vi var demokratiska på de tre huvudområdena, vi hade arbetsstilen tre-åtta och vi representerade massornas krav. Det var grundläggande.

De Kuomintang-officerare som utexaminerats från militär-akademierna kunde inte utkämpa några slag, medan de som studerat vid militärakademien i Whampoa endast ett par månader, de kunde slåss. Bland våra marskalkar och generaler var det få som läst på universitet. Jag hade aldrig studerat militära böcker. Jag hade läst *Tso-kommentarerna*,⁷ *Den goda regeringens*

revolutionens sak”), och fanns med i nr 13 av denna tidning, som publicerades 6 december 1965, s. 14 f. Som Mao säger, skriver den inte ut namnet. Den attackerar lärjungar till Hu Shih som hade förnekat klasskampens betydelse vid studierna av historien, sökt en ”ståndpunkt över klasserna” och ”absolut objektivitet. Men Ch'i identifierade dem inte utan skrev bara att de uttryckt sådana åsikter öppet 1963.

⁶ Yao Wen-yüan hade först uppmärksamats genom en artikel från juni 1957, som angrep de borgerliga tendenserna i Shanghai-tidskriften *Wen-huipao*. Ironiskt nog publicerades hans artikel ”Om den nya historiska pjäsen *Hai Juis avsättning från sin tjänst*” först i just denna tidskrift den 10 november 1965. Det berodde på, som Mao hävdade i oktober 1966 (se ovan s. 252), på att det var omöjligt att få den publicerad i Pekingpressen, som noga kontrollerades av partibyråkratin. Den dök upp i *Folkets Dagblad* först den 30 november, uppenbarligen efter att Mao hade utövat påtryckningar på Pekings borgmästare och partisekreterare P'eng Chen.

⁷ Standardkommentarerna till *Vår- och höstannalerna*, skrivna tredje århundradet f. Kr.

*spegel*⁸ och *De tre kungadömenas romans*. Dessa böcker beskriver alla fältslag, men när jag i verkligheten kom ut i strid glömde jag allt om dem. När vi slogs tog vi inte en enda bok med oss. Vi analyserade bara vår egen och fiendens situation, analyserade den konkreta situationen.

Att syntetisera fienden är att äta upp honom. Hur syntetiserade vi Kuomintang? Gjorde vi inte det genom att ta fiendematierial och omforma det? Vi dödade inte fångar utan släppte en del fria och behöll de flesta för att förstärka våra egna arméer. Vi tog alla vapen, all mat och allt foder och all slags utrustning. Det som vi inte kunde utnyttja ”upphävde” vi, för att använda en filosofisk term, som när det gällde människor som Tu Yü-ming.⁹ Ätprocessen är också en analys- och syntesprocess. När man t. ex. äter krabbor, äter man köttet och inte skalens. Magen suger upp den del som innehåller näring och gör sig av med den värdelösa delen. Ni är alla filosofer i utländsk stil. Jag är en filosof i inhemsk stil. Att syntetisera Kuomintang innebär att äta upp dem, suga upp större delen av dem och eliminera en liten del. Jag har lärt detta av Marx. Marx tog av skalet från den hegelianska filosofin och sög upp det värdefulla i innehållet och omvandlade det till den dialektiska materialismen. Han sög upp Feuerbachs materialism och kritiserade hans metafysik. Arvet måste alltid gå vidare. I sin behandling av den franska utopiska socialismen och den engelska politiska ekonomin, sög Marx upp de bra delarna och gjorde sig av med de dåliga.

Marx' *Kapitalet* började med analysen av varans dubbla väsen. Våra varor har också ett dubbelt väsen. Om hundra år kommer varorna fortfarande att ha ett dubbelt väsen. Saker som inte är varor har också ett dubbelt väsen. Våra kamrater har likaså ett dubbelt väsen, det rätta och det felaktiga. Har inte ni ett dubbelt väsen? Jag vet att jag har det. Unga människor begår ofta misstaget att vara metafysiska, de står inte ut med att tala om sina brister. Människor bättrar sig genom att skaffa sig erfarenhet. Under de senaste åren är det dock de unga som gjort framsteg – de hopplösa fallen är en del av de äldre professorerna. Wu Han är borgmästare i en stad. Det skulle vara bättre om han degraderades till chef för ett län. Det skulle vara bättre om också Yang Hsien-chen och Chang Wen-fien degraderades. Det är det enda sätt vi verkligen kan hjälpa dem på.

Nyligen skrevs en artikel om lagen om lämpligt rättfärdigande. Vilken lag om lämpligt rättfärdigande? Jag tror inte att det existerar något sådant. Olika klasser har olika sätt att rättfärdiga sina handlingar. Vilken klass har inte ett lämpligt rättfärdigande? Har inte Russell det? Nyligen skickade han mig en pamflett som bör översättas och läsas. Russell är nu lite bättre politiskt. Han är anti-revisionist och anti-amerikansk och han stödjer Vietnam. Denne idealist har fått i sig en aning materialism. Jag talar om hans handlingar.¹⁰

En man bör arbeta på många områden, och ha kontakt med alla sorters människor. Vänsterister bör inte bara träffa vänsterister utan också högeranhängare. De bör inte vara rädda för det ena och det andra. Jag har själv träffat alla slags människor – jag har träffat höga tjänstemän och låga.

Kan ni ändra er metod när ni skriver filosofi? Ni måste skriva i en folklig stil, och använda de folkliga massornas språk. Vi talar alla som studenter. (*Kamrat Ch'en Po-ta avbryter: "Ord-*

⁸ *Tzu-chih fung-chien* av Ssu-ma Kuang (1019–86), skriven mellan 1072 och 1084, är en allmän kinesisk historia från 403 f. Kr. till 959 e. Kr. Den är tillsammans med *Shih-chi* (redan omnämnd) en av Kinas mest berömda historiska skrifter.

⁹ Kommunisterna tillämpade den behandling som Mao i hegelianska termer karaktäriserar som ”upphävande” (*yang-ch'i*) gentemot Kuomintanggeneralen Tu Yü-ming genom att besegra honom i strid och ta honom tillfånga sedan han vägrat kapitulera. Se Maos ”Uppmaning till Tu Yü-ming och andra att kapitulera” från den 17 december 1948, *Valda Verk* Bd I V, s. 279 f.

¹⁰ Beträffande Maos kritik av Bertrand Russells idéer under tjugotalet, se *The Political Thought of Mao Tse-tung*, s. 296 f.

föranden undantagen.”) Jag har varit indragen i bonderörelsen, arbetarrörelsen, studentrörelsen, Kuomintangrörelsen och jag har arbetat militärt i över tjugo år så jag är något bättre.

När vi studerar den kinesiska filosofin måste vi studera Kinas historia och den kinesiska filosofins historiska utveckling. Man bör först studera de senaste hundra årens historia. Är inte den historiska processen motsatsernas enhet? Modern historia är en kontinuerlig process av ett som delas i två och av ständiga strider. I dessa strider gjorde en del människor kompromisser, men folket var missnöjda med dessa och fortsatte att kämpa. Före 1911 års revolution hade vi kampen mellan Sun Yat-sen och K'ang Yu-wei. Efter att 1911 års revolution hade störtat kejsaren har vi kampen mellan Sun och Yüan Shih-k'ai. Efter detta hade Kuomintang ständigt interna schismer och strider.

Man behöver inte bara skriva förord till de marxist-leninistiska klassikerna utan också noter. Politiska förord är lättare att skriva än filosofiska, som inte är alltför lätta. Man brukade säga att det fanns tre stora dialektiska lagar och sedan sade Stalin att det fanns fyra. Enligt min åsikt finns det bara en grundläggande lag och det är lagen om motsättningarna. Kvalitet och kvantitet, positivt och negativt, yttre utseende och innehåll, innehåll och form, nödvändighet och frihet, möjlighet och verklighet etc. är alla specialfall av motsatsernas enhet.

Det har sagts att förhållandet mellan den formella logiken och dialektiken är som förhållandet mellan den elementära matematiken och den högre matematiken. Detta är en formulering som bör studeras mera. Den formella logiken ägnar sig åt tänkandets form, och ser till att det inte finns några motsägelser mellan de successiva stadierna i ett resonemang. Det är en specialiserad vetenskap. Allt slags skrivande måste använda sig av formell logik.

Den formella logiken ägnar sig inte åt huvudförutsättningarna – det kan den inte. Kuomintang kallade oss ”banditer”. ”Kommunister är banditer”, ”Chang San är kommunist”, och därför ”Chang San är bandit”. Vi säger ”Kuomintang är banditer”, ”Chiang Kai-shek tillhör Kuomintang”, därför säger vi ”Chiang Kai-shek är en bandit”. Båda dessa slutledningar överensstämmer med den formella logiken.

Man kan inte skaffa sig mycket fräsch kunskap genom den formella logiken. Naturligtvis kan man göra slutledningar, men slutsatsen finns fortfarande inbäddad i huvudförutsättningen. För närvarande blandar en del människor samman den formella logiken och dialektiken. Detta är felaktigt.

15 Samtal med Mao Yüan-hsin* (1964-66)

Första samtalet

5 juli 1964¹

Ordföranden: Har du gjort några framsteg i utbildningen det senaste halvåret? Har du höjt (din nivå)?

Yüan-hsin: Jag känner mig lite förvirrad över det själv, jag skulle inte våga säga att jag gjort några framsteg. Och om jag gjort några, så är det i så fall bara ytligt sett.

Ordföranden: Jag tror att du trots allt gjort en del framsteg, ditt sätt att se på problem är inte längre så enkelt. Har du läst ”nionde svaret” eller inte?² Har du sett de fem kriterierna för efterträdare?

Yüan-hsin: Jag har sett dem. (Efter detta talade han en stund och återgav huvudinnehållet i ”nionde svaret” och om efterträdarna.)

Ordföranden: Du har berättat om dem nu, men förstår du? Dessa fem kriterier är oskiljaktigt knutna till varandra. Det första är teori, eller också orientering. Det andra är syftet – dvs. vems sak tjänar du när det verkligen gäller? Detta är det viktigaste. När du behärskar denna punkt, är allt möjligt för dig. Det tredje, fjärde och femte kriteriet gäller metodfrågor. Du måste förena dig med majoriteten, du måste tillämpa den demokratiska centralismen, du får inte tillåta att allting bestäms av en mans ord, du måste genomföra självkritik, du måste vara blygsam och försiktig. Är inte allt detta metodfrågor?

(*Medan han talar om det första kriteriet för efterträdare, säger Ordföranden:*) Tänker du studera marxism-leninismen eller revisionismen?

Yüan-hsin: Naturligtvis studerar jag marxism-leninismen.

Ordföranden: Var inte för säker, vem vet vad du studerar? Vet du vad marxism-leninismen är för något?

Yüan-hsin: Marxism-leninismen betyder att man måste fortsätta klasskampen, att man måste genomföra revolutionen.

Ordföranden: Marxism-leninismens grundläggande idé är att man måste genomföra revolutionen. Men vad är revolutionen? Revolutionen är proletariatets störtande av kapitalisterna, böndernas störtande av godsherrarna och efter detta upprättandet av arbetarnas och böndernas politiska makt och dessutom arbetet med att konsolidera denna. För närvarande är revolutionens uppgifter ännu inte fullbordade, det har ännu inte kommit till ett definitivt avgörande om vem som i sista hand kommer att störta vem. Har inte Chrusjtjov makten, har inte bourgeoisien makten i Sovjetunionen? Vi har också en del fall där bourgeoisien har greppet

* Kamrat Mao Yüan-hsin är Ordförande Maos brorson. Han studerade vid Harbins militära ingenjörsinstitut.

¹ I *Wan-sui* (1969) är det första samtalet daterat mars 1964. Detta förefaller synnerligen otroligt, eftersom ”nionde svaret” till ryssarna, som Mao diskuterar med sin brorson knappast kunde ha funnits tillgängligt så tidigt, ens i form av utkast. Jag har därför föredragit det datum som anges i en annan källa (översatt till engelska i *CB* 888, s. 14).

² Vid denna tid var Mao intensivt sysselsatt med problemet att få fram efterträdare till den revolutionära sak som han ägnat sig åt under ett halvt decennium. De fem kraven eller kriterierna för sådana efterträdare publicerades först offentligt i mitten av juli 1964, i den ledare som hade rubriken ”Om Chrusjtjovs falska kommunism och dess historiska lärdomar för världen”, översatt i *Peking Review*, Nr 29 (1964), s. 7-27. (De ”fem kraven” dyker upp på s. 26-27.) De måste vara ”äkta marxist-leninister och inte revisionister”, de måste vara ”revolutionärer som helhjärtat tjänar folkets majoritet i Kina och hela världen”, de måste vara ”proletära statsmän som kan förena sig med och arbeta tillsammans med den överväldigande majoriteten”, de måste vara ”föredömen när det gäller att tillämpa partiets demokratiska centralism” och behärska ”masslinjen” när de utövar ledning, de måste vara ”blygsamma och försiktiga och på sin vakt mot arrogans och impulsivitet”.

om den politiska makten. Det finns produktionsbrigader, fabriker och länskommittéer såväl som distrikts- och provinskommittéer, där de har sitt folk. Det finns chefer inom det allmänna säkerhetsdepartementet som är deras män. Vem leder kulturministeriet? Filmen och teatern tjänar helt och hållet deras sak och inte folkmajoritetens sak.³ Vem är det egentligen som utövar ledningen? Att studera marxism-leninismen är att studera klasskampen. Klasskampen finns överallt, den finns vid ditt institut. En kontrarevolutionär har dykt upp vid ditt institut, är du medveten om detta eller inte? Han skrev en reaktionär dagbok som fyllde ett dussin anteckningsböcker. Varje dag öste han förbannelser över oss och bör han då inte betraktas som ett kontrarevolutionärt element? Är inte ni egentligen fullständigt okänsliga för klasskampen? Finns den inte alldeles bredvid er? Om det inte fanns någon kontrarevolution, varför behövde vi då fortfarande någon revolution?

(Yüan-hsin rapporterar om en del händelser i samband med kampanjen de "fem anti-" i den fabrik dit han åkt för att få praktisk träning, händelser han lärt sig en hel del av.)

Ordföranden: Kontrarevolutionen finns överallt, och varför skulle den då vara frånvarande i fabrikena? Kuomintangofficerare på låg- och mellannivå, sekreterare i (Kuomintang) läns-partikontor etc. har tagit sig in. Det spelar ingen roll vilken skepnad de iklätt sig, vi måste rensa ut dem allihop nu. Klasskampen finns överallt, kontrarevolutionära element finns överallt. Sover inte Ch'en Tung-p'ing⁴ alldeles i din närhet? Jag har läst det material (av honom) som fördömts av ditt institut. Du sov tillsammans med en kontrarevolutionär, och ändå visste du inte om det!

(Ordföranden frågade sedan om det politiska och ideologiska arbetet vid institutet. Mao Yüan-hsin gav sin syn på detta.)

Yüan-hsin: De sammankallar möten och pratar en massa. Utåt sett rör det sig, men de löser inte många verkliga problem.

Ordföranden: Hela landet ägnar sig åt att lära av Folkets Befrielsearmé i stor skala. Ni är medlemmar av FBA, varför använder ni er inte av detta? Har inte institutet en politisk avdelning? Vad gör den? Bedriver ni någon politisk träning eller inte?

(Yüan-hsin förklarar hur den politiska träningen bedrivs vid institutet.) Det där är inget annat än föreläsningssittande och en massa diskuterande, vad tjänar det till? Ni bör gå ut och studera verkligheten. Ni har inte ens tillämpat principen att ideologin kommer först, ni har ingen verklig kunskap alls, och när människor talar om dessa saker hur ska ni då kunna förstå dem?

(Ordföranden talar sig speciellt varm för att simma i stora vindar och vågor, och uppmanar dessutom Mao Yüan-hsin att praktisera detta varje dag.) Du har redan lärt känna vattnet och lärt dig behärska det, det är utmärkt. Kan du rida på en häst?

Yüan-hsin: Jag kan inte (rida).

Ordföranden: Att vara soldat och inte kunna rida – det går inte an.

(Ordföranden uppmanar Mao Yüan-hsin att lära sig rida. Ordföranden själv rider regelbundet, och har också fått sina sekreterare och sin stab att lära sig detta.) Har du hållit på med gevärsskytte eller ej?

Yüan-hsin: Jag har inte rört ett gevär under fyra år.

³ Det var 1964 som Chiang Ch'ing på allvar började ägna sig åt att ändra på denna situation genom att utveckla den moderna revolutionära Pekingoperan för att ersätta de gamla pjäserna om kejsare, generaler och konkubiner.

⁴ Jag har inte kunnat identifiera denna figur.

Ordföranden: För närvarande skjuter milisen bra, men ni som är medlemmar i FBA har inte skjutit något. Diskutera min kritik av detta med XXX, vad är det för soldater som inte kan skjuta?

(En gång när han var och simmade, och det var relativt kallt i luften, kallare än i vattnet, sade Mao Yüan-hsin när han kom upp och kände sig lite frusen: "Det är när allt kommer omkring behagligare i vattnet.")

Ordföranden (ser argt på Mao Yüan-hsin): I själva verket tycker du om bekvämlighet, och är rädd för svårigheter. *(När han diskuterade det andra kriteriet för efterträdare, sade Ordföranden:)* Du vet hur du ska se om ditt eget hus, du tillbringar all tid med att fundera över dina egna problem. Din far (*Kamrat Mao Tse-min*) var oförfärad och beslutsam när han stod inför fienden. Han vacklade inte det minsta, eftersom han tjänade folkmajoritetens sak.⁵ Om det varit du, skulle du då inte ha fallit på knä och tigt för ditt liv? Väldigt många av våra familjemedlemmar har offrat sina liv, dödats av Kuomintang och de amerikanska imperialisterna. Du har växt upp i ett land av honung, och än så länge har du aldrig behövt lida. Jag ska bli nöjd om du i framtiden inte blir högeranhängare utan snarare centrist. Hur skulle du kunna bli vänsteranhängare, du som aldrig behövt lida?

Yüan-hsin: Finns det fortfarande något hopp för mig?

Ordföranden: Ja, det finns hopp, men om du klarar av de kriterier jag ställt upp så är det ändå bättre.

(Ordföranden talade också om det tredje kriteriet och sade): När ni håller ett möte, hur bär ni då er åt? Du är truppchef, hur ska man vara när man är truppchef? Kan du acceptera när alla kritiserar dig? Kan du acceptera deras kritik även när den är felaktig? Kan du acceptera en falsk och orättvis beskyllning? Om du inte kan det, hur ska du då kunna ena folk? Du måste speciellt lära dig att arbeta tillsammans med människor som inte håller med dig. Om du tycker om att folk berömmar dig, om du tycker om att ha honung i munnen och sånger till din ära ringande i öronen, då ligger det illa till och det är just vad du tycker om.

(Ordföranden sade, när han talade om det fjärde kriteriet:) Förenar du dig med massorna eller ej? Är det inte så att du tillbringar din tid tillsammans med kadrens söner och döttrar, och ser ner på andra människor? Du måste låta folk tala, och inte vara nöjd med att en person bestämmer allt.

(Ordföranden sade, när han talade om det femte kriteriet:) I det här avseendet har du redan gjort en del framsteg, du har ägnat dig lite åt självkritik. Men det är bara en början, du får inte tro att allt nu är bra för det.

(Efteråt talade Ordföranden på nytt om arbetet vid institutet:) Det mest grundläggande felet med ditt institut är att ni inte tillämpat "de fyra första".⁶ Sade du inte att du ville studera

⁵ Maos bror, Mao Tse-min, tjänstgjorde i Sinkiang från 1938 till 1942 som chef för finansdepartementet i den regering som kontrollerades av den lokala krigsherren, general Sheng Shih-ts'ai, som då samarbetade med Sovjetunionen. När general Sheng bytte allians från Moskva till Kuomintang, arresterades Mao Tse-min i september 1942 och avrättades 1943.

⁶ Vid ett sammanträde för partiets kommitté för militära frågor i september 1960, presenterade Lin Piao en rapport om vad han kallade de "fyra sambanden", kort därefter omformulerade till de "fyra första": människornas företräde framför vapnen, det politiska arbetets företräde framför det övriga arbetet, det ideologiska arbetets företräde framför det rutinmässiga politiska arbetet, och den levande ideologins företräde framför den som härrör från böcker. Denna punkt utvecklades i en resolution som Mao själv reviderade innan den antogs av Kommittén för militära frågor. Se Chester Cheng (ed.): *The Politics of the Chinese Red Army* (Stanford, Hoover Institution, 1965), s. 33, 66–94. Detta är en översättning från FBA:s *Arbetsbulletin (Kung-tso t'ung-hsün)*, en hemlig tidskrift för kadrer på regementsnivå och högre nivå, av vilken tjugonion nummer från perioden januari–augusti 1961 föll i händerna på den amerikanska regeringen och därefter publicerades genom Kongressbiblioteket.

marxism-leninismen? Vilken studiemetod använder du? Hur mycket kan du lära dig genom att bara lyssna på föredrag? Det viktigaste är att ge sig ut och lära av praktiken.

Yüan-hsin: Det är en skillnad mellan en fakultet för naturvetenskap och ingenjörskonst Och en humanistisk fakultet. Den förra ger inte så mycket tid att ta kontakt med samhället.

Ordföranden: Det är felaktigt. Klasskampen är ert viktigaste ämne, och det är ett obligatoriskt ämne. Jag har redan diskuterat denna fråga med XXX. Ert institut bör ge sig ut på landsbygden och genomföra de ”fyra upprensningarna”. Alla från kadrer till studenter bör ge sig ut, och inte en enda bör stanna kvar. Ni bör göra det nu till vintern eller till våren. Det är bättre om det blir tidigare än senare, och ni måste absolut ge er ut. Vad gäller dig själv, så får du inte bara tillbringa fem månader med de ”fyra upprensningarna”, du måste åka till en fabrik och delta ett halvår i de ”fem anti-”. Ligger det inte så till att du inte begriper ett dugg av samhället? Om du inte genomför de ”fyra upprensningarna” kommer du inte att förstå bönderna, och om du inte genomför de ”fem anti-” kommer du inte att förstå arbetarna. Det är först när du fullföljt en sådan politisk träning som jag kan betrakta dig som en utexaminerad akademiker. Om ändå det militära ingenjörsinstitutet låter dig ta din examen, kommer inte jag att erkänna ditt diplom. Om du inte ens känner till klasskampen, hur kan du då betraktas som utexaminerad? Om du ska ta din examen, ska jag lägga till detta ämne. Ditt institut har inte genomfört det ideologiska arbetet. Så många kontrarevolutionärer, och ni var inte medvetna om det. Ch'en Tung-p'ing fanns mitt ibland er och ni visste inte om det.

(Mao Yüan-hsin säger att Ch'en Tung-p'ing lyssnade på fiendens radio när han var hemma under ferierna, och att han blev fördärvad av detta.) Hur kan man tro på fiendens radio om man lyssnar på den? Har du lyssnat på den eller inte? Fienden har inte ens mat att äta, kan man tro på vad han säger? Wei Li-huang⁷ drev affärer i Hong Kong. När han förlorat alla pengar återvände han. Alla ser ner på människor som Wei Li-huang, så det är svårt att tänka sig att inte fienden också föraktar honom (Ch'en Tung-Pog)

Vilka är de fyra första? *(Mao Yüan-hsin talar om detta.)* Du talar om detta. Varför får du då inte grepp om den levande ideologin? Jag har hört att det finns en hel del politiska kadrer vid ert institut, men de har inte grepp om det väsentliga, så naturligtvis har de inte grepp om ideologin. Naturligtvis har ert institut skördat en del framgångar, och det är inte så konstigt om det har en del problem. Vi har bara ägnat oss åt militär ingenjörskonst under ett decennium. Vår armé har ingen erfarenhet av att driva tekniska skolor. Det är som när vi lärde oss slåss 1927. Först visste vi inte hur vi skulle bära oss åt, och vi besegrades gång på gång, men efteråt lärde vi oss hur vi skulle göra.

(Ordföranden frågade också:) Hur är det med reformerna inom undervisningen vid ert institut?

Yüan-hsin: Sista gången vi hade tentamen, prövade vår enhet ut en ny metod. Alla tyckte den var bra och att den gav en riktig värdering av (varje students) nivå. Den har också haft inflytande över studiemetoderna som helhet, och gjort det möjligt att studera på ett livfullare sätt.

Ordföranden: Detta skulle ha gjorts för länge sedan.

Yüan-hsin: Förr härskade betygssystemet, så vi studerade inte initiativrikt.

Ordföranden: Det är bra att du inser detta. Jag kan inte lasta det på dig heller, för hela utbildningssystemet uppmanar ju människor att sträva efter femma i betyg. Om man inte kämpar för att få ett perfekt betyg, kan det fullständigt förhindra (alla avancemangsmöjligheter). Det fanns en student vid Pekinguniversitetet som aldrig gjorde anteckningar när han skulle och

⁷ En Kuomintang-general som kämpade mot kommunisterna under inbördeskriget 1946-49, och senare fungerade som medlem av Nationella försvarsrådet i Peking 1959-60.

som fick mellan tre och en halv och fyra i betyg vid tentamina, och ändå var den avhandling han presenterade vid slutexamen en av de bästa i årskursen. Det finns en del människor som genomskådat det hela, och som tagit egna initiativ i sina studier. Det finns en del som genomskådat betygssystemet, och som studerar framfusigt och initiativrikt. Era lärare undervisar genom att inpränta saker och ting. Varje dag går ni på föreläsningar. Har de verkligen så mycket att säga? Lärarna bör dela ut sina föreläsningsmanuskript till er. Vad är de rädda för? De bör låta studenterna studera dem på egen hand. Att hålla föreläsningar hemliga för studenterna, och bara tillåta dem att göra anteckningar under lektionerna, är ett väldigt hinder för studenterna. Förr i tiden, när jag undervisade i K'ang Ta, brukade jag dela ut föreläsning-anteckningar till mina elever i förväg. Jag talade bara i trettio minuter, och lät eleverna studera själva. Efteråt skulle eleverna ställa frågor och läraren svara. När det gäller universitetsstudenter, och speciellt de äldre, så är huvudsaken att de studerar och arbetar med problemlösning. Vad är det för nytta med att prata så mycket?

Förr uppmanade de öppet alla att sträva efter perfekta betyg. Folk var perfekta i skolan, men de var inte nödvändigtvis perfekta i sitt arbete. I den kinesiska historien är det ingen som tagit den högsta examen i Hanlin-akademien, som haft någon verklig begåvning eller lärdom. Dessa hittar man främst bland dem som misslyckades med att ens klara examen av den andra graden. De två största poeterna under T'ang-dynastin⁸ nådde inte ens graden *chü-jen*. Fäst inte alltför stort avseende vid betygen, ni bör koncentrera er energi på att stärka och träna upp er förmåga att analysera och lösa problem. Spring inte efter lärarna och bli fjättrade av dem. Problemet med undervisningsreformen är i första hand problemet med lärarna. Lärarna har så många böcker, och de kan inte göra någonting utan sina föreläsningsmanuskript. Varför delar de inte ut sina manuskript till er och studerar problem tillsammans med er? När studenterna i de högre årskurserna ställer frågor, kommer lärarna bara att kunna besvara hälften av dem, och känner inte till svaren på resten, så de studerar och diskuterar problemen tillsammans med studenterna. Det är inte heller dåligt. De får inte skaffa sig en arrogant attityd som skrämmer bort människor. Till och med bourgeoisien har övergett korvstoppningsmetoden i undervisningen. Varför skulle då inte vi överge den? Det kommer att fungera bra så länge inte studenterna behandlas som anfalls mål. Lärarna är nyckeln till undervisningsreformen.

(Mao Yüan-hsin uppmanade en gång Ordföranden att besöka en utställning av nya vetenskapliga framsteg. Ordföranden svarade: "Jag är upptagen nu, jag kan inte gå och se på den. Jag har inte tid att se på den ordentligt, och att se på blommor medan man rider är inte heller det värt besväret.")

Hur kommer det sig att du är intresserad av detta, och inte av marxism-leninismen? Jag hör i alla fall inte att du ställer frågor om denna aspekt av saker och ting under större delen av tiden. Vilken tidning läser du för det mesta?

Yüan-hsin: Jag läser Folkets Dagblad.

Ordföranden: Det finns ingenting som är värt att läsa i Folkets Dagblad. Du bör läsa Befrielsearméns Dagblad, eller Den Kinesiska Ungdomens Dagblad.⁹ Det som arbetare och bönder skriver är verkligt och fullt av liv, och de vet hur man ska förklara problem. Har du läst diskussionen om "två kombineras till ett"?

Yüan-hsin: Jag har bara läst lite grann, och jag förstod inte mycket av det jag läste.

⁸ dvs. Li Po och Tu Fu, som behandlats ovan, text 4, not 74.

⁹ Maos entusiasm för denna tidning, som var Kommunistiska Ungdomsförbundets organ, var naturlig vid denna tid, ty det var just på detta ungdomsförbunds nionde kongress i juni 1964 som problemet "med att få fram efterträdare" till den revolutionära saken diskuterats ordentligt för första gången (se *Peking Review*, Nr 28 (1964), s. 6-22). Det förefaller dock en aning ironiskt i ljuset av vad som senare hände, ty Ungdomsförbundet krossades i början av Kulturrevolutionen och upprättades först efter att partiet hade byggt upp på nytt.

Ordföranden: Jaså? Ta en titt på den här tidningen (*Ordföranden ger honom ett exemplar av Den Kinesiska Ungdomens Dagblad*), se hur arbetarna analyserar saker och ting, se hur kadreerna i ungdomsförbundet analyserar saker och ting. De gör det mycket bra, den är lättare att förstå än *Folkets Dagblad*.

(Ordföranden sade också:) Era politiska studier är inget annat än prat. Om ni vill lära er en massa saker, så är det viktigaste att ge sig ut och studera mitt i verkligheten. Varför är du intresserad av din yrkesspecialitet men inte av marxism-leninismen?

När man studerar historia, måste man kombinera den med dagens verklighet, annars är det inte bra. Om man studerar modern historia och samtidigt inte ägnar sig åt att sammanställa historieskrivningar över byar och familjer, är det ett fullständigt slöseri med tid.¹⁰ När man studerar äldre historia måste man också kombinera den med dagens verklighet, och man kan inte klara sig utan utgrävningar och arkeologi. Existerade Yao, Shun och Yü¹¹ eller inte? Jag tror inte på det, det finns inga verkliga bevis. Det finns relikter som ger bevis om Shang-dynastin, vi kan tro på den. Om man gräver ner sig i en hög med böcker, ju mer man studerar, desto mindre kunskap kommer man att ha.

Andra samtalet

18 februari 1966

(Ordföranden och hans brorson) diskuterade frågan om Militära ingenjörstinstitutet skulle satsa på att först ha två eller tre års studier och sedan ytterligare ett år med halvtidsarbete och halvtidsstudier. De diskuterade också samordningen och tilldelningen av arbete.

Ordförande Mao: Vetenskaps- och ingenjörshögskolorna bör fortfarande ha sitt eget språk. Vad gäller deras sexåriga kursplan kan vi börja med att försöka skära ner den till tre år och se hur det fungerar. Vi behöver inte ha bråttom med att skära ner den till två år. När det gäller avancerad vetenskap skulle kanske, om det finns en klar målsättning, tre år vara bra, och om tre år inte räcker kan man senare lägga till lite grann.

Det är bara när det finns en klar målsättning som man kan göra mindre, men göra det bra, och det är först då som man kan kombinera det allmänna med det särskilda. Det sexåriga systemet kan då ändras till ett treårigt system, och när vi gjort detta kan våra steg vara stadiga och säkra och vår riktning kommer att vara korrekt.

När man prövar nya saker är enda sättet att fortsätta under ett par år och ständigt sammanfatta erfarenheterna.

Vetenskaps- och ingenjörshögskolorna har sin speciella karaktär och sin speciella terminologi, så ni måste läsa ett par böcker. Men de har också någonting gemensamt med andra ämnen, det är inte bra att bara läsa böcker. Man behövde bara studera vid Whampoa-akademien under ett halvår och efter examen tjäna som soldat under ett år. På detta sätt fick vi fram många begåvade officerare, men efter att den ändrades till Arméuniversitetet (jag har inte antecknat hur länge de studerade) så blev resultatet att när folk utexaminerats blev de ständigt besegrade i strid och tillfångatagna av oss.

Jag känner inte till något om vetenskaps- och ingenjörshögskolorna, men jag hävdar att jag har lite kunskap om den medicinska fakulteten. När man lyssnar till en ögonläkares prat låter det hela väldigt mystiskt, men den mänskliga kroppen bör ses som en helhet.

¹⁰ Sådana undervisningsmetoder som inbegrep fältarbete för att teckna ner gamla människors minnen etc. var vanliga i Kina vid den tiden.

¹¹ Legendomsponna härskare som antas ha bestigit tronen 2356 respektive 2255 och 2205 f. Kr. Speciellt de första två betraktas som föredömen, som visa konungar.

Vetenskapens utveckling går från en lägre nivå till en högre, från det enkla till det sammansatta, men när man undervisar kan man inte följa detta utvecklingsmönster. När vi studerar historia, bör vi koncentrera oss på modern historia. Idag har vi bara drygt tre tusen års upptecknad historia. Vad kommer att hända när vi har tio tusen års historia, hur ska vi då kunna undervisa om den?

Avancerad vetenskap, inklusive de grundläggande teorier som visat sig vara användbara i praktiken, måste göra sig av med de delar som i praktiken visat sig vara oanvändbara och irrationella.

När man undervisar i kärnfysik räcker det med att tala om Sakatas modell, man behöver inte börja med Bohrs och den danska skolans teorier. Risken är annars att man inte kan utexamineras ens efter tio års studier. Till och med Sakata använder dialektiken – varför använder inte ni den?

Människans förståelse av saker startar alltid från det konkreta och utvecklas mot det abstrakta. Inom medicinen börjar de med att lära ut abstrakta saker som psykologi, nervsystemet, etc. Jag tycker att det är fel, de bör börja med att lära ut anatomin. Matematiken utvecklades ursprungligen från fysiska modeller. Nu för tiden kan man inte se sambandet mellan matematiken och fysiska modeller, istället har man gått ett steg längre och gjort den abstrakt.

Tredje samtalet

1966

(*Ordförande Mao:*) För länge sedan var jag rektor för en grundskola och lärare i en mellanskola. Jag var också medlem av Centralkommittén, och departementschef i Kuomintang.¹² Men när jag reste ut på landsbygden och tillbringade en tid tillsammans med bönderna, slogs jag av hur mycket de kunde och visste. Jag insåg att deras kunskaper var omfattande, att jag inte var någon match för dem utan istället borde lära av dem. Utan att dra parallellen för långt så är du i alla fall inte medlem av Centralkommittén, eller hur? Hur kan du då veta mer än bönderna? När du återvänder ska du säga till din politiske kommissarie att jag sagt att från och med nu ska du åka ut på landsbygden en gång varje år. Det finns stora fördelar med detta!

Du förstår inte dialektiken, du förstår inte att ett delas i två. Tidigare trodde du att du var någonting alldeles extra, och nu tror du att du är fullkomligt värdelös. Båda delarna är felaktiga.

De som gjort sig skyldiga till felsteg bör uppmuntras. När någon som gjort ett fel inser sitt misstag, bör man peka på hans goda sidor. Han kommer i själva verket fortfarande att ha många goda sidor. De som begått misstag bör tvättas rena i varmt vatten. Om det inte är alltför hett kan de stå ut med det. Det fungerar bäst med varmt vatten. Unga människor som begår misstag bör inte avskedas. Avskedanden skadar dem, och det kan inte bli några konfrontationer. Folk som Pi-yi och K'ang Tse¹³ ändrade sig. Bland de unga människor som ännu inte ändrat sig finns det en del partimedlemmar och en del (ungdoms) förbundsmedlemmar. Att avskeda dem skulle vara att göra det för lätt för sig.

Är ni vänster vid institutet? Jag såg en artikel som berömde er.¹⁴ Att folk berömmar er är inte alls bra. Unga människor som ni ska ha en avbasning. Om de skäller för lite på er så är det

¹² Mao tjänstgjorde som chef för propagandadepartementet i Kuomintangs centrala exekutivkommitté under 1925–26.

¹³ K'ang Tse var en av ledarna för Chiang Kai-sheks blåskjortor, speciellt ansvarig för det specialkommando som under trettioalet ansvarade för propaganda, säkerhet och arméunderstöd i de områden där Kuomintang kämpade mot kommunisterna.

¹⁴ Mao Yüan-hsin var rödgardistisk ledare vid institutet i Harbin under Kulturrevolutionens tidiga stadier. I januari 1967, när en revolutionskommitté startades i Heilungkiang-provinsen, blev han chef för propagandadepartementet. Under våren 1967 flyttade han till Liaoning-provinsen och blev vice ordförande i Liaonings revolutionskommitté i maj 1968. Vid tionde kongressen i augusti 1973 var han medlem av presidiet.

inte nyttigt. Allting är utsatt för denna sorts tvång. När jag skrev XXX, var jag tvungen att göra det. Om jag var tvungen att skriva det idag, skulle jag inte kunna.

Vad menar vi med avancerad? Att vara avancerad är att göra det efterblivna arbetet, att analysera det som finns omkring oss, att göra undersökningar och skaffa vänner överallt dit man kommer. Våra ungdomar måste studera dialektiken, och lära sig behärska dialektiken när de löser problem. Ta mig själv exempelvis. Jag är inte alls intelligentare än andra, men jag förstår dialektiken och vet hur man ska analysera problem. Om vi använder oss av dialektiken för att analysera oklara problem, klarnar de i en handvändning. Ni måste studera dialektiken flitigt, den är synnerligen ändamålsenlig.

16 Tal till ledare i Centrum

21 juli 1966

Ordförande Mao sade att väggtidningen "Tjugofemte maj" av Nieh Yüan-tzu är ett manifest över den kinesiska Pariskommunen under det tjugonde århundradets sextiotal, vars betydelse överträffar Pariskommunens. Denna sorts väggtidningar klarar vi inte av att skriva.

(Flera unga pionjärer skrev väggtidningar om att deras fäder glömt sitt förflutna, inte talade med dem om Mao Tse-tungs tänkande utan frågade dem vilka betyg de fått i skolan och belönade dem när de fått bra betyg.)

Ordförande Mao bad kamrat Ch'en Po-ta framföra ett meddelande till dessa små vänner: "Era väggtidningar är mycket välskrivna." (Han fortsatte:)

Jag säger det till er alla: ungdomen är den Stora Kulturrevolutionens stora armé! Den måste mobiliseras fullständigt.

Efter min återkomst till Peking kände jag mig mycket olycklig och övergiven. En del kolleger hade till och med stängt sina dörrar. Det fanns till och med en del som tryckte ner studentrörelsen. Vem är det som trycker ner studentrörelsen? Bara Pei-yang-krigsherrarna.¹ För kommunister är det mot marxismen att vara rädd för studentrörelsen. En del människor talar dagligen om masslinjen och att tjäna folket, men istället följer de den borgerliga linjen och tjänar bourgeoisin. Ungdomsförbundets Centralkommitté bör stå på samma sida som studentrörelsen. Men istället står den på samma sida som de som trycker ner studentrörelsen. Vem bekämpar den stora Kulturrevolutionen? De amerikanska imperialisterna, Sovjetrevisionisterna, de japanska revisionisterna och reaktionärerna.

Att använda undanflykter och göra åtskillnad mellan "inre och "yttre"² är att frukta revolutionen. Att täcka över uppsatta väggtidningar, sådant kan inte tolereras. Det visar ett grundläggande fel vad gäller inriktningen. De måste omedelbart byta inriktning och krossa alla de gamla konventionerna. Vi tror på massorna. För att bli massornas lärare måste vi först bli massornas elever. Den nuvarande stora Kulturrevolutionen är en tilldragelse som skakar om himlen och jorden. Kan vi, vågar vi ta steget över till socialismen? Detta steg leder till klassernas slutgiltiga utplåning, och en minskning av de tre stora skillnaderna.

Att bekämpa, speciellt att bekämpa "auktoritativ" borgerlig ideologi, är att förstöra. Utan denna förstörelse kan inte socialismen upprättas och inte heller kan vi genomföra först kampen, sedan kritiken och för det tredje omvandlingen. Att sitta på kontor och lyssna till rapporter är inte bra. Det enda sättet är att luta sig mot massorna, lita på massorna och föra kampen till slutet. Vi måste vara beredda på att revolutionen kan vända sig mot oss. Ledningen för partiet och regeringen och ansvariga partikamrater bör vara beredda på detta. Om ni inte vill genomföra revolutionen till sitt slut måste ni disciplinera er, och förbättra er så att ni kan hålla jämn takt med den. I annat fall kan ni bara hålla er utanför den.

¹ Den nya typen av armé under Yüan Shih-k'ais kontroll under kejsardömets sista år var känd som *Pei-yang luchun* eller Norra armén. Termen "Pei-yang-krigsherrarna" används både för att beteckna Yüan och hans underordnade under perioden 1911–16 och mera löst som en kollektiv beteckning på de olika klickar som hans epigoner delades upp i under decenniet efter hans död. Mao tänker här förmodligen speciellt på den krigsherredominerade regeringen i Peking 1919, som tryckte ner Fjärde maj-studenternas demonstrationer.

² Om man ska döma av ett annat Mao-tal som helt nyligen blivit tillgängligt ("Tal den 4 augusti 1966 inför ett utvidgat möte med Politbyråns Stående kommitté, *Wan-sui* (1969), s. 650-51) så syftar denna skillnad mellan "inre" och "yttre" förmodligen på uppdragningen av strikta gränser i ett flertal sammanhang, från partiet och icke-partiet som den ena ytterligheten och det kinesiska och det utländska som den andra. Kärnfrågan under sommaren 1966 (och sedan under hela Kulturrevolutionen) var dock frågan om kommunistpartiets status som en makt skild från resten av samhället.

Det finns en del kamrater som kämpar intensivt mot andra men som inte kan kämpa med sig själva. Örn de fortsätter med detta kommer de aldrig att kunna ta steget.

Det ligger på er själva att leda elden mot era egna kroppar, att blåsa på flammorna för att få dem att brinna. Vågar ni detta? Ty det kommer att bränna era egna huvuden.

Kamraterna svarade påföljande sätt: "Vi är beredda. Om vi inte klarar av det kommer vi att avgå från våra arbeten. Vi lever som medlemmar i kommunistpartiet och ska, dö som medlemmar i kommunistpartiet. Det går inte att leva ett liv i soffor och med elektriska fläktar."
(Ordförande Mao sade:)

Det går inte att sätta upp låsta normer för massorna. När Pekinguniversitetet såg att studenterna reste sig, försökte de sätta upp normer. Förskönande kallade de det "att återvända till det rätta spåret". I själva verket var det "att slå in på fel spår".

Det fanns en del skolor som betecknade studenterna som kontrarevolutionärer. (*Förbindelseofficeren Chang Yen gick ut och betecknade tjugonio personer som kontrarevolutionärer.*)
(Ordförande Mao sade:)

På detta sätt placerar man massorna på samma sida som oppositionen. Man ska inte vara rädd för dåliga människor. Hur många av dem är dåliga när allt kommer omkring? Den stora majoriteten av studentmassorna är bra.

Någon reste frågan om oroligheter. Vad ska vi ta till för legala handlingar i sådana fall?
(Ordförande Mao sade:)

Vad är ni rädda för? När dåliga människor är inblandade så bevisar det att de är dåliga. Vad är ni rädda för när det gäller bra människor? Ni bör ersätta ordet "rädsla" med ordet "våga". Ni måste demonstrera en gång för alla om steget över till socialismen har tagits. Ni måste låta politiken ta befälet, gå bland massorna och bli ett med dem, och göra Den Stora Proletära Kulturrevolutionen ändå bättre.

17 Tal vid ett möte med regionssekreterare och medlemmar av Centralkommitténs Grupp för Kulturrevolutionen

22 juli 1966

Nu är alla regionssekreterare och medlemmar av Gruppen för Kulturrevolutionen närvarande. Detta mötes uppgift är att gå igenom våra dokument, och i första hand att ändra metoden att skicka ut arbetsgrupper så att revolutionära lärare och elever i skolorna såväl som en del människor som håller sig i mitten av vägen kan organisera grupper för Kulturrevolutionen på skolorna som kan leda den Stora Kulturrevolutionen. Bara de förstår förhållandena i skolorna. Arbetsgrupperna förstår dem inte. Det finns en del arbetsgrupper som ställt till en väldig orädd. Syftet med den Stora Kulturrevolutionen i skolorna är att genomföra kamp, kritik, omvandling. Kan vi genomföra kamp och omvandling? Chien Po-tsan t.ex. skrev ett stort antal böcker och ni har inte läst dem ännu. Hur ska ni kunna kämpa mot honom och omvandla honom? När det gäller skolor handlar det om "När templet är litet verkar gudarna stora och när vattnet är grunt verkar sköldpaddorna många." Därför måste vi lita på de inre krafterna i skolorna. Det fungerar inte med arbetsgrupperna. Det fungerar inte med mig och det fungerar inte med er. Det kommer inte att fungera med provinsernas partikommittéer heller. Om det är kamp och omvandling ni vill ha, måste ni lita på skolorna själva och enheterna själva. Det är inte bra att förlita sig på arbetsgrupperna. Jag undrar om man inte kunde förändra dem till en förbindelsestab. Om man förändrar dem till rådgivare kommer de att ha för mycket makt. Man kan kanske kalla dem observatörer. Arbetsgrupperna hämmar revolutionen, men det finns en del som inte gör det. Om de hämmar revolutionen kommer de oundvikligen att bli kontrarevolutionära. Kommunikationsuniversitetet i Sian tillåter inte att folk telefonerar och tillåter inte att folk skickas till Centrum. Varför är de rädda för att folk ska åka till Centrum? Låt dem komma och belägra Statsrådet. Vi måste tala om för dem att de får telefonera och skicka delegater. Duger det att bli så rädd? När tidningarna i Sian och Nanking belägrades under tre dagar, blev de inblandade så rädda att själarna lämnade deras kroppar. Är ni lika rädda? Lyssna noga! Om ni inte gör revolution kommer revolutionen att riktas mot er. En del distrikt tillåter inte att folk belägrar tidningsredaktioner, går till provinsens partikommittéer eller söker upp Statsrådet. Varför är ni så rädda? När de kommer till Statsrådet får de endast träffa små obetydliga generaler, så ingenting kan klaras upp. Varför är det så? Även om inte ni vill visa er kommer jag att visa mig. Detta ord "rädsla" dyker ständigt upp – rädsla för kontrarevolutionen, rädsla för att folk ska använda knivar och gevär. Kan det verkligen finnas så många kontrarevolutionärer? Under de senaste dagarna har K'ang Sheng,¹ Ch'en Po-ta och Chiang Ch'ing åkt ut till skolorna för att läsa väggtidningarna. Hur ska man klara sig utan direkt kunskap? Ingen av er ger er ut därför att ni är för upptagna med rutinärenden. Men ni bör ge er ut även om det innebär att ni måste strunta i rutinärendena, för att kunna få någon direkt kunskap. I Nanking sköttes det hela lite bättre. De hindrade inte studenter från att åka till Centrum.

K'ang Sheng insköt: "Nanking hade tre stora debatter. Den första gällde frågan om Nya Kinas Dagblad var revolutionär eller ej, den andra gällde frågan om Kungsu-provinsens partikommitté var revolutionär eller ej. Debatten slutade med att man tyckte att parti-

¹ K'ang Sheng (1898-1975) tillbringade åtskillig tid i Sovjetunionen under trettioalet, och betraktades länge som expert framför allt på spioneri- och säkerhetsfrågor. Från mitten på femtioalet började han spela en roll både inom den högre utbildningen och i förbindelserna med utländska kommunistpartier. Han deltog i flera viktiga delegationer som diskuterade med ryssarna. Han blev medlem av Politbyråns sekretariat i september 1962, vid det tionde plenat. Att han stod Mao nära och hans intresse för kulturfrågor understryks av hans deltagande i Maos samtal med Ch'en Po-ta om filosofi 1964 (text 11). I mitten av 1966 blev han medlem av Politbyråns Stående kommitté, och därefter spelade han en viktig roll under hela Kulturrevolutionen.

kommittén trots allt var revolutionär. Den tredje debatten gällde frågan om K'uang Ya-ming skulle vara tvungen att paradera på gatorna i hög hatt.” (Ordförande Mao fortsatte:)

I skolorna är majoriteten revolutionär och minoriteten ej revolutionär. Vad gäller frågan om K'uang Ya-ming ska paradera i hög hatt så kommer slutsatserna av debatten naturligtvis att klargöra denna fråga.

Under detta möte bör de närvarande kamraterna besöka Pekinguniversitetet och Radioinstitutet för att läsa väggtidningarna där. Ni bör gå till de platser där det är mest bråk och ta en titt. Idag går det inte eftersom vi måste ägna oss åt dokumenten. När ni läser väggtidningarna kan ni säga att ni är där för att lära, för att stödja deras revolution, att ni gått dit för att tända revolutionens ljus och stödja de revolutionära lärarna och studenterna, inte för att lyssna på kontrarevolutionärerna och högeråsikterna. Efter två månader har ni ännu inte fått den minsta direkta kunskap och ni är fortfarande byråkratiska. Om ni ger er dit kommer ni att omringas av studenterna och bör omringas av dem, och när ni börjar prata med ett par av dem kommer de att omringa er. Vid Radioinstitutet fick över hundra personer stryk. Detta är en bra sak med vår era: vänstern får stryk av högern, och detta får vänstern att strama upp sig. Det fungerar inte att skicka ut arbetsgrupper under sex månader eller ens ett år, det fungerar bara med folk från platsen. Det första är kamp, det andra är kritik, det tredje är omvandling. Kamp betyder förstörelse och omvandling betyder att skapa något nytt. Det går inte att ändra undervisningsmaterial på ett halvår. Uppgiften är att utplåna, överge, smälta samman och förenkla. Material som är felaktigt eller upprepar sig kan minskas med en tredjedel eller hälften.

Wang Jen-chung² insköt: ”Vi bör skära bort två tredjedelar och studera Citat ur Ordförande Maos verk.” (Ordförande Mao fortsatte:)

Politiskt skolningsmaterial, centrala direktiv och tidningsledarna är riktlinjer för massorna: de får inte betraktas som dogmer. Problemet med slagsmålen har inte nämnts i våra cirkulär. Det duger inte. Detta är en fråga om vår grundläggande inriktning och att lägga fast riktlinjer. Vår allmänna politik bör snabbt slås fast. När det gäller att genomföra omvandlingar måste vi förlita oss på de revolutionära lärarna och eleverna och vänstern i skolorna. Det spelar ingen roll om högern kommer med i de kulturrevolutionära kommittéerna i skolorna, de kan användas som negativa exempel. Högern bör dock inte få koncentreras till ett ställe. Staden Pekings partikommitté behöver inte så mycket folk. När det finns för mycket folk på ett ställe blir det en massa ringande i telefon och utfärdande av order. En ordentlig nedskärning av antalet sekreterare vore på sin plats. När jag arbetade i Frontkommittén³ hade jag en sekreterare som hette Hsiang Pei. Senare under vår reträtt hade vi inte längre några sekreterare. Det räcker med att ha någon som tar emot och avlämnar dokument.

K'ang Sheng insköt: ”Ordföranden har talat om fyra saker. En är omorganiseringen av staden Pekings partikommitté. Detta har utförts. Den andra är omorganiseringen av Centralkommitténs propagandadepartement, som också är genomförd. Den tredje är nedläggningen av den fem man starka Gruppen för Kulturrevolutionen, som också har utförts.⁴ Den fjärde är

² Wang Jen-chung (ca 1906–) blev förste sekreterare i partiorganisationen i Hupei 1954. Han stödde aktivt Stora Språnget och var ofta i sällskap med Mao när denne besökte Wuhan i slutet på femtiotalet och början på sextiotalet. 1961 blev han andre sekreterare i partiets Centrala Södra byrå under T'ao Chu. Hans öden under Kulturrevolutionen är likartade Taos (se nedan not 5 till text 20): ett snabbt upphöjande till en betydelsefull position under sommaren 1966, då han utsågs till ställföreträdande chef för ”Gruppen för Kulturrevolutionen” och sedan plötsligt avsatt från alla maktpositioner i december.

³ Den ledande partiorganisationen under tiden i Chingkangshan.

⁴ ”Femmannagruppen” skapades i början av 1966, under ledning av P'eng Chen, och skrev en rapport daterad 7 februari, som försökte rikta in Kulturrevolutionen mot en akademisk och ideologisk debatt snarare än mot ”klasskampen”. (Beträffande texten, se *CCP Documents of the Great Proletarian Cultural Revolution 1966-1967* (Hong Kong, Union Research Institute, 1968), s. 7-12). Denna rapport upphävdes av ett cirkulär från Centralkommittén daterat 16 maj, författat under Maos personliga överinseende, som också upplöst ”femman-

omvandlingen av vissa ministerier till departement, vilket inte har genomförts. (Ordförande Mao svarade:)

När det gäller ministrar som kan sköta sitt arbete, så behövs ingen ändring. De kallas ministrar, departementschefer, byråchefer, kontorschefer, men de som inte sköter sitt jobb bör ändras till Departementet för metallurgi, Koldepartementet.

Någon insköt: "Pekinguniversitetet genomförde fyra stora debatter. Var incidenten den 18 juni en kontrarevolutionär händelse? Några säger ja, några säger att det var en del slödder inblandade i den, men några säger nej, och att arbetsgruppen begått misstag. Över fyrtio personer vid Pekinguniversitetets mellanskola föreslår att chefen för arbetsgruppen, Chang Ch'eng-hsien, sparkas." (Ordförande Mao svarade:)

Det finns många arbetsgrupper som hämmar rörelsen och Chang Ch'eng-hsien tillhör dessa. Men vi får inte arresteras folk utan åtskillnad. Vad utmärker kontrarevolutionär aktivitet? Helt enkelt mord, mordbrand och spridande av gift. Sådana människor kan man arresteras. Man kan låta dem som skriver reaktionära slagord gå fria för tillfället, så att man kan få till stånd en konfrontation. Man kan tänka över frågan igen när man har kämpat mot dem.

gruppen" och skapade en ny "Grupp för Kulturrevolutionen" direkt under Politbyråns Stående kommitté. (Detta dokument publicerades först följande år, se *Peking Review* nr 21 (1967), s. 6-9). K'ang Sheng hade varit medlem av "femmannagruppen", men det hävdades senare att P'eng Chen missbrukat hans namn och skickat ut cirkuläret utan hans kännedom.

18 Brev till rödgardisterna vid Tsinghua-universitetets mellanskola

1 augusti 1966

Kamrater rödgardister vid Tsinghua-universitetets mellanskola:

Jag har mottagit både de väggtidningar som ni skickade mig den 28 juli och det brev ni sändt mig, som ber om ett svar. De två väggtidningar som ni skrev den 24 juni och den 4 juli uttrycker er ilska över och ert fördömande av alla godsherrar, borgare, imperialister och revisionister, och deras bandhundar som exploaterar och förtrycker arbetarna, bönderna, de revolutionära intellektuella och de revolutionära partierna och grupperna. Ni säger att det är rätt att göra uppror mot reaktionärer och jag stöder er entusiastiskt. Jag stöder också helt och fullt den väggtidning som Kampgruppen Röda Fanan vid Pekinguniversitetets mellanskola gjort, som säger att det är rätt att göra uppror mot reaktionärer, och även det mycket bra revolutionära tal som hölls av kamrat P'eng Hsiao-meng, som representerar deras Kampgrupp Röda Fanan, vid ett stort möte med hela lärarkåren, elevkåren, administrationen och arbetarna vid Peking-universitetet den 25 juli. Jag skulle här vilja säga att jag själv liksom mina revolutionära vapenbröder intar samma attityd. Det spelar ingen roll om de befinner sig i Peking eller någon annanstans i Kina, jag stöder helt och fullt alla dem som intar samma attityd som ni i rörelsen för Kulturrevolutionen. Samtidigt som jag ger er mitt stöd, skulle jag vilja be er ägna uppmärksamhet åt uppgiften att ena er med alla som ni kan ena er med. När det gäller dem som begått allvarliga misstag, så bör ni ge dem en möjlighet att ta sig ur sina problem när ni väl pekat ut misstagen. Ni bör ge dem arbete och göra det möjligt för dem att rätta sina misstag och bli nya människor. Marx sade: proletariatet måste inte bara frigöra sig själv utan också hela mänskligheten. Om det inte kan frigöra hela mänskligheten, då kommer inte heller proletariatet självt att kunna uppnå den slutliga befrielsen. Jag ber kamraterna att även uppmärksamma denna sanning.

19 Tal vid avslutningsceremonin för åttonde Centralkommitténs elfte plenum

12 augusti 1966

Jag tror att det är dags att göra en del förberedelser med tanke på nionde kongressen. Jag tror att det är dags att fatta beslut om när nionde kongressen ska hållas. Det har gått många år, om två år kommer det att ha gått tio år sedan åttonde kongressens andra session hölls. Nu måste den nionde kongressen hållas, förmodligen är den lämpligaste tiden nästa år. Får jag föreslå att vi lägger de nödvändiga förberedelserna på Politbyrå och dess Stående kommitté?

Huruvida de beslut som fattats av denna konferens är felaktiga eller riktiga kommer framtiden att utvisa. Men det tycks som om våra beslut välkomnas av massorna. Ett av Centralkommitténs viktigaste beslutrör exempelvis den Stora Kulturrevolutionen. De breda studentmassorna och de revolutionära lärarna stöder oss och förkastar den tidigare politiken. Vårt beslut grundade sig på deras motstånd mot den tidigare politiken. Men frågan om detta beslut kommer att kunna tillämpas beror ytterst på de handlingar som ledarna på alla nivåer vidtar, inklusive de här närvarande och även de som saknas. Ta exempelvis frågan om förtroendet för massorna. Ett sätt är att tillämpa masslinjen. Ett annat sätt är att inte tillämpa masslinjen. Man får inte alls ta för givet att allt som finns nedskrivet i våra resolutioner kommer att tillämpas av alla våra partikommittéer och alla våra kamrater. Det kommer alltid att finnas några som är ovilliga att göra det. Det kanske är bättre nu än förr, då vi inte hade några offentligt fattade beslut. Dessutom finns det organisatoriska garantier för dessa besluts tillämpning. Denna gång har vår organisation genomgått en del förändringar. Justeringarna av det ordinarie medlemskapet och suppleanterna i Politbyrå, Sekretariatet och av medlemskapet i Stående kommittén har garanterat tillämpningen av Centralkommitténs beslut och kommunicé.

Kamrater som begått misstag bör alltid erbjudas en väg ut ur situationen. De bör alltid tillåtas att rätta till sina misstag. Man bör inte först ha åsikten att de begått misstag, och sedan neka dem möjligheten att rätta till dessa. Vår politik är "att först bestraffa brott för att undvika att de upprepas och bota sjukdomen för att rädda patienten", "först se och sedan hjälpa", och "enhet-kritik-enhet". Har vi ett parti utanför partiet? Jag tror att vi har det, och att vi har fraktioner inom partiet. Vi brukade kritisera Kuomintang som sade: "Inget parti utanför partiet och inga fraktioner inom partiet." En del människor sade: "Inget parti utanför partiet är autokrati, inga fraktioner inom partiet är nonsens." Det samma gäller oss. Ni kan säga att det inte finns några fraktioner inom partiet, men det finns det. Det finns exempelvis två fraktioner när det gäller attityden gentemot massrörelsen. Det är bara en fråga om vilken fraktion som är en majoritet och vilken som är minoritet. Om vi hade skjutit upp detta möte ytterligare ett par månader, skulle saker och ting befunnit sig i en mycket större oordning. Så det är bra att detta möte hölls. Det har gett resultat.

20 Tal vid ett rapportmöte

24 oktober 1966

Ordföranden sade: ”Vad finns det att vara rädd för? Har ni läst Li Hsueh-fengs¹ korta rapport? Hans två barn rymde och när de kom tillbaka gav de Li Hsueh-feng en lektion. 'Varför är ni gamla ledare så rädda för de Röda gardena? De har inte slagit er och ändå vill ni inte rannsaka er själva.' Wu Hsiu-ch'uan har fyra barn och de tillhör alla olika fraktioner och många av deras skolkamrater besöker hans hem, ibland tio eller fler på samma gång. När du har haft mer kontakt med dem kommer du att inse att du inte behöver vara rädd för dem utan att de istället är värda all kärlek. Om man vill undervisa andra, bör läraren själv först undervisas. Ni är inte klara i huvudet och vågar inte möta de Röda gardena eller säga sanningen till studenterna, ni agerar som tjänstemän och storpampar. Först vågar ni inte träffa folk och sedan vågar ni inte tala till dem. Ni har gjort revolution under många decennier, men ju längre ni håller på ju dummare blir ni. I det brev som Shao-ch'i skrev till Chiang Wei-ch'ing, (Förste sekreterare i Kiangsus provinskommitté.) kritiserade han denne och sade att han var dum, men är han själv klyftigare?”

Ordföranden frågade Liu Lan-t'ao²: ”Vad tänker du göra när du har kommit tillbaka?”

Liu svarade: ”Först måste jag komma tillbaka och se mig om.” Ordföranden sade: ”När du talar väljer du alltid dina ord.” Ordföranden Mao frågade premiärminister Chou om hur mötet hade gått. Premiärministern svarade: ”Det är nästan klart. Vi kommer att träffas ytterligare en halv dag i morgon. Vad gäller de konkreta problemen kan vi lösa dem enligt de grundläggande principerna när vi kommer tillbaka.”

Ordförande Mao frågade Li Ching-ch'üan:³ ”Hur går det för Liao Chih-kao?” (Förste sekreterare i Szechuans provinskommitté.)

Li svarade: ”I början var han inte särskilt klar, men under mötets senare del har han gjort något bättre ifrån sig.”

Ordföranden sade: ”Vad är nu det här om att ständigt ha rätt? Du själv smet ju. Du var skrämde från vettet och skyndade dig att ta skydd i militärdistriktet. När du återvänder måste du ta dig samman och arbeta ordentligt. Det är inte bra att smälla upp väggtidningar om Liu och Teng på gatorna. Ska vi inte tillåta att folk begår misstag, tillåta att de gör revolution, tillåta att de förändras? Låt de Röda gardena läsa *Den sanna berättelsen om Ah Q*.”

Ordföranden sade: ”Denna gång är mötet något bättre. Vid förra mötet var det bara indoktrinering och inga framsteg. Dessutom hade vi ingen erfarenhet. Nu har vi ytterligare två månaders erfarenhet. Sammanlagt har vi mindre än fem månaders erfarenhet. Den demokratiska revolutionen pågick under tjuugoåttå år, vi begick många misstag och många människor dog. Den socialistiska revolutionen har pågått under sjutton år, men den kulturella revolutionen har bara pågått under fem månader. Det kommer att ta åtminstone fem år att få en del erfarenhet. En väggtidning, de Röda gardena, det stora utbytet av revolutionära erfarenheter, och ingen – inte ens jag – väntade sig att alla provinser och städer skulle kastas in i en stor oreda. Studenterna begick också en del misstag, men misstagen begicks huvudsakligen av oss storpampar.”

¹ Li Hsueh-feng (ca 1907–2003), förste sekreterare i KKP:s Nordkinabyrå, ersatte P'eng Chen som förste sekreterare i Pekings partiavdelning i juni 1966. Han försvann från den politiska scenen i december 1970. Mao identifierade senare honom som en av Lin Piaos medkonspiratörer (text 26, s. 274, 277.)

² Liu Lan-t'ao (1904–), förste sekreterare i KKP:s Nordvästbyrå, och politisk kommissarie i Lanchows militärdistrikt.

³ Li Ching-ch'üan (se ovan text 4, not 26), förste sekreterare i KKP:s Syd västbyrå sedan 1961, var alltså direkt överordnad till Liao Chih-kao, som Mao frågar om här.

Ordföranden frågade Li Hsien-nien: ”Hur gick ert möte idag?”

Li svarade: ”Institutet för finanser och ekonomi höll ett anklagelsemöte och jag ville göra en självrannsakan, men de lät mig inte tala.”

Ordföranden sade: ”Du bör gå dit igen i morgon och göra din rannsakan, annars kommer folk att säga att du smitit.”

Li sade: ”I morgon måste jag åka utomlands.”

Ordföranden sade: ”Du bör också säga dem att förr brukade det vara San-niang som undervisade sin son.⁴ Nuförtiden är det sonen som undervisar San-niang. Jag tror inte du har riktigt rätt anda.

Om de inte vill lyssna till din självrannsakan, måste du ändå göra en. Om de anklagar dig måste du tillstå dina misstag. Bekymren skapades av Centrum och ansvaret ligger på Centrum, men regionerna har också en del ansvar. Vad jag är ansvarig för är uppdelningen i en första och andra linje. Varför gjorde vi denna uppdelning i en första och andra linje? Den första orsaken var att min hälsa inte var speciellt god, den andra är läxan Sovjetunionen. Malenkov var inte tillräckligt mogen, och innan Stalin dog hade han inte utövat makten. Varje gång han utbringade en skål viftade han på svansen och smickrade. Jag ville slå fast deras prestige innan jag dog – jag hade aldrig tänkt mig att saker och ting kunde röra sig åt andra hållet.”

Kamrat T'ao Chu⁵ sade: ”Den högsta makten (ta chuan) har runnit dig ur händerna.”

Ordföranden sade: ”Det beror på att jag avsiktligt avstått från den. Nu har de dock startat ett självständigt kungadöme, det är många saker som jag inte konsulterats om, som jordproblemen, Tientsin-talen, kooperativen i Shansi, avvisandet av undersökningarna och studierna, det stora ståhej som Wang Kuang-mei satt igång med. Alla dessa saker borde ha diskuterats i Centrum innan beslut fattades. Teng Hsiao-p'ing kom aldrig och rådgjorde med mig, från 1959⁶ till idag har han aldrig rådgjort med mig om någonting alls. 1962 sökte plötsligt de fyra vice premiärministrarna i Li Fu-ch'un, T'an Chen-lin, Li Hsien-nien och Po I-po⁷ upp mig i Nanking, och åkte sedan till Tientsin. Jag gav dem omedelbart mitt godkännande och de fyra återvände igen, men Teng Hsiao-p'ing kom aldrig. Jag var inte nöjd med Wuchang-konferensen, jag kunde inte göra något åt de höga målsättningarna. Så jag åkte till Peking för att hålla en konferens, men även om ni hade träffats under sex dagar, lät ni inte mig hålla min

⁴ San-niang syftar på Wang Ch'un, hjältinnan i Pekingoperan *San-niang chiao-tzu* (San-niang undervisar sin son). Som tredje hustru till en mandarin under Ming-dynastin som felaktigt troddes vara död, vägrade hon gifta om sig och ägnade sitt liv åt att utbilda sin mans son med hans andra hustru. Sonen blev senare en *chuang-yüan*.

⁵ T'ao Chu (1908–69) blev förste sekreterare i KKP:s Centrala-Södra byrå 1961. Under Kulturrevolutionens tidiga stadier steg han som en komet mot maktens tinnar, och blev chef för Centralkommitténs propagandadepartement i juli 1966, och rankades som fyra efter Mao Tse-tung, Lin Piao och Chou En-lai vid elfte plenat i augusti 1966. I slutet av december 1966 föll han i onåd och fördömdes offentligt.

⁶ Här har *Wen-hsüan* ”1949”, det kan vara ett kopieringsfel.

⁷ Li Fu-ch'un (1900–75) från Hunan, hade länge varit nära bundsförvant till Mao Tse-tung. Han arbetade tillsammans med Mao i Bonderörelsens träningsinstitut 1925–26 och är gift med Ts'ai Ch'ang, syster till Maos bästa vän Ts'ai Ho-sen. Han hade varit ordförande för den stadiga planeringskommissionen sedan 1954. Han stjärna har bleknat något under de senaste åren och han upphörde att vara medlem i Politbyrån 1969, men han är fortfarande vice premiärminister.

Li Hsien-nien (1909–92), finansminister, vice premiärminister och medlem av Politbyrån.

Po I-po (1908–2007), vice premiärminister och ordförande för den statliga ekonomiska kommissionen. Han återvaldes inte, inte ens till Centralkommittén 1969, och kritiserades mycket under Kulturrevolutionen för att stödja den typ av ekonomisk politik som Liu Shao-ch'i förespråkade.

Beträffande Tan Chen-lin, se text 6 not 26. Han föll från makten under Kulturrevolutionen, men kom tillbaka vid tionde kongressen 1973 som medlem av Centralkommittén, och är också nu vice premiärminister.

ens under en enda dag. Det är inte så illa att jag inte tillåts fullfölja mitt arbete, men jag tycket inte om att behandlas som en död anfader.

Efter Tsunyi-konferensen var Centrum mer koncentrerat, men efter sjätte plenat 1938 försökte Hsiang Ying och P'eng Te-huai (Det Nya fjärde arméintermezzot i Södra Anhwei⁸, P'engs De hundra regementenas offensiv.⁹) etablera ett oberoende kungadöme. De informerade inte mig om någon av dessa saker. Efter sjunde kongressen fanns det inte någon i Centrum. När Hu Tsung-nan marscherade mot Yenan¹⁰ delades Centrum upp i två arméer. Jag var i norra Shensi med En-lai och Jen Pi-shih¹¹, Liu Shao-chi och Chu Te var i nordost. Saker och ting var fortfarande ganska centraliserade. Men så fort vi kom in i städerna skildes vi åt och var och en ägnade sig åt sitt. Särskilt när uppdelningen gjordes i en första och andra linje blev skillnaderna än större. 1953, efter den finansiella och ekonomiska konferensen, sade jag åt alla att kommunicera med varandra, att kommunicera med Centrum och kommunicera med regionerna. Liu och Teng agerade öppet, inte i hemlighet, de var inte som P'eng Chen. Tidigare hade Ch'en Tu-hsiu, Chang Kuo-t'ao, Wang Ming, Lo Lung-chang och Li Li-san alla agerat öppet, det är inte så allvarligt, Men Kao Kang, Jao Shu-shih och P'eng Te-huai hade två ansikten. P'eng Te-huai konspirerade med dem, men jag visste inte om det. P'eng Chen, Lo Jui-ch'ing,¹² Lu Ting-i¹³ och Yang Shang-k'un¹⁴ agerade hemligt, och de som är hemlighetsfulla får inget gott slut. De som följer den felaktiga linjen bör bättra sig, men Ch'en, W'ang och Li bättrade sig inte.”

Chou En-lai anmärkte: ”Li Li-san ändrade inte sitt tänkande.”

(Ordförande Mao fortsatte:) ”Klickar och fraktioner av alla slag bör uteslutas. Det väsentliga är att de bättrar sig, att de anpassar sina idéer och att de förenar sig med oss. Då är allting bra igen. Vi bör tillåta Liu och Teng att göra revolution och bättra sig. Ni säger att jag är den typen av människa som blandar mig med tunn dy. Jag är den typ av människa som blandar mig med tunn dy. Under sjunde kongressen sade Ch'en Ch'i-han¹⁵ att man inte borde välja till Centralkommittén människor som följt W'ang Ming-linjen. Wang Ming och flera andra valdes till medlemmar av Centralkommittén. För närvarande är det bara Wang Ming som har lämnat, de övriga finns fortfarande här! Lo Fu är inte bra. Jag har fått ett fördelaktigt intryck av Wang Chia-hsiang,¹⁶ ty han stödde slaget vid Tungku.¹⁷ Under Ningtu-konferensen¹⁸ ville

⁸ Hsiang Ying (1898–1941), tidigare arbetarledare och vice ordförande i den kinesiska sovjetrepubliken i början på trettioalet, var politisk kommissarie i Den nya fjärde armén som skapades i centrala Kina i början av 1937. (Bland befälhavarna fanns den förutvarande utrikesministern, Ch'en I.) När det gäller sammanstötningen med nationaliststyrkorna i januari 1941, känd som ”Nya fjärde arméintermezzot”, se S. Schram: *Mao Tse-tung* (Penguin 1967), s. 205-6, 217-19.

⁹ ”De hundra regementenas offensiv”, startad av P'eng Te-huai i augusti 1940, orsakade svåra förluster för japanerna, men frambringade en reaktion som ytterst var synnerligen kostsam för kommunisterna själva. Under Kulturrevolutionen anklagades P'eng för att ha genomfört detta äventyr utan att ha rådfrågat Mao.

¹⁰ Under våren 1947, följande den grundläggande princip för gerillakrig som Mao lagt fast att målsättningen med kriget var att krossa fiendens styrkor snarare än att hålla territorium, övergav kommunisterna sin huvudstad Yenan utan strid. Detta resulterade i en uppdelning av den högsta ledningen i två grupper, som nämns av Mao, en uppdelning som varade från mars 1947 till maj 1948.

¹¹ Jen Pi-shih (1904–50) var medlem av Politbyrån vid sin död, och hade varit nära förbunden med Mao sedan fyrtioalet.

¹² Lo Jui-ch'ing (ca 1906–78) var minister för den allmänna säkerheten från 1949 till 1959. Sedan var han stabschefi FBA tills han plötsligt föll från makten i slutet av 1965.

¹³ Lu Ting-i (1906–96) chef för KKP:s propagandadepartement till sitt fall i mitten av 1966, under Kulturrevolutionens tidiga stadium.

¹⁴ Yang Shang-k'un (1907–98), vid denna tid suppleant till KKP:s sekretariat, föll från makten under Kulturrevolutionen.

¹⁵ Ch'en Ch'i-han (1897–1981), medlem av KKP:s Centrala kontrollkommission, som behöll sin post i Centralkommittén 1969, var aktiv inom försvaret och underrättelseväsendet vid tiden för sjunde kongressen 1945.

¹⁶ Wang Chia-hsiang (1907-74) var liksom de andra personer Mao diskuterar här, medlem av ”Hemkomna studentfraktionen”. Han var Kinas förste ambassadör i Sovjetunionen 1949–51, och deltog i den kinesiska

Lo Fu utesluta mig, men Chou och Chu höll inte med honom. Under Tsunyi-konferensen spelade han en värdefull roll, och vid den tiden kunde vi inte ha klarat oss utan dem.¹⁹ Lo Fu var envis. Kamrat Shao-ch'i bekämpade dem och Nieh Jung-chen²⁰ bekämpade också dem. Vi bör inte döma ut Liu Shao-ch'i för gott. Om de begått misstag kan de ändra sig, eller hur? När de ändrat sig är det bra. Låt dem ta sig samman och modigt ge sig in i sitt arbete. Det var mitt förslag att detta möte skulle hållas, men tiden har varit så kort att jag inte vet om saker och ting har klarnat eller ej. Ändå kanske det är bättre än det förra mötet. Jag kunde inte tänka mig att en väggtidning, de Röda gardena och det stora utbytet av revolutionära erfarenheter skulle bli en så stor affär. En del av studenterna hade inte någon särskilt bra familjebakgrund, men var vår egen familjebakgrund så särskilt bra heller? Värva inte desertörer och folk som vänder kappan efter vinden. Jag själv har många vänner som befinner sig till höger som Chou Kuch'eng och Chang Chih-chung.²¹ Är det bra att inte alls ha några kontakter inom högern? Hur kan man vara så ren? Att ta kontakt med dem är att undersöka och studera dem och lära sig förstå deras uppträdande. På T'ien An Men häromdagen drog jag avsiktligt över Li Tsung-jen²² till mig. Det är bäst att inte ge denne karl en post, det är bäst att han inte har någon position eller makt. Har vi inte demokratiska partier? Kan vi ha bara ett parti? Partiorganisationerna i skolorna bör inte återupprättas alltför tidigt. Efter 1957 fick partiet många nya medlemmar, Chien Po-tsan, Wu Han och Li Ta var partimedlemmar. Var de så bra? Är de demokratiska partierna alla så dåliga? Jag tycker att de demokratiska partierna är bättre än P'eng, Lo, Lu och Yang. Vi vill fortfarande ha kvar de demokratiska partierna och den Rådgivande politiska konferensen – vi bör klart deklarerat detta för de Röda gardena. Kinas demokratiska revolution startades av Sun Yat-sen. Vid den tiden fanns det inget kommunistparti. Under Sun Yat-sens ledning kämpade de mot K'ang, Liang²³ och det kejsrerliga systemet. I år är det hundra år sedan Sun Yat-sen föddes. Hur ska vi fira detta? Vi bör diskutera det med de Röda gardena och vi bör hålla minnesmöten. Den uppdelning som jag införde i en första och andra linje har lett till motsatt resultat.”

Kamrat K'ang Sheng insköt: ”Den politiska rapporten till åttonde kongressen innehåller teorin om klassernas försvinnande.”

(Ordförande Mao svarade:) ”Jag läste rapporten och den antogs av kongressen. Vi kan inte ställa de båda – Liu och Teng – ensamt ansvariga.

delegation som åkte till Moskva-mötet i november 1957 under ledning av Mao Tse-tung, men han försvann från scenen i början på sextioalet. Han återvaldes dock till Centralkommittén på den tionde kongressen 1973.

¹⁷ Skrivningen ”Tungku” är från *Wan-sui* (1969), andra källor anger Tungku. Även om tecknet för ”ku” skiljer sig lite från det som vanligtvis används för detta namn, kan det hela mycket väl syfta på revolten mot Maos auktoritet i december 1930, vanligtvis känd som Fufien-upproret, som började i staden Tungku. Wang Chia-hsiang, motståndare till Li Li-san, kan förmodligen ha stött Mao mot rebellerna, som var förbundna med Li.

¹⁸ Vid Ningtu-konferensen i augusti 1932 förlorade Mao kontrollen över Röda Armén. Han antyder här att Lo Fu ville utesluta honom även från partiet, men att Chou En-lai och Chu Te var emot detta.

¹⁹ Vid Tsunyi-konferensen i januari 1935, då Mao fick ledningen *de facto* i partiet, ersattes Ch'in Pang-hsien som generalsekreterare av Chang Wen-t'ien. Utan samarbete med en del av den Moskva-orienterade fraktionen och speciellt Chang kunde Mao uppenbarligen inte ha uppnått så mycket som han gjorde vid detta tillfälle när det gällde att reorganisera partiet.

²⁰ Nieh Jung-chen (1899–1992) var Lin Piaos förste politiske officer under Långa Marschen. Efter 1949 hade han viktiga positioner i det militära och vetenskapliga arbetet. Fortfarande vice premiärminister och medlem av Centralkommittén [när denna bok sammanställdes – *Red*].

²¹ Chang Chih-chung (1890–1969), en nationalistgeneral som hade besatt många höga poster under Chiang Kai-shek, var chef för Chiangs nordvästra högkvarter från 1945–49, då han allierade sig med kommunisterna. Efter att ha hjälpt den nya regimen stadfästa sin auktoritet i Sinkiang, utsågs han 1954 till vice ordförande i Nationella försvarsrådet i Peking.

²² Li Tsung-jen (1890–1969), president i Kuomintangregimen i början av 1949, återvände till Kina 1965 efter exil i USA.

²³ Dvs. reformisterna K'ang Yu-wei och Liang Ch'i-ch'ao, som stödde idén om en konstitutionell monarki i början på seklet.

Vi bör handskas med fabriker och byar i stadier och omgångar. Åk hem och klargör era studentkamraters tänkande i provinserna och städerna, och håll bra möten. Hitta en lugn plats i Shanghai där ni kan träffas. Om studenterna ställer till oreda, så låt dem göra det. Som Lin Piao säger, vi bör utföra ett omsorgsfullt politiskt och ideologiskt arbete bland dem. 1936 talade Stalin om klasskampens försvinnande, men 1939 genomförde han ytterligare en utrensning av kontrarevolutionärer. Var inte också detta klasskamp?

När ni åker hem bör ni ta er samman och göra ett bra arbete. Vem kan då störta er?"

21 Tal vid centrala arbetskonferensen

25 oktober 1966

Jag har bara några ord att säga om två frågor.

Under de gångna sjutton åren är det en sak som vi enligt min mening inte har gjort bra. Av hänsyn till statens säkerhet och med tanke på Stalins lärdomar i Sovjetunionen skapade vi en första och en andra linje. Jag har befunnit mig i andra linjen, andra kamrater i första linjen. Nu kan vi se att detta inte var bra, och resultatet blev att våra krafter splittrades. När vi gick in i städerna kunde vi inte centralisera våra ansträngningar, och det fanns en hel del självständiga kungadömen. I detta avseende medförde elfte plenat förändringar. Detta är den ena frågan. Jag befinner mig i andra linjen, jag är inte ansvarig för det dagliga arbetet. Många saker lämnas till andra människor, så att deras prestige byggs upp, och när jag går för att möta Gud kommer det inte att bli så stora omvälvningar i staten. Alla instämde i denna min idé. Det verkar som det är en del saker som kamraterna i första linjen inte skött så bra. Det är en del saker som jag borde ha behållit greppet över, men som jag struntade i. Så jag är ansvarig, vi kan inte bara skylla på dem. Varför säger jag att jag har en del av ansvaret?

För det första var det jag som föreslog att Stående kommittén skulle delas upp i två linjer och att ett sekretariat skulle skapas. Alla höll med om detta. Dessutom litade jag för mycket på andra. Det var vid tiden för de tjugotre punkterna som min misstänksamhet väcktes.¹ Jag kunde inte göra någonting i Peking, jag kunde inte göra någonting i Centrum. Förra september och oktober ställde jag frågan: om revisionismen framträder i Centrum, vad kan då de lokala myndigheterna göra?² Jag kände att mina idéer inte kunde genomföras i Peking. Varför startade kritiken av Wu Han inte i Peking utan i Shanghai? Därför att det inte fanns någon som kunde genomföra den i Peking. Nu har problemet Peking lösts.

För det andra har den Stora Kulturrevolutionen ställt till oreda sedan jag gett mitt stöd till Nieh Yüan-tzus väggtidning i Pekinguniversitetet, och skrev ett brev till Tsinghua-universitetets mellanskola och dessutom själv skrivit en väggtidning med rubriken "Bombardera högkvarteret".³ Allt detta inträffade inom en mycket kort period, mindre än fem månader i juni, juli, augusti, september och oktober. Det är inte konstigt att gamla kamrater inte förstod så mycket. Tiden var kort och händelseutvecklingen våldsam. Jag själv förutsåg inte att hela landet skulle råka i uppror så fort väggtidningen i Pekinguniversitetet skickades ut på radio. Även innan brevet till rödgardisterna hade gått ut, hade de Röda gardena mobiliserat över hela landet och i en enda attack slog de undan fötterna för er. Eftersom det var jag som satte i gång oredan så är det inte så konstigt om ni ser på mig med en viss bitterhet. Förra gången vi träffades saknade jag övertygelse och sade att våra beslut inte nödvändigtvis skulle komma att genomföras. Det var verkligen så att det då fanns en hel del kamrater som inte förstod det hela ordentligt, men nu efter ett par månader har vi fått lite erfarenhet, och situationen är något ljusare. Detta möte har utvecklats i två stadier. Under det första stadiet var inte talen helt normala, men under det andra stadiet, efter talen och utbytet av erfarenheter med kamraterna i Centrum, har det hela löpt lite smidigare och idéerna har blivit något bättre förstådda. Kanske rörelsen kan vara fem månader till, eller till och med längre.

¹ dvs. när Mao förde fram sitt nya tjugotrepunktsdirektiv för den Socialistiska skolningskampanjen i januari 1965, och Liu Shao-ch'i vägrade acceptera det. Se text 13, not 3.

² Enligt en ledare som publicerades i augusti 1967, vid det elfte plenats första jubileum, skall Mao vid ett möte med Politbyråns Stående kommitté i september 1965 ha sagt: "Vad tänker ni göra om revisionismen dyker upp i Centralkommittén? Detta är synnerligen troligt. Detta är den största faran." (*Peking Review*, Nr 33 (1967), s. 7.)

³ Den första juni 1966 beordrade Mao att en väggtidning som skrivits av Nieh Yüan-tzu, lärare vid Pekinguniversitetet, skulle publiceras och sändas ut i radion, och på så sätt ge signal till Kulturrevolutionens verkliga början. Den 5 augusti 1966 skrev han en egen väggtidning, med rubriken "Bombardera högkvarteret", som riktade stormanloppet mot partiledningen. Se *Peking Review*, Nr 37 (1966), s. 19-20 och Nr 33 (1967), s. 5.

Vår demokratiska revolution pågick under tjugoåttio år, från 1921 till 1949. Först visste ingen hur revolutionen skulle gå till eller hur kampen skulle föras, senare fick vi en del erfarenhet. Vår väg framträdde så småningom ur praktiken. Höll vi inte på i tjugoåttio år, och sammanfattade våra erfarenheter allt eftersom? Har vi inte genomfört den socialistiska revolutionen under sjutton år, medan Kulturrevolutionen endast pågått under fem månader? Så vi kan alltså inte kräva att kamraterna ska förstå allting perfekt redan. Många kamrater läste inte de artiklar som kritiserade Wu Han förra året, och ägnade inte speciellt mycket uppmärksamhet åt dem. Man kunde inte få grepp om de artiklar som kritiserade filmen Wu Hsüns liv och studierna av romanen *Det röda rummets* dröm om de betraktades var för sig, utan bara om de betraktades som en helhet. Jag bär ansvaret för detta. Om man tar dem var för sig är det som att behandla bara huvudet när man har huvudvärk och bara fötterna när man skadat dem, problemen går inte att lösa. Under den Stora Kulturrevolutionens första månader – januari, februari, mars, april och maj – skrevs artiklar och Centrum utfärdade direktiv, men de väckte inte alltför mycket uppmärksamhet. Det var väggtidningarna och de Röda gardenas attacker som drog till sig er uppmärksamhet. Det gick inte att undvika eftersom revolutionen befann sig alldeles i närheten. Ni måste snabbt sammanfatta era erfarenheter och genomföra det politiska och ideologiska arbetet ordentligt. Varför träffas vi igen efter två månader? Det är för att sammanfatta våra erfarenheter och utföra politiskt och ideologiskt arbete. Ni har också en hel del politiskt och ideologiskt arbete att utföra när ni kommer tillbaka. Politbyrån, provinskommittéerna, de regionala kommittéerna och länskommittéerna måste träffas under tio dagar eller mer för att reda ut problemen. Men de får inte tro att allting kan redas upp. En del människor har sagt: ”Vi förstår principerna, men när vi stöter på konkreta problem kan vi inte handskas med dem på rätt sätt.” Först kunde jag inte förstå varför man inte kunde handskas med de konkreta problemen om principen var klar. Jag kan förstå en del orsaker till detta, det kan vara så att det politiska och ideologiska arbetet inte blivit ordentligt genomfört. När ni återvände hem efter vårt förra möte tyckte sig en del ställen inte ha tid att hålla ordentliga möten. I Honan hade man tio sekreterare. Av de tio var det sju eller åtta som tog emot människor. Rödgardisterna stormade in och ställde till ett förskräckligt väsen. Studenterna var arga, men sekreterarna insåg inte detta och hade inte förberett sig för att kunna svara på frågor. De trodde att det skulle räcka med att hålla ett välkomsttal under en kvart eller så. Men studenterna var ordentligt uppretade. Sekreterarna hamnade på defensiven, eftersom det fanns ett par frågor som de inte kunde ge ordentliga svar på. Och ändå kan denna defensiva attityd ändras, omvandlas så att de kan ta initiativet. Min tro på att det ska vara möjligt har stärkts under detta möte. Jag vet inte vad ni tycker. Om ni utför saker enligt det gamla systemet när ni kommer tillbaka, bibehåller status quo, placerar er i opposition mot en grupp rödgardister och låter en annan grupp hållas, då tror jag inte på en förändring, situationen kan inte förbättras. Naturligtvis ska vi inte vänta oss för mycket. Vi kan inte vara säkra på att hela massan av kadrer på central, provins-, regional och länsnivå kommer att vara så upplyst. Det kommer alltid att finnas några som inte förstår, och det kommer att finnas en minoritet på motsatta sidan. Men jag tror att det kommer att bli möjligt att få majoriteten att förstå.

Jag har talat om två frågor. Den första gäller historien. Under sjutton år har de två linjerna inte förenats. Andra ansvarar för detta och även jag. Den andra frågan är den Stora Kulturrevolutionens fem månader, den eld som jag satte i brand. Den har pågått bara fem månader, inte ens ett halvår, en väldigt kort tidsrymd jämfört med den demokratiska revolutionens tjugoåttio år och den socialistiska revolutionens sjutton år. Så man kan inse varför den inte blivit ordentligt förstådd och att det uppstått problem. Varför har den inte blivit ordentligt förstådd? Tidigare har ni bara haft ansvar för industri, jordbruk och kommunikationer och ni har aldrig genomfört en Stor Kulturrevolution. Det är samma sak med er i utrikesministeriet och i Kommittén för militära frågor. Det som ni aldrig drömt om har inträffat. Det som inträffat har inträffat. Jag tror att det finns fördelar med att bli angripen. Ni har inte tänkt på

sådana saker under så många år, men så fort de stormar in till er börjar ni tänka. Det är utan tvivel så att en del av er begått misstag, en del misstag vad gäller den politiska linjen, men de kan rättas till och det är det hela! Vem vill störta er? Jag vill det inte och jag tror inte heller att de Röda gardena vill det. Två rödgardister sade till Li Hsueh-feng: ”Kan du föreställa dig varför våra föräldrar är så rädda för de Röda gardena?” Sedan har vi Wu Hsiu-ch'uans fyra barn som tillhörde fyra olika fraktioner. En del av deras skolkamrater kom hem till honom, flera dussin åt gången, och det inträffade ganska ofta. Jag tror att det är fördelaktigt att ta kontakt i mindre grupper. En annan metod är att hålla stora möten. Möten med 1 500 000 under flera timmar. Båda metoderna tjänar ett syfte.

En hel del korta rapporter har presenterats vid detta möte. Jag har läst nästan alla. Ni tycker att det är svårt att ta detta steg, och jag tycker inte heller att det är lätt. Ni är ängsliga och det är jag också. Jag kan inte skylla på er kamrater, tiden har varit så kort. En del säger att de inte begick avsiktliga misstag, utan att det berodde på att de var förvirrade. Detta är förlåtligt. Vi kan inte heller skylla allt på kamrat Shao-ch'i och kamrat Hsiao-p'ing. De har en del av ansvaret, men det har även Centrum. Centrum har inte skött saker på rätt sätt. Tiden var för kort. Vi var inte mentalt förberedda för nya problem. Det politiska och ideologiska arbetet har inte utförts ordentligt. Jag hoppas att läget kommer att vara något bättre efter denna sjuttondagarskonferens.

Vill någon annan tala? Jag tror att det var allt för idag. Mötet är ajournerat.

22 Tal vid möte med den Centrala gruppen för Kulturrevolutionen

9 januari 1967

Vänstern har nu tagit makten över *Wen-hui-pao*.¹ De gjorde uppror den fjärde. *Befrielsens Dagblad* gjorde också uppror den sjätte. Detta är rätt väg. Jag har läst alla tre numren av *Wen-hui-pao* sedan maktövertagandet. De tryckte om en del artiklar av de Röda gardena. En del av dem är bra och bör tryckas om på andra ställen. Den femte publicerade *Wen-hui-pao* "Ett brev till folket i hela staden". *Folkets Dagblad* bör trycka om det,² och radiostationerna bör sända det. Interna uppror är fina. Om ett par dagar kan vi skriva en översiktlig rapport om dem. Detta är en klass som störtar en annan. Detta är en stor revolution. Många tidningar skulle enligt min mening vara bättre om de stängdes. Men det måste ändå komma ut tidningar. Frågan är bara vem som ger ut dem. Det är bra att *Wen-hui-pao* och *Befrielsens Dagblad* har bytt redaktion. Så fort de kommer ut kommer dessa två tidningar säkert att ha ett stort inflytande över östra Kina, och varje provins och stad i landet.

Innan ni gör revolution måste ni först skapa en folklig opinion. "Första juni" var när makten togs över på *Folkets Dagblad*. Centrum skickade en arbetsgrupp och förde in ledaren "Sopa bort alla monster och demoner". Jag stödde inte ett fullständigt utbyte av hela staben på *Folkets Dagblad*, men den måste tas över. T'ang P'ing-shu ersatte Wu Leng-hsi.³ Först var massorna misstänksamma eftersom *Folkets Dagblad* tidigare lurat dem, och dessutom hade de inte gett ut några uttalanden. Maktövertagandet på två tidningar är en nationell fråga och vi bör stödja deras revolt.

Våra tidningar bör trycka upp rödgardistiska artiklar. De är bra skrivna medan vårt material är synnerligen livlöst. Centralkommitténs propagandadepartement kan vi klara oss utan, även om folk kan fortsätta att äta där. Det fanns mycket som inte propagandadepartementet och kulturministeriet kunde sköta. Inte ens du (*pekande på kamrat Ch'en Po-ta*) och jag kunde sköta dessa saker. Men när de Röda gardena dök upp fick vi genast kontroll över dem.

Den revolutionära maktens uppsving i Shanghai har gett hopp till hela landet. Det kan inte undgå att ha inflytande på hela östra Kina och alla provinser och städer i hela landet. "Ett brev till folket i hela staden" är ett sällsynt exempel på en bra artikel. Det syftar på staden Shanghai, men de problem som diskuteras är av nationell betydelse.

När folk nu för tiden gör revolution kräver de både det ena och det andra. När vi gjorde revolution från 1920 och framåt startade vi först ungdomsförbundet och sedan kommunistpartiet. Vi hade inga fonder, inga tryckpressar, inga cyklar. När vi gjorde tidningar var vi mycket vänliga mot arbetarna och pratade med dem samtidigt som vi redigerade artiklar.

Vi bör knyta band till alla sorters människor, vänster, höger och center. Jag har aldrig befunnit mig på samma sida som ett förband som sett alltför rent ut. (*Någon svarade: "Wu Leng-hsi och hans gäng har det mycket bekvämt nu. De har lagt ut."*) Vi har låtit Wu Leng-hsi få det alltför bekvämt. Jag är inte för att de avskedas. Låt dem stanna kvar på sina poster och övervakas av massorna.

¹ "Maktövertagandet" på Shanghai-tidningen *Wen-hui-pao* var första akten i "januaristormen", som verkade markera början på en utveckling mot ett nytt politiskt system baserat på Pariskommunen. För det manifest som tillkännager denna handling, se *Peking Review*, Nr 3 (1967), s. 5-7.

² Detta gjordes i själva verket samma dag som Mao talade.

³ Wu Leng-hsi (1919–2002) hade varit redaktör för *Folkets Dagblad* sedan 1957, han hade deltagit i P'eng Chens "femmannagrups" överläggningar. I slutet av 1972 dök han åter upp som "ledande medlem" av redaktionen, även om han inte längre var redaktör. T'ang P'ing-shu var en ultravänsterist som rensades ut 1968 med Wang Li-fraktionen.

När vi började göra revolution, hade vi inget annat än opportunisten till hands. När jag var ung hade jag inte ens läst *Kommunistiska Manifestet*.

Vi måste tala om hur vi ska få grepp om revolutionen och främja produktionen. Vi får inte göra revolutionen skild från produktionen. Den konservativa fraktionen har inget grepp om produktionen. Detta är klasskamp. Vi får inte tro att ”när slaktaren Chang är död, så måste vi äta fläsk med svinborsten kvar”, eller att vi inte kan klara oss utan dem. Tro inte på sådant trams.

23 Tal vid tre möten med kamraterna Chang Ch'un-chiao och Yao Wen-yüan

Februari 1967

Ordförande Mao inbjöd kamraterna Chang Ch'un-ch'iao och Yao Wen-yüan att komma till Peking från den 12 till den 18 februari, och träffade dem tre gånger under en vecka. Innan de ens anlönt till flygplatsen frågade Ordföranden om de anlönt eller ej och när kamraterna på flygplatsen sade att de snart skulle komma väntade Ordföranden på dem vid ingången. De hade knappt kommit förrän Ordföranden frågade: ”Vad är det här med första, andra och tredje regementet? De har kommit hit med anklagelser mot er.”¹

1. *Frågan om ”tre i en”-allianserna.* Ordföranden sade att ”tre i en”-allianserna var nödvändiga för att kunna ta makten.² Fu-kien, Kweichow och Inre Mongoliet representerade inga större problem, även om det kunde vara lite oordning där. I Shansi utgjorde för närvarande de revolutionära massorna 53 procent, armén 27 procent och kadren i olika organ 20 procent. Shanghai borde lära av dem. Januari-revolutionen hade lyckats, men februari, mars och april var mer avgörande, och viktigare. Ordföranden sade: ”Slagordet 'Tvivla på allting och störta allt' är reaktionärt. Shanghais folkkommitté krävde att Statsrådets premiärminister skulle göra sig av med alla chefer. Detta är extrem anarkism och synnerligen reaktionärt. Om vi kallar någon 'ordonnans' eller 'assistent' i stället för 'chef', så är detta bara en formell skillnad. I realiteten kommer det alltid att finnas 'chefer'. Det är innehållet som betyder något.

I Honan finns det ett slagord: 'Dagens proletära diktatur måste förändras fullständigt'. Detta är ett reaktionärt slagord.”

2. *Om Shanghais Folkkommun.* Ordföranden sade: ”Med skapandet av en folkkommun dyker en hel serie problem upp, och jag undrar om ni har tänkt över dem. Om hela Kina startar folkkommuner, bör då Folkrepubliken Kina ändra namn till 'Folkkommunen Kina'? Skulle andra erkänna oss? Kanske skulle inte Sovjetunionen erkänna oss medan Storbritannien och Frankrike skulle göra det. Och vad skulle vi göra med våra ambassadörer i olika länder? Och så vidare. Det är en annan serie problem som ni kanske inte tänkt över. Många platser har nu begärt av Centrum att få starta folkkommuner. Centrum har utfärdat ett dokument som säger att ingen plats utom Shanghai får starta folkkommuner. Ordföranden är av den åsikten att den i Shanghai bör förändras och omvandla sig till en revolutionär kommitté eller en stadsfolk-kommitté.

¹ Chang Ch'un-ch'iao, en sekreterare i Shanghais partikommitté, hade hjälpt till att arrangera publiceringen av Yao Wen-yüans angrepp på Wu Han i november 1965. Efter detta steg han snabbt i graderna, och blev medlem av Gruppen för Kulturrevolutionen under sommaren 1966 och politbyråmedlem 1969. Han och Yao Wen-yüan var de två främsta ledarna för ”Shanghai-kommunen”, som skapades den 5 februari 1967. Beträffande den symboliska innebörden i deras sammanträffande med Mao i mitten av februari, se Inledningen s. 13.

Medan den allmänna innebörden i Maos anmärkningar vid detta tillfälle är tillräckligt klar, innehåller de ganska kärnfulla protokollen från hans samtal med Chang och Yao en hel del antydningar och syftningar på den snabbt förändrade situationen i Shanghai i januari och februari 1967 som kräver en förklaring. I denna och de följande noterna har jag försökt att kort förklara de viktigaste av dessa frågor. För en fullständig redogörelse för händelserna under denna kritiska period, se Neale Hunter: *Shanghai Journal* (New York, Praeger, 1969). Första, andra och tredje regementet (av arbetare under Norra expeditionen) var organisationer lojala mot Keng Chin-chang, en ledare som senare fördömdes som ultravänsterist, som tävlade med Chang Ch'un-ch'iao i början av 1967 om kontrollen över situationen i Shanghai. Keng sades ha besökt Peking i slutet av december 1966. I början av februari 1967 skickade han sändebud till Peking som togs emot av Chou En-lai och gav denne detaljerade anklagelselistor mot Chang och hans Arbetarhögkvarter.

² Detta var den formel som fördes fram i januari 1967 för ”revolutionskommittéernas maktövertagande”. De tre komponenterna var aktivister som framträtt ur de ”revolutionära massorna”, representanter för FBA och partikadrer och statliga kadrer.

Kommuner är för svaga när det gäller att slå ner kontrarevolutionen. Människor har kommit och klagat för mig och sagt att när Byrån för den allmänna säkerheten arresterar folk går de in genom framdörren och ut genom bakdörren.

Kontrollorganen i skolorna kan bli kommittéer för Kulturrevolutionen eller ledande grupper i Kulturrevolutionen.”

3. *Centralkommitténs direktiv om Kulturrevolutionen (Det brådskande direktivet)*.³ Ordföranden sade: ”Jag har läst det och det är mycket välskrivet – det är genomsyrat av upprorsanda. Den sista punkten säger 'Vi kommer att vidta de nödvändiga åtgärderna'. Om mötet för att bombardera Chang Ch'un-ch'iao hålls kommer vi säkert att vidta de nödvändiga åtgärderna och arrestera folk.”

4. (*Ej lösta frågor*). Det finns ett antal konton som fortfarande står öppna och som måste redas ut senare. För det första är det kravet på premiärministern från stadens folkkommitté, för det andra är det frågan om de Röda revolutionärerna, för det tredje utvidgningen av revolutionen till att motsätta sig militärt övertagande av radiostationerna, för det fjärde oppositionen mot den militära kontrollen över flygplatsen Lunghua.⁴

5. (*Andra frågor*). Det finns ett citat som används en hel del: ”Världen är vår.” Detta yttrades av Ordföranden 1920.⁵ Han kan själv inte alls påminna sig detta och det bör inte användas i framtiden.

Säg inte i framtiden: ”Störta de envetna som fortsätter att följa den reaktionära linjen.” Säg istället: ”Störta de makthavare som slagit in på den kapitalistiska vägen.”

Ordföranden frågade: ”Befinner sig fortfarande Tungchi-universitetet på stationerna och i hamnen?”⁶ Kamrat Chang Ch'un-ch'iao svarade: ”De befinner sig fortfarande där.” Då frågade Ordföranden: ”Var de fortfarande där när du kom hit?” Chang Ch'un-ch'iao svarade: ”Jag är inte säker.” Ordföranden sade: ”Det är utmärkt. Tidigare har studenterna aldrig förenats ordentligt med arbetarna. Det är först nu som de verkligen förenat sig med dem.”

(Ordförande Mao sade:) ”Jag har läst Liu Shao-ch'is *Hur man blir en bra kommunist*⁷ flera gånger. Den är mot marxism-leninismen. Vår kampmetod bör nu komma upp på en högre nivå. Vi bör inte fortsätta att säga 'Krossa deras hundhuvuden, ner med XXX.' Jag tror att

³ Detta syftar på det brådskande telegram som skickades till Shanghai från Centralkommitténs Grupp för Kulturrevolutionen den 29 januari 1967, som kritiserade de Röda revolutionärerna (se nedan not 4) som riktade spjutspetsen mot Chang Ch'un-ch'iao och Yao Wen-yüan snarare än mot den gamla partiledningen under ledning av förre borgmästaren Ts'ao Ti-ch'iu. Telegrammet hotade med att ”alla nödvändiga åtgärder skulle vidtas” om de envisades med att följa denna felaktiga väg. (Hunter, s. 240-41.)

⁴ Kravet från stadens Folkkommitté är förmodligen samma som Mao kritiserar i början av texten. ”Röda revolutionärerna” är en förkortning av Revolutionära kommittén av rödgardister vid Shanghais skolor och universitet, en av huvudundertecknarna av den ”Brådskade notis” som fördömde ”ekonomismen”, som gavs ut av trettio två ”re-beir-organisationer i Shanghai den 9 januari 1967 (*Peking Review*, Nr 4 (1967), s. 7-9) Denna grupp, den starkaste av alla studentorganisationerna i staden, bekämpade Chang Ch'un-ch'iao, ända tills de beordrades att upphöra med detta av det telegram från Centrum av den 29 januari, som nämns i not 3. Upprättandet av FBA-kontroll över radiostationerna hade krävts av Centralkommitténs cirkulär den 11 och 23 januari 1967 (*CCP Documents of the Great Proletarian Cultural Revolution*, s. 172, 200-201). Det andra av dessa öppnade dörren till en möjlig konflikt genom att stipulera: ”När den proletära revolutionen har kontroll över situationen, bör den militära kontrollen avslutas.” Militär kontroll över det civila flyget beordrades av Statsrådet den 26 januari 1967 (*ibid*, s. 208). Detta mötte tydligen opposition vid flygfältet Lunghua i Shanghai.

⁵ För källan till detta citat (i själva verket från 1919), och betydelsen av denna fråga, se Inledningen.

⁶ ”Mao Tse-tung-tänkandets Röda Gardes Högkvarter 'Östern är röd' i Tungchi-universitetet” stödde Chang Chun-ch'iao.

⁷ Liu Shao-ch'is arbete från 1939, som tryckts om i reviderad version 1962, var känt under denna titel före Kulturrevolutionen. Det angreps häftigt i april 1967 som ett koncentrerat uttryck för hans revisionism och karriärtänkande. Efter den tiden har titeln översatts bokstavligen till *Om kommunisternas självfostran* (förkortat *Självfostran*).

universitetsstudenterna bör göra en mer djupgående analys av saker och välja ut ett par avsnitt och skriva några kritiska artiklar om dessa.”

De som ägnar sig åt litteratur och konst bör återvända till sina enheter för att genomföra Kulturrevolutionen.

(Ordföranden anmärkte:) ”*Wen-hui-pao* har gjort ett bra arbete. Jag instämmer fullständigt i deras syn på kampen mot kadreerna i närheten och jag stödjer dem.” Kamrat Chang Ch'un-ch'iao sade: ”*Wen-hui-pao* utövar ett stort tryck.” Ordföranden sade: ”Vi måste stödja dem.”

24 Anförande vid öppningssessionen av Kinas Kommunistiska Partis nionde nationella kongress

1 april 1969

Kamrater. Kinesiska Kommunistpartiets nionde kongress är nu samlad. (*Långa och entusiastiska applåder. Delegaterna ropar: Länge leve Ordförande Mao. Må Ordförande Mao få ett långt, långt liv.*)

Jag hoppas detta kommer att bli en bra kongress, en enhetens kongress, en segerns kongress (*entusiastiska applåder och rop*).

Sedan vårt parti grundades 1921 har det gått fyrtioåttio år. På den första kongressen fanns det bara tolv delegater. Två av dem finns här. Den ene är gamle Tung (Pi-wu) och den andre är jag (*entusiastiska applåder*). Flera stycken har offrat sina liv – delegaterna Wang Chin-mei och Teng En-ming från Shantung, delegaten Ch'en T'an-chi'iu från Hupei, delegaten Ho Shu-heng från Hunan, delegaten Li Han-chün från Shanghai. Alla dessa offrade sina liv medan fyra andra revolterade och blev förrädare – Ch'en Kung-po, Chou Fo-hai¹, Chang Kuo-Cao² och Liu Jen-ch'ing.³ De båda senare lever fortfarande. Där fanns ytterligare en delegat som dog för två år sedan, Li Ta.⁴ Vid denna tid fanns det bara ett par dussin partimedlemmar i hela landet och majoriteten av dem var intellektuella. Partiet utvecklades senare. Antalet delegater som deltog på andra, tredje och fjärde kongresserna var mycket litet, tio, tjugo eller trettio. Den femte kongressen hölls i Wuhan. Antalet delegater var något större, ett par hundra. Den sjätte kongressen hölls i Moskva, med ett par dussin delegater. Kamrat En-lai och kamrat (Liu) Po-ch'eng deltog. Den sjunde kongressen hölls i Yenan. Det var en enhetens kongress, ty även då fanns det skiljelinjer i partiet som orsakats av Ch'ü Ch'iu-pais, Li Li-sans och speciellt av Wang Mings misstag och felaktiga linjer. Det fanns de som var emot att kamrater som följde Wang Ming-linjen skulle få väljas till Centralkommittén. Vi höll inte med om detta och övertalade folk att välja sina egna delegater. Vad blev resultatet? Jo, att endast ett fåtal som var dåliga blev valda. Wang Ming flydde utomlands för att motarbeta oss. Li Li-san var också dålig. Chang Wen-t'ien och Wang Chia-hsiang begick misstag. Fler var det inte. När det gällde resten som Liu Shao-ch'i, P'eng Chen och Po I-po visste vi inte då att de var dåliga. Vi hade ingen klar uppfattning om deras politiska historia.

Från åttonde kongressen och fram till idag har den dock klarnat mer och mer. Vi är säkrare vad gäller deras politiska linje, deras organisatoriska linje och deras ideologi. Därför hoppas vi att denna kongress ska bli en enhetens kongress (*entusiastiska applåder och rop*). Kan vi vinna seger på basis av denna enhet? Kan denna kongress bli en segerns kongress? Och kan vi efter kongressen vinna än större segrar ute i landet? Jag tror det. Jag tror detta kommer att bli

¹ Ch'en Kung-po (1892-1946) lämnade KKP kort efter dess grundande, och anslöt sig till Kuomintang och blev en nära medarbetare till Wang Ching-wei. Han deltog i Wangs japansktödda marionettregering under perioden 1939-45, och avrättades för förräderi 1946. Chou Fo-hai samarbetade också med japanerna.

² Chang Kuo-t'ao (1897-1979) var mycket inflytelserik i KKP under de första åren. I början av trettioalet upprättade han ett sovjetområde under sin ledning vid gränsen mellan provinserna Hupei, Honan och Anhwei. När hans armé stötte samman med Maos under Långa Marschen i juni 1935, vägrade han att ta den norra väg som Mao föreslog, och rörde sig istället västerut, mot Tibet. När han till sist nådde fram till Yenan-området i slutet av 1936, var hans styrkor så försvagade att han inte längre effektivt kunde stå emot Mao. Missnöjd med sin avsaknad av effektivt politiskt inflytande, flydde han i mitten av 1938 till Kuomintang-kontrollerat område. Efter 1949 har han levat i exil, först i Hong Kong och sedan i Kanada.

³ Liu Jen-ch'ing var Peking-kommunisternas delegat på den första kongressen.

⁴ Li Ta (ca 1891-1967) lämnade snart KKP, men samarbetade med partiet då och då. Fast han inte återvänt till partiet, var han under sina sista år rektor för Wuhan-universitetet. Han dog den 24 augusti 1967 som resultat av förföljelser från rödgardisterna. Enligt Wuhan-radion hade han skickat en personlig vädjan till Mao att rädda honom. Mao skulle ha svarat positivt, men hans meddelande ”att Li Ta inte skulle dödas genom förföljelser”, skulle ha stoppats av den lokala partiledaren. Se Stanley Karnow: *Mao and China*, s. 371.

en enhetens kongress och en segrarns kongress (entusiastiska applåder). Efter kongressen kan vi vinna än större segrar ute i landet. (*Långa entusiastiska applåder och rop som "Länge leve Ordförande Mao. Må Ordförande Mao få ett långt, långt liv. Må Ordförande Mao leva i evighet."*).

25 Tal vid Kinas Kommunistiska Partis nionde Centralkommittés första plenum*

28 april 1969

Det jag tänker säga är gamla saker som ni alla är bekanta med. Det är inget nytt. Jag tänker helt enkelt tala om enhet. Syftet med att enas är att vinna ändå större segrar.

Sovjetrevisionisterna angriper oss nu. En del Tass-program, Wang Ming-materialet¹ och de långa tiraderna i *Kommunist* säger alla att vi inte längre är ett proletärt parti och kallar oss ett ”småborgerligt parti”. De säger att vi har infört en monolitisk ordning och återvänt till tiden för baserna, dvs. att vi gått tillbaka i utvecklingen. Vad är det nu för någonting de säger har blivit monolitiskt? De säger att det är ett militär-byråkratiskt system. Enligt den japanska terminologin är det ett ”system”. I det sovjetiska språkbruket är det en ”militär-byråkratisk diktatur”. När de ser att det finns många militärer på vår personlista kallar de oss ”militär”. Vad gäller den ”byråkratiska” delen så antar jag att de menar den hop med ”byråkrater” som omger mig, En-lai, K'ang Sheng och Ch'en Po-ta. Sammanfattningsvis så tillhör alla ni som inte är militärer ett byråkratiskt nätverk och vi kallas tillsammans en ”militär-byråkratisk diktatur”. Låt dem prata. De kan säga vad de vill. Men deras ord har ett utmärkande drag – de undviker att beteckna oss som ett borgerligt parti, istället rubricerar de oss som ett ”småborgerligt parti”. Vi, å andra sidan, svarar att de är en borgerlig diktaturregim och att de återupprättar borgarklassens diktatur.

Om vi ska kunna tala om seger måste vi garantera att under proletariatets ledning ena folkets breda massor för att vinna seger. Den socialistiska revolutionen måste fortsättas. Det finns fortfarande saker i denna revolution som inte fullbordats och som måste fortsättas, t. ex. kamp-kritik-omvandling. Efter några år kanske vi måste genomföra ytterligare en revolution.

Flera av våra gamla kamrater har besökt fabrikerna under en tid för att själva bilda sig en uppfattning. Jag hoppas att ni alla i framtiden ger er ut för att se med egna ögon när möjligheten yppar sig. Ni bör studera olika fabrikers problem. Det verkar fortfarande nödvändigt att föra den Stora Proletära Kulturrevolutionen vidare. Vår grund har inte konsoliderats. Efter mina egna iakttagelser skulle jag vilja säga att inte i alla fabriker, inte i en överväldigande majoritet av fabrikerna, men i en stor majoritet av fabrikerna befinner sig ledningen inte i händerna på sanna marxister, och än mindre i händerna på massan av arbetare. Förr var ledningarna i fabrikerna inte blottade på bra män, där fanns bra män. Bland partikommitté-sekreterarna, de biträdande sekreterarna och kommittémedlemmarna fanns det bra män. Det fanns bra män bland avdelningssekreterarna. Men de följde Liu Shao-ch'is gamla linje. De var allaför materiella drivfjädrar, de lät vinsten ta befälet och de befrämjade inte en proletär politik. I stället använde de ett bonussystem etc. Det finns nu en del fabriker som befriat sig, och inordnat sig i den ledning som grundar sig på ”tre i en”-alliansen. En del fabriker har fortfarande inte gjort detta. Men på fabrikerna finns det sannerligen dåliga människor, exempelvis på ”Sjunde februari-verkstäderna”, som är en reparationsverkstad för lokomotiv och järnvägsvagnar i Ch'ang-hsin-tien. Detta är en stor fabrik med 8 000 arbetare och tiotusentals om man räknar med deras familjer. Förr hade Kuomintang nio distriktsavdelningar där, ungdomsförbundet *San-min chu-i*² hade tre organisationer och åtta så kallade specialtjänstgrupper. Naturligtvis krävs det en noggrann analys, ty då för tiden gick det inte an

* Redigerad från en bandinspelning. Inte granskad av Ordföranden.

¹ Detta syftar på Wang Mings artikel: ”China: Cultural Revolution or Counter-Revolutionary Coup”, som ursprungligen publicerades i *Canadian Tribune* den 19 mars 1969, och som sedan trycktes om i en pamflett från Moskva av Novosti Press Agency Publishing House. Den räknar upp ”tio större brott som begåtts av Mao Tsetung i Kina”, och ”fem större brott som begåtts av Mao Tsetung i internationella frågor”.

² ”San-min chu-i” eller ”De tre folkprincipernas” ungdomsförbund, var Kuomintangs ungdomsorganisation.

att inte gå med i Kuomintang! En del av dem är gamla arbetare. Tänker ni göra er av med alla gamla arbetare? Det går inte! Ni bör skilja ut de allvarliga fallen från de vanliga. En del var partimedlemmar i Kuomintang bara till namnet. De var tvungna att gå med i partiet. Det är bara nödvändigt att ha ett samtal med dem. Det fanns andra som hade mer ansvar, medan en liten minoritet befann sig mitt i sörjan och hade gjort dåliga saker. Ni måste göra en åtskillnad mellan de olika omständigheterna. Bland dem som gjort dåliga saker bör man också göra åtskillnader. Om de är uppriktiga bör vi vara mer varsamma. Om de gör motstånd bör vi ta i med hårdhandskarna. Om de gör en verklig självkritik bör vi låta dem fortsätta arbeta – naturligtvis ska vi inte låta dem arbeta i ledningen. Om ni inte låter dem arbeta, vad ska de då göra hemma? Vad kommer deras söner och döttrar att göra? Dessutom är de flesta av de gamla arbetarna yrkeskunniga, även om de inte befinner sig på en hög nivå.

Jag har tagit upp detta exempel för att illustrera att revolutionen inte är fullbordad. Därför ber jag alla kamrater i Centralkommittén och alla suppleanter att lyssna. Ni bör genomföra ett mycket detaljerat arbete. Det måste göras detaljerat, det räcker inte med stora tag, som ofta kommer att leda till misstag. Det finns en del platser där alltför många människor har blivit arresterade. Det är inte bra. De har inte ägnat sig åt mord, mordbrand eller förgiftning. Förutsatt att de inte begått något av dessa brott menar jag att vi inte ska arrestera dem. Vad gäller dem som begått misstaget att följa den kapitalistiska vägen, så finns det än mindre anledning att arrestera dem. De som finns i fabrikena bör tillåtas att arbeta och delta i massrörelsen. De människor som begått misstag har när allt kommer omkring begått dem i det förflutna. Antingen gick de med i Kuomintang eller gjorde några dåliga saker – eller kanske har de begått misstag nyligen som de som slagit in på den kapitalistiska vägen. Men de bör tillåtas att följa massorna. En del har varit instängda under två år, instängda i "boskapsfällor". De vet inte längre vad som pågår i världen. När de kommer ut och folk tilltalar dem, är de inte i stånd att ge förnuftiga svar. De talar fortfarande språket för två år sedan. Dessa människor har skilts från livet under två år och måste få hjälp. Studiegrupper måste organiseras, och ni måste tala med dem om historia och tala med dem om den Stora Kulturrevolutionens utveckling under de två åren och göra det möjligt för dem att gradvis vakna.

Låt oss ena oss med ett syfte: att konsolidera den proletära diktaturen. Ni bör se till att detta genomförs på varje fabrik, i varje by, på varje kontor och skola. Först ska ni inte försöka göra det alltför grundligt. Ni kan göra det grundligt, men ni bör inte börja med detta och sedan inte bry er om det. Ägna er inte åt det under ett halvår och lämna det sedan. Ni bör sammanfatta erfarenheterna fabrik för fabrik, skola för skola, organ för organ. Kamrat Lin Piaos rapport säger att vi måste göra det fabrik för fabrik, skola för skola, kommun för kommun, partiavdelning för partiavdelning, förband för förband. Frågan om att ta itu med en avdelning av ungdomsförbundet efter den andra har också rests, likaväl som med förbundet som helhet.

En annan sak som vi talat om tidigare är att vi bör vara beredda på krig. Vi bör bibehålla vår beredskap år efter år. Folk kan fråga: "Tänk om de inte kommer?" Det spelar ingen roll om de kommer eller inte, vi måste vara beredda. Vänta er inte att Centrum ska distribuera material ens för tillverkningen av handgranater. Handgranater går att tillverka överallt, i varje provins. Varje provins kan till och med tillverka gevär och lätta vapen. Detta rör de materiella förberedelserna, men det viktigaste är att vara psykologiskt förberedd. Att ha en psykologisk beredskap innebär att vi måste vara andligt förberedda för att slåss. Det är inte bara vi i Centralkommittén som bör ha denna psykologiska beredskap, utan vi bör se till att folkets stora majoritet också har den. Jag talar då inte om diktaturens fiender, som godsherrarna, de rika bönderna, kontrarevolutionärerna och de dåliga elementen, ty den hopen skulle vara förtjust om imperialisterna och revisionisterna anföll oss. Om de anföll oss tror dessa människor att världen skulle vändas uppochner och att de skulle hamna i toppen. Vi bör också vara beredda på detta, under utvecklingen av den socialistiska revolutionen bör vi också genomföra denna revolution.

Andra kan komma och anfälla oss men vi kommer inte att slåss utanför våra gränser. Vi slåss inte utanför våra gränser. Jag säger att vi inte kommer att låta oss provoceras. Även om ni inbjuder oss att komma utanför så gör vi inte det. Men om ni skulle komma och anfälla oss då tar vi itu med er. Det beror på om ni anfäller i liten skala eller i stor skala. Om det är i liten skala kommer vi att slåss vid gränsen. Om det är i stor skala är jag för att vi retirerar lite och överger en del mark. Kina är inget litet land. Om det inte finns något för dem att hämta där, då tror jag inte att de kommer. Vi måste göra klart för hela världen att vi har både rätten och fördelen på vår sida. Om de invaderar vårt territorium tror jag att det kommer att vara till vår fördel, och vi kommer då både att ha rätten och fördelen på vår sida. Det kommer att vara lätt att bekämpa dem eftersom de kommer att hamna i folkets inringning. När det gäller sådana saker som flygplan, stridsvagnar och pansarbilar, så visar erfarenheten överallt att det är möjligt att handskas med dem.

Är det inte sant att vi för att segra måste ha fler människor? Människor från alla livets vägar, oavsett på vilken bergstopp eller i vilken provins de befinner sig, vare sig de är i norr eller söder. Vilket är bättre, att ena fler människor eller färre människor? Det är alltid bättre att ena fler människor. En del människors åsikter skiljer sig från våra, men detta är inte en fråga om ett förhållande mellan oss och fienden. För att vara konkret, jag tror inte att förhållandet mellan Yang Te-chih och Wang Hsiao-yü³ är av den karaktären. Är förhållandet mellan er två som det mellan oss och fienden, eller är det som förhållandet inom folket? Min uppfattning är att det bara är ett gräl inom folket. Centrum är också ganska byråkratiskt, det ägnade inte er särskilt mycket uppmärksamhet. Ni förde inte heller frågan till Centrum för diskussion. En så stor provins som Shantung har motsättningar inom folket. Tycker ni inte att ni borde ta tillfället i akt och tala ut om detta? Jag tror att det i Östkina också finns de här problemen med motsättningar inom folket. Det är också fallet med Shansi. Ni stöder en fraktion, jag stöder en annan, men är det nödvändigt med dessa ständiga gräl? Det finns också problem i Yünnan, Kweichow och Szechuan. Varje plats har vissa problem, men situationen är mycket bättre än förra året och året dessförinnan. Du kamrat, heter inte du Hsü Shih-yü⁴? 1967 när vi var i Shanghai var situationen verkligen hemsk, i juli, augusti och september. Nu är livet när allt kommer omkring lite bättre. I ditt Nanking dök det upp ett så kallat "Rött högkvarter". Man arbetade på och resultatet blev att de beslöt samarbeta, eller hur? Samarbetade inte "27 augusti" och det "Röda högkvarteret" till slut?

Jag tror att huvudproblemet fortfarande gäller vårt arbete. Jag har tidigare uttalat dessa två meningar: svaret på problemen på de enskilda orterna finns i armén, svaret på problemen i armén finns i det politiska arbetet, eller hur? Ni är inte oförsonliga fiender på liv och död, så varför bekymra sig? Och när det gäller personlig tacksamhet eller personligt hat, så får det inte så stora konsekvenser. Det finns med andra ord inget från det förflutna eller det nuvarande som gör er till dödliga fiender. Ni rök helt enkelt ihop, hade olika åsikter, någon kritiserade er eller bekämpade er. Ni gick till motanfall och som ett resultat uppstod en motsättning. De som bekämpade er är inte nödvändigtvis dåliga. En av de personer som Peking ofta ville se störtad var Hsieh Fu-chih. Han tillämpade senare följande metod: till alla grupper som ville störta honom sade han att det inte var något fel med dem, och att de som stödde honom inte nödvändigtvis var bra.

³ Wang Hsiao-yü, politisk kommissarie i FBA, var ordförande i Shantungs revolutionskommitté från starten den 3 februari 1967 till oktober 1969. Yang Te-chih (1910–1994) som då ersatte honom, hade varit förste vice ordförande under denna period. Det är konstigt att Mao betraktar deras gräl som ett förhållande inom folket, ty Wang fördömdes vid sitt avsättande som medlem av den ultravänsteristiska gruppen "16 Maj".

⁴ Hsü Shih-yü (1905–85) var vid denna tid befälhavare för Nankings militärregion, och viceminister för det nationella försvaret. (Han hade utnämnts till denna post 1959, när Lin Piao tog över ministeriet efter P'eng Te-huai.) Vid nionde kongressen i april 1969, blev han medlem av Politbyrån. Mao syftar här på det militära upproret i Wuhan under sommaren 1967.

Så vad jag har att säga är fortfarande samma gamla ord, inget annat än att vi måste enas för att vinna än större segrar. Det finns ett konkret innehåll i detta. Vad ska vi göra? Och vilken sorts konkreta segrar? Och hur ska vi bära oss åt för att ena folk?

Jag tror på en del av de gamla kamrater som begått misstag i det förflutna. Ursprungligen var det en lång lista på drygt trettio namn. Vi trodde att de alla skulle väljas till medlemmar av Politbyrån. Senare förberedde någon en kortare lista på mindre än tjugo namn. Denna gång trodde vi att den var för kort. Majoriteten är sådana som håller sig i mitten av vägen (skratt). De som är emot både den långa listan och den korta förespråkar ett mellanting på mellan tjugo och trettio namn. Så det enda vi kunde göra var att välja representanter. Detta innebär inte att Centralkommitténs kandidat-medlemmar inte är lika bra som medlemmarna i Politbyrån vad gäller politisk nivå, arbetsförmåga, moralisk och intellektuell kvalitet, det är inte alls så frågan står. Det finns något orättvist här. Man kan säga att det är fullständigt rättvist, jag tycker att det inte är så rättvist, inte så välförtjänt. Alla bör vara blygsamma och försiktiga, vare sig man är suppleant till Centralkommittén, medlem av Centralkommittén, medlem i Politbyrån, alla bör vara blygsamma och försiktiga. Var inte impulsiva och glöm vad som är vad. Sedan Marx tid har vi aldrig talat om ära. Ni är kommunister, ni är den del av massorna som är mest medveten, ni är den del av proletariatet som är mest medveten. Jag instämmer i slagordet ”Frukta för det första inte hårda tider, för det andra inte döden” men inte i slagordet ”Även om vi inte skördar någon ära, belönas vi med hårt arbete: om vi inte skördar någon ära för det hårda arbetet, får vi i alla fall belöningen att bli utmattade” (skratt). Detta slagord är den direkta motsatsen till ”Frukta för det första inte hårda tider, för det andra inte döden”. Man kan se hur många av oss som dött. Alla de gamla kamrater som finns kvar har tur som har överlevt, och det är slumpen som räddat dem. Under perioden i Hupei-Hunan-Ahnwei, kamrat P'i Ting-chün,⁵ hur många människor hade du då omkring dig? Och hur många fanns kvar efteråt? Vid den tiden var det många, men nu är det få som återstår. Vid tiden efter det att Kiangsi-sovjeten, Ching kangshan-sovjeten, Nordöstra Kiangsi, Västra Hunan och Hupei och Norra Shensi hade genomgått striderna hade vi stora förluster och inte många av de gamla kamraterna fanns kvar. Det är detta som menas med ”Frukta för det första inte hårda tider, för det andra inte döden”. I årtal hade vi inga löner. Vi hade inget åttagradigt lönesystem. Vi fick bara en bestämd matranson, tio gram olja och tjugo gram salt. Om man fick ett kilo hirs fick man vara mycket nöjd. Och när det gäller grönsaker – hur kunde vi få tag på grönsaker på alla ställen dit armén kom? Nu har vi tagit oss in i städerna. Det är bra. Om vi inte hade gjort detta skulle Chiang Kai-shek ha ockuperat dem. Men det är också något dåligt eftersom det fått vårt parti att urarta. Det finns en del utlänningar och journalister som påstår att vårt parti håller på att byggas upp på nytt. Vi för också fram detta slagord, men vi kallar det korrigerande och partibyggande. Faktum är att partiet behöver byggas upp på nytt. Varje avdelning behöver korrigeras bland massorna. Det måste gå genom massorna – inte bara ett fåtal partimedlemmar utan massorna utanför partiet måste delta i möten och kritik. Individer som inte är bra bör övertalas att lämna partiet, att dra sig tillbaka. Disciplinära åtgärder måste vidtas mot en mycket liten minoritet. Är inte detta fastslaget i partistadgarna? Det måste också gå genom partiavdelningens medlemsmöte och godkännas av överordnat organ. Vi måste vara försiktiga, med andra ord. Saken måste utföras, definitivt måste den det, men den måste utföras försiktigt.

Denna nationella kongress tycks ha varit en mycket bra sådan. Min uppfattning är att det varit en enhetens och en segerns kongress. Vi använder metoden att utfärda kommunikéer. Utlänningarna kan inte längre fiska efter våra nyheter (skratt). De säger att vi håller hemliga

⁵ P'i Ting-chün (1914–76) blev medlem av Centralkommittén vid nionde kongressen. Vid denna tid var han ställföreträdande chef för FBA i Fukien. Han förflyttades till Langchou 1970 som befälhavare för FBA där. Han återvände till Fukien vid omkastningarna i januari 1974.

möten. Faktum är att vi både är hemliga och öppna. Jag tycker inte att reportrarna i Peking är så mycket att ha. Kanske har vi rensat ut de flesta förrädarna och spionerna som krälat sig in bland oss. När vi tidigare höll ett möte läckte det omedelbart ut, och de rödgardistisaffischerna publicerade det omedelbart. Sedan Wang (Li), Kuan (Feng), Ch'i (Pen-yü), Yang (Ch'eng-wu), Yü (Li-chin) och Chuan (Ts'ung-pi) fallit, får de inte längre några nyheter om Centralkommitténs möten.

Det var mer eller mindre det hela. Mötet är ajournerat (*Långa entusiastiska applåder*).

26 Sammandrag av Ordförande Maos samtal med ansvariga kamrater på olika platser under hans resa i provinserna

Från mitten av augusti till 12 september 1971

Ordförande Mao sade: Jag hoppas ni praktiserar marxism och inte revisionism, enhet och inte splittring, är ärliga och öppna och inte intrigerar och konspirerar.

Den ideologiska och politiska linjens riktighet eller ej avgör allting. Om partiets linje är korrekt kommer allt att gå bra. Om det inte har några anhängare får det anhängare, om det inte har några gevär kan det skaffa gevär och om det inte har någon politisk makt kan det få politisk makt. Men om dess linje inte är korrekt kan partiet förlora även sådant som det redan har. Linjen är som låsöglan i ett fångsnät. När man drar i den öppnas hela nätet.

Vårt parti har redan en femtioårig historia. Under denna tid har vi utkämpat tio stora strider kring frågan om den politiska linjen. Under dessa tio strider har det funnits personer som velat splittra vårt parti, men ingen av dem har lyckats. Det är en fråga som är väl värd att studera – ett så stort land och en så stor befolkning och ändå ingen splittring. Vi kan bara säga att detta betyder att partiet vill det folket vill och att partimedlemmarna inte vill ha splittring. Med tanke på denna historia är partiets framtid en hoppfull framtid.

Först har vi Ch'en Tu-hsiu som var högeropportunist. Efter Sjunde augusti-konferensen 1927 organiserade han "den leninistiska vänsteroppositionella fraktionen" tillsammans med Liu Jen-ching, P'eng Shu-chih och andra, och de utfärdade en deklARATION som var undertecknad av 81 personer. Deras målsättning var att splittra vårt parti, men de lyckades inte. De flydde då till trotskisterna.

Den näste som begick misstag vad gällde linjen var Ch'ü Ch'iu-pai. Hans folk kom i Hunan över en av mina pamfletter med mitt yttrande att "politisk makt växer fram ur en gevärspipa". Detta gjorde dem rasande. Hur kunde politisk makt växa fram ur en gevärspipa? De tog ifrån mig min uppgift som suppleant i Politbyrån. Senare togs Ch'ü Ch'iu-pai tillfånga av Kuomintang. Han skrev sina "Överflödiga ord", förrådade oss och gick över till andra sidan.¹

Efter den sjätte partikongressen 1928 började Li Li-san sätta näsan i vädret. I över tre månader, från juni till september 1930, följde han sin Li-san-linje. Han förordade angrepp på stora städer och linjen att först försöka segra i en eller flera provinser. Jag instämde inte i allt detta. Vid den sjätte Centralkommitténs tredje plenum föll Li Li-san.

¹ Ch'ü Ch'iu-pai (1899-1935), medlem av KKP:s Centralkommitté från 1923 till sin död, blev partisekreterare i augusti 1927 och var som sådan ansvarig för "den första vänsterlinjen" i slutet av 1927 och början av 1928. (Se ovan text 4, not 2). Han förblev trots detta inflytelserik i partiet och utmärkte sig också som översättare av Gorkij och andra sovjetförfattare. Han lämnades kvar i Kiangsi vid tiden för den Långa Marschen, togs tillfånga av Kuomintang och avrättades i juni 1935. Under fängelsetiden skrev han ett självbiografiskt verk med titeln *Överflödiga ord* som inte var någon ångerskrift eller något förräderi utan en redogörelse från en trött och desillusionerad man som trots allt behållit sin tro på marxismen. För detaljer och utdrag översatta till engelska, se Tsi-an Hsia, "Ch'ü Ch'iu-po: the Making and Destruction of a Tenderhearted Communist", i *The Gate of Darkness* (Seattle, University of Washington Press, 1968), s. 3-54). Eftersom Ch'ü betraktades som en revolutionär martyr accepterades inte denna skrift som autentisk i Kina före Kulturrevolutionen. Efter denna har han blivit fördömd som en stor förrädare och *Överflödiga ord* har citerats för att underbygga anklagelsen, speciellt av de Röda gardena. Mao tar här parti för dem som i maj 1967 förstörde "hunden" Ch'üs grav. (*T'ao Ch'ü chan-pao*, Nr 3, 5 juni 1967).

Från 1930 till 1931 byggde Lo Chang-lungs högerfraktion upp en separat Centralkommitté och ägnade sig åt splittringsverksamhet.² Men de lyckades inte heller.

Wang Ming-linjen varade längst. Han hade skapat en fraktion i Moskva, och organiserade de ”28 ½ bolsjevikerna”. De litade på Tredje Internationalens styrka och tog makten i partiet och behöll den under fyra hela år. Wang Ming sammankallade sjätte Centralkommitténs fjärde plenum i Shanghai, och publicerade sin pamflett *Kämpa för en större bolsjevisering av Kinas Kommunistiska Parti*, där han kritiserade Li Li-san för att inte vara tillräckligt ”vänster”. Han var inte nöjd förrän han rensat rent i baserna, och på slutet lyckades han nästan med detta. Under de fyra åren från 1931 till 1934 hade jag ingenting alls att säga till om i Centrum.³ Tsunyi-konferensen i januari 1935 rättade till Wang Ming-linjens misstag och han föll.

Under den Långa Marschen, efter mötet mellan första och fjärde frontarméerna, genomförde Chang Kuo-t'ao en splittring och startade ett separat Centrum, men han lyckades inte. Före den Långa Marschen hade Röda armén haft 300 000 man. Vid ankomsten till norra Shensi återstod bara 25000. I det centrala sovjetområdet hade det funnits 80000. Av dessa nådde bara 8 000 norra Shensi. Chang Kuo-t'ao ville inte till norra Shensi och genomförde en splittring. Men vad fanns det för annan lösning vid den tiden än att ta sig till norra Shensi? Detta var en fråga om politisk linje. Vår politiska linje vid den tiden var riktig. Om vi inte hade tagit oss till norra Shensi då, hur skulle vi då senare ha kunnat ta oss till norra Kina, östra Kina, centrala Kina, nordöstra regionen? Hur skulle vi ha kunnat bygga upp så många baser under kriget mot Japan? När vi nådde norra Shensi, flydde Chang Kuo-t'ao.

Efter segern i hela landet skapade Kao Kang och Jao Shu-shih en partifientlig allians, med syftet att ta makten, men de lyckades inte heller.

Vid Lushan-konferensen 1959 konspirerade P'eng Te-huai med en främmande makt för att ta makten. Huang K'e-ch'eng, Chang Wen-t'ien och Chou Hsiao-chou dök upp och bekämpade partiet. De startade en militärklubb, även om de inte diskuterade militära frågor utan sade saker som: ”Folkkommunerna startades alltför tidigt, våra framgångar kompenseras inte för våra förluster”, etc. P'eng Te-huai skrev också ett brev, som var en öppen krigsförklaring. Hans syfte var att ta makten, men han lyckades inte.

Liu Shao-ch'i och hans gäng ville också splittra partiet, men de lyckades inte heller uppfylla sin målsättning.

Sedan kom kampen vid Lushan-konferensen 1970.⁴

Vid Lushan-konferensen 1970 gjorde de en överraskningsattack, och de bedrev underjordisk verksamhet. Varför vågade de inte agera öppet? Det är uppenbart att de hade något att dölja. Så först förställde de sig och sedan gick de till överraskningsattack. De dolde saker för tre av de fem medlemmarna i Politbyråns Stående kommitté. De dolde också saker för den stora majoriteten av kamrater i Politbyrån, bortsett från sina få egna stora generaler. Till dessa stora generaler hörde Huang Yung-sheng, Wu Fa-hsien, Yeh Ch'ün, Li Tso-p'eng och Ch'iu Huitso, såväl som Li Hsueh-feng och Cheng Wei-shan.⁵ Innan de startade sin överraskningsattack lät

² Lo Chang-lung (1901-49?) var en av KKP:s grundare och en betydelsefull arbetarledare under tjugotalet. I slutet av 1930 stödde han Ho Meng-hsiungs anspråk på kontrollen över partiet. Det fjärde plenat i januari 1931 uteslöt honom för detta och därefter anslöt han sig till Ho för att bygga upp en rivaliserande centralkommitté. Härav Maos anklagelse för ”splittringsverksamhet”. Han blev senare trotskist.

³ Det har förekommit åtskilliga meningssmottättningar bland specialisterna vad gäller Maos verkliga position i KKP:s hierarki under perioden 1931-34. Mao bekräftar här majoritetsåsikten att han vid denna tid i stor utsträckning endast var en galjonsfigur.

⁴ Nionde Centralkommitténs andra plenum hölls i Lushan från 23 augusti till 6 september 1970.

⁵ De fem namnen på Maos lista över de ”stora generalerna” som utgjorde Lin Piao-klicken var alla medlemmar av Politbyrån. Förutom Lins hustru Yeh Ch'ün var de alla äldre militärer. Huang Yung-sheng (1910-1983) hade varit stabschef sedan mars 1968. Wu Fa-hsien (1915-2004) hade varit befälhavare för flyget sedan augusti 1965,

de inte höra ett ljud. De ställde till bråk inte bara under en och en halv dag, utan från den 23 augusti, under hela dagen den 24 augusti och ända fram till middag den 25 – tillsammans två och en halv dag. Denna sorts uppträdande visar att de hade ett mål i sikte! P'eng Te-huai startade en militärklubb och utfärdade en krigsförklaring.

De nådde inte ens upp till P'eng Te-huais nivå. Det visar bara hur undermålig deras arbetsstil var.

Min åsikt är att det bakom denna överraskningsattack, bakom denna underjordiska verksamhet låg ett syfte, en organisation och ett program. Deras program var att tillsätta en ordförande i staten, att lovprisa ”det geniala” – med andra ord att bekämpa linjen från nionde kongressen och förstöra trepunkts-dagordningen för nionde Centralkommitténs andra plenum. En viss person var ivrig att bli ordförande i staten, att splittra partiet och att ta makten. Frågan om det geniala är en teoretisk fråga.

Deras teori var en teori som byggde på idealistiska förutsättningar. Någon har sagt att det innebär att bekämpa det geniala att bekämpa mig. Men jag är inget geni. Jag läste konfucianska böcker under sex år och kapitalistiska under sju. Jag läste inga marxist-leninistiska böcker före 1918, så hur ska jag kunna vara ett geni? Strök jag inte över dessa adverb flera gånger om?⁶ Partistadgarna slogs fast på nionde kongressen. Varför inte ta en titt på dem? Jag skrev ”Några åsikter”,⁷ som speciellt kritiserar geniteorin, bara efter att ha träffat några människor och talat med dem och efter en del undersökningar och forskning. Det är inte det att jag inte vill tala om genier. Att vara ett geni är att vara lite intelligentare. Men det geniala beror inte på en person eller ett fåtal människor. Det beror på ett parti, det parti som är proletariats förtrupp. Det geniala är beroende av masslinjen, av den kollektiva visdomen.

Kamrat Lin Piao diskuterade inte sitt tal med mig,⁸ och visade det inte heller för mig. När de hade något att säga avslöjade de det inte i förväg. Troligtvis berodde det på att de trodde att de hade grepp om sakerna och att de troligtvis skulle segra. Men så fort de fick klart för sig att deras idéer inte skulle komma att accepteras, blev de nervösa. Till en början var de tuffa och fräcka och gav intrycket att de skulle kunna utplåna Lushan i grunden eller få jorden att sluta snurra. Men efter ett par dagar drog de snabbt tillbaka sitt förslag.⁹ Om det var riktigt, varför skulle de då dra tillbaka det? Detta visar att de saknade idéer och handlade i panik.

Kampen mot P'eng Te-huai vid Lushan-konferensen 1959 var en kamp mellan två högkvarter. Kampen mot Liu Shao-ch'i var också en kamp mellan två högkvarter. Kampen vid denna Lushan-konferens var ytterligare en kamp mellan två högkvarter.

och ställföreträdande stabschef sedan maj 1968. Li Tso-p'eng hade varit förste politiske kommissarie i flottan sedan juni 1967. Ch'iu Hui-tso var chef för den allmänna underhållstjänsten inom FBA och hade varit ställföreträdande stabschef sedan februari 1969. Av de övriga två var Li Hsüeh-feng (se ovan text 20, not 1) suppleant i den nionde Politbyrån och politisk kommissarie i Pekings militärregion. Cheng Wei-shan (1915–2000) hade varit ställföreträdande befälhavare för Pekings militärregion från november 1959 till mars 1968 och befälhavare efter den tidpunkten. Han var också vice ordförande i Pekings revolutionskommitté.

⁶ ”Genialt”, ”skapande” och ”grundligt”. Dessa adverb använde Lin Piao i sitt förord till utgåvan i december 1966 av *Citat ur Ordförande Maos verk* för att karaktärisera Mao Tse-tungs bidrag till marxism-leninismens utveckling och de sammanfattar den syn på ämnet som han propagerat för sedan 1960 och speciellt sedan 1966. (För exempel på hans tal i detta ämne, se JPRS 90, s. 65-66, 78.) Mao Tse-tung som 1970 försökte dämpa kulturen av sin egen person, tillskriver här Lin Piao allt ansvar för de tidigare excesserna. För en diskussion om denna fråga, se inledningen till *Authority, Participation and Cultural Change in China*, s. 66 f, 103 f.

⁷ Ett uttalande på 700 ord som Mao sägs ha gett ut under Lushanplenat. Inget är känt om dess innehåll förutom den sammanfattning som Mao här ger.

⁸ Lin Piaos tal den 23 augusti 1970 vid Lushan-plenat.

⁹ Yeh Ch'ün sägs ha dragit sig tillbaka minuterna innan hon skulle ha talat inför ett möte med Centrala-Södra gruppen vid plenat.

Striden vid Lushan denna gång skilde sig från de nio tidigare striderna. Vid de tidigare nio tillfällen drog vi en del slutsatser, medan vi denna gång har skyddat vice ordförande Lin och inte dragit några slutsatser vad gäller en individ. Han måste naturligtvis ta på sig en del ansvar. Vad ska vi ta oss till med dessa människor? Vi bör fortfarande tillämpa en politik där vi skolar dem, dvs. ”att lära av föregående misstag för att undvika dem i framtiden och bota sjukdomen för att rädda patienten”. Vi vill fortfarande skydda Lin.¹⁰ Oavsett vem som begått misstag är det inte bra att glömma enheten och linjen. När jag kommit tillbaka till Peking måste jag söka upp dem igen och prata med dem. Om de inte kommer och besöker mig kommer jag att söka upp dem. En del av dem kanske kan räddas, medan det kanske är omöjligt att rädda andra. Detta beror på deras handlingar.

De har två möjliga framtidsalternativ: de kan bättra sig eller inte. Det är svårt för någon som varit ledande när det gäller att begå principiella misstag, misstag vad gäller linjen eller inriktningen, att bättra sig. Om man ser tillbaka, bättrade sig Ch'en Tu-hsiu? Bättrade sig Ch'ü Ch'iu-pai, Li Li-san, Lo Chang-lung, Wang Ming, Chang Kuo-t'ao, Kao Kang, Jao Shu-shih, P'eng Te-huai eller Liu Shao-ch'i? De bättrade sig inte.

Jag talade med kamrat Lin Piao och en del av de saker han sade var inte speciellt riktiga. Han sade exempelvis att ett geni bara dyker upp i världen en gång under fem århundraden, och i Kina en gång under fem tusen år. Detta stämmer helt enkelt inte med fakta. Marx och Engels var samtida, och det dröjde inte ens ett århundrade innan vi fick Lenin och Stalin. Hur kan man då påstå att ett geni bara dyker upp en gång under fem århundraden? I Kina har vi haft Ch'en Sheng och Wu Kuang, Hung Hsiu-ch'üan och Sun Yat-sen¹¹, så kan man påstå att ett geni bara dyker upp en gång under fem årtusenden? Och sedan har vi hela den här affären med bergstopparna och ”en mening är värd tiotusen”.¹² Tycker ni inte att detta är att gå lite väl långt? En mening är när allt kommer omkring bara en mening, och hur ska den kunna vara värd tiotusen meningar? Vi bör inte utse en ordförande i staten. Jag vill inte vara ordförande i staten.

Jag har redan sagt detta sex gånger. Om jag varje gång jag sade detta använde endast en mening, är detta nu likvärdigt med sextio tusen meningar. Men de lyssnar aldrig, så var och en av mina meningar är inte ens värd en halv mening. I själva verket är dess värde noll. Det är bara Ch'en Po-tas meningar som är värda tiotusen per styck för dem. Han talade om att upprätta ”en stor väg” och med detta tycktes han mena att upprätta min prestige.¹³ Men när man går till botten med det hela så menade han i själva verket sig själv. De sade också att Folkets

¹⁰ Man kan tolka detta uttalande på olika sätt. Det minst troliga är att det ska tolkas bokstavligen och att Mao fortfarande hoppades att hans meningsmotsättningar med Lin Piao kunde lösas. Då är det troligare med tanke på det känsliga taktiska läget hösten 1971 och Lins stöd inom armén, att Mao ville förneka att han eftersträvade ett avslöjande, och mer allmänt att han ville understryka sin egen generösa och förlåtande natur. Han kan också ha velat studera sina åhörare, för att se om någon av dem skulle föreslå att Lin Piao inte längre skulle ”skyddas”.

¹¹ Ch'en Sheng och Wu Kuang var samtida som tillsammans ledde ett uppror mot Ch'in under tredje århundradet f. Kr. Hung Hsiu-ch'üan (1814-64), ledare för Taipingerna, föddes bara ett halvt århundrade före Sun Yat-sen (1866-1925). Mao kallar dessa män ”genier” därför att de alla på olika sätt var revolutionära föregångare och därmed ökade massornas visdom.

¹² Beträffande Lin Piaos yttrande att vad Ordförande Mao säger i en mening överträffar det andra säger i 10000 meningar, se hans tal den 18 maj 1966, JPRS 90, s. 80.

¹³ Detta syftar på Ch'en Po-tas och Lin Piaos ansträngningar att i förslaget till konstitution för Folkrepubliken Kina skriva in en föreskrift om en ordförande i staten, som Mao beslutat att stryka i mars 1970. De hävdade att deras målsättning var att ytterligare hylla Ordförande Mao, men enligt Maos åsikt var deras verkliga syfte att försäkra sig om att Lin Piao skulle efterträda Mao både som ledare för partiet och staten. Beträffande denna fråga och beträffande den mycket komplicerade frågan om förhållandet mellan Lin Piao och Ch'en Po-ta (som tycks ha slutit en taktisk allians vid tiden för Lushan-plenat, men som klart representerade olika fraktioner och åsikter), se Philip Bridgman: ”The Fall of Lin Piao”, *China Quarterly*, Nr 55 (juli-sept. 1973), s. 427 f.

Befrielsearmé byggts upp och leddes av mig, medan Lin personligen förde befäl över den.¹⁴ Det tycks som om den person som grundade den inte kan föra befäl över den! Och jag byggde inte upp den själv heller.

När det gäller frågor om linjen, principfrågor, tar jag ett fast grepp och låter det inte bli svagare. I stora principfrågor gjorde jag inga eftergifter. Efter Lushan-konferensen tillämpade jag tre metoder: den första var att kasta sten, den andra var att blanda sand i jorden och den tredje var att underminera väggarna. Jag kritiserade det material som Ch'en Po-ta producerade, som lurade en hel del människor. Jag gav mitt stöd till trettioåttonde arméns rapport, och rapporten från Tsinans militärregion, som bekämpade högmod och självbelåtenhet.¹⁵ Sedan har vi Kommittén för militära frågor som höll ett väldigt långt möte utan att ett ord av kritik mot Ch'en yttrades. Jag förde in ett par kritiska noter om detta i ett visst dokument.¹⁶ Min metod var att plocka upp dessa stenar, skriva några anmärkningar på dem, och låta alla diskutera dessa. Det är vad jag kallar att kasta sten. När jorden är alltför komprimerad kan den inte andas. Om man då blandar i lite sand kan den andas igen. Staben i Kommittén för militära frågor var alltför ensidigt sammansatt, och ett par nya namn behövde läggas till. Detta är att blanda sand i jorden. Omorganiseringen av Pekings militärregion var att underminera väggen.¹⁷

Vilken åsikt har ni om Lushan-konferensen? Är exempelvis den sjätte korta rapporten från gruppen för Nordkina verkligen revolutionär, till hälften revolutionär, eller kontrarevolutionär? Jag själv betraktar den som en kontrarevolutionär rapport.¹⁸ Ni var alla närvarande vid de nittionios möte, när premiärministern höll sitt sammanfattande tal och de fem stora generalernas självvranssakan gavs ut, samt även de stora generalerna Li Hsueh-fengs och Cheng Wei-shans självvranssakan, så att alla trodde att problemen hade lösts.¹⁹ Men i själva verket hade inte Lushan-affären avslutats, problemen hade inte lösts. De ville trycka ner det. De lät inte ens kadrer med rangen chef för överkommandot och generalstaben få reda på det. Detta gick inte an!

Vad jag har sagt är mina personliga uppfattningar, som jag delger informellt. Jag ska inte dra några formella slutsatser nu, det måste Centralkommittén göra.

Ni bör vara försiktiga. För det första måste armén vara försiktig och för det andra måste regionerna vara försiktiga. Ni får inte vara högmodiga, ty då kommer ni att begå misstag. Armén måste enas, den måste korrigeras. Jag tror inte att vår armé skulle kunna göra uppror. Jag tror bara inte att du Huang Yungsheng skulle kunna ge Befrielsearmén order att göra uppror! Under (varje) armé finns det divisioner och regementen och domstols-, politiska och

¹⁴ Den fråga som här reses om vem som utövade den verkliga och direkta makten över armen är uppenbarligen nära knuten till frågan om partiets kontroll över "geväret", som blivit en brännande fråga inom ledningen – och mellan Mao och Lin – 1969-70.

¹⁵ "Högmod och självbelåtenhet" var vid denna tid det allmänt accepterade sättet att referera till felaktigheterna i Lin Piaos arbetsstil. Jag har inte kunnat spåra det dokument som Mao här nämner.

¹⁶ Detta syftar på Maos "Öppet brev till hela partiet" av den 15 september 1970, som kräver en kampanj för att kritisera Ch'en Po-ta.

¹⁷ "Kasta sten" syftar på Maos handlingar för att tvinga de "stora generaler" som stödde Lin att fördöma Ch'en Po-ta. "Att blanda sand i jorden" betydde att försvaga Lins kontroll över Kommittén för militära frågor genom att lägga till nya medlemmar. Väggen eller hörnstenen för Lins maktställning, representerad av Pekings militärregion, underminerades genom avskedandet av hans anhängare Cheng Wei-shan och Li Hsueh-feng i december 1970.

¹⁸ Jag har inte kunnat hitta någon information om denna rapport.

¹⁹ Ett rapportmöte som sammankallats av Centralkommittén i april 1971, där nittionio ansvariga kadrer från Centrum, regionerna och FBA:s enheter deltog med syftet att diskutera framstegen i kritikkampanjen mot Ch'en Po-ta och korrigeringskampanjen, där självkritiken från de "stora generalerna" i Lin Piaos klick (tidigare uppräknade av Mao) distribuerades till deltagarna.

understödsenheter. Om du försöker mobilisera armén för en dålig sak, tror du då att den kommer att lyda dig?

Ni bör uppmärksamma de militära frågorna. Ni bör inte bara vara civila tjänstemän utan också militära tjänstemän. Att få grepp om arbetet i armén innebär att studera linjen och korrigera felaktiga arbetsstilar. Ni bör inte satsa på sekterism eller klättra upp på bergstoppar, utan uppmärksamma enheten. Jag stödjer arméns traditionella stil med snabba och beslutsamma handlingar. Men denna stil kan inte tillämpas när det gäller ideologiska frågor. Där är det nödvändigt att se till att fakta blir kända och resonera med folk.

Jag gav mitt stöd till Kantons militärregions dokument om de "tre understöden och de två militära".²⁰ För att få folk att uppmärksamma detta skrev jag till orden "Att studeras seriöst", till Centralkommitténs yttrande. Nu när de regionala partikommittéerna har upprättats bör de utöva ett enat ledarskap. Det skulle vara att sätta kärran före hästen om de frågor som redan beslutats av de regionala partikommittéerna senare lämnades över till arméns partikommittéer för diskussion.

Förr ingick träning enhet för enhet i våra väpnades styrkors utbildning. Från individuell träning till bataljonsträning tog fem eller sex månader. Nu när de bara ägnar sig åt civila och inte militära frågor, har vår armé blivit en kulturarmé.

När "en bra" leder "tre bra" kanske en av era "bra" leder rätt och kanske leder den fel.²¹ Och sedan har vi aktivistrepresentanternas kongresser. Det är värt att studera vilken effekt de egentligen har. En del är framgångsrika, men en del är det inte. Detta är i första hand en fråga om linje. Om linjen är felaktig kan inte aktivisternas kongresser bli framgångsrika.

"Lär av Tach'ing inom industrin, lär av Tachai inom jordbruket, låt folket i hela landet lära av FBA." Detta är ofullständigt. Vi bör tillägga: "Låt FBA lära av folket i hela landet."

Ni bör studera den artikel som Lenin skrev vid tjugofemårsdagen av Eugene Pottiers död. Lär er sjunga "Internationalen" och "De tre stora disciplinreglerna och de åtta punkterna att uppmärksamma". Låt dem inte bara sjungas, utan förklara dem också och handla efter dem. "Internationalen" och Lenins artikel uttrycker en alltigenom marxistisk ståndpunkt och syn. Vad de säger är att slavarna bör resa sig och kämpa för sanningen. Det har aldrig funnits någon yttersta frälsning och inte heller kan vi förlita oss på gudar och kejsare. För vår frälsning måste vi förlita oss helt på oss själva. Vem har skapat människans värld? Vi de arbetande

²⁰ Detta syftar på "Sammanfattning av Kantons militärregions möte om det politiska och ideologiska arbetet i anslutning till de tre understöden och de två militära", som distribuerades av Centralkommittén den 20 augusti 1971. De "tre understöden" ("understöd de breda massorna till vänster, understöd industrin och jordbruket") och de "två militära" ("militär kontroll och militär utbildning") var det slagord som sammanfattade politiken med FBA:s aktiva ingripande i alla aspekter av politiken och samhällslivet, den politik som utvecklades under Kulturrevolutionen. Mao Tse-tung som startat denna process i januari 1967 med sitt direktiv till Lin Piao att intervensera i Kulturrevolutionen för att stödja vänstern, hade tydligt ansett att detta skulle vara en tillfällig åtgärd, men 1970-71 fanns det tecken på att Lin Piao och hans anhängare såg detta som ett långsiktigt mönster för det kinesiska politiska systemet, och använde det ovan nämnda slagordet för att bekämpa återupprättandet av partiets kontroll. Förmodligen innehöll Kanton-dokumentet en mer balanserad ståndpunkt.

²¹ Detta syftar uppenbarligen på Lin Piaos ersättande av Maos "fem kriterier för efterträdare" (se ovan text 15, not 2) med sina egna "tre kriterier" som han formulerade på följande sätt i sitt tal den 1 augusti 1966: "(1) Håller de Mao Tse-tung-tänkandets röda fana högt? De som inte gör detta skall avskedas. (2) Ägnar de sig åt politiskt och ideologiskt arbete? De som inte bryr sig om detta och den Stora Kulturrevolutionen skall avskedas. (3) Är de entusiastiska för revolutionen? De som helt saknar sådan entusiasm skall avskedas ... Vi måste välja, stödja och anställa kadrer i enlighet med Ordförande Maos fem krav och dessa tre kriterier, speciellt det första" (JPRS 90, s. 17). "En bra" som leder "tre bra" är Maos sammanfattning av Lins ståndpunkt enligt vilken en riktig förståelse av Mao Tse-tungs tänkande i sig garanterar att personen i fråga är en bra kader. Denna kritik av Lin stämmer in i bilden med Maos fortsatta ansträngningar sedan nionde kongressen att betona att politiska målsättningar bara kan uppnås genom att ha en riktig arbetsstil, och byggt på detta att fördöma Lins och hans anhängares i armen "högmod och självbelåtenhet". (Se Bridgham, s. 431 f).

massorna. Under Lushan-konferensen skrev jag en 700 ord lång artikel som reste frågan om vem som skapar historien, hjältarna eller slavarna.²² ”Internationalen” säger att vi måste enas till den dagen kommer när kommunismen förverkligas. Om ni studerar marxismen kommer ni att se att den lär ut enhet och inte splittring. Vi har sjungit ”Internationalen” under femtio år men folk har försökt splittra vårt parti tio gånger. Jag tror att det är möjligt att de kommer att försöka ytterligare tio gånger, eller tjugo gånger eller trettio. Tror ni inte det? Ni kanske inte gör det, men jag gör det. När vi uppnår kommunismen, kommer det då inte att förekomma några strider? Jag tror inte på detta heller. När vi uppnår kommunismen kommer det fortfarande att finnas kamp, men den kommer att stå mellan det gamla och det nya, mellan det riktiga och det felaktiga, det är allt. Efter att tiotusentals år gått, kommer det felaktiga fortfarande att vara dåligt och det kommer att misslyckas.

De tre stora disciplinreglerna och de åtta punkterna att uppmärksamma ”måste samtliga komma ihåg ordentligt” och ”folket i hela landet välkomnar och stöder dem”. Och ändå finns det ett par regler och punkter som inte koms ihåg ordentligt, speciellt den första av de tre reglerna och den första och femte av de åtta punkterna. Dessa kommer man inte ihåg ordentligt. Hur bra skulle det inte vara om de alla kunde kommas ihåg ordentligt och användas. Den första av de tre reglerna är den att i handling måste order lydas, ty endast om vi marscherar i takt kan segern vinnas: Om vi inte går i takt kan vi inte segra. Sedan har vi den första och femte av de åtta punkterna som säger att vi alltid ska vara artiga mot folket och mot kamrater och underordnade. Vi får inte sätta näsan i vädret, krigsherremanéren måste utrotas. Detta är de punkter som betonas. Om det inte fanns någon betoning skulle det inte finnas någon politik. Jag hoppas att vi ska använda de tre stora disciplinreglerna och de åtta punkterna att uppmärksamma för att skola armén, skola kadreerna, skola massorna, skola partimedlemmarna och folket.

*

Lushan-konferensen krävde att böcker av Marx och Lenin skulle studeras.²³ Jag hoppas att ni kommer att läsa fler böcker från nu och framåt. Det duger inte om kadrer i hög position inte ens vet vad som är materialism och vad som är idealism. Vad ska vi göra om vi tycker att Marx och Lenins böcker är svåra? Vi kan be en lärare hjälpa oss. Ni är alla sekreterare, men ni bör också vara studenter. Själv blir jag student varje dag. Jag läser två volymer av *Referensmaterial* varje dag²⁴ och därför känner jag till lite grann om internationella frågor.

Jag har aldrig gett mitt stöd åt systemet att ens egen hustru blir kontorschef i ens eget arbetslag. Borta hos Lin Piao är det Yeh Ch'ün som sköter hans kontor. När de fyra vill fråga Lin Piao om något, måste de gå genom henne. Oavsett vilket arbete man har bör man göra det själv och läsa och ta ställning till papperen själv. Man ska inte förlita sig på sin sekreterare. Man bör inte låta sin sekreterare utöva så stor makt. Min sekreterare är bara ansvarig för att lämna och ta emot papper. Jag väljer ut dokumenten själv, läser dem själv och när någonting måste göras skriver jag själv så att inga misstag görs.

Kulturrevolutionen drog ut Liu Shao-ch'i, P'eng, Lo, Lu och Yang i ljuset. Detta var en stor vinst. Det fanns också en del förluster. En del bra kadrer har fortfarande inte haft möjlighet att komma igen. Den stora majoriteten av våra kadrer är bra. De dåliga är en mycket liten

²² Detta syftar på Maos ”Några åsikter” som omnämns på s. 275. Sambandet mellan Lins förhållande av ”geniets” roll och frammanandet av ”Internationalen”, med dess budskap ”Il n'y a pas de sauveur supreme” (i den svenska versionen ”I höjden räddarn vi ej hälsa”. Ö. a.), är uppenbar.

²³ Medan Lin Piao tidigare fört fram åsikten att ”när det gäller marxism-leninismens klassiska verk måste nittio procent av våra studier gälla Ordförande Maos verk” (JPRS 90, s. 65), så hade en rörelse varit på gång sedan Lushan-plenat i september 1970 för att uppmuntra studiet av Marx, Engels, Lenins och Stalins skrifter.

²⁴ En daglig bulletin (*Ts'an-k'ai hsiao-hsi*) som distribuerades till ett ganska stort antal kadrer och som innehöll översättningar från utländska nyhetsbyråer.

minoritet. De som rensats ut utgör bara en procent, medan de som suspenderats bara utgör knappt tre procent. De dåliga måste kritiseras på ett riktigt sätt. De bra måste lovordas, men inte höjas till skyarna. Det är inte nyttigt för en person under trettio om man kallar honom ett "supergeni". Vid den senaste Lushan-konferensen blev en del kamrater bedragna och lurade. Problemet finns inte bland er utan i Peking. Det spelar ingen roll om ni begått misstag. Vårt parti har som regel att de som begått misstag först ska genomföra en självrannsakan, och sedan tillåts de att rätta till sina misstag.

Vi måste ta hand om skolningen av folk i vår ideologiska och politiska linje. Vår princip måste fortfarande vara "att lära av det förflutna för att undvika framtida misstag" och "att bota sjukdomen för att rädda patienten". Enheten kommer att vinna än större segrar.